Kapitány Máté

A FÉRFI, AKI LABDÁT AKART RÚGNI A HOLDRA

Kapitány Máté

A FÉRFI, AKI LABDÁT AKART RÚGNI A HOLDRA

Kiadja a Liget Műhely Alapítvány, 2026
Szerkesztő Levendel Júlia / Horgas Judit
A borítót René Margit tervezte
Tördelés: Károlyné Őr Erzsébet
ISBN 978-615-5419-80-5

Tartalom

NYERÉSBEN 4
- Sakk 5
- Szeretet 10
- A férfi, aki labdát akart rúgni a Holdra 16

A VILÁG MEGZABOLÁZÁSA 24
- Háború 25
- Erdőtűz 28
- Papa 32
- Idő 34
- Harald király örök dicsősége 36
- Evolúció 43
- Lét a borotván 47
- Fonatok 51

MOZGÓKÉP 56
- A sisakkészítő 57
- Csillagbőr 60
- Anya 64
- Van odafent valami 71
- Határ 75
- Boszorkány 79
- Láp-asszony kezében 85
- Füstben 91
- Örökvíz 94
- Kiválasztás 98

HUZALOZVA 101
- Molly és a gépek szerelme 102
- Hideg, hideg 109
- Gyerektervezők 113
- Hős műszak 121

PERSPEKTÍVA 127
- Művész úr 128
- Egyre könnyebb lesz 133
- Jolán 139
- Alul 144
- A ruhatáros 148

NYERÉSBEN

SAKK

Apa azt mondja, most kicsit sűrűbb lesz az élet. Erről a nagyi főzeléke jut eszembe, amit utáltam. Miközben magyaráz, nehezen is tudok a kanál szélére száradó trutymón kívül másra gondolni, meg arra az érzésre, ahogyan nyeldekeltem a nagymama savanyú zöldbabját, mert Apáék azt mondták, a nagyinak fontos, hogy örömet okozzon nekünk a főztjével. Sűrűbb lesz az élet, fiam, heti háromszor Dezső bácsi vigyáz rád délutánonként, már megbeszéltem vele. Dezső bácsi neve hallatán kiúszik tudatomból a ragacsos undor, hogy átadja helyét annak a szemölcsnek, ami Dezső bácsi orra hegyén pöffeszkedik. Sötét és ruganyos, egyszerre villanyoz fel valami alig leküzdhető vágy, hogy megérintsem, megnyomjam, mint egy gumigombot, próbára tegyem ruganyosságát, mennyire nyomódik be, miközben persze émelyeg is tőle a gyomrom. Nincs más megoldás, mondja Apa, mikor látja arcomon a döbbenetet, nem fogunk bébiszittert meg effélét fizetni, Dezső bácsi szinte családtag. Apa a maga részéről ezzel lezártnak tekinti a kérdést, már megy is, veszi a kabátját, Anya homlokára nyom egy kötelességtudó csókot, Anya meg zavartan pislog rám, ahogy becsapódik az ajtó.

Dezső bácsi lakása olyan, mint egy múzeum földrengés után. Szanaszét a sok régi holmi, kupacokban a könyvek, szikrázó por kavarog fölöttük, a szőnyegek szakadtak, gyűröttek, a vitrin üvegén Dezső bácsi ujjlenyomatai, az állólámpa teste ágaskodó lovat formáz, a konyhában megállás nélkül recseg a rádió, mintha a potméter sávjelzője megrekedt volna két állomás között, az egyik dohányzóasztalon összecsukott sakktábla, a széles ablakok előtt a függönyök szinte teljesen behúzva, a fény így csak folyosókat vet a homályban. Fogom apám kezét. Dezső bácsi egy ideig esetlenül ácsorog, aztán rám kiált, mintha a hangerő a vidámság jele volna, rám kiált, hogy naaa, mit állsz már ott, Gergőkém, ne legyél már úgy betojva, de közben látom a szemén, hogy legalább annyira, ha nem még úgyabban be van rezelve. Dezső bácsinak nincs gyereke. Felesége ugyan volt, de régen meghalt. Apám kezet ráz Dezső bácsival, a vállát fogdossa hálálkodva, aztán kapkodva megborzolja a hajamat, akar adni egy puszit, de pont rosszul fordítom az arcom, így csak olyan bénán a levegőbe cuppant, azzal már el is viharzik. Dezső bácsi szerencsétlenül vigyorog rám, ahogy becsapódik az ajtó.

Dezső bácsi a tűzhelynél matat, azt mondta, nézzek körbe, amíg főz nekem egy kakaót. Azt mondta, a hűtőben talán még tejszínhab is akad. Nem nézek körbe, láttam már a lakást, inkább a konyha küszöbén álldogálok, a vállamat az ajtófélfának támasztom, mert ha valami nyomja a vállamat, a karomat vagy a hasamat, az csökkenti az idegességemet, ezért van az, hogy legjobban vagy oldalt, vagy hason fekve szeretek aludni is. Dezső bácsi pulóvere molyrágta, lyukas, akár a szőnyegei, a háta már kicsit görnyedt, de azért még egész serényen tud tenni-venni, a kakaó is egy-két percen belül ott gőzölög az asztalon, a tetején tekintélyes habkorona lötyög. A kakaónak más íze van, mint az otthoninak, de nem bánom, tetszik, hogy itt a kakaó is más. Amíg kortyolgatok, Dezső bácsi leül a stokira, rátámaszkodik az asztalra, és engem figyel, de közben látom, hogy nagyon agyal, mit is kezdhetne velem, ezért aztán én is azon töprengek, mivel üssük el az időt. Sakkozni szeretsz-e, kérdezi Dezső bácsi, pont mielőtt megkérdezném tőle, tud-e snóblizni. Nem igazán tudok sakkozni, válaszolom. Jól van, mondja Dezső bácsi, akkor gyere. Átmegyünk a nappaliba a

dohányzóasztalhoz, Dezső bácsi odahúz két széket, leülünk. Kinyitja a táblát, szétgurulnak a bábuk. Fából faragott, zömök testű figurák. A gyalogok szájában pipa, csak az egyikéből hiányzik, az valószínűleg letört már, a királynő olyan, mint a népdalénekesek, a király meg mint valami juhász. Dezső bácsi felhelyezi őket a táblára. Még arra is ügyel, hogy éppen egy irányba nézzenek, hosszan igazgatja őket, közben meg mormogva magyaráz, hogy a rend az nagyon fontos, rend nélkül a gondolat is összekuszálódik, márpedig a sakk az ész játéka. Akaratlanul körbepillantok a szobában. Ha annyira fontos a rend, akkor… De persze hülye sem vagyok, megértem, hogy Dezső bácsinak néhol számít a rend, néhol meg nem, így aztán visszafordulok a táblához, és inkább hallgatom a szabályokat. Dezső bácsi azt mondja, most csak az alapokkal ismerkedünk meg, de ha a szüleim tényleg olyan sokszor rábíznak majd engem, akkor lesz időnk rendesen elmélyülni a játékban. Persze csak ha nekem is kedvem szottyan hozzá. Mikor látja, hogy elbizonytalanodom, arcán átsuhan valami fájdalmas, talán rémült kifejezés, aztán olyan kifejezéseket sorol, mint Orángután-nyitás, indiai védelem, királycsel, a szicíliai védelem sárkányváltozata, kétcsikós Caro-Kann védelem, gyalogroham meg négyhuszáros játék, és ettől máris olyanná válik az egész, mint a Playmobil csaták, amiket Apu vívott velem, mikor még nem volt annyira sűrű és főzelékes az életünk.

Dezső bácsi sosem hagy nyerni. Ez eleinte szokatlan, mert otthon Anya mindig úgy játssza a Ki nevet a végént velem, hogy mindig az én négy figurám érjen be először a házba, de hamar rájövök, hogy Dezső bácsival egészen más játszani, és nem is igazán tudom megfogalmazni, pontosan milyen. Valahogy komolyabbnak érzem magam tőle, és azt juttatja eszembe, amikor Anyáék először küldtek le egyedül a közértbe, meg amikor a negyedikes Karesz lekevert egy pofont, és azt mondta, hogy ha férfi vagyok, nem kezdek el sírni meg árulkodni, meg amikor hazudtam a Zsoltinak, hogy nem tudom, hová tűnt a G. I. Joe figurája, pedig mindvégig a táskámban lapult, meg amikor az uszodai öltözőben láttam, hogy a nagyobb fiúknak már szőrösödik a heréje, meg amikor a Tilman Ibi nénit zokogni láttam a szertárban és ahelyett, hogy elfutottam volna, inkább odaadtam neki a zsebkendőmet, és csak utána rohantam tovább, meg amikor a Verus nevetve mesélte, hogy elválnak a szülei, de közben segítséget kért a szemével, meg amikor az osztálykiránduláson a Matyi bepisilt, és én rászóltam a többiekre, hogy ne röhögjék ki. Szóval azokat a pillanatokat juttatja eszembe, amikor hirtelen nehéz lesz minden, és csak akkor lehet újra jobban levegőt kapni, ha hátrahagyom, ami addig volt.

Ahogy meg volt beszélve, Apa hetente háromszor délutánonként átvitt Dezső bácsihoz. Egy idő után már nem hálálkodott neki, olyan megszokottá vált a dolog, kínos is lett volna mindig megköszönni. Ettől aztán Apa kellemetlenül érezte magát, hallottam egyszer, ahogy Anyának panaszkodik a kisszobában nálunk, hogy hát pénzt mégsem adhat Dezső bácsinak, azt úgysem fogadná el az öreg, de akkor hogyan lesz az egész kompenzálva, mire Anya nyugtatni kezdte, hogy Dezső bácsinak sem árt, ha valakivel megoszthatja a magányát. Ekkor hallottam először, hogy Dezső bácsi magányos lehet. Én viszont nem akartam így gondolni rá. Elvégre ő volt a sakkmesterem. Meg aztán a magányon sem akartam osztozkodni. Az olyan lenne, mint beleharapni a semmibe.

Eleinte a semmiből érkeznek Dezső bácsi mattjai is. Teljesen váratlanul húzza be az utolsó lépést, és csak akkor, a vég pillanatában értem meg, hogy ez egy számomra láthatatlan építmény csúcsa, egy építményé, amit Dezső bácsi vakságom paravánja mögött titkon emelt. Aztán, ahogyan egyre jobban értem a játékot, egyre vékonyabb sávot tölt ki a semmi, egyre pontosabban becsülöm meg, mi lesz Dezső bácsi következő, következő utáni és azt követő lépése. Ez persze nem azt jelenti, hogy le is tudom győzni őt. Nem, eddig még egyszer sem nyertem. Ettől Dezső bácsi szinte mesebeli alakká nő a szememben, egy ősi, idegen nyelv kódfejtőjévé. Ezt a nyelvet azonban egy napon én is meg fogom fejteni. Akkor is, ha tudom jól: ezzel Dezső bácsi elveszíti majd emberfelettiségét.

Már nagyobb vagyok, hamarosan ötödikes, nemsokára talán gimis. Valójában egyedül is lehetnék otthon, de a szüleimet megnyugtatja, ha egy felnőtt vigyáz rám. Mostanság többször merem kérdezni Dezső bácsit. Nemcsak a sakkról, hanem az életéről, meg hogy mit gondol a világról. Dezső bácsi mindenre válaszol, és ahogy mesél, már rég nem az orra hegyén pöffeszkedő szemölcsöt figyelem. Elmerülök a történeteiben, megjelenik előttem, ahogy Dezső bácsi gyerekként eltéved az erdőben és egy fán tölti az éjszakát, ahogy fiatalon Trabanttal versenyez barátaival, ahogy besorozzák és máris ügyeskedni kezd, hogy mielőbb leszereljék, ahogy a katonaság után mérnöknek tanul, ahogy a forradalom után Amerikába menekül, ahogy sikertelenül próbálja otthon érezni magát több államban is, ahogy végül visszaköltözik Magyarországra. Dezső bácsi mindenre válaszol, egyedül a feleségéről nem akar beszélni. Amikor szóba kerül Gerda néni, Dezső bácsi arca szigorú lesz, van, hogy fel is áll a székről, vagy csak mogorván legyint, mindenesetre olyan falat emel, amin nem lehet átmászni. Ilyenkor témát váltok, mert nem szeretem ezt a falat. Egyszeriben hideg és sötét lesz tőle a lakás.

Tizenhat vagyok. Egy ideje nem voltam Dezső bánál. Most nekem is sűrű az élet, ahogy Apa mondaná. Van elég bajom. Nehezen figyelek az órákon, folyton fáj a hátam, Scheuermann-kórom van, vagy mi az isten, ráadásul kurvára nem megy a csajozás, már kábé minden épkézláb srácnak van nője az osztályból, én meg rendesen elcseszem már az első lépésnél, mert megérzik, hogy izgulok, hogy nulla tapasztalatom van, hogy még smárolni se smároltam soha, és hiába mondja a Levi haverom, hogy a csajok kábé pont olyan suttyók, mint mi, nem kell őket ilyen misztikus ködbe vonni, én akkor is úgy érzem, mintha valami más nyelvet beszélnének, valami más nyelvet, amihez szintén nagyon kellene a kódfejtés. Az egyik vasárnapi ebédnél jut eszembe Dezső bá, hogy vajon most ő is éppen ebédel-e, meg hogy mi van vele egyáltalán. Délután átugrom hozzá.

A lakás most is épp olyan rendezetlen és homályos, mint korábban. Volt idő, hogy azt játszottam, csak lóugrásban szabad kimennem innen, mikor megjöttek értem Apáék, vagyis kettőt előre aztán jobbra vagy balra lépve, vagy kettőt jobbra vagy balra, aztán egyet előre, és így persze jóval körülményesebb volt az ajtóhoz jutni, de mivel jól át kellett gondolni, hogy a könyvtornyok, kopott fotelek, kredencek és puffok által kijelölt ösvények milyen mozgási útvonalat tesznek lehetővé, és mivel minden egyes alkalommal más ösvényt kellett választani, már a Dezső bácsitól való távozás is kalandos volt. Most is megfordul a fejemben, hogy akkor talán a lakás sötétjébe is így, lólépésben kellene behatolnom, ám nem áll rá a lábam vagy a lelkem, mit tudom én,

már nem vagyok gyerek. Ahogy halkan lépdelek előre – nem akarom felébreszteni Dezső bát, ha esetleg szunyókál –, a hálószobából fojtott hangok szüremlenek ki. Először Dezső bá morgását hallom, valahogy ingerültebb, mint amit megszoktam tőle, aztán egy fiatal női hang szól, valahogy úgy, hogy semmi baj, Papa, mire én megtorpanok, és arra gondolok, te jó ég, hát lehet, hogy a Dezső bának van egy lánya, akiről sosem beszélt. Még közelebb osonok. Valószínűleg jeleznem illene, hogy bejöttem, hangosan köszönni, de most úrrá lesz rajtam a fülelők kíváncsisága. Még egy lépés, és érthető szavakká állnak össze a zajok. Egy pillanat, dörmögi idegesen Dezső bá, már rég volt, pillanat! Jól van, na, Papa, szól a női hang, nincs semmi gond, van még húsz perc. Gyerünk már, hörög Dezső bá, és megbicsaklik a hangja a szégyennel telt haragtól, mi lesz már?! Kínos, nehéz csend, csak Dezső bá fújtatása hallatszik. Semmi baj, mondja ismét a nő, sokszor láttam már ilyet, majd legközelebb! Nyílik a háló ajtaja, vézna, meggyötört arcú nő siet ki a nappaliba, kis híján nekem ütközik. Végigmér, megigazítja haját, halkan felnevet, majd tovább vonul. Tanácstalanul nézek a hálószoba felé, ahogy becsapódik az ajtó. Dezső bá?, szólalok meg aztán félszegen. Néhány másodperc múlva felbukkan Dezső bácsi. Megöregedett. Még görnyedtebb, mint volt, a mozgása bizonytalanabb, lassabb, olyan tapogatózó, az arca vékonyabb, keményebb, a haja ritkább és teljesen ősz. Egy percig csak áll és néz. A félhomályban nehéz kivenni, mi rejlik a szemében. Na, mi van, kiált rám akkor, ugyanazzal az erőltetett derűvel, mint amikor először hozott el ide Apa. Mi van, láttad a csajt? Hallottad az egészet, mi? Dezső bátyád lebőgött, mi, fiam, nem állt fel a cerkája rendesen. Kész röhej, mi?! Nem tudom, mit felelhetnék. Aztán, mert jobb nem jut eszembe, csak annyit nyögök ki, én még sosem voltam nővel, Dezső bá, szóval előttem igazán nem… Jó rég voltál itt, vág közbe Dezső bá. Jó rég. Magyaráznám, hogy a suli, a tanulnivalók, a haverok, a videójátékok, meg effélék, de inkább nem mondok semmit. Úgy érzem, Dezső bá többet érdemel annál. Csak állok tehát, és vállamat nekinyomom az egyik kredenc oldalának. Dezső bá aztán sóhajt egyet és odabotorkál hozzám. Most, közvetlen közelről, azt is látom, hogy a szemére valami fátyol húzódott. Először el is kapom a tekintetem, de aztán erőt veszek magamon, és belenézek Dezső bá szemébe. Egyszerre vádlón és elnézően figyel, mintha ő sem tudná eldönteni, mit érezzen. Végül én töröm meg a csendet. Játszunk egy partit, Dezső bácsi?, kérdezem halkan. Dezső bá bólint.

Ő kezd, d2-d4. Benkő-megnyitásra megy, gondolom. Válaszként a huszárral az f6-ra ugrom. A pipátlan gyalogját a c4-re tolja, én a sajátomat a c5-re. Tudom, hogyan viszi tovább a játékot, próbálok hát lépéselőnybe kerülni. Dezső bá most sokkal kevesebbet beszél, mint régebben, az arca feszült, mintha ezúttal nagyobb volna a tét. A kezén petyhüdtebb a bőr, néhol foltos is. Minden a nagykönyv szerint alakul, amikor Dezső bá húz egy váratlant, amivel felborítja az addigi stratégiámat. Lopva felnéz, és most először óvatos mosoly jelenik meg szája szegletében. Annyira megörülök ennek a mosolynak, hogy legszívesebben megölelném Dezső bát, de aztán látom, hogy újra a táblát figyeli, támadásra készen. Le akar söpörni, mintha bosszú hajtaná. Egyre erőszakosabban játszik, letámad, szabályos mészárlást folytat. Figyelem az arcát, keresve azt a tovatűnt mosolyt, de most csak a dühöt látom és a vicsorgást, fel sem néz rám, mintha én megszűntem volna létezni, mintha figuráim megelevenedtek volna a pályán, és azokat kellene valóban kiirtania. Harcba szállok Dezső bával, mert

rendben, hogy sokáig nem jöttem át hozzá, de azért ez mégiscsak túlzás, ha nem áll fel a farka, arról nem én tehetek, ha magányos, az nem lehet az én felelősségem, hiszen még felnőtt sem vagyok, és csomó szarság van az én életemben is, akkor meg miért kell úgy tenni, mintha magával az ördöggel sakkozna?! Brilliánsan játszik, újra és újra meglep egy-egy húzással, próbálom tartani a tempót, próbálok átlátni a tervén, de olyan, mintha az a terv folyamatosan változna, hogy szinte örvénylik tőle a tábla. Nyoma sincs már a lassú, bizonytalan mozgásnak, Dezső bá keze úgy jár, mintha valóban fejeket csapna le. Tényleg le fog söpörni, sőt, megsemmisít. Ám ekkor elkövet egy hibát. Ostoba, egyszerű hiba, amit ő is rögvest észrevesz, de tudja, hogy nincs visszalépés, mi ezt a játékot annál komolyabban vesszük. Megáll, felpillant. Szánalmas, kisfiús félelem van a szemében. Mi lesz most?

Én is megállok. Mit tegyek? Szinte biztos, hogy innentől enyém a játszma. Még sosem győztem le őt. Sohasem! Ismét a szemébe nézek. És mintha egyszerre megint két kérést fogalmazna meg az a fátyolos szem: kegyelmezz, ne kímélj! Percekig bámulom a táblát. Nem a megfelelő lépésen gondolkodom, és ezt Dezső bá is pontosan tudja. Ha tehát tovább várok, az is megalázó számára. Lehet, hogy valami ócska kifogással ki kellene bújnom a játék befejezése alól. Sokat kell még tanulnom, holnapra, Dezső bá, mennem kell. Majd holnap visszajövök és befejezzük a partit. Akkor Dezső bá eltehetné a táblát, arra hivatkozva, hogy öreg már, szenilis, elfelejtette, mit beszéltünk meg, hát akkor, miért nem kezdjük el újra? Vagy egyszerűen elkövethetnék én is néhány kevésbé feltűnő hibát, és akkor talán még elhihetné, hogy saját érdeméből vette vissza a játék irányítását. De nem. Ez itt Dezső bá, aki mostantól nem a titkos kód őrzője, csak Dezső bá, és kész. A hátralévő néhány lépésnél már nem nézek rá. Gépiesen tologatom a bábukat. Már csak három, kettő, egy lépés. Matt, jelenti ki helyettem. Több percig némán ülünk. Valahogy túlságosan is jelentős ez a pillanat ahhoz, hogy felálljunk a táblától. Ez csak sakk, Dezső bácsi, mondom végül, és próbálok vigasztalóan nevetni. Ez csak sakk, ismétli Dezső bá. A fali órára néz. Feláll. Hangtalanul kísér ki az ajtóig. Most azért kezet ráz velem. Ekkor jövök rá, hogy még sosem ráztunk kezet. Törékeny, gyönge a keze. Megszorítani sem merem.

Kilépek az ajtón. Dezső bá nem csukja be. Mikor jössz legközelebb, szalad ki a száján. Nehéz érzés ül a szívemre. Holnap, mondom aztán. Bólint. A folyosón már futni szeretnék, ahogy becsapódik az ajtó.

SZERETET

Itt szeretni kell a vendéget, érti? Jakab bizonytalanul bólintott. Zavarta, hogy a szék a legkisebb fészkelődésre is nyikorgott alatta. Olyan volt, mint az idegesség hangja. A vele szemben ülő, feszített arcú, ötvenes nő mintha eltűnődött volna iménti, saját mondatán. Vagyis… A vendégnek azt kell éreznie, hogy szeretik. Igen, így pontosabb. Érti? Jakab ismét bólintott. Szüksége volt erre a munkára. Túl azon, hogy a beosztás az egyetemi órarendjével is összeegyeztethető lenne, nem talált ezen kívül olyan, aránylag jól is fizető állást, amiből az albérlete árát fedezni tudná. Persze, kemény lesz az éjszakázás, és kialvatlanul bejárni a gyakorlatokra, az előadásokról lehet lógni, de a gyakorlatokról nem, szóval igen, ez kemény lesz, viszont az álláshoz szükséges tanfolyamot már teljesítette, és most pozíciót kínáltak neki, ezzel a lehetőséggel márpedig élni kell, akkor is, ha még fogalma sem volt arról, hogyan kell szeretni a vendégeket. Mikor tud kezdeni, kérdezte most a rideg, szomorú pillantású nő, majd alig láthatóan szétnyitotta combját.

Talán az időtlenséget volt legnehezebb megszokni. Odabent foszlánnyá váltak a percek. Sehol egy óra, sehol egy ablak, csak a végeláthatatlan pittyegés, az egyszerre irritáló és felvillanyozó gépi dallamok, néha-néha egy győzedelmes rikoltás vagy a pusztító vereség velőtrázó üvöltése. Jakab ezekre eleinte még felkapta a fejét, ám rövidesen éppoly természetessé vált számára a mámor és a pusztulás kiszámíthatatlan körforgása és örök háttérzaja, mint mások számára a munkagépek zakatolása vagy a laptopok zümmögése. Az első időszakban feladatainak megfelelő ellátása minden figyelmét lekötötte. Ha lapot osztott a blackjackhez, ha a rulett súlyos, mégis könnyen pörgő kerekét forgatta, ha a craps kockáit gyűjtötte épp vagy zsetonokat tologatott, mindvégig lankadatlan figyelemmel összpontosított, hogy aztán hajnalban vagy kora reggel hazaérve rögtön az ágyba zuhanjon, és úgy aludjon néhány órát az egyetemi gyakorlatok kezdetéig, mint akit leütöttek. Ám néhány hét elteltével mozdulatai gyorsabbá és elegánsabbá váltak. Arcizmai már nem feszültek úgy a lázas koncentrációtól, tekintetével azt pásztázta csak, ami valódi figyelmet érdemelt. Már jutott ereje mosolyogni a játékosokra, és mind ügyesebben váltogatta beszédstílusát, felismerve, melyik vendég éppen mire fogékony. A vendégnek azt kell éreznie, hogy szeretik. A vendéget minél tovább kell a kaszinóban tartani. Szinte észre sem vette, de mint a fahasábból előbújó szobor, ő is, a többiekhez hasonlóan, lassacskán krupiévá vált.

Kezdetben azért voltak fenntartásai a munkáját illetően. Azaz, nem volt egészen biztos abban, hogy ezek vajon tényleg saját aggályai, vagy sokkal inkább édesapja erkölcsi intelmeinek visszhangjai. Akárhogyan is, a hónapok múltával e hangokat is elnyomta a kaszinó fáradhatatlan morajlása, és ahogyan átjárta valamiféle bontakozó szakmai büszkeség egy-egy sikeresen levezetett bakkarát követően, vagy mikor életében először ászpókert osztott, a morális kételyek végleg az ajtón kívül rekedtek. Ha tomboló vesztest látott, már a kaszinó alkalmazottjainak belső köréből szemlélte az esetet, megoldandó munkaköri feladatként, és nem egzisztenciáját vesztett szerencsétlenként tekintve a gépeknek eső, majd az őt kivezető biztonságiakkal sírva

ordító emberre. És hasonlóképpen, ha nagy nyereményével kérkedő figura ült az asztalánál, többé nem arrogáns faszfejként tekintett a játékosra, mint annak előtte, hanem cinkostársként, kinek fékevesztett öröme mintha az ő munkájának helyénvalóságát is hitelesítené.

A tartós kialvatlanság azonban nem maradt nyom nélkül. Jakab szeme alatt egyre sötétebb árkok barázdálták a sápadt bőrt, reggelente úgy kelt ki az ágyból, mint az alkoholmérgezettek, hogy aztán zsibbadt tudattól szédelegve végigbotorkáljon albérletének szűk terein, átgázoljon az utca folyamán, keresztülcsoszogjon az egyetem kongó csarnokán, és lezuhanjon az egyik kőkemény, lehajtható székre a teremben. Minden valószerűtlennek tűnt ilyenkor: a körülötte ülő többi hallgató, a vetítőnél magyarázó oktató, a padsorok merev rendje, a szünetekben lezajló beszélgetések, a büfé szegényes kínálata, a zárthelyi dolgozatok, a beadandók, de odakint a város ideges nyüzsgése, az autók suhogása, a közeli építkezés durva zajai is. Valahogy ez a világ fokról fokra elvesztette valóságosságát, és mint ilyen, szabályai is elvesztették jelentőségüket. Minél hétköznapibb, minél valószerűbb volt valami, Jakab ködös tudatállapotához annál kevésbé passzolt, így annál szürreálisabbnak is észlelte. És fordítva, a kaszinó álomszerű közege egyre realisztikusabbá vált, ráadásul az este leszálltával, amikor munkába állt, az egész napos ólmos fáradtság átadta a helyét annak a serkentő izgalomnak, amit gyönyörű munkatársnőinek látványa, a gépek éles hangja, a vendégek kedélyessége, a sorsok hirtelen változása táplált.

Késni kezdett az egyetemi órákról, a beadandókat sem küldte időben, jegyei szapora ütemben romlottak. Hiába hívta félre a gyakorlat után az egyik oktató, hogy kifejezze aggodalmát, hiába tette szóvá édesapja is, hogy így sosem lesz belőle rendes ember, pedig jóeszű, elhivatott fiú, Jakab ezeket is csak afféle távoli zörejként könyvelte el, túlságosan is halk kopogásként a tudat ajtaján. A kaszinóban elégedettek voltak vele. Szupervízora, Márk, aki rendszerint ellenőrizte a krupiék munkáját, még becenevet is adott neki: Jackpotnak nevezte el, jót derülve saját leleményességén, ahogyan a fiú keresztnevét is kaszinósította. Márk egy este behívta Jakabot az egyik irodába, leültette, kávéval kínálta, hogyléte felől érdeklődött, nyájas mosollyal és totális érdektelenséggel hallgatta a fiú válaszát az otthoni feszültségekről, anyja betegségéről, az egyetemi kudarcokról, a pótvizsgák kilátástalanságáról, aztán leintette, és a lényegre tért.

Te, Jackpot, mondta, ne érts félre, mert nagyon meg vagyunk elégedve a munkáddal, rég láttam ilyen tehetséget, komolyan, szóval, nyugi, nem kell parázni, amit most mondani fogok, azt csakis azért mondom, hogy még tovább tudj fejlődni, elvégre nekem ez a dolgom, a benned rejlő lehetőség kibontása, és ez felelősség, érted, afféle mentorkodás, fogd fel így, oké? Jakab moccanatlan ült a székben, ez a szék nem nyikorgott, ez puha volt, mint egy mindent elnyelő ingovány, talán túlságosan is kényelmes, mert érezte, hogy a játéktérben magába szippantott energia idebent, a sivár irodában, ebben a süppedő székben, mint a lufiból szökő levegő, úgy eresztett belőle, és kezdett minden valószerűtlenné válni megint, és ezt utálta, ezt szívből gyűlölte, mert ettől valahogy saját létezése is megkérdőjeleződött. Jakab nehéz fejjel bólintott, Márk pedig folytatta. Na, szóval, Jackpot, jobban kell szeretni a vendéget, oké, még jobban kell szeretni, tudod, miről beszélek? Jakab megrázta fejét, és közben úgy érezte, nem is ő rázza a fejét, hanem a szoba forog jobbra és balra, mintha vurslis

rodeógépként ki akarná lökni őt a semmibe. Márk bizalmaskodva közelebb hajolt, émelyítő parfümillata Jakab arcába tolult. Az van, Jackpot, hogy neked azokat a vendégeket kell igazán szeretned, akiket senki más nem szeret. A nyomorultakat, tudod, a szerencsétlen szarháziakat, akiknek már nincs vesztenivalója, akiket belülről emészt az üresség, na, őket, ezentúl rájuk koncentrálj igazán, a többiekre ne vesztegess egy-két udvarias gesztusnál többet. A fiú biccentett, az iroda fel-le dobálta. A nyomorultakat szeresd igazán, ismételte meg Márk, és megpaskolta Jakab arcát, talán, hogy újra formába lendítse. Számukra kell azt az illúziót megteremtened, hogy ez az otthonuk, hogy ide hazajárnak! Jakab hallgatott. Jóeszű és elhivatott fiú volt, az apja is megmondta. Menni fog, sóhajtotta belül.

Jakab a félév végén passziváltatta magát az egyetemen. A tanulás még ráér, most egy kis tőkét kell felhalmoznia, anyagi függetlenségre szert tenni, mielőtt érdemben rá tud feküdni az egyetemi dolgokra. Megfogadta Márk tanácsát, és stratégiát váltott. Remek érzékkel ismerte fel, kiket lehet némi kiemelt figyelemmel a kaszinóhoz láncolni, és minthogy ő semmi mást nem tett, mint bátorította, biztatta ezeket az elkeseredett lelkeket, a bűntudattal továbbra sem kellett bajlódnia. Nem én vagyok nyomorúságuk okozója, mondogatta olykor magának, amikor mégis feltámadt volna benne valami kellemetlen felelősségérzet, nem én tehetek arról, hogy bántják őket otthon, nem én tehetek arról, hogy másokat bántanak. Jakab a Ház része volt már, és a Háznak nyernie kellett, a vendégnek csak játszani. Különben is, a nyomorultak többsége elsősorban veszteni járt ide. Persze, zokogtak, óbégattak, ocsmány módon káromkodtak, fenyegetőztek vagy könyörögtek ilyenkor, de a szemük azért nem hazudott, abban ott volt az a különös megkönnyebbülés, amikor saját elvetéltségük ismét, ki tudja hányadszorra, igazolásra került.

Aztán jött az a lány. Nem egyszerűen gyönyörű. Jakab nehezen tudta megfogalmazni, miért hatott rá ilyen erővel ez a lány, mert a szépsége bizonyosan szerepet játszott, de nem az volt a lényeg, hiszen Jakab kolléganői között is rengeteg vonzó nő volt, ők mégsem váltották ki belőle ezt az azonnali feltöltődést, ezt a hirtelen túlcsordultságot az élettel, ami inkább volt fájdalmas és kijózanító, semmint pozitív állapot. Igen, ez lehetett a titok, a valóság újbóli megpillantása, és benne saját gyarlóságának felfedezése, amihez nem kellett egyéb, mint a lány arcán megbújó tisztaság. Hamar kiderítette, hogy a lányt Csengének hívják, hogy húszéves, hogy nemrég hagyta el a barátja, hogy felejteni és tombolni jött ide. Csenge mindig Jakab asztalához ült, és amikor a fiú szemébe nézett, Jakab egyszeriben lebénult, hang is alig jött ki a torkán, komoly erőfeszítésébe került újra az osztásra és a többi beszélgetésre figyelni. Alig várta az estéket, és amikor Csenge nem bukkant fel a kaszinóban, szíve szerint kirohant volna az utcára, az eső áztatta városba, hogy nyomára leljen. De Csenge rendre visszatért. Túlságosan is sokszor ahhoz, hogy Jakabban ne támadjon fel a kínzó sejtés, hogy a lány bizony azok táborába tartozik, akiket megbízása szerint a kaszinóhoz kell láncolnia.

Egyik este döntést hozott. Ha Csenge is veszteni jár ide, hát biztosítani kell, hogy nyerjen. Nem itt kell kapcsolódni hozzá. Itt nem szabad. El kell érni, hogy távol maradjon ettől az egésztől. A gépek primitív, dallamnak csúfolt kakofóniájától, az öngyilkosságot tervező vesztesek lélekbemaró üvöltésétől, a krupiék hazug

nyájasságától, a világba vetett hit elvesztésétől. Most még közbe lehet avatkozni. Most még meg lehet menteni őt.

Jakab apróbb stiklikkel kezdte. A blackjackben úgy osztotta a lapot, hogy Csengének többször jöjjön ki húszhoz vagy huszonegyhez közeli összeg, mint a többi játékosnak. A rulettnél is volt már akkora rutinja, hogy dobásaival egy nagyjából hat számmezőnyi sávba érkeztesse a golyót, igazodva ahhoz, hogy Csenge épp milyen tételeket játszott meg. Amikor a lány nyert, mindig ugyanaz a kacaj hagyta el ajkát, és mindig ugyanazzal az izgatott, kissé félszeg örömmel pillantott Jakabra, akit ilyenkor jóleső melegség öntött el. A játékok között egyre többször elegyedtek rövid beszélgetésekbe, amiben persze, benne volt a lebukás veszélye is, hisz Jakab Csenge felé irányuló kitüntetett figyelme könnyen szemet szúrhatott a többi vendégnek vagy a szupervízoroknak. Ám a szerencse nem hagyta el őket, és Csenge pénztárcája látványos duzzadásnak indult. Kell még egy, minden eddiginél nagyobb nyeremény, gondolta Jakab, egy akkora kaszálás, hogy azzal Csenge végre beteljen. Akkor aztán félrehívja, és megkéri, ne jöjjön ide többet, megkéri, hogy találkozzanak valahol odakint, elhívja randizni bárhová, csak messze innen.

Az egyik craps kör után Jakab Csenge mellé húzódott, és halkan a fülébe súgta, hogy a pókert még muszáj kipróbálnia, elvégre az az egyik legklasszikusabb játék itt, nem baj, ha nincs rutinja, bízzon benne, menni fog, Jakab szívesen segít. Rákacsintott a lányra, ám Csenge, ahelyett, hogy kedves mosolyával viszonozta volna, most valamiért döbbent pillantást vetett a fiúra, és bizonytalanul követte őt a pókerasztalhoz. Az első néhány körben Jakab nem osztott olyan jó lapokat Csengének. Néhányszor hagyta veszíteni, de éppen csak annyira, hogy a lány harci kedve feltámadhasson, motivációját viszont ne veszítse el. Közben leste a többi játékos reakcióit, és ha valamelyik arcán a gyanú legapróbb jelét felfedezte, óvatosabbá vált, kezével ügyesebben takarta a paklit, észre ne vegyék, hogy a lapok sorrendjét variálja. Egyikőjük, negyvenes, magabiztos fickó, dörzsöltebbnek tűnt, vele vigyázni kell, gondolta Jakab, de akár még fel is használható a cél érdekében, ha kellőképpen feltüzeli Csengében a kockáztatás vágyát. Igen, úgy kell osztani a lapokat, hogy ez a fickó egy ideig nyeregben érezze magát, és egyre merészebbeket emeljen, mert akkor egy all-innel el lehet kapni a tökét, hogy az összes zseton Csengéhez vándoroljon. Már vagy fél órája játékban voltak, Csenge zsinórban harmadszor vesztett, és arcán mintha az elszántság mellett már a csalódottság árnya is megjelent volna. Most jött el a pillanat, döntötte el Jakab. Ászpárt adott Csengének, a nagyhangú fickónak meg kapásból drillt, közben a szeme sarkából egy harmadik játékost figyelt, aki igencsak részeg volt már, mégis fokozódó gyanakvással szemlélte Jakab minden mozdulatát. A fiú odafordult a piáshoz, elsütött egy-két ócska poént, és miközben az ültében is dülöngélő férfi nehézkesen röhögött, átrendezte a paklit, hogy a flopnál úgy jöjjön ki minden, ahogy kellett. A játékosok megrakták tétjeiket, jött a turn. Újabb zsetonok hullottak az asztalra, a részeg kiszállt, és úgy dőlt hátra székében, mint aki alvásra készül. Végül jött a river, Jakab az ötödik lapot is felfordította. A fickónak, ahogyan azt a fiú előre eltervezte, fullja lett, Csengének ászpókere. Mikor a lány szemében felragyogott volna a lapjait leleplező meglepett öröm, Jakab egy finom mozdulattal jelzett neki, hogy tartsa a pókerarcot. Csenge ezúttal is döbbenten, sőt, némi haraggal pillantott vissza. Jakab ettől feszengett, de most nem hagyhatta, hogy elsodorja a baljós érzet, még nem ért véget

a parti. A magabiztos fickó lenézően járatta végig tekintetét az asztaltársaságon, majd kevélyen all-int mondott. Jakab Csengére nézett. A lány már nem kereste az ő figyelmét, csak a lapjaira meredt, majd az asztal közepén púposodó zsetonhalomra. Gyerünk, gondolta Jakab, gyerünk, menjél vele, Csenge! Hosszú másodpercek teltek el. Aztán, amikor az öntelt figura odavetette a lánynak, hogy nem szégyen kihátrálni, baba, Csenge elvörösödött, és ő is betolta középre az összes zsetonját. Ez az, könnyebbült meg Jakab, és felszólította a játékosokat, hogy terítsék ki lapjaikat. A férfi, veszteségével szembesülve óriásit csapott az asztalra, majd szentségelve felállt, és otthagyta őket. Csenge most nem kacagott, lassú, fáradt mozdulattal ölelte át és vonta magához a zsetontömeget. Aztán ő is feltápászkodott az asztaltól, hogy beváltsa nyereményét. Jakab utánasietett, pedig észlelte, hogy a sorok között járőröző Márk egyre többször néz feléje, mint aki megsejtett valamit a csalásokból. Jakab utolérte Csengét, megragadta a lány vállát. Csenge megtorpant, visszafordult. Gratulálok, suttogta Jakab mosolyogva. Köszönöm, felelte hűvösen a lány, és ment volna tovább. Ez óriási nyeremény, mondta a fiú, most érdemes kiszállni. Ühüm, dünnyögött Csenge, miközben lesújtó pillantást vetett Jakabra. A fiú torka összeszorult, de nem hagyta annyiban. Ez egy borzasztó hely, Csenge, szólt most, egészen közel hajolva a lányhoz, kérlek, ne játssz tovább! Csenge hátrébb lépett, és úgy tűnt, a valóságban még ennél is sokkalta messzebb sodródott a fiútól. Azt hiszed, nem tudom, hogy belenyúltál a játékba? Hogy itt atyáskodsz felettem, bazdmeg, mintha valami kisbaba lennék?! Semmivel sem vagy jobb, mint az a faszfej a pókerasztalnál, csak ő legalább nyíltan vállalja, hogy mennyire lenéz. Beváltom ezt a nyereményt, de ezt sosem fogom a sajátomnak érezni. Folytatom, ameddig csak akarom, semmi közöd hozzá! Csenge újra elindult, Jakab meg utána, de akkor valaki elkapta a karját, és visszarántotta. Márk volt az. Gyere csak velem, Jackpot, beszédünk van egymással…

A kaszinóvezető irodája jóval tágasabb volt Márkénál. A görnyedt hátú, kopaszodó férfi komoran terpeszkedett hatalmas asztala mögött. Jakab és Márk egymás mellett ültek, szemben a vezetővel. A sötét pillantású férfi alaposan szemügyre vette Jakabot. Szóval te vagy az a fiú, aki olyan jó érzékkel tartja itt a vendégeket. Jakab tiltakozott volna, de Márk bokán rúgta. Ő az, mondta Márk, és olyan alázatos mosollyal fordult a vezetőhöz, hogy Jakab egészen megundorodott tőle. Most mondja a szupervízorod, folytatta mély hangján a férfi, hogy ezúttal egészen rafinált módon sikerült befűznöd egy női vendéget. Nem, vágta rá Jakab kikelve magából, nem, semmi ilyesmi… Ám Márk ismét félbeszakította, behízelgő modorban sorolva azokat a lépéseket, amelyek hozzájárultak, hogy Csenge – akire csak kis picsaként hivatkozott –, a nagy, de nem saját jogán kiharcolt nyeremény hatására várhatóan folytatja a játékot, és átlép a második fázisba, amikor a mérleg a nyereségek felől a veszteségek irányába billen át, és onnantól megy minden magától, mint a karikacsapás. Jakab felugrott és az ajtóhoz rohant. A kaszinóvezető erőteljes hangja azonban megálljt parancsolt. Ha most leszaladsz hozzá, és próbálsz a lelkére hatni, hidd el, csak még jobban felszítod benne az ellenállást. Jakab megtorpant, szemben a fekete műbőrborítású ajtóval, aztán lassan megfordult, és visszalépdelt a székhez. Ahogy letelepedett, arca, tekintete kifejezéstelenné vált, újra igazi krupié volt, érzelmeinek biztoskezű őre. Helyes, bólintott a kaszinóvezető, és szélesen elvigyorodott. Nagyon meg vagyunk elégedve a munkáddal. Kár lenne egy ilyen tehetséget veszni hagyni, nem igaz? Ha elfogadod az

ajánlatomat, holnaptól te is szupervízorrá lépsz elő. Jakab, még Márkot is meglepve, gondolkodás nélkül igent mondott. A kaszinóvezető szivarral kínálta, majd hozzátette, Jakab immár nem egyszerűen csak a Ház része, hanem a Ház egyik tartóoszlopa, ezért aztán reméli, a fiú nem fog csalódást okozni.

Jakab a rulettkerék mellett állt, lehengerlő stílusban csevegve a vendégekkel, de közben értő figyelemmel felügyelte az asztalhoz rendelt, még kissé tapasztalatlan krupié tevékenységét is. Csak néha-néha engedett meg magának egy gyors oldalpillantást, az egyik messzi asztal felé, ahol Csenge gyaníthatóan újabb veszteségre készült. Még mindig nem késő, tűnődött Jakab. Amíg itt vagyok, még segíthetek rajta. Azzal visszafordult a kerékhez, és csak hallgatta a vájatok között pattogó golyó fémes koccanásait. Egyszer talán megáll ez az egész.

A FÉRFI, AKI LABDÁT AKART RÚGNI A HOLDRA

Ugronczi Péter főispán egyedüli és kései gyermekeként jött világra, így aztán – az ilyen esetekben cseppet sem szokatlan mértékű – aggodalom és remény övezte születését. Péter futball iránti érdeklődése viszonylag hamar, már három esztendős korában megmutatkozott: az édesapjától kapott labdával csalhatatlan érzékkel, rendre eltalálta a takarítónő bokáját, aki félszeg mosollyal tűrte a kapufa szerepét. Péternek a takarítónő bokája iránt tanúsított lelkesedését némiképpen persze az a tény is magyarázhatta, hogy sokáig őt hitte édesanyjának. Hogy ezen ártatlan tévedést szülőanyjának gyakori, wellness szállodákba történt elvonulásai, vagy inkább a főispánnak a takarítónő felé tett férfiúi gesztusai eredményezték, a család nem kívánta értelmezni. A lényeg úgysem a kisfiú szolid zavarodottságában, mintsem pirkadó labdarúgói tehetségének fokozatos kibomlásában rejlett, melynek, talán magasságának növekedésével egyenes arányban bekövetkező, a női testtájak vertikális irányú feltérképezésének újabb mérföldkövét jelentő állomása volt, hogy a takarítónői lábikrát immár meghaladva, az óvónője lágy hasfalát is biztató eltökéltséggel találta újra és újra telibe. A mai kisfiúk, rebegte az óvónő a szülői elbeszélgetésen, már csak ilyenek, Péter viselkedése semmiképpen sem rendhagyó, és véletlenül sem szabad szárnyaló önbizalmát és kreativitását elavult pedagógiai beavatkozásokkal megtörni, de annyit esetleg megtehetnének a szülők, már ha nincs ellenükre, hogy puhább labdát adnak Péterkének. A főispán elnéző mosollyal hallgatta az óvónő szavait, de apai felelősségére hivatkozva udvariasan visszautasította a felvetést, jelezve, hogy Péter rüsztjének megerősítése nemzeti érdek, márpedig az puha labdával, talán ezt az óvónő is belátja, nem lehetséges.

Az évek mondhatni gurultak, a kisfiú fejlődése káprázatos volt, és bár a számára kijelölt logopédus kifejtette, hogy Péternek hatévesen már nem ártana összefüggő mondatokban beszélni, a kisfiút igazán értő környezet figyelmen kívül hagyta az efféle ügybuzgó észrevételeket, sőt, a gyermek zsenialitásának újabb jelét vélték felfedezni abban, hogy beszéde – ha nem számítjuk a hozzátoldott morgásokat, artikulálatlan üvöltéseket és arcpirító trágárságokat – szinte kizárólag a labdarúgás tudományterületének szókészletéből gazdálkodott. Mint valami háborús kódrendszer, ámuldozott a főispán rákvörös fejjel ordító fiát hallgatva, egészen lenyűgöző!

A sorsfordító gondolat, mely hosszú távon is célirányba helyezte Péterkét, az általános iskola második osztályában fogalmazódott meg a fiúcska fejében. Az osztályfőnök éppen arról beszélgetett diákjaival, ki mit tervez a nyári szünetben, és miután a többi gyermek befejezte a várható nyaralások, olvasmányélmények, táborok és egyéb, az egyediséget teljességgel nélkülöző programok taglalását, az addigra az unalomtól már egészen elcsigázott Péterke felpattant, tett néhány kört a teremben, majd az osztályközösség előtt megállva, a tanítónőt finoman félretaszítva, diadalmasan felkurjantott: labda, felcsűr, Hold! A bejelentést tanácstalan csend fogadta, egyedül a tanítónőt öntötte el valamiféle ritkán érzett szakmai büszkeség. Péter ismeri a Hold fogalmát!

A korszakos terv azért természetesen odahaza talált igazi és méltó visszhangra. A főispán szeme hálatelt könnyektől ragyogott, és e felszabadító percben ismerte csak be önmagának, hogy – bármily szégyenletes is ez – az idáig vezető úton bizony voltak pillanatok, amikor kétely fogant meg szívében gyermeke kiválasztotti minőségét illetően. Ám mindez a kétely most szertefoszlott. Legszívesebben feleségét is magához szorította volna, talán, hogy a mázsás aggályok letételével a lelkébe költözött könnyű mámor, mint egy földtől elszakadt léghajót, nehezék híján nehogy a világegyetem sűrű sötétjébe repítse. Felesége azonban most sem volt otthon, és noha a főispán tökéletesen tisztában volt azzal, hogy neje ezeket az értékes, a fiuk élete szempontjából kétségkívül meghatározó momentumokat salsa tanárával tölti épp, igyekezett meggyőzni magát, hogy azért táncolni is megtanul. A férfi magához intette tehát a takarítónőt, aki némileg kelletlenül, de az évek rutinja által megedzve ült le mellé a kanapéra, egyre kevesebbszer pillantva a vödörre és a felmosóra, melyeket már jó ideje egyébként is csak alibi gyanánt tartott keze ügyében. A főispán ezúttal nem a női test illatára vagy forróságára vágyott, még csak nem is a kínzó magányt kívánta megtörni a makacsul kiharcolt melegséggel, nem, szándéka ezúttal valóban az volt, hogy fia ne csak vele oszthassa meg remekbe szabott tervét.

Labda, felbikáz, magasabbra, magasabbra, bőr nem esik vissza, fel-fel, Hold, góóóóóól!!!!, hadarta lázas izgalommal az ifjabbik Ugronczi, hol édesapjára, hol a mostanság már nem bokán, hanem apa és fia együttes elfogadását, valamint a fejlődés megállíthatatlanságát is kifejezve, legtöbbször mellen rúgott takarítónőre pillantva. A meggyötört arcú nő felvont szemöldökkel, nem is annyira csodálkozva, inkább fásultsággal szemlélte a szépen parkettázott nappalit eszeveszett tempóval körbeszaladgáló csemetét, de látva a főispán meghatottságát, erőt vett magán, és biztató, mi több, jóváhagyó mozdulattal megsimogatta a férfi combját.

A következő időszak a gyakorlás jegyében telt. Péterke mind ez idáig dekázási készségeit csiszolgatta, ám, tekintve, hogy az új cél új képességek fejlesztését igényelte, a mozgáskoordináció javítása helyett a rúgás erejének fokozása lett a kijelölt csapásirány. Gyerünk, kisfiam, nógatta Péterkét a főispán, újra és újra visszagurítva neki az egy-két méter magasságig felküldött focit, lesz ez jobb is! Péterke pedig nem adta fel. Hiába törte be a konyha ablakát, hiába trafálta el párszor a görög tragédiákat idéző sorsszerűséggel nemzőatyja tökeit, hiába húzta meg combját, csak bikázta tovább a bőrt, hogy a labda a nyári szünet végére aztán elérje az öt méteres röpmagasságot.

Harmadikban új tanítónő vette át az osztályt. Úgy tűnt, ez határozottabban ragaszkodik bizonyos pedagógiai és nevelési elvekhez, mint elődei. Nem volt rest például megállapítani, hogy Péterre ráférne a felzárkóztatás, még egzaktabbul fogalmazva, a gyerek hamarosan betölti tizedik életévét és nem tud olvasni. A főispán fogadóórát kért. Miután lelkiismeretesen végighallgatta a tanítónő szempontjait, türelmesen elmagyarázta neki, hogy Péter olyan teljesítmény elérésére készül, mely messze túlmutat a betűk világán, végtére is, ha beírja nevét a történelembe azzal, hogy a Holdra rúgja a labdát, valószínűleg egyik életrajzírója sem rója majd fel neki, hogy harmadikban még nehezen boldogult az olvasással. A tanítónő egy percig döbbenten pislogott, majd a tőle telhető legnyugodtabb hangon jelezte a főispán úrnak, hogy a Hold meghódításának ezen tervét a fizika törvényei gyaníthatóan a maguk

könyörtelenségével kaszálják majd el, illetve bármily megkapó is a gyermeki elme kötetlensége, időnként azért nem árt mellérendelni a felnőttek realitáskontrollját is, ellenkező esetben fájdalmas csalódások születhetnek. A főispán másnap elintézett néhány telefonhívást, az osztály pedig hamarosan új tanítónőt kapott.

Az új tanítónő, elődje bukásából tanulva, visszafogottabb stratégiát választott. A tényt azonban, hogy nem szembesítette sem Péterkét, sem a főispánt a grandiózus projekt eszementségével, elsősorban nem a rettegés, hanem a Péterke iránt érzett szánalom magyarázta. Elvégre a gyerek nem tehet arról, hogy ilyen az apja, nem tehet arról, hogy a főispántól feléje áradó, csekélyke talentumához mérten különösen elborzasztó súlyú elvárás ilyesfajta irracionális célok kitűzésére sarkallja. Egyszerűbben szólva: az új tanítónő, afféle autodidakta pszichológusként a lélektani dinamizmusok kis szerencsével talán kinőhető vadhajtásaként tekintett a hóbortos koncepcióra, és eszerint igyekezett elfogadó légkört teremteni Péterke számára. Annyit kétségkívül elért, hogy kedvessége és ítélkezésmentes odafordulása révén a fiú zavarodottsága tovább nőtt, hol felbukkanó, hol újra eltűnő édesanyja, illetve a lakásukban gyanúsan sok időt töltő takarítónő mellett így már egy harmadik anyakép csomópontja feszítette a fiúcska egyébként is pattanásig feszült mentális hálóját. Különösebben nem is volt hát szemére vethető, ha olykor a tanárnénit is mamának szólította.

Az edzésterv világos és jól követhető volt. Az iskolában a szünetekben az udvaron két óra között mindig húsz-húsz ismétlés (a labda mind magasabbra emelkedett), odahaza pedig a kertben egészen vacsoráig legalább még ötven, de a napok hosszabbodásával akár száz újabb lövés. A változás, ha lassan is, de megmutatkozott. Péterke combja egyre izmosabban kerekedett, és rüsztje, tekintve, hogy otthon rendre mezítláb küldte fel a labdát az égbe, szintúgy mind vastagabbra edződött. A labda röpmagassága elérte a hét, tíz, tizenöt, és év végére a húsz métert.

Teltek az évek. Péterke édesanyja egy napon kapkodva összepakolta legfontosabb holmijait, és többet nem tért vissza. A főispán nem tétlenkedett, másnap megkérte a takarítónő kezét, akinek persze előbb még el kellett válnia a bánatba szinte belerokkanó férjétől, az egyszerű kőművestől. A főispán mindössze annyit szabott feltételként, hogy a takarítónő saját porontyát hagyja hátra, cserébe viszont nagyvonalúan átvállalta a gyermek felnevelésével járó költségeket. Péterkének így aztán nem kellett holmi mostohatestvérekkel bajlódnia, töretlen fókusszal koncentrálhatott a fejlődésre. És Péterke bizony koncentrált, eltökéltsége továbbra sem ismert határokat. A labda huszonöt, majd harminc méter magasságba emelkedett.

Az emberi test, tűnődött a főispán a teraszon ülve, miközben udvaron gyakorló utódját figyelte, voltaképpen bámulatos. Az immár tizenöt esztendős Péterke fizikuma egészen hozzáidomult az elvégzendő feladathoz: combja, vádlija csak úgy dagadt az erőtől, rüsztje az átlagosnál jóval meredekebb szögben dőlt, maga a lábfej is csónakformára nyúlt, a küldetéssel megbízott takarítónő, vagyis az új feleség alig talált megfelelő méretű cipőt a fiúnak. Persze Péterke teste másként is változott, a hormonok felbolydult méhkasként töltötték ki belsejét, hol egyik-másik fiúosztálytársának kiosztott indokolatlan pofánverés formájában, hol lányosztálytársai fenekének bősz horkantással kísért markolászásával adva tudtán a világnak, hogy Péterke eljutott abba a korba, amikor a másik személy jelenléte – így vagy úgy, de – valamilyen érintkezési, mi több, összeolvadási kísérletre hergeli az embert. A

gimnáziumban, ahová – édesapja mélyen a zsebébe nyúlt – licitálás útján jutott be, ebből persze adódott néhány kellemetlen pillanat, a főispánnak nem ritkán kellett kiváló kapcsolatait is bevetnie egy-egy ilyen ügy elsimítása érdekében. A helyzet azonban Péterke tizenhatodik születésnapjáig olyannyira elfajult, hogy a gondos apának muszáj volt belátnia, itt bizony rendezni kell a hormonok kérdését, mert daliává érett fia mind kevesebb időt töltött a labda rugdosásával, és mind többet a szomszédban lakó, hozzá hasonló korú lány elkötelezett kukkolásával. A főispán egy napon tehát átinvitálta a szomszéd apát egy üveg borritkaság elfogyasztására. A beszélgetés – kimenetének súlyához mérten – igen rövid volt: miután a főispán ügyesen kitapogatta, hogy a másik férfi munkahelyi és anyagi gondokkal küzd, és ígéretet tett neki, hogy néhány telefonhívás segítségével állást szerez számára a helyi önkormányzatban, már viszonylag könnyen tért rá az invitáció valódi okának diplomatikus felvezetésére, miszerint a Hold meghódítására készülő Péterke igencsak fickós, így jót tenne neki egy csupaszív barátnő, aki a fiú felajzottságának csillapításával és némi puha ráhatással terelgetné a legényt a magasztos cél felé. Az ekképpen megvesztegetett apa az utolsó korty bort lenyelve, némi savanykás szájízzel kötötte meg az alkut, lánya pedig, szófogadó teremtésként, másnap hivatalosan is Péterke barátnője lett.

Péterke tizennyolcadik születésnapjára szponzort kapott ajándékba. A főispánnak sikerült meggyőznie egy sportszereket forgalmazó céget, hogy az eljövendő dicsőség kizárólagos támogatójaként viszonylag komoly összeggel járuljon hozzá a focilabda magasabbra emelkedéséhez. A labda röpmagassága ugyanis, hiába járt ekkortájt már az egészen figyelemreméltó ötven méternél, a Hold távolságát jelentő 384 400 kilométerhez viszonyítva meglehetősen csekélyke volt, így szükségessé tette a teljesítményt fokozó lehetőségek feltérképezését. A szponzor e célból három szakembert bízott meg: egy fizikust, egy orvost és egy influenszert. Első lépésként, tekintve, hogy korábban senki sem vállalkozott még hasonló kísérletre, és így meghatározott szabályrendszer sem szorította korlátok közé a technikai fejlesztéseket, Péterke rúgóerejét próbálták fokozni egy, a lábába ültetett fémimplantátum segítségével, mely a térdhajlathoz rugós szerkezet formájában kapcsolódott, így jóval gyorsabb láblendítésre tette alkalmassá a nagyravágyó ifjút. A műtét jól sikerült, igaz, a hegesedés ideje alatt a lassan férfivá érő Péterke komoly fájdalmakat élt át. Amióta barátnője volt, édesapja, mintegy diszkrécióból, rászokott arra, hogy a lehető legészrevétlenebbül, csak úgy a partvonalról szemlélje fia fejlődését. A főispán ezúttal is a terasz szélén somfordált végig, hogy onnan lesse meg és hallgassa ki az udvaron gubbasztó, ott halkan pityergő Péterkét, és az őt némiképpen esetlenül, de tagadhatatlan odaadással cirógató barátnőjét. Péterke a műtéti sebeket lapogatta, sajgó lábát, égő vádliját, roppanó ízületeit, felrepedt térdhajlatát nyomkodva, és közben egyre azt hajtogatta, aú, jaj, jaj, szabálytalanság, aú, szegény Ugronczi, jaj, piroslap, félidő, öltöző! Barátnője felsegítette a földről, és a ház felé kísérte a fiút. Mikor észrevette a lopakodó főispánt, szúrós pillantást vetett rá, sőt, még valami olyasmit is odasúgott neki, hogy Péterke bele fog rokkanni ebbe az egész marhaságba. A főispánnak egyáltalán nem tetszett a lány pimaszsága, de úgy döntött, ad neki még egy esélyt.

Az implantátum megkétszerezte a labda röpmagasságát, ám ez még így is csak száz métert jelentett. Ekkor a fizikus állt elő új javaslattal. Héliumot fecskendeztek a labdába ágyazott apró, hőváltozásra érzékeny patronok belsejébe, melyek egyik típusa a légköri hőmérséklet csökkenésével, másik típusa pedig éppen a hőmérséklet emelkedésével pukkadt ki, így töltve fel fokozatosan gázzal a gömböt. A kezdeti kísérletek után azonban hamar kiderült, hogy a patronok a troposzféra alacsonyabb zónájában még nem pattannak szét, így következő innovációként kicsiny, szabad szemmel alig látható, távirányított rakétákat erősítettek a labdára, melyeket némi jóindulattal akár varrási hibáknak is lehetett vélni. A rakéták segítségével a labda már elérte azt a légköri határt, ahol a patronok pukkadni kezdtek, a hélium pedig még tovább emelte a focit. Ez már jelentős teljesítményjavulást idézett elő, a labda átlépett a sztratoszférába, ahol – a troposzférával ellentétben – a magasság növekedésével a hőmérséklet is emelkedett. Ekkor durrantak szét a második típusú patronok, 40 kilométerig szállítva a labdát.

A család körbeülte az asztalt. Egy darabig csak halk ropogtatás, csámcsogás hallatszott. A főispán, miközben a rántott húst rágcsálta, fürkész tekintettel figyelte fiát és annak barátnőjét. Péterke szokatlanul csendes volt, kedvetlenül piszkálta az ételt, szakadatlan sóhajtozott, és olyasmiket dünnyögött maga elé meredve, hogy síp, csalás, videóbíró, csere. Barátnője aggódó arccal ült mellette, kissé gépiesen simogatva Péterke széles hátát. A főispán lenyelte a falatot, intett feleségének, hogy hozzon valami italt, majd megszólította fiát. Ide figyelj, Péterem, mondta. Péterke abbahagyta a dünnyögést, de nem nézett apja szemébe. A főispán folytatta. A nagy teljesítmények nem adják könnyen magukat, szónokolta. Van az úgy, hogy az ember elakad az úton. Van, hogy szíve szerint visszafordulna. Csakhogy, mikor hátrapillant, látja, hogy a megtett út már olyan végeláthatatlan, hogy rádöbben, talán rövidebb tovább haladnia. Péterke mozdulatlanná merevedve ült az asztalnál. Barátnője továbbra is a hátát simogatta, fel-le, fel-le, olyan hangja volt, mint mikor smirglipapírral oldják a fa durvaságát. A főispán megköszörülte torkát, és erélyesebb hangra váltott. Már negyven kilométernél járunk, édes fiam! Gondolj bele, mit értél el! Péterke szemében mintha egy pillanatra felcsillant volna a büszkeség, ám barátnője ekkor az asztalra csapott. Elég ebből, kiáltotta a lány. A főispán annyira elámult, hogy egy percig hápogni sem tudott. A lány kihasználta az alkalmat, és magából kikelve, ordibálni kezdett. Nem érti a saját fiát?! Nem érti, mit akar Péter elmondani? Hisz tudja pontosan, hogy ez már rég nem az ő teljesítménye! Héliummal meg rakétákkal bohóckodnak itt, Péter meg csak díszlet, vagy az sem, inkább valami eltévedt statiszta a paravánok között. Hát bassza meg alássan a főispán úr az anyját! Mikor a lány befejezte, jó ideig tartó némaság telepedett a szobára. A takarítónő, azaz a feleség megállt a küszöbön, kezében a borospohárral, a lány kifulladva zihált, a főispán lilára vált arccal, gyöngyöző homlokkal próbálta megelőzni az agyvérzést, Péterke szégyenkezve hajtotta le fejét (azt persze nem lehetett tudni, hogy apja előtt szégyelli-e barátnője kirohanását, vagy éppen fordítva, barátnője előtt restelli, hogy nem tud férfiként kiállni magáért). Végül a főispán törte meg a csendet. Felállt az asztaltól, kiegyenesedett, mint egy, a többi fát árnyékba taszító platán, gyilkos pillantást vetett a lányra, némileg csalódottan végigmérte lehorgasztott fejű sarját, azzal kimérten megfordult, és öles léptekkel kivonult az étkezőből. A hallban elővette telefonját, és felhívta az influenszert. Röviden

egyeztettek, s miután befejeződött a hívás, a főispán némiképp megnyugodva rogyott le a kanapéra.

A videó már másnapra elkészült. A főispán megvárta a pillanatot, amikor Péterke egyedül maradt, azzal fiához lépett, átkarolta vállát, és leültette egy székre. Fiam, súgta mély együttérzéssel, amit most mutatni fogok, bizony nem lesz könnyű végignézned, de muszáj szembesülnöd a valósággal. Hidd el, nálam jobban senki sem csalódott, végtére is volt némi szerepem abban, hogy összejöttetek a barátnőddel… No, de nem is akarom tovább csűrni-csavarni a szót. Tessék! Azzal Péterke arcába tolta okostelefonját. A képernyőn hamarosan anyaszült meztelenül megjelent Péterke barátnője, és bár némiképp gyanút kelthetett volna a fiúban, hogy a lány teste más, mint a valóságban, az arc kétségkívül az övé volt. Nemsokára egy szintén csupasz férfi grasszált be a képbe, izmos torzóján Timothée Chalamet oda nem illő, ábrándos fejét billegtetve. A két test néhány másodperc elteltével összefonódott, az arcokon időnként különös vibrálás futott végig, mintha az is a szexuális együttlét kisülése volna. Péterke hüledezve és felajzva szemlélte a jelenetet, egyik keze a bontakozó dühtől ökölbe szorult, a másikkal nadrágját markolászta. Az arcok, a testek vad tekergésében alig észrevehetően, de változtak, akárha le akarnák dobni magukról a rájuk feszített maszkot. Aztán vége lett. Péterke csak ült, fémekkel teli lába eszelős ütemet vert a padlón, apja meg várta, mit szól az egészhez. Arra számított, hogy fia tombolni fog, de Péterke tombolás helyett hangtalan könnyezésbe kezdett, és nyeldekelve próbált valami szóféleségeket kierőltetni összeszorult torkának présén át. A főispán végül valami olyasmiket tudott kivenni fia szavaiból, hogy átigazolás, szezon vége, kiesés, másodosztály. Péterke vigasztalhatatlannak tűnt, a főispán tehát jobbnak látta távozni, hátrálva, kezében az okostelefont szorongatva, szívéből bőszen igyekezvén száműzni a rettenetes bűntudatot.

A következő nap nem remélt fordulatot hozott a főispán számára. Péterke már korán reggel talpon volt, edzőruhában, bemelegítve, szemében olyan elszántsággal, mint aki képes az egész világot útjában álló homokbucka gyanánt szétrúgni. A mélabúnak, elkeseredésnek nyoma sem maradt. A főispán talán a megkönnyebbülés buzgalmával, mindenesetre lelkesen lapogatta fia vállát, és miközben az udvar felé tartottak, hogy Péterke folytathassa az edzésmunkát, az apa szája be sem állt. Ez az én fiam, egy kőszikla, igen, ó, nem is sejted, milyen büszke vagyok rád, a nők meg…, hát, a nők azok sokszor libbennek a nagy tettek útjába, de ennek már vége, meglátod, most egy darabig Neked is könnyebb lesz egyedül, csak a feladatra összpontosítva. Péter mintha nem is hallotta volna apját, csak ment tovább, az udvar közepéig, ott aztán megállt, és egyik labdát rúgta a másik után, de olyan pusztító szilajsággal, hogy az egyik focin szét is hasadt a bőr, kipotyogtak belőle a hőérzékeny patronok, és a labda meggyalázott cafatként hullott vissza a fűre. A főispán némiképp megszeppenve leselkedett a tornácon, végül azonban úgy ítélte meg, hogy ez az indulat jót tesz Péterke teljesítményének, nem is baj, ha kirúgja magából a fájdalmat.

A szponzor addigra szép kis hírverést csapott a Hold projektnek, a közösségi média felületein egyre többen osztották meg a hihetetlen vállalkozás ezernyi mémet generáló tartalmait, Péterkéből pedig afféle mesebeli gólemet faragtak, akinek agyag helyett fémből van a fél teste, tehát nem is gólem, hanem terminátor, de a lényeg, hogy már nagyon közel jár a cél eléréséhez, már csak egy kicsi kell, hogy a labda tényleg

elérje a Holdat. Ki is tűzték az esemény időpontját, a világ pedig visszafogott lélegzettel várta a pillanatot.

Péterke ott ácsorgott a stadion közepén, a lelátókon sok tízezer ember, a képernyők mögött még sokkal több. Az ifjú kezében már ott volt a labda, felülete rücskös az apró rakétáktól, mégis jó volt, ahogy a varrások közötti sima bőr a tenyeréhez tapadt. Ez a labdával való összenövés békével töltötte el Péterkét, így könnyebb volt kizárnia a nézőközönség nyugtalanító morajlásait is. Aztán odasétált hozzá valami számára ismeretlen, pocakos, nagy bajuszú férfi, hóna alatt vastag mappával, kezében mikrofonnal, és megkérdezte tőle, hogy készen áll-e, Péterke meg bólintott, mire a férfi beleüvöltött a mikrofonba, felszólítva a nézőket, hogy csendesedjenek el, ne zavarják a bajnok – így nevezte Péterkét – koncentrációját. Rövidesen elnémult a stadion, minden szempár Péterkére szegeződött. Péterke vett néhány mély lélegzetet, mint aki merülni készül, aztán egyik kezével magasba emelte a labdát, jobb lábát hátratolta, a labdát elengedte, és akkorát rúgott bele, mint még soha. A foci szédítő sebességgel emelkedett a magasba, hogy nem sokkal rá el is tűnjön a felhők között. A nézők ekkor a stadion óriási kivetítőjére pillantottak, a labda útját (drónok segítségével) így tudták tovább követni. A labda pedig csak szállt, szállt felfelé, átlépve a sztratoszférába, a mezoszférába, belépve a legvastagabb réteget képező termoszférába, ahol a speciális védőréteggel bevont gömb képes volt ellenállni az ott uralkodó 1500 fokos hőmérsékletnek is, és haladt tovább, tovább, át az exoszférán, át az ionoszférán, ki a világűrbe, és még ott is csak szállt, suhant keresztül a sötét semmin, műholdak között, űrszeméten át, megállíthatatlanul, fel-fel, a Holdra.

Mikor a labda elegánsan lelassulva, tompa puffanással, fehér kőzetport kavarva megérkezett a Hold felszínére, a nézőközönség akkora ovációban tört ki, hogy az egész stadion beleremegett. Az influenszer az egyik légkondicionált irodában ücsörgött, és jóleső büszkeséggel konstatálta, hogy az animált videó ekkora sikert aratott. A nézők Péterke felé néztek, de szemükkel hiába keresték a nap hősét, a fiú eltűnt. Mivel addig kivétel nélkül mindenki a kijelzőre tapasztotta tekintetét, senki sem tudta megmondani, hová lett az ifjú. Mindez azonban mintha már nem is lett volna fontos. Addigra ugyanis már gyorsan terjedő, lázas kórként burjánzott a stadionban valami fékét vesztett indulat, ami minden történelmi pillanatot képes lenyűgöző sebességgel felemelőből elborzasztóvá változtatni.

Péterke a stadion parkolójának egyik sötét szegletében kuporgott. Fülére tapasztotta telefonját, és várta, hogy édesanyja fogadja a hívást. A telefon sokáig csörgött, a lelátókon őrjöngő sereg hangzavara itt lent, a parkolóban, nyomott zúgássá szelídült. Mintha az ő nevét kántálták volna, de a szavak összefolytak, és alakot váltottak. A vonalban ekkor hallhatóvá vált édesanyjának kissé vékony hangja. Halló, tessék, halló! Péterke sokáig nem tudta, hogyan fogjon hozzá. Aztán mégis megszólalt. Hazaadás, mondta, aztán meg, hogy hazai pálya, hiányzik, nincs aranylabda, nincs több meccs, nincs több foci, aztán nagy nehézségek árán formálva a szavakat: anyu. A vonalra egy ideig tétova csend ült. Péterke szívébe ettől hideg fájdalom mart, ám édesanyja nem sokkal rá mégis válaszolt. Wellness, itt vagyok önmagam, itt vásárolok, hialuronsav, vitaminhiány, hiány, hiányzol… fiam. Péterke szemébe könny szökött, ezúttal azonban jóleső, testét melengető érzés kíséretében. Nincs több szóló, jelentette ki még szipogva a fiatal férfi, át kell gondoljam az életemet, anya. Péter

anyja, talán fia nem várt összeszedettségéből merítve erőt, ezúttal teltebb, magabiztosabb hangon felelt. Rendben, fiam, valamikor találkozzunk, és beszélgessünk kicsit.

Péter nekivetette hátát a parkoló egyik falának, és kifújta a levegőt. Már percekkel ezelőtt befejezték a beszélgetést, de testét még mindig az a kellemes melegség járta át. Odafentről, bár továbbra is tompítva, de egyre kivehetőbben kántálta a megveszett tömeg, hogy háború.

A VILÁG MEGZABOLÁZÁSA

HÁBORÚ

Fülére tapasztja tenyerét. Szemét is lehunyja. Hogy is volt az a mondóka, amit még Anya tanított? Igen, valahogy így… Sisseg a sás, surrog a sáska, siklik a sas, sül a sós saslik. Ez a sok „s” hang, ezt szereti nagyon, ez megnyugtató, olyan, mintha Anya duruzsolna a fülébe, és már este lenne, és ő már olyan álmos, hogy nem is érti a szavakat, de hallja azokat az „s” hangokat, amik szinte cirógatják a fülét. Siklik a sas, sül a sós saslik. De még így is áttör tenyerén a külvilág robaja, erőszakosan feszegetve le füléről ujjait, behatol a hallójáratba, kúszik be, rezegteti a dobhártyát, mintha indiánok püfölnék a harci dobokat, ez odakint valóban háború. Velőtrázó sikítások, csörtetés, vad kacajok, tompa puffanások, éles csattanások. A káoszban valaki nekiütközik, vállával nagyot taszajt rajta, ő meginog, és kis híján a földre zuhan. Erősebben szorítja tenyerét a fülére, belül – és talán fennhangon is már – mind hangosabban ismételgeti a mondókát, közben próbál Anyára gondolni, ahogy teszvesz, és énekel, és haját fésüli, és nadrágját stoppolja, és kavargatja a levest, és olvas a könyvből, és löki a hintát, és kiabál, ha bántják őt, és szoknyáját libbentve óriásira nő, és védelmező harangként öleli körbe, és ebbe a különös, de ismerős, szövetillatú védett világba zárja őt.

Most azonban verejték és nehéz levegőszag kering mindenütt, szinte íze van a hangoknak is, amik az ujjai között egyre csak peregnek és szivárognak a tudatába, hiába a sok „s” hang, és hiába az elképzelt anyai harangszoknya. Sisseg a… Nem, nem, nem, nem, nem, nem, nem, nem, nem működik tovább. Kinyílik a szeme. Valaki megérintette a vállát. Egy arc hajol közelebb. Mi rejlik a vonásai közt? Nehéz megmondani. Ő ebben sosem volt ügyes. Harag, gyűlölet, ártani akarás talán nincs rajta. Akkor tehát az ő oldalán áll? A száj, ez a csücsörítő száj ugyan mond valamit, de szava szétmállik a hangzavarban. Ő újra lehunyja szemét. Surrog a sáska. Valami eltalálja. Nem fáj igazán, de kibillenti egyensúlyából, hátratántorodik, földre huppan. Nevetés, majd kiabálás. Kinyílik a szeme. Megint ez az arc, most dühös, de talán nem rá, hanem valaki másra. Megfogja a kezét, talpra segíti. Húzni kezdi, ki a hangzavarból. Ez jó, végre, a ricsaj már kibírhatatlan. Most csendesebb helyre kerülnek. A száj azt mondja, mindjárt jövök, addig ülj le itt. Ő leül. Várakozik. A szobában minden mozdulatlan, csak saját testének dülöngélését érzékeli. Aztán, ahogyan szép lassan megnyugszik, már a hangokra is képes figyelni. Halk neszezés, távoli matatás, alig hallható csörömpölés. Így jó. Így a háború robaja is befogadható, elviselhető. Ez a jó távolság a világtól. Mint mikor Apával felment a hegyre, és távcsővel figyelték a házakat. Persze Apa messze jár, vele csak ritkán lehet találkozni. Pedig vele nem kell beszélgetni, ő nem kérdezgeti folyton, hogy mi van vele, hogy érzi magát, és ez jó. Ő békén hagyja. Csak néha túlzottan is.

Nyílik az ajtó, visszajön az arc, és a száj, de már teste is van, Ildikó néni az. Jobban vagy, kérdezi, hogy érzed magad? Ő nem válaszol. Tenyerére pillant. Csupa izzadtság. Beletörli nadrágjába. A homlokán is csurog a veríték. Azt a pulóverébe törli. A szobában nincs meleg. Vissza akarsz jönni, kérdi Ildikó néni. Lehalkítottuk a zenét. Megrázza a fejét. Itt szeretnél ücsörögni még kicsit? Bólint. Ildikó néni egy darabig csak ácsorog,

esetlenül tétovázik. Miért nem megy ki, gondolja ő. Felhívjam Anyát, kérdi most Ildikó néni. Ő gondolkodik kicsit, aztán bólint. Ildikó néni kimegy. Még van ideje, amíg Anya ideér. Tetszik neki ez a szoba. Tetszenek a nyugodt falak, a fotel, amiben ül, és a fotel szaga is. Tetszik neki a lehalkított világ. Feláll a fotelből, elindul a falak mentén. Azt játssza, hogy a jobb lábával mindig hozzá kell érnie a szegélyléchez. Jó ez a súrlódó hang. Amikor körbeért, megfordul, és visszaindul. Most a bal lábát szorítja hozzá a léchez. A távolból hallja, hogy boldog, boldog, boldog születésnapot. A gyertyát szívesen elfújná, noha nem őt ünneplik. A gyertyát szereti otthon is elfújni, szereti a füstöt, ami felszáll utána, és tudja Apától, hogy az nem is igazi füst, hanem olvadt viasz, és hogy vissza is lehet gyújtani egy gyufával, ha ügyesen fölé tartja az ember a lángot. Neki még sosem sikerült, de talán egyszer… Körbeér ismét. A falon van egy óra. Most azt figyeli egy ideig. A kedvence a másodpercmutató. Amikor otthon elönti ez a rossz érzés, amitől az egész teste remegni akar, Anya azt szokta mondani neki, hogy figyelje a másodpercmutatót. Olyankor azt érzi, mintha a gyomrában is megjelenne a mutató, és maga köré tekerné az idegességet. Most tapsolnak. A születésnapos alighanem elfújta a gyertyát. Ettől egy kis feszültség önti el, mert biztos benne, hogy senki sem próbálja visszagyújtani a gyertyát, és hamarosan már nem is lehet, mert semmivé foszlik az a vékony szál a levegőben. A combja remeg, futni akar a lába, de aztán sikerül megállítani. Nézi a mutatót. Ő a másodpercmutató, Apa a percmutató, Anya az óramutató. Apának van új családja. Szóval neki meg van egy féltestvére. Néha elképzeli, hogy tényleg csak féltestvér, hogy hiányzik a testének az egyik oldala, kezestül, lábastul. Ezen mindig nevet. Most is. Alig bírja abbahagyni. Aztán közelebbről csattanás hallatszik. Összerándul a teste, tenyerét rögtön fülére tapasztja. De a hang nem ismétlődik. Óvatosan elemeli tenyerét. Az istenit, hallja a dadus, Era néni hangját. Era néni leejtette az egyik fémtálcát, az csattant ekkorát. Eltelik egy perc, mire újra megmozdul. Belemászik a fotelbe, arcát nekinyomja a puha anyagnak, és jó mélyen beszívja az illatát. A szövetszálak közül égbe emelkedik néhány porszem, és ahogy az ablakon át rájuk süt a nap, szikrázva kavarognak.

A csoportszobából most erősebben jönnek a hangok. Valószínűleg kinyitották az ajtót az öltöző felé. Valakik ordibálnak, Ildikó néni is kiabál, de nem lehet érteni, mit. Aztán megint elcsendesednek. Hamarosan lépéseket lehet hallani. Nyílik a szoba ajtaja. Ildikó néni áll ott, és Nóri. Nóri összevonja szemöldökét, szipog. Most itt maradsz kicsit Danival, mondja neki Ildikó néni, azzal betereli a szobába Nórit, és bezárja az ajtót. Nóri egy darabig csak áll ott az ajtónál. Ő a fotelben kuporog, mélyen beszívja a szövet illatát, figyeli a porszemeket. Nem akar Nórival foglalkozni. Mikor jön Anya? Nóri járkálni kezd a szobában. Nem a falak mentén, csak úgy összevissza. Halványlila pólóban van. A póló főzelékszagú, mert Nóri leette magát az ebédnél. Verekedtem a Petivel, mondja ekkor Nóri. Azért hozott ide az Ildikó néni. Ő nem akar foglalkozni Nórival, nem mond semmit. De Nórit ez sajnos, egyáltalán nem zavarja. Járkál tovább. Gumitalpú cipője van, ahogy lép, a cipőtalp éles hangon nyikkan a laminált parkettán. Ő erre dobolni kezd a fotel karfáján, minden egyes ütemnél újabb porszemeket szabadítva fel. Nóri kuncog. Azt hiszi, ez valami játék. Igyekszik tehát úgy, épp olyan ütemben nyikkantani a cipője talpát, ahogy ő a karfát veri. Nem akarja elmagyarázni Nórinak, hogy ez nem játék, hogy ő csak a porszemekkel akar foglalkozni. Így viszont Nóri továbbra is nyikkangatja a cipőjét. Lehunyja a szemét. Siklik a sas, sül a sós saslik.

Mi az a saslik, kérdezi Nóri, és leül a sarokba. Ezek szerint hangosan mondtam ki, gondolja ő. A másodpercmutató mintha lassabban járna. Talán elromlott az óra. Vagy talán Nóri ült rá az időre, ami nyúlósan próbál szabadulni alóla. Nóri jele az esernyő. Inkább az esernyőre gondolok, mint Nórira, tűnődik ő. Az esernyőket szereti. Szereti hallgatni, ahogyan a feszes ernyőn koppannak a vízcseppek. Gondolatban sorra venné minden csoporttársa jelét, de Nóri nem hagy nyugtot neki. Te miért vagy olyan furcsa, kérdi a lány. Ő nem válaszol. Nóri vállat von. Aztán feláll, odaballag a fotelhoz, és rácsap néhányat a karfára. Most már látja ő is a porszemeket. Rácsap megint. Aztán megint. Közben nevet. Különös, de ez a nevetés most nem is olyan kellemetlen. Erre ő is rásóz egyet a karfára. Felváltva püfölik, sűrűn száll a por. Van egy féltestvérem, kiáltja most Dani, félig hiányzik a teste. Rázza a nevetés. Nóri csodálkozva figyeli. Nem hallotta még a féltestvér szót. Nem is igaz, szögezi le aztán a kislány, de közben azért fürkészve lesi a fiú arcát, hátha mégis igaz. Dani leugrik a fotelből, és járkálni kezd körbe, a falak mentén, jobb lábát a szegélylécnek nyomva. Nórinak megtetszik az ötlet, követi. Együtt surrogtatják a cipőt. Nóri énekel. Ezt is jó hallgatni. Jó ebben a szobában lenni. Nyílik az ajtó. Ildikó néni belép, és vele Anya is. Dani nem köszön, megy tovább a fal mentén. Nóri odaszalad Ildikó nénihez. Visszamehetek, kérdezi. Ildikó néni kézen fogja a kislányt, és kimennek a szobából. Dani fejét lehajtva vonul tovább, körbe-körbe. Anya arca fáradt. Gyere, kisfiam, indulunk. Még három kör hátravan, gondolja Dani, és megy tovább.

Az autóban ülnek. Dani szereti hallgatni a motor zümmögését. Azt is szereti, amikor az autó átmegy egy fekvőrendőrön és zöttyen egy nagyot. Szereti kaparászni a gyerekülés huzatát, és lábával rugdosni az előtte lévő szék háttámláját. Anya az utat nézi, nem beszél. Furán tartja a vállát, mintha fájna a nyaka. Dani most hosszan figyeli Anya hátát, fülét, haját. A Nóri a szerelmem, mondja aztán. Anya nem szól semmit. Aztán váratlanul sírni kezd. Dani nem foglalkozik vele, de gyorsabban, erősebben kaparássza az ülés huzatát. Hamarosan úgyis hazaérnek.

ERDŐTŰZ

Mondta Gyuri, hogy menjek át hozzájuk délután, Prince of Persiázni, meg Almdudlert inni, meg szénsavas üdítőket, utána pedig böfögve végigmondani az ábécét. Megkérdeztem anyukámat, meddig maradhatok. Majd beszélek a Gyuri anyukájával, hogy hozzon haza vacsorára, felelte ő. A leckét azért megcsináltam előtte, hogy Gyuriéknál csak a játékkal foglalkozhassunk.

A Prince of Persiában a hatodik pályán egy kövér teremőrt kellett legyőzni, de hiába volt kövér, mindig levert minket. Gyuri totál kiakadt, basszuskulcs, basszuskulcs kiabálta, a szomszéd szobából át is sziszegett a papája, hogy ejnye, fiam, vigyázz a szádra! Újra és újra próbálkoztunk, mutatóujjunkkal villámsebesen nyomkodva a billentyűt. Ez a technika egy másik játékban jól működött, ott különböző sportágakban lehetett versenyezni, és legtöbbször a jobbra és balra nyilakat kellett ész nélkül nyomogatni. Itt semmire sem mentünk vele. A kövér teremőr ismét lekaszabolt. A fehér ruhás, buggyos nadrágú herceg rongybábuként hullott a földre, aztán megint és megint. Felváltva ültünk a géphez, amíg egyikünk harcolt, a másik térden állva imádkozott, volt, hogy a fehér Istenhez, volt, hogy Allahhoz, ahogy A koppányi aga testamentumában láttuk. Figyelj, mondta halkan Gyuri, amikor a herceg újra holtan esett össze, nem játszunk inkább a Mortal Kombattal? Nem, mondtam eltökélten, ezt a disznót le kell győzni. Éreztem, ha feladjuk, a teremőr túlnő a játékon, rajtunk, mindenen, bekerül az álmainkba, és a fejünkben kacag majd döcögősen, rengő hassal. Jó ütemben kell védekezni és visszatámadni, ez a kulcs, mondtam. Újra és újra nekiveselkedtünk. Hiába. Lehet, hogy programhiba, szólt Gyuri, lehet, hogy nem is lehet lenyomni ezt a dagadtat. Csöngettek. Gyuri mintha bűntudatosan pislantott volna. Ki az, kérdeztem, miközben újraindítottam a pályát. Biztosan Miki, őt is áthívtam. Összeugrott a gyomrom, mint egy zacskó. Utáltam Mikit, féltem tőle, undorított, és tudtam, hogy amint megjelenik, leblokkolok, másképpen viselkedem, mint szoktam.

Gyuri kiment, én a szobában maradtam. Ültem a gép előtt, hallgatóztam. Nyílt az ajtó, Miki harsányan köszönt Gyuri szüleinek, hangjában önbizalom, behízelgés és gúny különös elegye bujkált, aztán, ahogy távolabb értek a szülőktől és közelebb a szobához, ahol ücsörögtem, már egészen más hangon szólt Gyurihoz, hogy mi van, Gyugyó, már megint olyan fingszagod van. Beléptek, úgy tettem, mintha lekötne a játék, mintha észre sem venném Miki érkezését. Hátha így nyerek néhány Miki-mentes másodpercet. Hátha így nem szól be rögtön. Egyszer csak nekicsapódott valami a hátamnak. Miki dobott meg Gyuri R2D2 műanyag figurájával. Gyuri imádta azt a figurát, most mégsem szólt. Sőt, mintha zavartan röhögcsélt volna. Áruló, dünnyögtem, de nem hallották. Szevasz, Miki, mondtam aztán, továbbra is hátat fordítva nekik. Miki odacsörtetett a géphez, ledobta magát mellém. Mivel játszol, mütyür? Az osztályban sokan azt hitték, hogy a mütyür kedves becenév, többen át is vették Mikitől, pedig ő azért nevezett így, mert egyszer az uszodai öltözőben lehúzta rólam az úszógatyát, pont mikor a hideg vízből jöttem ki, és megjegyezte, hogy micsoda mütyür kis fütyim van. Ezerszer mondtam már, hogy ne hívj így! A teremőr újra

ledöfött. A herceg, ki tudja, hanyadszorra, tehetetlenül roskadt a földre. A dagadtat kell lenyomni, mi, kérdezte Miki, és válaszomat meg sem várva félrelökdösött a géptől. Na, várjál csak, megmutatom, hogy kell. Persze, suttogtam, azt se tudod, mi ez, ki az a Jaffar. Miki vigyorogva irányította a herceget, direkt jobbra, balra futkosott vele, mintha ezzel is bosszantani akarna, közben meg szinkronizálta a herceget, hogy jaj, bazdmeg, jaj, merre menjek, erre vagy erre, totál eltévedtem, geci. Bántotta a fülemet a szó. Mint egy szúrás, hányingerkeltő gyomorszájütés, de tény, hogy Miki ki meri mondani, és ez szörnyű nagy hatalmat ad neki. Aztán megunta az ide-oda futkosást, a hülyéskedést, közömbös pofával indult a jó irányban, elérte a kövér teremőrt, és megdöglesz, koca! felkiáltással fél perc alatt megölte. Összenéztem Gyurival. Láttam, ő is döbbenten figyel. Ahogy Miki fütyörészve végigvitte a pályát, nem tudtam másra gondolni, mint hogy nincsen se fehér Isten, se Allah, se Buddha, nincs itt senki, aki meg tudta volna akadályozni ezt a szégyent. Bámultuk Mikit, ő hanyagul hátradőlt a székben, elrúgta magát a számítógép-asztaltól, és végigmért minket. Figyelj, Gyugyó, ne gépezzünk már, tök jó idő van, menjünk ki a sziklához! Gyugyó, mintha ő is csak levedlett bőre lenne önmagának, ernyedten bólintott, oké, én benne vagyok. Próbáltam Gyuri felé villogtatni a szemem, hogy szavak nélkül is megértse, nem erről volt szó, nem ezért jöttem át, de ő rám se nézett, szerintem szégyellte magát. Gyere te is, mütyür, vakkantotta Miki, ügyesen elérve, hogy úgy érezzem magam, mintha kötélen húzott konzervdoboz volnék az autójuk lökhárítójához kötve. Nem tudom, miért, tényleg nem tudom megmagyarázni, de igent mondtam. Nem volt más választásom, mert a természet így osztotta ki a lapokat.

Gyuri szólt az anyukájának, hogy még kiugrunk a sziklához, de vacsora előtt mindenképpen visszajövünk. Gyuri anyukája beleegyezett, hozzátéve, hogy tényleg siessünk, mert megígérte az én anyukámnak, hogy hazavisz. Legszívesebben azt mondtam volna Gyuri mamájának, hogy tessék most hazavinni, én nem akarok a sziklához menni a fiúkkal, de ezt gyávának, mütyürösnek éreztem. Elköszöntünk hát, és követtük Mikit.

A sziklához kiskorunktól rendszeresen kijártunk. Kezdetben tollasozni és papírsárkányt eregetni, később csak kifeküdve beszélgetni, kvarcórával játszani, vagy a közeli erdőben számháborúzni. Szép volt innen a kilátás és tiszta a levegő, a kerületi gyerekek kedvenc helye. Követtük Mikit, fel a sziklára. Tudtam, most nem focizunk, valami egészen új következik, valami, ami Mikiből ered, ezért egyszerre izgalmas és borzasztó. Jól kiizzadtunk, mire felértünk a tetőre. Miki leült a földre. Nekem elsőre az jutott eszembe, amit apám szokott mondani, hogy „R-es” hónapban nem ülünk le a szabadban, de amikor Gyuri letelepedett, én is helyet foglaltam a csontos talajon. Néztük a várost, a környező fákat, a nap ereszkedni kezdett, vörösödő fénye kellemesen melengette az arcunkat. Még mindig izgultam, de ez zsibbasztó megnyugvással keveredett. Láttátok a tegnapi Juve meccset, kérdeztem őket, hátha így sikerül irányítanom az eseményeket. Gyuri azt mondta, igen, a Del Piero megint mit művelt, láttam rajta, ő is megkönnyebbül, hogy ismerős terepen maradhat. Miki szótlanul ült, és míg mi a fociról beszélgettünk, övtáskájából cigipapírt és dohányt vett elő. Újra elöntött a belső remegés. Miki, ahogy a cigit tekerte, rám pillantott. Neked is tekerjek egyet, mütyür? Hülyeség, dörmögtem vörös nyakkal. Miki vállat vont. Gyugyó? Gyuri, mintha most megint másik Gyuri lenne, halkan igent mondott. Ahogy

elvette Mikitől a cigit, ahogy rágyújtott, ahogy a cigit tartotta és a füstöt kifújta, éreztem, nem először cigizik. Idejárnak Mikivel. Itt bagóznak, ez a közös programjuk. Gyuri és Miki szívták a cigit, a füst, mintha egymáshoz láncolta volna őket, én meg várakoztam, mint egy kirekesztett idióta. Persze felállhatnék, visszamehetnék egyedül Gyuriékhoz, akár be is köphetném őket. De az nem én lennék. Nem játszunk szerepjátékot, vetettem fel, de oly kevés meggyőződéssel, hogy nem is vártam választ. Aztán odafordultam Mikihez, és kértem tőle egy cigit. Elvigyorodott. A vigyor most nem tűnt gúnyosnak, inkább mintha nagy kő esett volna le a válláról. Jól van, Peti, rikkantotta, és talán először szólított a nevemen. Jól van, persze, ne maradj ki a jóból!

A füst kaparta a torkomat, és rossz ízt hagyott a számban, de nem köhögtem, nem váltam nevetségessé. Nem beszélgettünk a Warcraftról, a suliról se, hangtalanul szívtuk a cigit. Nem éreztem bűntudatot. Mire hazaérek, a cigiszagot úgysem érzik rajtam. Ettől még ugyanaz az ember vagyok, aki voltam. Ugyanaz az ember. Ebben azonban nem voltam biztos. Végül is csak egyetlen szál cigit szívtunk el. Aztán még ücsörögtünk egy darabig. Miki már nem tűnt olyan rémisztőnek, olyan nagyon másnak. Elpöcköltük a cigit. Sötétedett, lefelé tehát óvatosabban ereszkedtünk. Megbotlottam, Miki ügyesen elkapott. Vigyázzál, mert úgy jársz, mint az a dagadt teremőr. Nevettünk. Odalent, ahol Gyuriék utcája indult, csak ott villant belém, hogy nem nyomtuk el rendesen a csikket. Egy pillanatra még az is megfordult a fejemben, hogy visszafordulok, fel, újra a sziklához. De akkor nem érnék haza időben. Mentünk hát tovább.

Gyuri anyukája kicsit gyanakodott. Ahogy ült a volánnál, én meg mellette, mintha szaglászott volna. Jól éreztétek magatokat, kérdezte. Jól, válaszoltam, és a kocsi ülése egyszeriben kisebb lett, mint egy hete, amikor ugyanígy Gyuri mamája vitt haza. Milyen ez a Miki, faggatott, kicsit vadnak tűnik, nem? Megvontam a vállam. Nincs vele baj, feleltem. Kicsit talán hangos. Büszke voltam magamra. Kiálltam Miki mellett, a sok szemétkedés ellenére.

Jó volt Gyuriéknál, kérdezte otthon az én anyám. Jó volt, bólintottam. Anyukám az arcomat fürkészte. Történt valami? Megállt bennem az ütő, de aztán elmosolyodtam, és elmondtam, hogy nagy nehezen tudtuk csak legyőzni a dagadt teremőrt a Prince of Persiában. Nem voltam éhes. Lezuhanyoztam és lefeküdtem. Nagyon sokáig nem tudtam elaludni. Hallottam, ahogy a szüleim odakint szöszmötölnek, susmorognak, hallottam, hogy ők is fürdenek és lefekszenek. Életemben először később aludtam el, mint ők. A szobám ablakán át láttam a hajnali szélben hajladozó faágak árnyait. Vártam a távoli tűz lidércfényét. Vártam, vártam, amíg odakint világosodott. Akkor végre letapadt a szemem, és mély, kavargó álom dőlt rám.

Reggel vettem észre a foltot a nadrágomon. Nem pisiltem be. A pizsamanadrág ragacsosan tapadt a combomhoz. Kicsempésztem a fürdőszobába, kefével és szappannal kisikáltam belőle a foltot, és kiterítettem a radiátorra.

Együtt reggeliztünk, szombat volt. Jókedvűen beszélgettünk, de volt bennem valami szúrós érzés. A konyhából szólt a rádió. Éppen az Álomhajót játszották. A faliórára pillantottam. Mikor a hírek jöttek, csendben felálltam az asztaltól, a konyhába mentem, és felhangosítottam a rádiót. Nem beszéltek erdőtűzről.

Másnap újra meghallgattam a híreket. Aztán mindennap. A szüleim csodálkoztak, de tetszett nekik, feltételezték, hogy már felelősségteljesebben gondolkodom. Sosem

beszéltek erdőtűzről. Egyik nap aztán odaálltam anyukám elé, és bejelentettem, hogy másnap délutánra meghívtam Mikit az osztályból. Anyám arca elkomorult. Pont Mikit? Nagyon rosszakat hallottunk róla Jutka nénitől. Hirtelen felmordultam. Jutka néni mindenféle hülyeséget beszél. Faképnél hagytam anyámat.

Másnap átjött Miki. Kicsit őt is meglepte, hogy hívtam. Először nem is szóltunk egymáshoz, zavarban voltunk. Mint amikor két világ találkozik. Mondjuk egy ork és egy tünde. Aztán azt mondtam, gyere, Miki, menjünk ki a sziklához. Beleegyezett.

Ült a csontos földön, én a korábban eldobált csikkeket kerestem. Nem voltak sehol. Valaki összegyűjtötte? Az erdő teljes pompájában zöldellt. Figyeltem a kevély fákat. Ezek a tölgyek és platánok azt sugallták, minden örök és változatlan, minden megy tovább ugyanúgy. Adj egy cigit, Miki, szóltam türelmetlenül. Miki felvonta a szemöldökét. Nyugi van, Petike! Tessék! Kikaptam kezéből a cigit és sietősen szívni kezdtem. Aztán elpöcköltem, ezúttal sokkal távolabbra. Felhúztam Mikit, és rángattam lefelé a lankás hegyoldalon. Lassítsál már, fiam, kiáltotta, mi a szar ütött beléd? Elengedtem a karját. Szaladtam lefelé. A futás felszabadított. Kiszakadt belőlem egy üvöltés. Talán füst volt mögöttem, talán pattogva futott végig a tűz a gallyakon, talán madarak menekültek az ég felé. Miki loholt utánam, várjál már, lihegte.

Nem lassítottam.

PAPA

Megy előttem a Papa, lapos fenekén lötyög a farmernadrág, a farzsebéből most is kikandikál egy szelvény. Megyek mögötte, próbálok közel maradni, hogy ne sodorjanak el az emberek. A Papa sosem néz hátra, néha belekapaszkodom a nadrágszárába, vontatom magam, mintha motorcsónakhoz kötöttek volna. Nagy a zűrzavar és a zsibongás, a fedett piacra beszorult a levegő. Olyan párás, mint az állatkerti trópusi házban, amit a múlt vasárnap néztünk meg a Papával. Átmásztunk az állatkert kerítésén, hogy ne kelljen fizetni a belépőért. Láttam a Papán, hogy feszült az arca, amikor átsegített a kerítésen, és láttam, milyen megkönnyebbülten mosolyog, amikor mindketten bejutottunk. A Papa teste nagyon vékony, de csupa izom, tiszta ín, szerintem gyorsabban fut, mint a Cristiano Ronaldo fiatalon. Amikor piacozunk, az arcát nem is igen látom, mindig csak a lapos feneke meg a kicsit görnyedt háta van előttem.

Olyan ügyesen lavíroz a tömegben, hogy egyszer-kétszer szem elől tévesztem, ilyenkor vadul kalapál a szívem, amíg újra megpillantom feszülten tartott vállát. Utána sietek, újra megragadom a nadrágszárat. Hátranyújtja a kezét, kólás palack van benne. Elveszem, és gyorsan megiszom az egészet. Utána böfögöm az ábécét, de a Papa erre sem fordul hátra. Koncentrál. A Papának olyan keze van, mint egy bűvésznek. Ahogy haladunk előre, mindig valami új dolog jelenik meg a tenyerében. Az én dolgom, hogy ezeket észrevétlenül a táskámba dobjam. Egy alma, egy banán, egy kétezres, egy zacskó csokoládéval bevont mogyoró, egy pénztárca, egy okostelefon. Az okostelefonnak nagyon megörülök, de tudom, úgyse tartjuk meg. Papa esténként mindig túlad ezeken.

A piacozáskor nagyon izgulok, de érzem, hogy a Papa is. Azt viszont szeretem, amikor kijutunk ebből a párás levegőből, és leülünk valami csendesebb helyen, eszünk egy-egy almát, és végignézzük a szerzeményeket. A Papa olyankor már viccelődik is, megborzolja a hajamat, füttyöget a fiatal lányoknak, elszív egy cigit. Volt, hogy engem is megkínált belőle, de a füst kaparta a torkomat, nem tetszett.

Megyek a Papa után, átsuhan két stand között. Rettenetesen izzad mindenki. Kezdek elfáradni, jó lenne már hazajutni. Várom az esti lehűlést, meg hogy xboxoljunk Papával. A szemem sarkából észreveszem, hogy az egyik zöldséges hosszan figyeli a Papát, majd int a fejével valakinek. Rángatni kezdem Papa nadrágját, hogy forduljon hátra. Nem néz rám, csak morog, hogy türelem, szaros, hamarosan végzünk. Papa, mondom neki, menjünk! Húz tovább előre. Egyre többen mozgolódnak körülöttünk. Nem látom, de érzem valahogy a tarkómmal, hogy követnek is. Papa, kiáltom, menjünk!

A piacnak van egy félreeső zuga, ahol a budik vannak. Ott kapják el Papát, és berángatják a férfivécébe. Engem kívül tartanak, hiába dörömbölök, meg üvöltözöm torkom szakadtából, hogy basszátok meg, hagyjátok békén a Papát. Szokott olyan lenni, hogy amikor fáradt vagyok és kiabálok, a kiabálásból egyszer csak sírás lesz. Most is ez van. Sírdogálok ott a vécé előtt. A táskámat is elvették, pedig abban volt a pólóm, amit még az Erdei Zsolt írt alá nekem. Felbukkan valahonnan egy öreg nő. Látja, hogy

sírok. Elővesz a táskájából egy csokit és odanyújtja. Fogom a csokit, és hozzávágom a nénihez. Felvonja a szemöldökét, majd lekever egyet. Erre felbőszülök, és leköpöm, a vén mamóka meg rikácsol, hogy hálátlan patkány. Elfutok, és az emberek között furakodva harsogom, hogy gecik, szopjatok le mind!

Otthon kérdezi a Mama, miért bömbölök. Éppen szoptatja a Rikit, ott lóg a csöcsén az a vinnyogógép, nincs kedvem válaszolni. Vacsorának valót hoztál, faggat a Mama. Dörzsölöm a szemem, megrázom a fejem. Mama vállat von, és elküldi Mimit, hogy a szomszédból kérjen valami húsfélét. Lefekszem a kanapéra. Megvárom, amíg elül a sírásom, kiszárad a szemem sarka, csendessé válik a légzésem. Sírás után mindig üresnek érzem a testemet. Mintha valami dézsa lennék. A plafont bámulom. Sok idő telik el. Szól a Mama, hogy kész a vacsora. Akkor sem mozdulok, tényleg nem vagyok éhes. Megy a tévé, Mama szoptatja Rikit, Mimi telefonál a barátjával, Réka a tévét nézi. Kikapcsolják a tévét, a Mama szól, hogy le kellene már feküdni, későre jár. Halkan mondom neki, hogy most is éppen fekszem. Mama erre nem válaszol, visszavonul a kisszobába. Nemsokára a testvéreim is elmennek aludni.

Szoktam éjszakázni, már tízéves vagyok, bírom. Az órát sem kell néznem, hogy tudjam, hajnalodik már, mikor zörren a zár, és kinyílik az ajtó. Felülök a kanapén. Papa lép be a szobába. Odarohanok hozzá, és átölelem a derekát. Halkan szisszen egyet. Behajtja az ajtót, és sántikálva jön a kanapéhoz. Leroskad, én mellé telepedek. Megborzolja a hajamat. Lámpát nem kapcsol, de a homályban így is kivehető, hogy kapott rendesen. Próbálom kérdezgetni, de csak dünnyögni tud. Aztán elalszik. Vállára hajtom a fejem, és engem is elnyom az álom.

Korán kelek, a többieknél jóval korábban. Nyitásra ott akarok lenni a piacon. Időben el akarom kezdeni, hogy minden eddiginél nagyobb zsákmánnyal térjek haza a Papához.

Az egyetlen fia vagyok.

IDŐ

Okostelefonja órájára pillantott. Ebben a percben már harmadszor. Itt kellene lennie. Tíz perce itt kellene lennie. Jó, gondolta, tíz perc még nem a világ, kimaradhatott egy busz, ki tudja. De azért írhatna egy üzenetet, hogy késik. Ez a minimum, főleg, hogy ez az első találkozásuk. Ez nem vall jó modorra, az édesanyja már biztosan megelégelte volna a várakozást, és azt mondaná, kislányom, ha egy férfi nem pontos, és még hírt sem ad magáról, felejtsd el. Abból nem lesz jó férj, jó apa. De ez már más kor, és ő még nem férjet keres, és pláné nem apát, azt sem tudja, akar-e majd gyereket, elvégre vannak barátnői, akiknek van, és azok folyton csak panaszkodnak, hogy nem alszanak eleget, hogy folyton feszültek, hogy a gyerek csak úgy zabálja az életerejüket, komolyan, mintha piócák csüngenének rajtuk nullhuszonnégy. Különben lehetséges, hogy az ő nemzedéke egész egyszerűen nem nőtt fel. Túlteljesítő gyerekek generációja. Hol megfáradva a semmitevésbe bújnak, de leginkább csak mások igényeit elégítik ki.

Tizenegy perc. És persze az is lehet, hogy valami baja esett. Hogy autóval jött volna, de karambolozott. Mi van, ha épp tűzoltók vágják ki a ronccsá zúzódott autóból, mi van, ha élet és halál között lebeg, ő meg itt türelmetlenkedik szaros tizenegy perc miatt. Hát ennyire szívtelen volna? Ennyit számít az idő? Nem, nem, ennek nem szabadna ennyit jelentenie, nem perceken múlik az élet. Illetve, dehogynem! Pontosan az ilyen perceken múlik minden. Tizenkét perce itt várakozik, mint egy balfasz, igen, még az is lehet, hogy egyszerűen csak átverték. Ez a Dani, ha egyáltalán így hívják, ez a Dani meg jót röhög rajta valahol a haverjaival. Istenem, mekkora lúzer vagyok, gondolta, mindenkinek bedőlök, mindent el akarok hinni. Magányosan fogok megdögleni, mert elriasztom a férfiakat a csimpaszkodásommal. Megmondta a barátnőm is, a Bea, hogy ne tűnjek már ilyen kétségbeesettnek, húzzam egy kicsit jobban az agyukat, különben egykettőre rám unnak.

Lehet, hogy a Dani is ezért nem jött el. Az üzenetváltásainkból biztos kapásból levette, micsoda lelki toprongyal hozta össze az alkalmazás. Nem is lehet hibáztatni érte. Ki akarná farsúllyal leélni az életét? Na jó, azért ez túlzás, pont az a baj velem, hogy mindig leszólom magam. A pszichológusom is éppen erről beszélt a legutóbbi alkalommal. De hozzá inkább csak azért megyek, hogy valaki meghallgasson. Nem azért, hogy megváltozzak. Senki sem akar változni. Szerintem senki nem is tud. Tizenöt perc. Az apám egyszer elmagyarázta, hogy egy úriember legfeljebb húsz percet késik. Annál többet sohasem, akkor sem, ha közben kitört a háború, vagy lángol a város. Ha valóban így van, Dani még öt percig úriember maradhat. És ha egyszerűen csak elfelejtette? Vagy rosszul írta be a naptárjába? Még az sem kizárt, hogy a helyszínt értette félre, és most valahol, a város egy másik pontján, éppen úgy várakozik, mint én. De akkor miért nem ír? Túl udvarias hozzá? Nem akar sürgetni? Lehet, hogy éppen nekem kellene írni, hogy hé, itt várok rád, hol vagy? De nem, azért mindennek van határa. Nehogy már nekem kelljen kezdeményezni. Óvakodj a tutyimutyiktól, mondta Bea. A tutyimutyik mellett megáll az élet. Oké, de miért kellene mindig Beára hallgatni? Bea eddig az összes rendes fickóját megcsalta, amelyik meg őt csalta meg, abba beleszeretett. Ez lenne a normális? Áááá, ebbe bele lehet őrülni. Alkalmazzuk a tanult

technikákat! Mély légzés, kiüríteni a fejet, leereszteni a vállat. Nem gondolni semmire. Jól van, mindjárt kiürül a fejem. Már csak egy-két kósza gondolatot kell kisöpörni. Úgy.

Nem megy. Csakugyan elfelejtette volna? Csakugyan ennyire jelentéktelen számára ez a találkozás? Ennyire jelentéktelen vagyok én is, hogy csak úgy megfeledkeznek rólam? Ez olyan, mintha megsemmisülnék. Itt várakozom, tizenhét perce, egyedül a sötétben, az emberek ügyet sem vetnek rám, és én sem rájuk. Egyáltalán, akarom én ezt a találkozást? Akarok egy újabb csalódást? Talán jobb is így. Jobb is, hogy nem jön el. Ez egy jel. Mindenkinek könnyebb egyedül. Szépen haza kell menni. A lakás nem nagy, de otthonos. Vár a fotel és a lábtartó, lehet rendelni valami jó kaját, a Netflixen nézni egy filmet, az sem baj, ha szar, vagy csak zenét hallgatni, olvasni. Legalább elmondhatom, hogy megpróbáltam. Ha majd anya aggódva kérdi, ha majd Bea számonkérőn faggat, ha majd a kollégák szánakozva érdeklődnek, legalább azt lehet felelni: mit akartok, én ott voltam. Nem rajtam múlt. Igen, ez így még jobb is. Már csak két perc, és elindulok haza. Indulhatnék most is, de apám miatt kivárom a húsz percet. Az idő most másik arcát mutatja. Eddig minden egyes eltelt perc tűszúrás volt, fájdalmas lyukat ütött önbecsülésemen. Most azonban barátommá szegődött, mind közelebb hozva a megmenekülést. Soha többé társkereső alkalmazás. Soha többé flörtölés. Már csak egy perc.

Csöng a telefonom. Ismeretlen szám. Megtehetném, hogy felveszem. De mit mondanék?

HARALD KIRÁLY ÖRÖK DICSŐSÉGE

A metsző szél úgy nyúlkált be kabátja alá, olyan kitartóan és kivédhetetlenül, hogy attól – annyi év után talán először – egyszeriben megtelt a feje nyomasztó koppenhágai diákéveinek legmélyebbre taszított emlékével. Megint bőrén érezte a zavarba ejtő matatást, a hajlatokba csúszó hideg ujjak érintését. Megborzongott. Szorosabbra húzta magán a kabátot. Tekintetét a távolba emelte, a sziklától északnyugatra fekvő Bräkne-Hoby irányába, a kandallók tüzeinél melegedő emberek irányába, talán, hogy fejéből így tépje ki a hidegkövű rendelő képét, ahol rendszerint anyaszült meztelenül didergett, amíg a vizsgálat tartott. Mi volt a neve? Nem, nem, másra kell gondolni. De mégis, hogy hívták az orvost? Ez mindig kifogott rajta… Minél élesebben jelent meg előtte a fonnyadt, hegyes arc, az émelyítően kíváncsi tekintet, annál messzebbre sodródott az archoz tartozó név. Az orvos nem sokkal rá visszavonult, igen, de attól még nem múlt el a bőr pórusaiba égett érzés. És hiába mondogatták Finnur joghallgató társai, sokuk egyenesen nevetve, hogy a vén doktor nemcsak őt, de kivétel nélkül minden fiút túlzó alapossággal és szokatlan buzgalommal vizsgált, számára mindez csupán azt bizonyította, hogy a többiek, az önmagukra erőltetett kedélyesség köpenye alatt, hozzá hasonlóan csak feledni akarnak. Valamit mindenesetre megtanult ott, a Szent Anna utcai rendelő feszült csendjében (ezt a csendet egy áprilisi napon az egymásnak feszülő dán és brit flotta ágyúinak falakat rengető robaja tépte meg, Finnur pedig a börtönből szabaduló örömével fogadta e dörrenéseket, mert a vizsgálat aznap néhány perc alatt lezajlott). Megtanulta, hogy a többség számára rejtett ismeret egyeseket, mint ezt a bizonytalan mozgású orvost is, olyan tettekre jogosíthat fel, melyek számonkérésére a laikus tömeg teljességgel felkészületlen. Hiszen éppen ez az egészben a legnehezebben feldolgozható. Hogy képtelen volt eldönteni, szakmailag vajon szükséges, indokolt-e mindaz, amit az orvos velük művelt. E vizsgálatok kiszolgáltatottsága közben támadt fel Finnurban a vágy, vagy legalábbis akkor fogalmazódott meg, hogy minden létező tudást magába szippantva elnyerje a rejtélyek ismerőinek hasonló hatalmát. Éjt nappallá téve tanult hát, nem törődve a diáktársak fokozatos eltávolodásával, elvégre éppen azért tanult, hogy elemelkedjék a többségtől. Mikor az egyetemi évek után visszatért szülőföldjére, s a reykjavíki legfelsőbb bíróságon hivatalnokként helyezkedett el, ugyanez a vágy suttogta fülébe: ez nem lesz elég, ennél te többet akarsz.

Hat évig mégis ott tartotta a fojtogató kényszer, hogy megfeleljen az édesapjának, Magnusnak. E terhet családjának férfitagjai különben generációkon keresztül görgették tovább egymás vállán. Mert Magnus is arra tette fel életét, hogy saját édesapjának, Skálholt tekintélyes püspökének csalódását csillapítsa, miután annak klerikusi hivatását ő nem, csupán fivére, a mindenben élen járó Hannes vitte tovább. A családjukat összenyomó nagysághajszolás mégsem a nagyapától, alighanem jóval régebbről eredhetett, erről tanúskodott Finnur parttalan ömlengése a legendás ősről, a Fehér Ember Földjét felfedező Ari Marssonról is, mellyel hajdan menyasszonyát, Nicolinét kívánta lenyűgözni. Ez majd ezer éve történt, legyintett akkor Nicoline, honnan is tudhatnátok, hogy valóban az ő vérvonalához tartoztok. Finnur sértetten

húzta el kezét, ám ahogy a lány megragadta tenyerét, hogy sajátját gyöngéden belecsúsztassa, a fiú hirtelenjében izgalmasabb feladatnak gondolta Nicoline testének felfedezését, mint igazának bizonygatását.

Finnur a bíróságon töltött hat esztendő után végül csak búcsút intett Reykjavíknak, és vele együtt mind feledékenyebbé váló édesapjának. Meglásd, intette Magnus, előbb-utóbb már azt sem fogod tudni, izlandinak vagy dánnak nevezd-e magad. Finnur nem tiltakozott. Nehéz lett volna tagadni apja igazát, hiszen addigra már, jórészt önmaga szórakoztatására, mindkét nyelven írt költeményeket, ráadásul egyre gyakrabban használta nevének dán megfelelőjét. Magnus akart volna még valami szépet is mondani fiának, valami igazat és fontosat az életről, mielőtt az felszáll a lovaskocsira, mielőtt a lovaskocsi elindul, mielőtt elviszi fiát a kikötőbe, mielőtt a fia hajóra száll, mielőtt talán végleg elhagyja Izlandot. Finnur felszállt a lovaskocsira, Magnus közelebb lépett. Finnur intett neki, Magnus visszaintett. A lovaskocsi elindult. Mikor már eltűnt a messzeségben, Magnus csak akkor mormogta, találj utat, kisfiam.

Finnur újra Dániába költözött, és immár másodjára vetette bele magát a diákéletbe, hogy ezúttal az óidők skandináv irodalmát és mítoszait tanulmányozza. Kitartó munkával, mindössze néhány év leforgása alatt komoly hírnevet szerzett, lefordította a Prózai Eddát, egyre több helyre hívták előadni, ő képviselte Izlandot és a Feröer-szigeteket a VI. Frigyes által megálmodott, nemzetek közti birtokgyűlésen, és ő képviselte Dániát a tartományi tanácsadó testületben. Úgy érezte, mintha szép lassan kolosszussá, sőt, Búrivá, a Déróriássá dagadna, aki öles léptekkel képes közlekedni a fagyott szigetek hátán. Ám a hang a fülében továbbra is azt suttogta: ez nem lesz elég, ennél is többet akarsz. Időközben feleségül vette Nicolinét, de közös boldogságuk fénye hamar enyészni kezdett, persze lehet, hogy sosem volt igazi fénye. Gyermekük nem született, Finnur pedig mind kevesebb időt töltött otthon. Menetelt a jövőbe, nemigen foglalkozva azzal, mit tipor össze közben.

Most, ahogy Runamo szikláján guggolt, és tekintetével Bräkne-Hoby templomának harangtornyát kereste, feltámadt benne valami szívbemarkoló elvágyódás, pedig éppen ott volt, ahová mindig is vágyott: egy igazán jelentős pillanat küszöbén. Ez lehet a nagy felfedezés, gondolta, hogy széthúzza kicsit a múlt tudattelítő szálait és jobban kilásson, ez lesz a nagy áttörés, amivel a Finnur Magnússon név örökre összefonódik. Lám, Champollion még csak egy esztendeje hunyt el, és máris úgy tekintenek rá, mint aki vakságától fosztotta meg a világot. Igen, ő is ilyesfajta elismertségre vágyott, kaput akart nyitni az ismeretlenbe, fényt repeszteni a barlangban. Tekintetét újra a sziklára emelte. Tizedik hónapja tanulmányozta ezeket a rúnákat. Közel háromszáz napja, szüntelen. Általában nem itt, nem a szabad ég alatt, hanem a segítségére küldött tájfestő Christensen és a geológus, Johann Forchhammer precíz rajzai, valamint az azokból készült rézlenyomatok alapján vizsgálgatta a jeleket. Forchhammerrel jól megértették egymást, a dán férfi hozzá hasonlóan szakmája megszállottja volt. Mindössze harminckilenc évesen már a természetrajzi múzeum aligazgatója és a dán akadémia titkára. Jó barátok mégsem lettek. Nem a szimpátia, inkább a kölcsönös szándék hiányzott hozzá. Egyszerűen egyiküket sem foglalkoztatta a lehetőség, hogy Runamo rúnáin kívül bármi egyébről beszéljenek.

Ez a tíz hónap tovább mélyítette a Nicoliné és Finnur közötti szakadékot. A férfi egyre inkább úgy érezte, elakadt, a rúnák megfejtésével legalább annyira, mint

házasságuk megmentésével, így egyszerűbbnek tűnt arra gondolni, hogy éppen házasságuk terhe akadályozza a rejtély megoldásában. Dühös volt Nicolinéra, dühös volt, amiért az asszony némaságba burkolózott, ahelyett, hogy kiabált volna, dühös volt, hogy Nicoliné folyton arra emlékeztette, van olyan tartomány az életében, ahol idegenebbül mozog, mint az ostoba falusi legények, rá volt dühös, amiért nem szült neki gyereket, holott valójában ő rettegett az apaság gondolatától, és rá volt dühös, amiért visszautasította hitvesi közeledését, noha Finnur rendszerint megkönnyebbülést érzett ilyenkor.

A rúnák közé menekülés nem adott teljes megnyugvást. A munka elején, amíg a kezdeti felismerések izgalma tartott, szívesen időzött egész nap a sziklába vájt titok felett. Ám ahogy teltek a napok és a hetek, a lendület megtört. Azt persze így sem lehetett mondani, hogy nem történt előrelépés. Minthogy Saxo Grammaticus hatszáz éve teljes bizonysággal megírta, hogy e sziklán látható jelek Harald Hildetand király szavait rejtik, aki ehelyütt kívánt édesapjának, Roriknak emléket állítani, és mivel a nagytudású orvos, Ole Worm kétszáz esztendeje sikerrel azonosította a szövegben a *liget* szót a rúnaművész Jonas Skonvig rajzai alapján, Finnur bizonyos alakzatokhoz már képes volt egy-egy feltételezett kifejezést társítani. Azt is megállapította, hogy kapcsolt rúnákról lehet szó, melyek a viking kori szövegekben módfelett ritkák ugyan, de azért nem példanélküliek. Bizonyos formák ismerősek voltak számára az északi rúnákból, így aztán aprólékos munkával összeírta, egy-egy jel milyen lehetséges betűknek feleltethető meg. Volt, amelyik lehetett y és r, míg egy másik u vagy y, és így tovább. Következő lépésként megpróbálta a hozzávetőleges tartalom és az általa azonosított jel-betű kombinációk alapján kizárásos alapon tovább szűkíteni a kört. És úgy tűnt, ez működik, mert az F, U, K, N, T, L és M betűk mintha minden kétséget kizáróan ott lettek volna a szövegben. De ahogy jegyzetei terebélyesedtek, távolodni látszott a megoldástól. Elbizonytalanította a lehetőség, hogy egyes jelek talán nem is betűk, hanem monogrammok. Éjjel, Nicoliné mellett fekve álmatlanságba hajszolta az őrjítő gondolat, hogy a rúnák kapcsoltsága miatt sosem fog rájönni, melyik jel kapaszkodik egy másikba, hogy együttesen adjanak ki egy szót, s melyik képvisel önmagában pusztán egy betűt. Nem értette azt sem, hogy a rúnákat miért vízszintes felületre vésték, ahol bárki ember és állat rátaposhat. Észveszejtően bosszantó érzés volt, ahogy a megoldás körül táncolt már hónapok óta, miközben érezte, csak egyetlen apró sugallat kell, hogy minden összeálljon.

Guggolt a sziklán, térde hasogatott, testét olyannyira átjárta a hideg, hogy moccanni is nehezére esett. Az évszázadok óta e kövekben szunnyadó rúnák sok helyütt egészen elkoptak már, és hiába tisztították meg rögtön a munka legelején a felületet, a sziklába számos ponton nyír, boróka és hanga gyökere kapaszkodott, néhol teljesen kettéhasítva a követ. A gránit fekete folyamként futott a tenger irányába, majdhogynem szabályos utat nyitva a szegényes növényzet között. Forchhammerrel el is nevezték kígyónak ezt az utat. További nehézséget jelentett, hogy a kígyó ide-oda kanyargó háta bizony telis-tele volt repedésekkel, így már az is rengeteg időbe telt, mire lokalizálni tudták a rúnákat. Finnur összevonta magán kabátját. Mikor lesz ennek vége? Mikor kegyelmez a sors? Elvégre nem okozhat csalódást Peter Erasmus Müllernek sem. Sjælland püspöke, aki egyben a Dán Tudományos Akadémia elnöke is volt, nem véletlenül őt választotta ki erre a nemes feladatra, őt és nem mást. Finnur

felállt, és tehetetlen haragjában taposni kezdte a sziklát, és olyan sokáig taposta, hogy már nem is tudta, valójában mire vagy kire tapos. Hogy miért érez még mindig ennyi elégedetlenséget és bizonyítani akarást. Egyszerre volt dühös apjára, Ari Marssonra, Nicolinéra, a névnélküli orvosra, Müller püspökre, Champollionra, és Harald királyra. Hogy baszódna meg minden ősi és új isten, hörögte a férfi, minden szarfaszú püspök és uralkodó, minden tudós és paraszt. Szakadjon szét ez a domboldal, zuhanjon a völgybe és a tengerbe minden kő, dőljenek ki a fák, és zúzzák pozdorjává Bräkne-Hoby harangtornyát. Pusztuljon egész Blekinge megye, és vele együtt e disznótoszó Svédország! Lángoljon a világ, mint Koppenhága száz éve, s nyelje a hullákból lett pernyét az ég! Ekkor, mintha csak rajta gúnyolódnának, két fekete varjú röppent át felette. Károgásuk otromba hangja elnémította Finnurt.

Késő májusban az ablaknál ült, pipázott. A Napnak már volt némi ereje. A fény betört a szobába, és a rúnákról készített rézlemez 1. számú lenyomatának 1. számú javítására esett. Finnur persze lehunyt szemmel, sőt álmában is csak ezt az ábrát látta maga előtt, a tavaszi fény most mintha mégis minden korábbinál tisztábban rajzolta volna ki a jeleket. Finnur letette a pipát, és közelebb hajolt a lenyomathoz. Ekkor feltámadt a szél, és felkapta a férfi jegyzeteit. A lapok úgy kavarogtak a levegőben, mint a természet szellemei, a fénytündérek, majd egyszeriben lehullottak a magasból, és visszájukra fordulva elcsendesedtek a padlón. Finnur először kapkodva, bosszúsan kezdte összegyűjteni a szétszóródott jegyzeteket, ám mozdulatai hamar lelassultak, majd egészen elhaltak. Csak ült, és bámulta a földön heverő lapok üres oldalát. Aztán megfogott egyet, és óvatosan forgatta. Jobbról balra, balról jobbra. Finnur felnézett a plafonra. Szíve vad kalapálásba kezdett, és e dobolás mintha ezernyi harci mént indított volna útjára, Finnur vére felpezsgett. Ez az, gondolta, ez lesz az! Hiszen eddig végig csak és kizárólag a hagyományos úton próbálta olvasni a szöveget. Balról jobbra. De mi van, ha ezek a rúnák más logika szerint válnak értelmes üzenetté. Finnur keze remegett az izgalomtól, ahogy a javított lenyomatot magához húzta. Jobbról balra. Próbáljuk meg így! Az első szó, mint a homályból kilépő idegen, hamarosan felfedte magát: Hildetand. Finnurt földöntúli boldogság öntötte el. Hildetand, mondta most fennhangon. Harald Hildetand, üvöltötte aztán, mint aki meg akarja idézni a legendás viking királyt. Nem bírt ülve maradni, felpattant székéről, járkált a szobában. Oly szívesen megosztotta volna valakivel, amit most érzett. Haza kellene talán szaladni Nicolinéhoz, de az asszony úgy sincs otthon. És ha, ne adj isten, otthon is találná, Nicolinét talán akkor sem érdekelné az áttörés. Hiszen mindig azt mondta, hogy elege van Finnur rúnáiból, elege van ebből az őrületből. De akkor kivel, kivel oszthatná meg örömét? Forchhammer néhány napja a várost is elhagyta. Müller püspök? Igen, neki mindenképpen megírja, de előtte legyen kész a munka. Finnur visszaült az asztalhoz. Mindössze két órába telt, és ott volt előtte a teljes megfejtés. Tízhónapnyi szenvedés után csupán két óra kellett, hogy Finnur kibontsa a múlt karmai közül ezt a gyönyörű, alliteráló verset, ezt az Odinhoz címzett imádságot, melyben Harald király győzelméért fohászkodnak a svédek elleni ütközetben. Saxo Grammaticusnak tehát csak részben volt igaza, dőlt hátra Finnur. A rúnák magát Harald királyt, és nem annak apját éltetik. Finnur ült a széken, és először életében végre azt érezte, valami egészen csodálatos teljesség tölti ki a testét. Mintha e felfedezéssel őbenne egyesülne múlt és jövő, mintha a rúnák voltaképpen az ő nevét adnák ki. Mintha annyi bolyongást követően végül

eljutott volna valami káprázatos tisztásra, ahol lelkének morajai elülnek, ahol fenséges szarvasként lépdel elébe a nyugalom. Elszívta a maradék pipadohányt, aztán megírta a Müllernek címzett levelet.

A következő hetek eseményei úgy gomolyogtak körülötte, mint egy álom képei. Palesztina vérben ázott, a peremvidéki klánok elfoglalták Jeruzsálemet, majd tovább haladtak Jaffa és Nablus felé. A portugálok polgárháborúja néhány tollvonással véget ért, miután I. Dom Miguel lemondott trónigényéről és száműzetésbe vonult. A figyelemreméltó francia kémikus, Jules Pelouze cikket jelentetett meg a csersav összetételéről. A brit Királyi Akadémia 66. kiállításán bemutatták Turner új festményét. Az élet súlyosan görgött előre, Finnur azonban különös lebegésben töltötte az időt. A dolgok elvesztették jelentőségüket, de volt ebben valami felszabadító is. Müller lelkes válaszát azért örömmel olvasta, de már nem annyira a megdicsért diák szorongó örömével, sokkal inkább az önnön jogán sikeres ember elnéző mosolyával. Kaput nyitott, fényt repesztett, ahogy mindig is szerette volna. A nyár végig így telt, ebben a könnyű, de nehezen leírható lebegésben. Nicoliné tette a dolgát, csak akkor szólt Finnurhoz, ha nagyon muszáj volt, és szenvtelenül fogadta a környék asszonyainak gratulációit, hogy férje micsoda szenzációs felfedezést tett. Finnur szívesebben töltötte az időt a bizottság tagjaival, miközben Forchhammerrel és a runamoi csapat negyedik tagjával, a Dán Királyi Könyvtárt képviselő Christian Molbechhel együtt elkezdték írni a tanulmányt, melyben részletesen beszámoltak a rúnák megfejtésének folyamatáról. De Finnur először rövidebben, a Danish Weekly-ben számolt be áttörésükről, hogy mielőbb napvilágot lásson a csoda. Csak ezt követően jöttek a sötétebb napok.

Szeptember legelején elhunyt Müller püspök. Mint Finnur megtudta, a püspök már hosszú ideje betegeskedett, csak nem akarta, hogy ez bárki számára kiderüljön. Féltette pozícióját az Akadémián és az egyházon belül is, nem engedte hát meg magának, hogy gyengének lássák. Finnur aztán nem sokkal rá értesült az árulás híréről. Molbech ugyanis titokban levelezést folytatott Liljegren királyi könyvtárossal, és e levélváltások során egyértelművé tette, hogy szkeptikus Finnur felfedezését illetően. Néhány hónappal később Liljegren megosztotta Molbech aggályait tudós kollégáival is. A svéd akadémiai ülést nem más, mint a kémiatudomány fénylő csillaga, Jöns Jakob Berzelius vezényelte le. Berzelius úgy döntött, személyesen jár utána a dolognak. Először megszerezte a rézlenyomatok másolatát, majd 1836 nyarán ő is ellátogatott Runamo sziklájához. Szeptemberben beszédet mondott, melyben kifejtette, nincs egyértelmű bizonyítéka annak, hogy a gránitban felfedezett jelek valóban rúnák lennének. A tündöklő csoda, melyet Finnur a világ elé tárt, bemocskolódni látszott. Finnur azonban nem hagyta magát. Éveken át dolgozott könyvén, melyben aprólékosan leírta a felfedezés minden egyes részletét. Bajtársa, Forchhammer a könyv függelékében tételesen próbálta cáfolni Berzelius báró megállapításait. A könyv hatalmas siker lett, Finnur és Forchhammer diadalittasan olvasta a holland, német és orosz lapokban megjelenő pozitív kritikákat. Ám ahogyan a könyv elismertsége nőtt, úgy lett vége Finnur és Nicoliné házasságának. Addigra már nem sok közük volt egymáshoz, Finnurt mégis valami kínzó hidegség öntötte el, mikor az asszony örökre elbúcsúzott tőle. Talán meg lehetett volna menteni a kapcsolatukat. Talán egészen máshogy kellett volna hozzáállni. De nem. Ami történt, megtörtént. És Runamo rúnái minden mást túlélnek. Csak így van értelme. Csak így…

Jens Jacob Asmussen Worsaaet afféle csodagyereknek tartották. Mindössze húszesztendős volt, mikor sikeresen bebizonyította, hogy a tekintélyes Niels Mathias Peterson professzor zagyvaságot beszél, mikor azt állítja, hogy az általa azonosított lápi hulla valójában a néhai Gunnhild királynő korpusza. Huszonkét esztendősen könyvet publikált Dánia régiségeiről. A tudomány idősebb képviselői közül sokan gyűlölték a fiút. Úgy érezték, szabályosan vadászik rájuk. Hogy az ősz fejekről letépett koronák révén próbál meg idő előtt hírnevet szerezni. Mi tagadás, Worsaaetől nem állt távol a harciasság. Tíz testvér között nőtt fel. Hamar megtanulta, hogy nem az életkor számít, hanem az eltökéltség. És való igaz, hogy senkit sem tisztelt pusztán azért, mert idősebb nála. Mesterét, Christian Jürgensen Thomsent azonban nagyra tartotta. Tőle hallott először a runamoi rúnák körüli tudományos vitáról. Worsaae vérszemet kapott. 1842 nyarán ő is ellátogatott hát a sziklához, de pénz híján nem maradhatott sokáig Blekinge megyében. A szerencse azonban Worsaaera mosolygott. Nem sokkal rá ugyanis magához rendelte VIII. Keresztély király.

Worsaae kissé esetlenül ácsorgott az uralkodó előtt. A teremben hideg volt, a fiú fázósan húzta össze magán a ruhát. A király hunyorogva méricskélte, mint aki éhes. Kínosan sokáig hallgattak. Odakintről valami ütemes kopogás hallatszott. Mintha egy varjú akarná betörni az ablakot. Szóval, szólalt meg kellemetlenül éles hangján a király, te volnál az a szikrázó elméjű ifjú, akitől maguk alá csinálnak a vén tökfilkók? Worsaae nem tudta, bólintson-e. Én, felelte aztán halkan. Úgy, dünnyögte a király, aztán váratlanul felkacagott. Löttyedt testét vadul rázta a nevetés. Worsaae megborzongott. Azt hallottam, folytatta most a király, hogy szeretnél Runamo szikláján kutatni. Worsaae bólintott. Hát akkor áruld el, mi célból, állt fel váratlanul az uralkodó. Worsaae egy ideig habozott a válasszal. Pontosan tudta, hogy nagyrészt VIII. Keresztély pénzelte Magnússonék küldetését. Ha most elmondja neki, hogy lényegében az általuk feltárt eredményeket akarja semmissé tenni, az olyan, mintha a király zsebéből lopná ki a pénzt. És mindehhez még támogatást is kérne… Worsaae felpillantott. Az uralkodó felvont szemöldökkel meredt rá. A célom, felség, mondta aztán a fiú, bebizonyítani, hogy Finnur Magnússon és Johann Forchhammer tévednek. Hogy Runamo szikláin a jelek nem mások, mint természetes repedések. A király elmosolyodott. Nos, mondta aztán, alig várom, hogy lássam a két jómadár képét, amikor visszatérsz a cáfolattal. Túl régóta ülnek már a babérjaikon, nem árt felrázni őket kicsit. Megkapod a támogatást. Isten nevében bizonyítsd be, amit igaznak vélsz! Worsaae szélesen elmosolyodott.

Finnur a gyertya fényénél mintha vékonyabb és áttetszőbb lett volna. Hálóinge, fehér fodrokban, úgy tapadt testére, mint a viasz. Befejezte a Forchhammernek szánt levelet. „*Gondolom, Te is értesültél már Worsaae munkájáról…*”. „*…az ifjú Worsaae sikerrel bizonyította, hogy mindaz, amit mi az emberi kéz művének gondoltunk, valójában semmi több, mint a természet gonosz játéka*”. „*…bennem nincs harag, Isten a tanúm rá…*”. „*…a tudomány fontosabb, mint az egyéni érdek…*”. „*…adjon az Ég nekünk kellő erőt az igazság elfogadásához…*”. Finnur elfújta a gyertyát. Majd holnap elküldeti a levelet. Vagy azután. Minek kapkodjon vele? Lefeküdt. Újabban szokása lett a mennyezet gerendáinak összeszámolása. Mintha attól tartott volna, hogy álmában elvisznek egyet. Majd még egyet és még egyet. Akárha éveiből lopnának. De megvolt mindegyik. Jól van, gondolta Finnur, és nyakáig húzta a takarót. Ilyenkor biztonságban érezte magát. Mint egy ölelő kar védelmében. A takaró alá szorult hő mintha belül is

melegítette volna, bátorságot öntve szívébe. Amit az ágyban fekve érzett, éppen ellentétes volt azzal, amit egykor a Szent Anna utcai rendelő kövén állva tapasztalt. És ezt szerette, ezt nagyon szerette. Most újra a mennyezetre figyelt. A gerendákon sok helyen repedések futottak végig. Finnur arcán keserű mosoly jelent meg. Aztán valahogy mégis könnyebbé vált a szíve. Mert végtére is ő volt az, és nem Worsaae, aki megpillantotta Harald király énekét egy gránitszikla hátán. Behunyta szemét, és arcára végre valahára béke telepedett.

EVOLÚCIÓ

Azzal kezdődött, hogy gránit burkolatot szeretett volna a konyhába. Ám ahogy néhányszor elismételte a gránit szót, valami elakadt benne. Gránit, gránit, gránit. Olvasott valahol a szemantikus szaturáció jelenségéről, arról, ahogyan egy kifejezés, ha eleget ismételgetjük, jelentését veszti, mintha a jelentés úgy válna le a szóról, mint ahogyan a kismegszakítók leoldanak elektromos túltelítődés esetén, igen, de most először tapasztalta meg, milyen is ez. Onnantól, ahogy hallgatta az embereket a buszon, a metrón, az újságosnál, a kórházi váróban, a vonatpályaudvaron, a locsogásukat, okfejtéseiket, vallomásaikat, felgyorsult benne a régóta készülődő változás – egyre kevésbé volt kedve megszólalni. Minek? Mind többet ücsörgött és elmélkedett magában. Aztán nem járt be a céghez sem. Idővel egyáltalán nem beszélt senkihez. Szinte megnémult. Már akkor sem tudott igazán megszólalni, ha akart. Csak tátogott és gesztikulált. Ült a társasház kertjének saját, sövényekkel elkerített részében, és azon tűnődött, mennyire fölöslegesek a szavak, hiszen úgysem tudják teljességgel kifejezni, amit az ember érez, gondol, amire vágyik, amitől retteg. Arra gondolt, hogy az emberiséget nem a beszéd képessége határozza meg, az inkább elidegeníti önmagától. Ült a kertben, hatalmas pocakját nézte és elhatározta, hogy lefogy. Onnantól csak gyümölcsöt és zöldséget evett. Almát, banánt, paradicsomot, paprikát, uborkát, salátát rendelt. Volt beosztottja, Ottó vásárolt be, és hetente szállította neki az árut. Talán tisztelte vagy kedvelte a férfit, vagy csak képtelen volt kilépni a parancsteljesítő szerepéből.

Neki nem volt kedve kimozdulni. Abbahagyta a borotválkozást. Nincs szükség képmutatásra. Nincs szükség márkás ruhára, televízióra, mikrohullámú sütőre, igazából házra vagy lakásra sem. Kiköltözött a kertbe. Nem fizette a csekkeket, lekapcsolták a villanyt, a gázt. A közös képviselő többször is felszólította, hogy rendezze tartozását. Hosszas munkával kutat ásott, szerencséje volt, talált vizet. A kertrésze határait kijelölő sövények óriásira nyúltak, összeértek, valóságos kupola borult a méteres fűtenger és a vadvirágok fölé. Nappal sem viselt ruhát. A növényzettel együtt testszőrzete is féktelen növekedésnek indult. Mellkasát, hátát, nyakát is fekete szőr borította. Sokszor csak guggolt, vagy négykézlábra ereszkedve kisebb köröket tett meg. Heréjét, péniszét ilyenkor kellemesen birizgálták a virágok és gyomok. Noha kertrésze aprócska volt, sosem érezte magát ilyen szabadnak. Ám nem volt társa, akivel mindezt megoszthatta volna.

A gyümölcsök és zöldségek szokásos érkezési napján így aztán váratlanul megmarkolta volt beosztottja csuklóját. Ottó megrémült, fel is sikoltott. Persze tudta, kit rejt a majomszerű figura szőrtakarója, hisz hétről hétre követte egykori főnöke átalakulását, de a férfi ezúttal a szokottnál is állatiasabbnak tűnt. Ám mikor Ottóra nézett, tekintete békét sugárzott, s ettől Ottó valamelyest megnyugodott. Ő morogni próbált, aztán belátta, a hanggal újra felzaklathatja megszeppent beosztottját. Körözni kezdett hát a fülledt kertben, ami a sövénykupolától esőerdőre hasonlított. Többször fájdalmas arckifejezéssel a mellkasára csapott, szíve tájékát dörzsölte. Ottó nem értette, a fejét vakarta, és görcsbe rándult gyomorral idézte fel borzasztó kamaszkori

élményeit, mikor activityt játszottak, és sehogy sem tudta kitalálni a mutogatós feladatokat. Szívgyógyszerek?, próbálkozott, hozzak szívgyógyszereket? Ő megtorpant, a földre ült. A négykézláb mászástól ujjai meggörbültek, megnyúltak. Talált egy botot, kezdetleges jeleket karcolt vele a földre. Ottó engedelmesen figyelte a furcsa rajzokat. Pornó?, dadogta, de hát nincs se tévéje, se internete, hamarosan a lakását is elveszik, hogyan szerezzek így pornót… Ő a fejét rázta. Újra kezdte a kaparászást. Egy majom?, találgatott Ottó, és ő lelkesen bólintott. Hozzak ide egy majmot? De mire gondol, lopjam el az állatkertből? Megcsóválta fejét. Újra rajzolt. Ember-majom?, kérdezte Ottó, egy olyan, mint maga? Végre! Ottó izzadt homlokát törölgette. Kárhoztatta a sorsot, amiért elvállalta a különc exfőnök segítését, de úgy érezte, már nem tud kihátrálni, meg aztán a házban megtalálta azt a fémdobozt, amiben egykori felettese a készpénzét gyűjtötte, és abból aztán szépen kiporciózta magának az apanázst. Rendben, mondta. A férfi izgatott hangokat hallatott, megölelte Ottó vézna combját.

Kell lennie legalább még egy olyannak, mint ő. Már azt sem bánta volna, ha nem nő, nem nőstény, hanem hím az illető. Kurkászni azzal is lehet. Ottó legközelebbi érkezésekor felpattant, körbe-körbe futkosott a magas fűben. Ottó arcáról ugyanis alig leplezett büszkeség sütött. Egy szót sem szólt, csak intett, és elindult. Ő kissé gyanakodva, de követte.

Szemét bántotta az erős fény, ahogy a társasházon át kiléptek az utcára. Kora reggel volt, járókelőt nem láttak. Ottó betessékelte ütött-kopott furgonjába. Rosszat sejtve beszállt. Elrabolja? Beadja valami börtönféleségbe? Talán rossz főnöke volt, és elérkezett a bosszú pillanata? De Ottó igyekezett biztatón nézni, hüvelyk- és mutatóujjával kört formázva jelezte, hogy minden rendben. És indított.

Az egész város csendes volt. Aztán rétek, kaszálók mellett haladtak el. Szerpentinen kanyarogtak. Kínozta a bezártság, fészkelődött és ugatott. Ottó csitítgatta. Nincsen semmi baj, most már tényleg mindjárt ott vagyunk.

Beesteledett, a furgon megállt. Mélyet szippantott a szabad levegőből. Ottó mutatta az utat, zseblámpával világította az erdei ösvényt. Hamarosan szuszogást, dörmögést, neszezést hallottak. Kicsi tisztásra értek. A Hold fényénél jól látszott a sok kuporgó, lomhán mászkáló, szőrös alak. Szemérmesen indult meg feléjük, sosem volt ügyes ismerkedő. Mikor észrevették, némelyik hím acsarkodva felhúzta ínyét. Egy pillanatra megmerevedett. Ha fejet hajt, megalázzák. Ha ő is harcias lesz, szétszaggatják. Hátrapillantott. Ottó már nem volt ott. Összeszedte bátorságát és feltartott kézzel, dülöngélő léptekkel, de kétlábon nekiindult. Egyenesen az egyik nőstény felé. Nem bántották. A nőstény rámosolygott. Cserzett, mohaszagú bőre volt és összecsomósodott haja. Lábát, hónalját, ágyékát vastag prém takarta. Átölelték egymást.

Úgy érezte, meglelte az újjászületést. Ártatlanul, szavak nélkül, elfeledve minden hazugságot.

Az erdő közepén megvolt mindenük. Tiszteletben tartották, ha valaki párt talált magának, a hímek közötti dulakodások hamar megszűntek. Néhány hétbe tellett, mire az ügyefogyott próbálkozásokból szertartások váltak. Reggelente körbe ültek, és tenyerüket feltartva köszöntötték a Napot. Levelekből hajtogatott tálkákból megitatták egymást. Közösen gyűjtöttek élelmet vagy gyógynövényeket, ha

valamelyikük megbetegedett. Este dúdolgattak, szöveg nélkül. A nap legfontosabb eseménye a kurkászás volt. Ahogy végigfuttatták ujjukat a másik fejbőrén, ahogy széthajtották a hosszúra nyúlt szőrszálakat, mint a dzsungel felfedezői, mélyen összekapcsolódtak, az egész csoport egyetlen elégedetten búgó masszává lett, koponyáik között szabadon cikázott minden gondolat. Ezzel valóban megszűnt a kimondott szó szerepe. Egy-egy kurkászás után órákig csak ültek a fák árnyékában. Lenyűgöző és félelmetes volt. A kurkászás közben átélte társai vágyát és riadalmát, egyúttal elvesztette saját létezésének ismeretét. Voltak, akik külön vonulva, titokban kurkászták egymást. Idővel nem is tértek vissza a csoportba. A babonásabbak úgy vélték, hogy a túlzásba vitt kurkászástól léggé foszlottak.

Kolóniájuk napról napra nőtt. Először a kirándulók maradtak náluk, később az újságcikkek vonzották a látogatókat, újabb és újabb hajlott hátú, ujjperceken támaszkodó, szőrrel borított taggal bővült a csoport. Még Ottó is közéjük állt. De minél többen voltak, őt annál jobban nyomasztotta: mi lesz, ha ebből is látszat dolog válik, kifullad az egész, és mint minden irányzat, előbb naivból populáris lesz, majd populárisból extrémmé fajul. Majommá válni, ez jól eladható téma. Divat lesz közéjük tartozni.

Néhány esztendő alatt valóban óriásira nőtt a mozgalom, és minél többen érkeztek, annál reménytelenebb volt megszabadítani az újonnan érkezőket régi szokásaiktól. Már a kurkászás sem hozott összeolvadást. Valami megszakadt. Aztán viszketett a bőrük, vakarták, vakarták, de attól csak kisebesedett. Egyre többet csatároztak, a hímek nagyobb izmokat építettek, a nőstények pirosra csapdosták saját farukat. Új nyelvük lett. Nem emberi szó, de mégiscsak szó. És már nem számított, ha valaki társat talált. Egy fiatalabb hím erőszakkal ragadta volna el a párját, és ő életében először ütött meg valakit.

Úgy tűnt, szabályok nélkül széthullik minden. Eleinte nem akart közbeavatkozni. Bízott abban, hogy párjával szerelmes elkülönültségükben élhetik le életüket. De aztán a segítségüket kérték. Elsőként Ottó, vakkantgatva hivatkozott régi ismeretségükre. És jött a többi alázatos kuncsorgó. Amikor látta, hogy nem mindegyik majom tartja be a szabályokat, büntetni kezdett. Volt, hogy saját kezűleg, volt, hogy valakire ráparancsolt, végezze el a kiszabott retorziót. Nem szerette nézni, ahogyan a bűnösök meggörnyednek az ütések alatt, de úgy gondolta, így megelőzhető a nagyobb rossz.

Újra felegyenesedtek. Párja ősanyaként viselkedett: sebeket kötözött, mások gyerekét szoptatta, esténként homlokon csókolta a kígyózó sorokban eléje járulókat. Mindenkinél erkölcsösebb és merevebb volt. Sosem vetkőzött meztelenre, testszínű öltözetét második bőreként viselte. Amikor a férfi közeledni próbált hozzá, émelygett és elfordult. Nem nevetett. Azt mondta, a fogak kivillantása kihívó és félreérthető. Ő meg nézte ezt a szexualitását vesztett jelzőtáblát, és már nem kívánta a nőt. Borzasztó istennek lenni, gondolta. Rosszabb, mint ügyeletes orvosnak.

Nem volt büszke rá, de egy napon szó nélkül kereket oldott. Képtelen volt tovább elviselni a vezér szerepét. Meg a hamis, gyönyörű jövőt. Ahogy elhaladt egy-egy piszmogó csoport mellett, azt üvöltözte, hogy szép új világ, mi?, basszátok meg! Aztán futott, ahogy a lába bírta.

Visszament a társasházba, ahol egykor lakott. Nevét annyira tisztelték, hogy senki nem mert beköltözni a lakásába. Először arra gondolt, talán ismét a kertben kellene

élnie. Csakhogy, mint kiderült, rendszeresen jártak oda turisták, bámulni, hol is kezdődött az egész. Végül levonult a pincébe.

A homály és nyirkosság üdítőleg hatott. Nem volt egyedül. Nyüzsögtek az ászkafélék és a gyászbogarak. Irigykedve nézegette őket. Milyen nyugodtan közlekednek. Nem ég bennük a vágy, hogy változzanak vagy másokat megváltoztassanak. Nem hajtja őket a kényszer, hogy fejlődjenek. Évmilliók óta változatlanok. Itt, a pincében, elakadt végre ez a hektikus evolúció. Minél kevesebb napfény érte, annál fehérebb és puhább lett. Kihullott a haja, a foga, lepotyogtak a körmei. Lárvaként gurult a porban. Hunyorgott, majd behunyta szemét. Azzal sötét lett. Olyan sötét, mint a világ keletkezése előtt. Jöhet az ősrobbanás, főnök, gondolta. Próbáld újra! Elvégre küzdeni kell, ugye?

Kattant egy kapcsoló. Mogorva gondnok csoszogott le a lépcsőn. Sok mindent látott már életében, nem ez volt az első pucéran fetrengő férfi, aki az útjába került. Na, mordult rá, felkelni! Nem szégyelli magát?! Felnőtt férfi létére itt hebehurgyáskodik a pincében… Ő vaksin feltápászkodott. Olyan képet vágott, mintha a magasságos mennyekből szóltak volna hozzá. Igen, igen, dadogta, megyek már, küzdök, küzdök. És már szaladt is felfelé a lépcsőn, meg-megcsúszva, de töretlen elszántsággal. A gondnok felsöpörte a pincét. Munka közben fütyörészett. Végül is, gondolta, ezt is meg kell csinálnia valakinek. A felesége különben is sült oldalassal várja vacsorára. Utána, meg, ki tudja, talán hajlandó lesz széttenni neki.

LÉT A BOROTVÁN

Hogy születésemet és szaporodásomat a higiénia teljes hiányának köszönhetem, azt hiszem, nem újdonság. Borotválkozás után mindig leöblíti a pengét, de csak úgy ímmel-ámmal, tudják, csak úgy alátartja a folyóvíznek, kettőt-hármat ráz rajta, esetleg odakocogtatja a mosdótál széléhez, hátha attól kirepkednek a habba tapadt szőrszálak. Szóval összevizezi a borotvát, aztán úgy, ahogy van, nedvesen, félig-meddig habosan és szőrösen bedobja egy műanyag pohárba.

Tudom, tudom, van, aki hideg lámpák fényénél, orvosi fémműszerek között születik, van, aki Afrika homokjába pottyan, és szaros segge az anya sípcsontjába törlődik, van, akit csecsemőkorában krumpliként a földbe dugnak, míg szülei a földet művelik, és így tovább. Elég az hozzá, ismerem a világ dolgait, és arra is mérget veszek, hogy egy rosszul elöblített, borotvahabos pohár nem a legkegyetlenebb bölcső, de alapvetően finnyás természet vagyok.

A négy pengés borotva harmadik élén növekszem. Illetve szaporodom. Ma már kész tenyészet alakult itt ki. A többiek hasonló gigerlik, mint én, zavarja őket a penészéhez hasonló bűz, ami az egész poharat kitölti. De mi, a harmadik pengén, mi még igyekszünk megértőek maradni. Higgyék el, az első és második pengén kialakult tenyészet sokkalta morózusabb. Az alattunk lévő, sorban negyedik penge lakói meg… Arról jobb nem is beszélni. Megállás nélkül halljuk, ahogy morognak, ahogy szidják a borotva gazdáját. Félreértés ne essék, én sem bírom a fickót, de azért valahol neki köszönhetjük a létünket. Amikor társaimmal, vagy mondhatom azt is, testvéreimmel próbáljuk jól érezni magunkat (beszélgetünk, énekelgetünk), a földszinten élő negyedik pengesor rigolyásabb tagjai időnként még fel is dörömbölnek hozzánk, hogy elég már a hangzavarból, a saját gondolatainkat sem halljuk! Tiszta társasház. Szerencsére lakógyűlés még nincs.

Mit tudunk teremtőnkről? Semmit. Jó, részleteket, talán. Egyedül él, szeret fütyörészni, és nyilvánvalóan nem ad sokat a tisztaságra. Ennyit látunk belőle a fürdőszobából. Máskülönben elég szokványos pali, halljuk, hogy étkezés közben rádiót hallgat a közeli konyhában, hogy horkantva röhög, amikor nézi az ostoba tévéműsorait, nyomon követhetjük, ahogy a vécén ülve is a telefonját nyomkodja. Nem egy hőstípus. Nem is róla szól ez a történet.

Aznap kapkodva borotválkozott. Megvágta magát. A vércsepp végiggördült mind a négy pengesoron. S mint egy virág, kinyílt belőle a vírus. Szigorú pillantású és arányosan délceg, mert bár alacsonyabb volt nálunk, mégis azt éreztük, fölénk magasodik. A lányok kapásból belezúgtak, a fiúk szívét csodálat és irigység töltötte el. Körbenézett, hogy felmérje, hová is került. Aztán nekiindult. Ahogy végiglépdelt a harmadik pengén, mindenki elnémult. Az idegen meg jó alaposan belebámult a szemünkbe. Rögvest úgy éreztük, mintha közlegények lennénk a seregszemlén. Fel-alá masírozott, szája sarkában elégedetlenség remegett. Ösztönösen kihúztam magamat. Az apátlan fiúk megfelelni akarásával. Jó szeme volt, észrevette. Néhányszor még végigvonult a sor mentén, aztán előttem állapodott meg. Na, mormogta, és jól végigpásztázta testemet, arcomat. Jelentést kérek, mondta, de olyan határozottan,

mintha a világ legtermészetesebb dolga volna, hogy idejön és parancsolgat. Jelentést?, hebegtem. Azt, felelte türelmetlenül. Mit akar ez hallani, agyaltam, az osztály létszáma huszonkettő, hiányzik Farkas Hédi? Vagy, hogy mit tudunk a teremtőről? Rögtönöznöm kellett, mert már mindenki engem figyelt, a Karesz még meg is bökte kicsit az oldalamat. Belekezdtem hát.

A pohárban uralkodó penészbűz némelyeket ugyan elkedvetlenít, de a közhangulat alapvetően elfogadható. A közösség négy társadalmi csoportba rangsorolható, ezek közül egyértelműen a mi kis családias társaságunk tekinthető a legbizakodóbbnak.

Rápislantottam. Mivel, ha meggyőződés nélkül is, de bólogatott, kicsit bátrabban folytattam.

A teremtő napjában kétszer kapcsol lámpát, olyankor szoktunk kártyázni. Kedvelt témáink közé tartozik a hepciás sejtmagvasak ócsárolása, a göthös bacilusok szekálása, az antibiotikumnak ellenálló szuperbaktériumok dicsőítése, általában pedig egymás kibeszélése.

Maga elé meredve bólogatott. Látszott rajta, hogy nem érdekli a mondanivalóm, csak azért beszéltet, mert hatalmában áll így tenni. Kicsinek, ócskának, önmagam és népem árulójának éreztem magam. Miért hódolunk be ilyen könnyen? Miért hajtunk fejet egy idegen előtt, aki csak néhány másodperce bújt elő a vérből? Valóban ennyire szolgalelkűek lennénk? Vagy örök gyerekek, akik fellélegeznek, ha feladhatják fullasztó szabadságukat? Törvényszerű, hogy aki irányításhoz szokott, az vakon engedelmeskedik is? Most kellene nemet mondani, még az elején, kemény hangon számon kérni, ki vagy te, vírus, hogy jelentést követelj?! Csak hát, tudják, ha így tennék, az meghatározná a továbbiakat is. Nem, nem attól tartok, hogy eltapos a vírus, mondtam, kisebb minálunk. Attól félek, ha most kiállok magamért és testvéreimért, később is eszerint kell cselekednem. Vezérnek lenni, példát mutatni, fegyelmezni és jutalmazni, felelősséget vállalni, mindig csak erősnek, erősnek mutatkozni. Az istenért, csak egy átkozott baktérium vagyok, hát mit várnak tőlem?! Így aztán a lehető legalázatosabb hangomon beszéltem tovább.

Felfelé nyalunk, lefelé taposunk, szemtől szembe mosolygunk, hátat fordítva fikázunk. Időnként kísérletet teszünk az értelmiségi társalgásra, aztán hamar belátjuk, hogy a szarás meg a szaporodás zsigeribben ható témák, minek erőltetni a többit.

Észrevettem, hogy megunta beszámolómat. Hallgatta ugyan, bólogatott még, de közben lassan újra masírozni kezdett. Abbahagytam hát. Csendben voltunk, néztük, ahogy peckesen vonulgat. Most csak egy valamire tudtam gondolni. Minket az áporodott levegő szült, ő meg teremtőnk vérében látott világot. Szinte édes gyermeke, de még annál is több, hisz burjánzik már odabent, idővel a hatalmat is átveszi a test felett. Kitölti, minden sejtet magáévá tesz.

Na, vakkantotta, mikor megtorpant. Gyakorlatozás. Majd ránk sandított. Mi nem igazán értettük a fiúkkal. Ekkor füttyentett egy éleset. A többi három pengesor lakói zsörtölődve másztak át a mi szintünkre. Na, ismételte, fenyegetően, de valahogy kedvetlenül. Gyakorlatozás. Összenéztünk. Megint rögtönözni kell, úgy látszik. Karesz nem tétovázott tovább, próbált ő is bevágódni, hát felugrott a nyakamba, és széttárta karját. Igen, igen, dünnyögte a vírus. Gyerünk, a többiek is. Megmoccantak a baktériumok, ki lendületesebben, ki az életét szidva. Egymásba kapaszkodtak, egymásra hágtak, volt, aki reszkető lábbal másokat tartott, volt, aki keskeny vagy kövér

vállakon meg-megcsúszva lépdelt. Nem tartott sokáig, míg a teljes kolónia szabályos piramisba fejlődött. Pihegtünk, acsarkodtunk, reménykedve a vírusra pillogattunk, hátha megszán minket és végre pihenőt fúj. Sokat kellett rá várni. Csak állt ott az alakzat előtt, karba tett kézzel, kicsit még a fejét is ingatta, mint aki nem tökéletesen elégedett az eredménnyel. Nem bírom már, lihegte valaki mellettem, és félő volt, hogy összeroskad, s vele együtt az egész piramis. A vírus ekkor tapsolt egyet, mi hálásan fújtunk egy nagyot, és mindenki lekászálódott a földre. Sokáig csak levegő után kapkodtunk, addig ő fel-alá lépdelt. Mikor újra felsorakoztunk előtte, végigfuttatta rajtunk tekintetét. Holnap jobb lesz. Ennyit mondott. A hanglejtéséből nem tudtuk pontosan megítélni, hogy ezt biztatóan vagy inkább büntetést ígérve közölte. Pihenj, kiáltotta, majd odébb sétált. Lerogytunk.

A következő napokban különböző formációkat kellett gyakorolnunk. Összeálltunk csillaggá, rombusszá, dodekaéderré, oszloppá (na, azt megsínylették a legalul elhelyezkedők), aztán mertünk nagyobbat álmodni, ahogy a vírus elmagyarázta nekünk, így felépítettük magunkból az Eiffel-tornyot, a Tower hidat, a Taj Mahalt. Tessék, mondta ő ilyenkor, végre láttok egy kis kultúrát is. Én nem értettem, miért lenne kultúra a híres épületek reprodukciója, de a már ismert okból nem mertem szóvá tenni. Addig-addig folytattuk ezt a gyakorlatozgatást, oly sokáig élt köztünk a vírus, hogy már el sem tudtuk máshogy képzelni mindennapjainkat. Esküszöm, súgta egyszer Karesz, ha ez a vírus eltűnne egyszer, én akkor is rátok kapaszkodnék. Ilyen volt a Karesz. Ami a szívén, az a száján.

Szerda van. Éppen a lehető legnehezebb formát próbáljuk a srácokkal: a gömböt. Ha ez sikerül, elértük a tökéletességet. A maximumot, ami saját magunkból kihozható. Fontos pillanat ez. A vírus ma nyugtalanabb. De nem a produkció miatt. Nem, mintha a génjeiben kapott volna valamilyen kódolt üzenetet saját testvéreitől, hogy készül valami. Látjuk rajta, hogy a szokásosnál is indiszponáltabb. Mint aki saját magát nem tudja fegyelmezni, csak másokat. Forgatja a szemét, fura grimaszokat vág, idegesen rázza a lábát. Mi azért csak gyakorolunk kitartóan, elvégre belénk égett már, mint valami reflex. Kattan a lámpakapcsoló, a fürdőszoba fénybe borul, belép a teremtő. Miközben éppen Karesz nyöszörgését hallgatom, lopva odapillantok a teremtőre. Nagyon rossz bőrben van. Támolyogva jut el a tükörig, egész teste remeg. Aztán a pohár felé nyúl, és egy gyönge mozdulattal kiemeli belőle lakhelyünket, a borotvát. Magasba lendülünk, még erősebben kapaszkodunk a másikba. A vírus szeme izgatottan villan, valaki felkiált, sikerült, sikerült a gömb, bazmeg! A teremtő fogja a borotvát, és mikor arcához emeli a pengéket, egy pillanatra megáll a mozdulat. Közelebb hajol, egészen közel. Látjuk sápadt arcbőrének minden pórusát, szembogara fekete napként emelkedik fölénk. Észrevesz minket. A gömb oly hatalmas és gyönyörű, hogy még a teremtő figyelmét is felkeltette! Mindnyájunk szívét kitölti az irtózatos büszkeség. Ezért megérte. Ezért megérte, fiúk, szuszogom. Mi a szar ez, mondja a teremtő, szívéhez kap, a borotvát kiejti kezéből, s mi vele együtt zuhanunk, zuhanunk a föld felé.

Mikor magunkhoz térünk, a vírust nem látjuk sehol. Talán leröpült. Talán átugrott a gazdatestre. A teremtő ott hever nem messze tőlünk. Fekszik a hideg járólapon. Most néhány napig örök világosság lesz. Feltápászkodunk. Egy ideig tanácstalanul vakarásszuk a tarkónkat. Mit tartogat még számunkra ez a lét? Karesz kilép a többiek

elé. Mindenki elhallgat. Lehetséges volna? Éppen Karesz vállalja magára, hogy ő legyen az új vezetőnk? Karesz megpiszkálja köldökét. Mit szólnátok, kérdezi aztán, most még kissé talán félszegen, de a határozottság reményét ígérve, mit szólnátok egy gúlához?

FONATOK

Jolánka hozta a zsírosan csillogó, menzás fémtálcát. Ahogy lépdelt, csörögtek rajta a tányérok és a poharak. Hal, sajt, tojás és rengeteg víz. Ez a mai koszt. A falon most is ott lóg a tájékoztató poszter, amit a Professzor függesztett ki. Gyönyörű, csillogó, fekete hajzuhatag látszik rajta, mellette apró nyilacskákkal a hajhoz kötve ezek a címszavak: vas, cink, kén, szelén, folsav, B6-, B12-, C-vitamin és a szlogen: „*az ápolt haj legjobb barátai*". A Professzor valójában a gondnoknő. Nincs diplomája, de van szemüvege, ezért neveztük el így.

Jolánka végig bent marad, amíg táplálkozunk. Szemmel tart minket, de nem haragszunk rá emiatt. Ez a dolga, ezért kapja a fizetést. Különben is, ő mindig igyekszik kellemesebbé varázsolni az ittlétünket. Van, hogy még kazettás magnót is behoz, és hallgathatjuk a Lambadát, sőt, olykor a rádiót is. Én csak a rengeteg ivást utálom. Nem kívánja a szervezetem. A kajával nincs gond, az kifejezetten finom. A vedeléssel azonban nem tudok kibékülni. Már kislánykoromban is gyűlöltem, hogy folyton tukmálják rám az asszonyok a vizet, mintha valami háztáji lennék. Persze mindig volt okos indokuk, hogy miért kell kotyogósra igyam a hasamat. Így lesz szép a bőröd, így lesz kerek a melled, így lesz porhanyós a segged. Most ugyanez megy, esküszöm. Csak itt a hajam az indok. Pontosabban a hajunk. Merthogy tizenketten vagyunk a szobában.

Huszonévesek, szépek, barnabőrűek. Egyedül az Ilona töltötte be a harmincat. Éppen egy hete. Azóta megváltozott. Bezárkózott, vagy nem tudom. Morcos, és máshogy fésüli a haját, mint korábban. Az Evelin tegnap odasúgta nekem, hogy ő tudja ám, mi bántja az Ilonát, de nem mondja el nekem. Mert én még csak porbafingó vagyok. Majd rájövök úgyis, hamarosan. Igaz, ami igaz, én csak egy éve vagyok itt. Az Ilona meg éppen tíz éve.

Jutka mindig mellettem ül az asztalnál, most is csámcsogósan eszik. Rá is szólok, hogy ejmá', Jujó, hát mi vagy te, háztáji?! De a Jutka röhög rajtam, csak azért is rákapcsol, még jobban cuppog, közben meg lesi, hogy ideges vagyok-e már. Hogy lehet ilyen hangosan enni a halat? Nem pacal ez, gyerekek.

A beszállítók havonta egyszer jönnek. Őket sosem látjuk, a szobát nem hagyhatjuk el. Onnan tudjuk mégis, hogy megérkeztek, hogy benyomul hozzánk a Klárika, leülteti az éppen soron következőt a székre, és gyors mozdulatokkal leberetválja a haját. A levágott tincseket bepacsmagolja olajjal, egymáshoz fogja őket, a két véginél összegumizza, majd belecsúsztatja a simítózáras zacskóba, hogy a szállításnál véletlenül se essen baja. Klárikát nem szeretjük. Folyton kelletlen pofát vág, nem beszélget velünk, csak teszi a dolgát, és ettől olyan érzés ülni azon a széken, mintha a lelkünket is bezacskózná a végén.

Különben ügyesen van kitalálva a rendszer. Be vagyunk osztva az év hónapjai szerint. Én vagyok a február. Onnantól aztán, hogy elérkezik a hónapunk, és levágják a hajunkat, van egy teljes évünk, hogy újranövesszük a sörényt. Esszük a halat meg a tojást, isszuk azt az eszelősen sok vizet, kenegetjük gyógynövényes hajszesszel a szálakat, és ha az ablakon besüt a nap, odaülünk, azt' szívjuk be a D vitamint is. Így egy év alatt nagyjából tizenöt centit nő. Akkor aztán újra jön a Klárika a zacskójával.

Mind a tizenketten húszévesen kezdtünk. Mikor idehoztak, a Professzor elmagyarázta nekem, hogy a hajunkat a beszállítók nagyon sokfelé viszik. Persze leginkább póthajként és parókaként használják fel, de azért cifrább dolgok is készülnek ám a fürtjeinkből. A Professzor szerint ugyanis szőrkorbácsot, kötelet, függönybojtot is gyártanak belőle, de még az instant pudingporba is belekeverik dúsítóanyagként.

Némi büszkeséggel közölhetem, hogy az egész világon a mi hajunkra a második legnagyobb a kereslet. Így, ahogy mondom. A brazil lányok az elsők. Őket szinte lehetetlen legyőzni. Olyan a genetikájuk. Engem nem zavar. Megmondták nekünk, hogy ne törődjünk a brazilokkal. Legyünk csak biztosak benne, hogy gyönyörű szép hivatásunk van így is. A többi lányon is látom, átérzik munkánk jelentőségét. Csak Ilonán nem érzem már többé. Valami zajlik benne, Evelin meg bekaphatja a titkolózásával együtt, keresztbe.

Augusztus van, az ablakon dől be a forróság. Terka a soros. A beszállítók még megvárják, amíg Terkának lefut a menzesze, mert olyankor zsírosabb kicsit a haj, csak utána küldik be a Klárikát. Terka szemérmesen somolyog a széken, az sem zavarja, hogy Klárika a nagy buzgalmában rászuszog a tarkójára. Áldott jó lélek a Terka. Ahogy nézem őket, egyszeriben feltűnik, hogy valaki engem figyel. Oldalra kapom a tekintetem. Ilona az. Mikor találkozik a pillantásunk, szomorkásan elmosolyodik, és beletúr a hajába. Ilonáé a szeptember, a következő hónapban ő ül a székbe. De az ő haja valahogy lassabban nő, mint a mienk. Talán emiatt kesereg… Bezacskózzák a Terka haját.

Éjszaka priccseken alszunk. Besüt a holdfény, de már hozzászoktunk. Elalvás előtt minden este Réka mesél nekünk, mert neki van a legkellemesebb hangja. Olyan mély és kicsit bánatos is, mint a régi színésznőknek. Legtöbbször a Holle anyót meséli. Mondjuk, sok választási lehetőségünk nincs, mert a Holle anyó-könyvön kívül még a Pókember-képregényből mesélhetne. Ezek vannak a szobában. Nagyon szeretem a Rékát hallgatni. Kicsit olyan, mintha újra a muter hangját hallanám.

Egy valaki horkol csak közülünk, a Dzsenifer. Mikor egyszer piszkáltuk miatta, a nagy sértettségtől dadogva magyarázta, hogy be van szűkülve az orrgaratja, úgyhogy békén lehet hagyni a jó büdös életbe. Azóta csak Miszisz Orrgaratnak hívjuk. Éjfél van, még most is izzaszt bennünket rendesen az augusztusi devla, Miszisz Orrgarat meg úgy harákol, hogy beleremeg az üveg. Nem tudok aludni. Nem a meleg miatt. Mégcsak nem is a reszelős horkolás zavar. Ilonán gondolkodom, és nem hagy nyugodni az a segélykérő pillantása. Vagy nem is segélykérő volt. Éppen ellenkezőleg, mintha ő akarna nekem segíteni. Halkan felkelek a priccsről, kicsit járkálok a szobában. Babrálok közben a hajammal. Mikor megtorpanok, éppen Ilona mellett találom magamat. Békésen szunyókál. Ahogy rásüt a holdfény, észreveszek valami ezüstös csillogást a hajzatában. Odahajolok, és elhűlve döbbenek rá, hogy egy ősz szál világlik ott. Ez az, nyilall belém a felismerés. Ezt takargatja Ilona, ezért fésüli másként a haját, ezért olyan kedvetlen mostanság. Guggolok mellette, ő meg hirtelen kinyitja a szemét. Úgy megrémülök, hogy még sikkantok is egyet. Ilona álomittasan tapogatózik a félsötétben, és mikor megtalálja a lábamat, nyugtatólag térdemre helyezi tenyerét. Halkan felül, kitörli szeméből az álom maradékát, aztán feláll, belém karol, és félrevon, messzebb a többiektől.

Állunk a sarokban, a többi tíz lány melle, háta emelkedik és süllyed, mint a tenger. Ilona mélyen a szemembe néz. Ide figyelj, suttogja, van egy tervem. Kicsit hátrébb

lépek. Tartok a tervektől. Ilona megfogja a kezemet. Harmincéves lettem, mondja. Tudod, mit jelent ez? Tudod, mit jelent az ősz hajszál a fejemen? Eltöprengek. Nagyra tartom az Ilonát, mindig is úgy véltem, ő a legeszesebb közülünk, és nem csak a kora miatt. Ezért nem akarok hülyeséget válaszolni. Azt, hogy öregszel?, kérdem, de közben persze érzem, hogy jó nagy baromságot mondtam. De Ilona nem sértődik meg. Ezt onnan látom, hogy olyan kedvesen mosolyog rám. Igen, azt is jelenti, súgja, de nem csak azt. Még közelebb hajol, mintha csókot akarna adni. Tudod, mi lesz itt azokkal, akik őszülni kezdenek?, búgja bele csikizősen a fülembe. Nem tudom, felelem neki.

Te még csak egy éve vagy itt, mondja Ilona, így nem láttad azokat, akiknek a helyére jöttél. Akiket kivittek a szobából. Én viszont már jó párszor láttam, hogy mi történik azokkal, akik betöltik a harmincat. Még egyszer utoljára levágják a hajukat, aztán kikísérik őket a szobából. Egy ideig azt hittem, búcsút intenek nekik, ők meg keresnek valami más megélhetést. De egyszer, amikor Júliát vitték el, én az ajtóra tapasztottam a fülemet, és hallottam, hogy sikoltozik, aztán valami berregés volt, ő meg egyszeriben elcsendesedett.

Ahogy Ilona suttog a fülembe, érzem, hogy hevesebben és fagyosabban ver a szívem. Ilona újra a szemembe néz, majd lassan, jelentőségteljesen így szól: szerintem ledarálják őket kolbásznak. Elkerekedik a szemem, majd kipukkad belőlem a nevetés. Számra szorítom a tenyeremet, hogy ne ébredjenek fel a többiek, de így még nehezebb abbahagyni ezt a testemet rázó kacagást. És én még azt hittem, Ilona a legeszesebb közülünk. Kolbásznak, Ilona?, kérdem tőle, és a könnyem is kicsordul a fojtott kuncogástól. Ilona próbál türelmes maradni, de kicsit erősebben szorítja az alkaromat. Nézd, szól szúrós pillantással, a hajunkból szőrkorbács és pudingpor lesz. Ezt elfogadod, sőt, tudom, büszke is vagy rá. Miért olyan hihetetlen gondolat hát, hogy a testünket is hasznosítani akarják? Ilona, mondom ekkor, én nem vagyok egy különösebben okos lány, ezt aláírom. De azért azt tudom, hogy ha ledarálnának minket, abból rendőrségi ügy lenne. Akkor már rég bezárták volna ezt a helyet.

Ilona most tesz egy lépést hátrafelé. Arcára csalódottság telepszik. Sajnálom szegényt, hisz tudom, velem akarta megosztani összeesküvés-elméletét. Vigasztalni akarom, nyújtom felé a kezemet, hogy megsimogassam a haját, de ő elkapja a fejét, és legyint egyet. Visszaballag a priccséhez, lerogy rá, és összekuporodik rajta. Én csak állok sokáig. Ilona sem alszik el, máshogy veszi a levegőt. Hajnalodik már, mire én is visszafekszem. Akkor aztán elnyom végre az álom.

Eljön a szeptember. Ilona senkihez sem szól, de velem kiváltképpen mogorva. Lenke doktornő, a kapkodós Lenke doktornő, aki mindig olyan sietősen teszi a dolgát, mint aki nem kap levegőt közöttünk, no, ez a Lenke doktornő megvizsgálja, a menzesz hamarosan lefut, pár nap múlva jöhet Klárika és a szállítók. Titokban figyelem Ilonát. A vágás előtti utolsó nap délelőttjén a nagycsöcsű és bamba Emőke körül téblából, majd az ebéd után félrehúzza, és susmorog neki valamit. Szegény Ilona, talán most Emőkét próbálja beavatni az ostoba kolbászos elméletébe. Éppen Emőkét. Jó, kétségtelen, hogy Emőke a maga módján jóravaló teremtés, afféle malac-szent, meleg ölelésében meg lehet pihenni, és bár sirámodra szavakkal nem felel, de meghallgat és dünnyög hozzád. Úgy látom azonban, a kolbász-ügy megfekszi Emőke paplanlelkét is, butácska rettenet ül a szemében, ahogy Ilonát hallgatja. Ilona meg észreveszi, és megkegyelmez, megsimogatja Emőke vállát, és visszavonul magányába.

Este van megint, lomha forróság mászik be az ablakon. Nyugtalanul forgolódom, szívem szerint ráüvöltenék Miszisz Orrgaratra, hogy kezeltesse magát. Rövid pillanatokra elnyom az álom, de újra és újra felébredek. Ilona ott áll a tükrös fésülködőasztalnál, közben néhányszor hátrapillant, mint aki lebukástól tart. Kihúzza az egyik fiókot, tapogatja kicsit a felső falát, majd határozott mozdulattal leszakít róla valamit. Összetekert kötelet tart a kezében, lebontja róla a celluxot, és vállára veti. Méterekre van ugyan tőlem, de így is jól látom, hogy a kötelet csirizzel összeragasztott hajszálak alkotják. Hát ezért nőtt látszólag lassabban Ilona haja. Mindig levágott magának egy kis darabot, azokból tapasztgatta össze évekig tartó munkával ezt a jókora kötelet. Mereven bámulom Ilona minden mozdulatát. Fel ne kösse itt magát ez az eszelős! De Ilonának más terve van. Az egyik zsámolyt az ablak alá viszi, feláll rá, nyújtózkodik, majd felhúzódzkodik az ablakpárkányra. A kötél egyik végét a kilincshez köti, a másikat meg kihajítja. Szökni fog. Mielőtt kimászna és leereszkedne, még utoljára visszanéz. Ismét találkozik a pillantásunk. Ilona kicsit szégyenkezve süti le szemét, aztán bátortalanul int nekem, hogy kövessem. Szökjünk meg együtt. Némán rázom a fejem. Ilona sóhajt, egyszer még búcsút int, azzal fenekét az ablakon kidugva mászni kezd lefelé a kötélen. Ilona súlyától becsukódik az ablak. A tompa döndülésre Misziszi Orrgarat abbahagyja a horkolást, hogy aztán újult elszántsággal folytassa. A kötél persze annyira nem hosszú, hogy a földig leérjen. Ilonának így is ugrania kell majd, ám a becsapódás erejéből kétségkívül elvesz valamelyest a lógaszkodás. Hallom, hogy földet ért. Próbálom lehunyni a szemem, és elképzelni, ahogy nekiiramodik a világnak, amit már tíz éve nem látott. Próbálok aludni is, de aznap éjjel már nem megy.

Másnap nyílik az ajtó, lebiggyesztett ajkával benyomul hozzánk Klárika. Kezében villog az olló, és zörög a simítózáras zacskó. Körül sem néz, katonás feszességgel kiáltja, Ilona! Rajta kívül már mindenki tudja, hogy Ilona kereket oldott. Tétova csend ül a szobában, a lányok zavartan ücsörögnek, nem értik az egészet. Miért szökött meg Ilona? Mi lesz most? Hol bujkálsz, Ilona, kiáltja Klárika, jön a nyissz-nyassz, gyere elő! Úgy döntök, megspórolom Klárikának, hogy tovább kelljen üvöltöznie. Ilona eltűnt, mondom. Klárika elvörösödik. Mi az, hogy eltűnt?! Itt vannak a beszállítók! Szeptember van! Látszik Klárikán, hogy ilyet még ő sem szagolt. Hogy keserű pályafutása során ilyen akadállyal még nem volt dolga. Úgy futtatja rajtunk tekintetét, mintha mi bújtatnánk Ilonát. Mikor belátja, hogy Ilona sehová sem rejtőzködhetett el, sarkon fordul, és kiviharzik a szobából. Az ajtót elfelejti bezárni maga mögött, így halljuk, ahogy magyarázkodik a beszállítóknak. Uraim, sajnálom, ilyen még tényleg, ilyen még sosem volt, nem is tudom, mit mondjak, igazán. Kérem, jöjjenek vissza októberben, akkor Mária a soros, benne megbízhatunk! Köszönöm a megértésüket, és még egyszer, ne haragudjanak! A szállítók felháborodva távoznak. Klárikához ekkor a Professzor léphet oda, mert halljuk, ahogy számon kéri rajta az eseményeket. Majd összedugják a fejüket, és eldöntik, hogy kiküldik a takarítónőt, Irént, hogy kutassa fel Ilonát, és hozza vissza. Irénke korábban a rendőrségnél dolgozott, mondja nyomatékkal a Professzor.

Egy-két hétig teljes a csend Ilona körül. Mi próbáljuk felvenni a fonalat, folytatni mindent ugyanúgy, mint azelőtt, de látom a lányokon, hogy ők sem tudnak túllendülni a korábbi rendszer felborulásán. Némelyikük esténként arról pusmog, hogy talán Ilona példáját kellene követnünk. Mert úgysem tudjuk lenyomni a brazilokat, akkor meg minek törjük itt magunkat.

Egyik nap bejön a Jolánka a zsírosan fénylő, menzás tálcával. Miután leteszi elénk a kosztot, kimegy, majd néhány perc múlva visszatér a kazettás magnóval. Leül közénk, figyeli, ahogy eszünk, és közben bekapcsolja a rádiót. Éppen az időjárásjelentés megy. Elmondják, hogy szokatlanul forró a szeptember vége is, ilyen, meg ilyen melegrekordok dőlnek meg. Aztán jön valami beszélgetős műsor, ott is a döglesztő hőség a téma. Behívtak valami szakit, aki élő adásban nyomja a globális felmelegedős néphülyítést, okoskodik össze-vissza, az áramlataival, meg a többi zagyvaságával. Nem tudja a szerencsétlen barom, hogy az egész az Ilona miatt van. Nem ült bele a székbe, nem zacskózták be a haját. Akkor hogyan is várhatnánk, hogy eljöjjön a szeptember, meg aztán az októberi lehűlés? Nem tudja a barom, de hogyan is tudhatná, hogy az Ilona a Holle anyó, sőt mink együtt vagyunk a Holle anyó! És éppen ezért hiába vágják le októberben a Marika haját, és hiába zacskózzák be novemberben a Frida haját, a forróság csak nem múlik. Jönnek az erdőtüzek, meg a többi.

December elején visszatér közénk Ilona. Csak úgy magától. Annyira meglepődünk, de még a Professzor meg a Klárika is, hogy le sem szidják. Kinyitják az ajtót, Ilona besétál, leül a székbe. Klárika vicces pulykapofát vág a döbbenettől, csak akkor kapcsol, amikor a Professzor meglöki a vállával. Klárika munkához lát. Levágja tövig Ilona haját, szépen bezacskózza, az ősz szálat ügyesen kihúzza a két végin összegumizott kötegből. Ilona feláll, int nekünk, aztán a Professzor kikíséri. Többet nem is látjuk viszont.

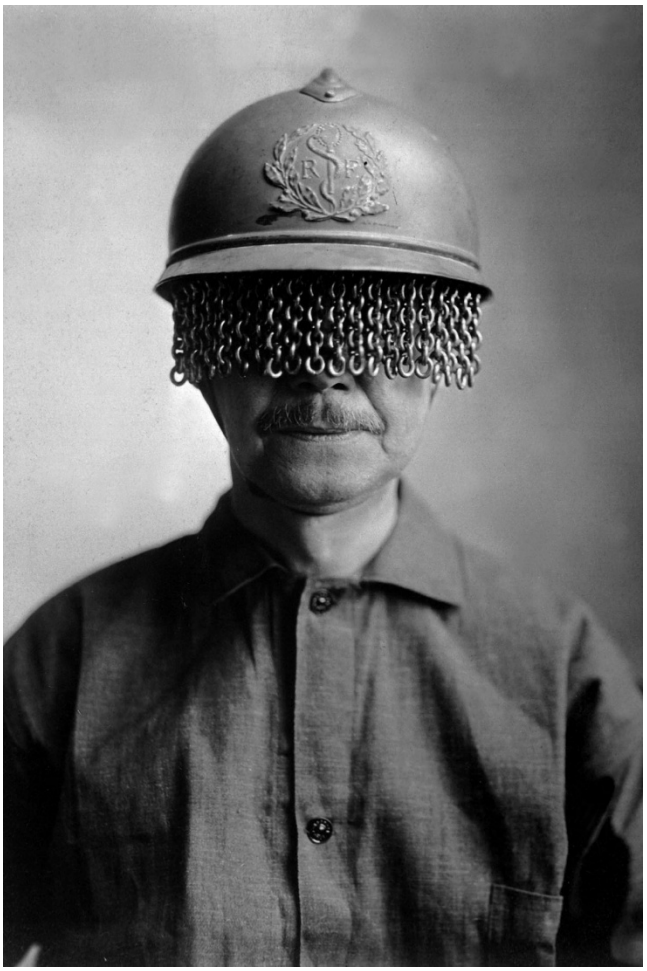
Az idő lehűl, hullni kezd odakint a hó. Januárban új lány érkezik hozzánk. Talán a véletlen műve, hogy őt is Ilonának hívják. Ártatlan tekintetű, szégyellős porbafingó. Te leszel a szeptember, igazítja el a Professzor. Tessék, egyél, nyuszikám, mormogja neki a Jolánka. Eldöntöm, hogy vigyázni fogok az Ilonára. Hogy megszépítem az itt töltött napjait. És hosszú évekig be is tartom e fogadalmamat.

Idén töltöttem be a harmincat. Január vége van, mindjárt itt a február.

MOZGÓKÉP*

* A *Mozgókép* blokkban szereplő írások a legelső, *A sisakkészítő* címet viselő kivételével mind a World Press Photo Kiállítás és a Liget Műhely együttműködése nyomán születettek – sok más „Ligetes" szerzővel egyetemben én is minden évben választottam egy World Press fotót, ami az adott novellát inspirálta.

A SISAKKÉSZÍTŐ

kép | Everett Historical, shutterstock.com

A sisakot Jani készítette nekem. Még a szakközépben tanulta a fémművességet, és meg kell hagyni, jól kikupálták. Úgy lezárja a koponyámat a sisak, úgy lezárja, és úgy szorongatja, hogy ide aztán nem kíváncsiskodik be semmilyen gondolatolvasó. Se ki, se be. A Jani figyelmességből még láncokat is rögzített hozzá, mert tudta, mennyire szerettem a nagyiék konyhájában húzogatni a zörgős gyöngyfüggönyt. Ez is olyan, éppúgy zizeg az arcom előtt, meg csiklandozza az orrom hegyét.

Koravén típus vagyok. Már tizenhárom évesen úgy pelyhedzett a bajszom, hogy távolról magázva köszöntek nekem az utcán. A lányok is észrevették, felfigyeltek a serkenő bajuszra, és összesúgtak a hátam mögött. Most vagyok tizenhat. Kinézek negyvennek. Hogy zavar-e? Már hogy zavarna! Egy férfi legyen idős! Apám is mindig azt hangoztatta, majd ötvenfelé vesz komolyan. Addig csirkeganéj leszek neki. Hát, az apám kereken ötven volt, amikor lerántotta a redőnyt. Idén februárban. De hogy férfi volt, az is biztos. A fél települést meghúzta. A mamám végig tudott róla. Nehéz is lett volna nem észrevenni, mikor apámnak jártában-keltében úgy integettek a nők, olyan pajkos mosollyal, ami csak a bugyijuk mögé benézőnek jár. Tisztesség ne essék szólván, az öreg az benézett, ahová csak lehetett. Hajtotta a vére, ahogy a cigánysoron

mondogatták róla. Aztán kihajtotta a világból is, mert leállt a szíve. A mama azóta gyanakodva figyel engem. Látom, hogy a szeme sarkában ott bujkál a fürkészés, még akkor is, ha éppen a tésztát gyúrja vagy bekapcsolja a rádiót. Biztosan apámat is így méricskélte, mikor az öreg hazaesett. Nézte, nézte a fater vörösödő nyakát, de nem szólt egy büdös mukkot sem. Kerülöm a mutert. Sejtem, miért fürkészget.

Nehéz közlekedni a sisakban. A Jani figyelmeztetett, hogy lószart sem fogok látni a láncoktól. Neki is megyek mindennek, mint a molylepkék. De nem ez zavar. Nem találom a helyemet. Mondta a Jani, hogy be kőne csajozni, az segít. Lemegyünk a dizsóba, rázzuk kicsit, körbemutatom a bajszomat, azt mehet a kupaktanács. Lemehetünk, vontam meg a vállamat, de a sisak az marad. Jani nem kérdezősködött, rám hagyta a dolgot. Lementünk a dizsóba, de bugyik mögé nem néztünk. Én legalábbis. A Jani szerint a sisak tehetett róla. Ki a tököm akar olyannal reszelni, akinek valami fémbili van a fejére fordítva? Nem lehet ezért hibáztatni a csajokat. Nekik is gondolniuk kell a renoméra.

Még nem magyaráztam el, minek hordom a sisakot. A gondolatolvasók miatt. Hogy bekattantam? Szó sincs ilyesmiről. A mama egyik újságjában olvastam a gondolatolvasókról. Hogy vannak köztünk érzékenyebb emberek, akik letapogatják a másik agyát. Csak hát most már rajtam a sisak. He-he. Se ki, se be. Már elnézést, de jogom van titkolózni.

A fater mindig sietett valahova. Egy férfi, az siessen. Aki csak ücsörög, az nem is férfi. Az puhaseggű fotelmelegítő. Így mondta az öreg. És igaza volt. Egy férfi intézkedjen, tegye a dolgát, használja a testét. A testével alakítsa a világot. A szócséplők, könyvpergetők, irattologatók, hosszúmondatúak, körbe beszélők, körmönfontan agyalók csak azért csinálhatják, amit csinálnak, mert az igazi férfiak már lefoglalták a valódi munkákat. A férfi a pénisz. Szóval vannak a férfiak, a nők meg a fél-férfiak. A fél-férfiaknak frankón elsorvadt a heréje a sok üléstől. Nem lehet hát hibáztatni a valódi férfit, hogy mindenki feleségét meghúzza. Különben kiveszne az emberiség, és a majmok átvennék az uralmat.

Na, újra itt vagyok. Miért kell ide járnom? Jó, a mamát megnyugtatja. De ugye, a mama nem fizet magának ezért pénzt? Jó, ez remek hír. Nincs tele a zsebe. Meg aztán addig is lehet lógni a sulából, igaz? Minden rosszban van valami jó. Tudja, miért hordom a sisakot? Korpás a hajam. Tökre viszket. Ki az isten akar egy korpás hajúval reszelni? El tudja képzelni? Döngetem a kislányt, közben meg hull a hó. Ezt a beégést kihagyom. Hogy voltam-e már lánnyal? Hát ez hogy jön ide?! Úgy nézek ki, mint aki még szűz?!

Üdvözlöm. A múltkor kérdezett valamit. Az a helyzet, hogy még nem voltam lánnyal. Tizenhat vagyok. Ez kezd kínos lenni. A fater mindig azt mondta, hogy nem kell emberszámba venni őket, és akkor nem is görcsöl úgy az ember. Azt is mondta, hogy a nőkre úgy kell gondolni, mint a lebombázandó országokra, és mi vagyunk felettük a vadászrepülők. Ez tetszik, de nem igazán segít. A dizsóban hogy használjam ezt? Odamegyek, hogy helló, Szlovénia, kérsz egy rakétát a seggedbe, vagy hogy? Szóval… Nincs valami tuti tippje? Valami mindenttudó, fél-férfias tanácsa? Amitől lerepül a bugyi, széttárul a kamraajtó, kiviláglik a spejz?

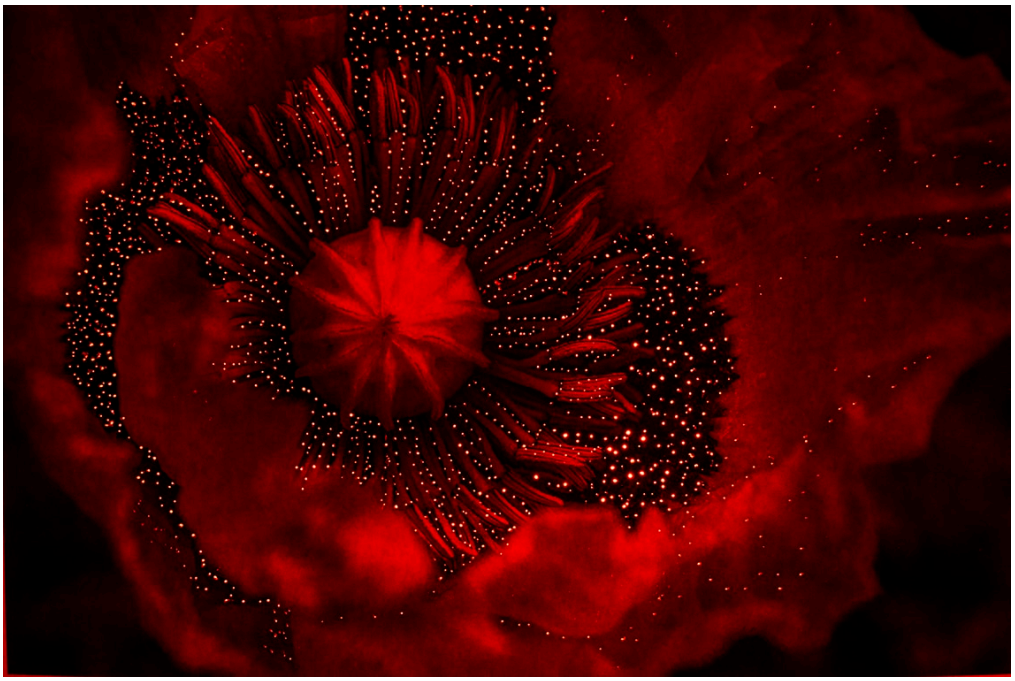
Jó napot kívánok. Történt valami tegnap… A mama mondta, hogy beszélni szeretne velem. Leültetett, megfogta a kezem. Mint gyerekkoromban. Ült, pont mint most maga, csak ő fogta a kezem, és próbált volna a szemembe nézni, de a láncoktól, ugye…

Azt mondta, biztos hiányzik nekem a papa. Hogy nyugodtan beszéljek neki erről. Mert tudja, hogy milyen sokat jelentett nekem, meg hogy mennyire felnéztem rá. Én meg, tudja, mit kérdeztem a mamától? Hogy mi a fasznak nem küldte el a fateromat a jó büdös kurva életbe?! Hát végigkúrta a fél települést! A mamám nem szólt semmit, csak megsimogatta a sisakomat.

Tudja, miért hordom a sisakot? Mondtam már? Tudja, hogy az elmúlt heteket végigbőgtem, mint egy kismalac? A mamám miatt sírtam. Tizenhat vagyok. Senki nem láthatja a pofámat, ez világos, nem?

Szóval nekem elhiheti, igazat szólok, mikor azt mondom, hogy figyelmes gyerek ez a Jani. És képzelje, egyre több megrendelést kap.

CSILLAGBŐR

Mákgubó Acatepecben, Guerrero állam, Mexikó, 2020. december 13-án. A kivont máktejet Mexikóban heroinná alakítják, mielőtt az Egyesült Államokba és Kanadába szállítják.
kép | Yael Martínez Mexikó, Magnum Photos

Már nagyapám is ezzel foglalkozott (és ki tudja, talán az ő apja is). Ő mondogatta mindig a bőrcsillagokról, olyan ez, mint katonáknál az érdemrend, fáknál az évgyűrű, hímállatoknál a sérülések száma. A tapasztalat jelzése. Akárhogyan is, ezek vagyunk mi, mondta ilyenkor, büszkén mutatva végig a testén ragyogó fényeken, és ha már ezek vagyunk, hát legyünk igazán ezek, sose szégyelljük! Sokáig nem fogtam fel, mit értett ezalatt. Azt sem igazán tudtam hová tenni, amikor arcán azzal a földöntúli mosollyal bemasírozott a nagy vörös virág közepébe, ami úgy nyelte el őt, olyan melegen és vörösen, mintha a dédi méhébe mászott volna vissza.

Apám másként áll a dologhoz. Ő is teszi a dolgát, ő is hangoztatja, hogy Afganisztán meg Mianmar után mi vagyunk a legeredményesebbek, a szentségit, a dobogón vagyunk, meg ilyesmi, de közben meg olyan keserves képet vág, mint aki kényszerből beszél, és a csillagokkal sem foglalkozik különösebben. Igaz, egyszer, mikor kijelentettem, hogy nekem bizony több csillagom lesz, mint a nagyapának volt, apám rám förmedt, hogy nem kell mindent készpénznek venni, amit az örege összezagyvált a hosszú élete során, hiszen elvitte az eszét a mákony, meg aztán sosem állt két lábbal a földön, a nagyi a megmondhatója. Haragudtam apámra. Haragudtam rá, amiért folyton a nagyapát szapulta, haragudtam rá, hogy nagyapával ellentétben ő olyan gépiesen, lélektelenül karcolgatta a gubókat, mint aki csak túl akar esni az egészen. Ha ennyire utálja, miért nem keres más munkát? Haragudtam apámra, amiért mindenbe beletörődött és semmit sem szeretett igazán. Megalkuvó, gyáva ember, féléletű,

céltalan bolyongó, meg sem érdemli azt a temérdek csillagot a testén! Nem, döntöttem el már kisgyerekként, nem leszek olyan, mint az apám.

Egy férfi letekint a hegyről a mexikói Guerrero állam Cochoapa el Grande településen 2021. február 2-án. Cochoapa el Grande jelentős máktermesztő vidék, ugyanakkor Mexikó egyik legszegényebb községe.

Az új csillagok mindig reggelre jelennek meg bőrünkön, eleinte viszketősen, mint egy kiütés. Engem sosem zavart ez az érzés. Arra emlékeztet, hogy jó úton haladok. Jó úton affelé, hogy egy szép napon mindenki másnál több csillag borítsa bőrömet. Ezek vagyunk mi, hallom nagyapám szavait. Eldöntöm hát, hogy mostantól még komolyabban veszem teendőimet. Korábban kezdek és tovább maradok kint az ültetvényen. Megtanulom hajnali derengésnél és alkonyi szürkületben is precízen végezni a munkát. Megtanulok sebesebben dolgozni a többieknél, úgy karcolni a gubókat, hogy minél több nedvet eresszenek. Mikor a fehér váladék megbarnul, a korábbinál is gyorsabban fogom lehúzni azt a gubó oldaláról. Bele a zsákba, aztán jöhet a következő.

A falubeliek hamar észreveszik a változást. Napról napra több rajtam a fénylő pötty. Úgy ragyognak, hogy világuknál már a Nap leszállta után is folytatni tudom a begyűjtést. Úgy vesz körül az a fénylő búra, mintha az oltalmazó Szűzanya takarna be szoknyájával. Akad persze, aki irigykedik. A minap az egyik asszony odalép hozzám az ültetvényen és vállamra helyezi kezét, hogy lassítsak, hiszen szinte gyerek vagyok még, nem kell belepusztulni ebbe. Megrázom a vállamat, ő elereszti, de nem tágít. Hát nem érti meg, hogy csak akadályoz? Magyaráz tovább, erre elönt a méreg. Rámordulok, hogy foglalkozzon a saját dolgával, engem meg ne hátráltasson itt, mert értékes másodperceket veszítek. Csóválja a fejét, de végül eloldalog. Aznap még tovább maradok kint. Mikor hazafelé tartok, felpillantok az égboltra. Csillagtalan, mint évek óta mindig. Ügyesen lelopkodtuk róla az összeset, annyi szent.

Már csak néhány hónap, és lehagyom apámat. Már csak egy-két év, és nagyapámnál is több csillag ragyog majd pórusaim helyén. De aztán… Aztán megváltozik minden.

A fakóképűek Északról jöttek. Valami szociális munkacsoportnak vagy minek nevezik magukat, de látom rajtuk, hogy gazemberek, álomrablók. Már ahogyan abból a kisbuszból kiszállnak, ahogyan kapkodó tekintetükkel felmérik a terepet, ahogyan összevont szemöldökkel mutogatnak az ültetvényünkre, már abból is látszik, hogy bajt keverni érkeztek hozzánk. A vezetőjük magas, bájolgó férfi, megállás nélkül vigyorog ránk, mindenkivel kezet akar rázni, de közben olyan leereszkedő módon beszél velünk, hogy csak a hülye nem érti: szerepjáték, átverés az egész. Be akarja magát hízelegni, hogy meghallgassuk őket. A polgármesterünk meg van annyira ostoba, hogy bedől nekik. Összecsődítenek minket a főtéren. Hiába mondom, hogy nekem az ültetvényen van a helyem, a polgármester rám parancsol, hogy márpedig én is végighallgatom ezeket a jóembereket, akik messziről érkeztek, nagy utat tettek meg, csak hogy átadják nekünk a mondandójukat. A fakóképűek sebtiben felállítanak valami fehér vászonnal fedett paravánt. Bekapcsolják a magukkal hozott gépet. A vásznon megjelenik valami szöveg, nem is érdekel, de azt látom, hogy a bántóan idegen „krízis” szó közte van. Ez is csak azt igazolja, hogy okoskodó fecsegésen kívül itt másra nemigen számíthatunk. A fakóképűek csak mondják, csak mondják, és látom a többieken, hogy zavarban vannak, hogy úgy ácsorognak ott a tűző napon, lehajtott fejjel, lábukkal kapirgálva a port, mint a leszidott gyerekek, és időnként egymásra pillantanak, hogy a másik tekintetében leljenek megnyugvásra, de a másik szemében is ugyanaz a szégyenkezés bujkál, mint a sajátjukban, és a fakóképűek csak mondják tovább, és aztán a vásznon már nemcsak betűk vannak, hanem képek is. Képek foghíjas és lesoványodott, romos épületek betonján hasaló, vézna karjukkal térdüket átkulcsoló, homályba süllyedő, haragos és bánatos emberekről. Aztán a fakóképűek ránk mutatnak, és mondják, hogy minderről nem mi tehetünk, mindez a bennünket is kihasználó szörnyetegek műve, de mi vagyunk az első szög, amit bevernek, az első kő, amit lehelyeznek, az első fuvallat, ami végül orkánként söpör végig a világon. És a többiek csak ácsorognak ott a tűző napon, és látom, hogy némelyikük már könnyeket ejt, de a fakóképűek csak nem kegyelmeznek, mondják tovább, hogy ők segíteni jöttek, segíteni legyűrni ezt a rendszert, de ehhez mi is kellünk, akkor is, ha félünk, mert nélkülünk nem érhető el változás. Bennem pedig olyan erővel lángol a düh, mint még soha. Oldalra nézek, látom, hogy megérkeztek a fegyveresek, pedig őket már nagyon rég láttuk itt. A fakóképűek megdermednek, eddig tartott az a kurva nagy bátorságuk, most sápadtan várják, mit lép a vezetőjük. A vezetőjük persze elnémul. Gyűlölöm a fegyvereseket, tudom, mit tettek anyával. Gyűlölöm őket, most mégis örülök, hogy itt vannak. A polgármester odasiet a fakóképűekhez, és valamit magyaráz nekik. A fakóképűek még egyszer a fegyveresekre sandítanak, aztán már hátrálnak is. Látjuk, hogyan szaladnak a kisbusz felé, hogyan pattannak be, hogyan hagynak itt minket. A fegyveresek megvárják, amíg a kisbusz eltűnik a távolban, aztán hosszan végigmérnek minket, majd ők is szétszélednek. A falubeliek még sokáig állnak a főtéren. Apámat keresem köztük. De apám nincs ott.

Egy fiatalember Malinaltepecben. Guerrero állam, Mexikó, 2021. február 10-én. Az ő faluja is máktermesztésből él.

Nincs az ültetvényen sem. Odahaza is üres a kunyhó. Nem értem. Hová tűnt? Aztán rádöbbenek.

A nagy vörös virág úgy pöffeszkedik, mint aki eltelt már a bekebelezettek tömegével. Vannak, akik azt állítják, a virág szórja ránk éjszakánként a csillagokat. Itt, a határban valahogy mindig sötétebb és melegebb van. Dől rólam a víz. Apa ott áll a virág előtt. Kezében a bozótvágó. Apa, szólítom meg. Ő kicsit oldalra fordítja fejét, hátrapillant. Meg kell tenni, fiam, dörmögi. Nem, kiáltok rá, és közben megint elönt az a harag, azt nem lehet! Rengeteget dolgoztam, Apa, belegebedtem, hogy… Felém fordul egészen. Most, ahogyan fehéredő ujjakkal szorítja a bozótvágó nyelét, egészen fenyegető. Te lökött, te ostoba kisgyerek, sóhajtja. Nem játék ez, és még kevésbé valami kibaszott verseny. Ezek vagyunk, mutatok magamra, és az indulattól alig kapok levegőt, a szavak csak úgy szakaszosan törnek elő a torkomból. A nagy szart, mondja, és mintha ott sem lennék, visszafordul a virág felé, majd magasba emeli a pengét. Odaszaladok hozzá, belecsimpaszkodom karjába, érzem, hogy jóval erősebb nálam, még mindig annyival erősebb. Lógok rajta, mint kiskoromban, és most is egyszerre árad szét bennem a biztonság érzete, ahogyan a levegőben tart és a félelemé, hogy lábam talajt veszített. Apa, basszameg, sírom el magam, kérlek, kérlek, ne csináld! Durva mozdulattal ráz le magáról. Hiába püfölöm, hiába rángatom, nincs esélyem ellene. Ott hagyom hát és szaladni kezdek. A földúton olyan port keverek, mintha valami felhőn vágtatnék keresztül. Gyorsan, gyorsan, pereg a fejemben.

Ott vannak. Ott támasztják a platóskocsi oldalát. Hátukon lóg a gépfegyver. Egy pillanatra megtorpanok. Mit kellene most tennem? Az egyik elpöccint egy cigarettát. Megindulok feléjük.

ANYA

Rosa Luzia Lunardit (85) átöleli Adriana Silva da Costa Souza ápolónő a Viva Bem idősek otthonában, São Paulóban, Brazíliában, augusztus 5-én. Ez volt Rosa első ölelése öt hónapja. Márciusban a COVID-19 világjárvány miatt látogatási tilalom lépett életbe az egész országban, ezért brazilok milliói nem látogathatták meg idős rokonaikat. A gondozókat is kötelezték, hogy minimalizálják a fizikai kontaktust a veszélyeztetett idősekkel. A Viva Bem egyszerű találmánya, az „ölelőfüggöny" lehetővé tette, hogy az emberek ismét megölelhessék egymást.
kép | Mads Nissen, Dánia, Politiken/Panos Pictures

Nem fáj, kérdezte édesanyját, aki a karcos-párás plexi túloldalán csak darabosan látszódott, mint egy régi fénykép vagy egy félbeszakadt álom. Nem fáj, felelte édesanyja, de közben mintha grimaszolt volna a fájdalomtól. Biztos, kérdezte ő, de érezte, hogy fölösleges: édesanyja úgysem ismeri be, még ha tényleg fáj is. Biztos, bólintott édesanyja. Egy ideig hallgattak. Ő a látogatói széken ült, a szék kemény volt és kényelmetlen, a háttámla görbülete benyomakodott az ember gerincébe és hátizmába, mintha a fa is porccá meg hússá akarna válni. Édesanyja, akárcsak a többi elkerített, térdeplő pózban tartotta magát a kórtermi ágyon. Bizonyára jobban hozzáfértek így az orvosok. Az ágy kemény volt és kényelmetlen, csúszós és fémes, akár

egy gép, olaja a test verítéke. Ő a széken ült, és gondolkodott. Miért olyan nehéz idegen helyen beszélgetni valakivel, akit pedig az első tejkorttyal szívtunk magunkba, miért válunk idegenné mi magunk is ilyen könnyedén? Máskor, odahaza, dőlt belőlük a szó, sosem kellett görcsösen témák után nyúlni, pedig nem volt sok témájuk, vissza-visszatértek ugyanazokhoz. Arról beszéltek, amit a tévében láttak, amit a rádióban hallottak, amit a középkorú asszony az interneten olvasott, amit idős édesanyjával az egyik fecsegő szomszéd osztott meg. Kedvesek az ápolók, kérdezte most édesanyját, miközben azon tanakodott, vajon lehet-e még hálapénzt vagy hálaajándékot adni. Kedvesek, felelte keserűen édesanyja. Ahogy térdepelt az ágyon, súlya alatt remegett gyönge karja. Kórházi ruhája hálóingként lógott rajta, de a hátán szétvált az anyag, hogy szabadon hagyja a pihés, foltos bőrt, és bőre, akárcsak testén a ruha, szintén szétvált, fodrosan és pirosan, hogy átengedje magán azt a növekvő, áttetsző fátyolt. Mit mondtak az orvosok, kérdezte ő, miközben arra gondolt, bárcsak újra otthon lennének mindketten, bárcsak a konyhai kisasztal mellett várná megint az édesanyja, hogy ő elkészítse a teát. Nem mondanak azok semmit, sóhajtotta édesanyja, majd óvatosan körbekémlelt, nincs-e orvos a közelben, aki hallhatta volna halk bírálatát, és a biztonság kedvéért hozzátette, nincs szegényeknek idejük, egyik betegtől a másikhoz szaladgálnak. Az orvosok ritkán szaladgálnak, inkább úgy vonulnak, állapította meg ő. Édesanyja nem válaszolt, csak nyögdécselt párat. A plexifal hosszan húzódott végig a teremben, elvágva őket egymástól, az egészségest és a fertőzöttet. Az ágyak másfél méteres távolságban, a teremben összesen tíz ágy, az ágyakon tíz térdeplő, a tíz ágy plexitúloldalán tíz széken ücsörgő. Különös szag terjengett. Nem a fekália és a húgy bűze, mint a belgyógyászatokon, és nem pusztán a sebészeti osztályok véres izzadtságszaga. A szétnyíló bőrből kibújó, fénylő hártya valami szokatlan illatot árasztott, mint gyerekkorában, amikor először lépett templomba, és először érezte meg az orrlikba mászó tömjén hűvösét. Enni adnak rendesen, kérdezte ő, és közben azon tűnődött, miért mindig ugyanezeket a kérdéseket teszik fel a látogatók, miféle kínos forgatókönyvet követ mindenki. A kórház is olyan, mint a templom, és mint a temető, ugyanaz a félszegség fogja el az embert, ha belép, ugyanolyan legyőzötté, apróvá, értetlenné válik. Kapunk enni, feleli édesanyja. Csak sótlan. Otthon majd olyan pörköltet főzök neked, hogy mind a tíz ujjadat megnyalod utána, tört most ki belőle valami eltúlzott, hamis örömködés. Igen, igen, szuszogta édesanyja. Igen, a pörkölt. Nem látta jól, de édesanyja, mintha végignyalt volna száraz ajkán. Ő az órájára pillantott. Mindjárt lejár a látogatási idő. Szégyellte, de valójában várta, hogy leteljen, várta, hogy erélyesen rászóljanak, hogy most már tessék hazamenni, tessék pihenni hagyni a betegeket, mert akkor nem magától kell felállnia, nem neki kell magára hagynia édesanyját, hanem eljátszhatja a felháborodottat, a csak még öt percért könyörgőt, a betegjogi képviselet számát követelőt. Lejárt az idő, kiáltotta most az egyik ápolónő. Tessék hazamenni. Ő nehézkesen állt fel a kemény székből, egész ülepe zsibongott, de ahogy látta édesanyja homályosan remegő karját, nem törődött többé az ülepével. Holnap jövök, ígérte, és tenyerét a plexinek nyomta. Már a liften utazott lefelé, de páráló tenyérnyoma még jó ideig ottmaradt.

Másnap újra eljött. Egyenesen munkahelyéről, kapkodva, idegesen, hogy már négy órára átérjen a kórházba, és az elsők között lépjen a kórterembe. Szatyorban hozott szívószálas gyümölcslevet, pogácsát, parizert a vacsorához. Egy szkafanderes ápoló

elmagyarázta neki, hogy ezt most szépen vissza is lehet vinni, mert tilos ilyesmit beküldeni. Ilyesmit és bármit. Fejében megjelent a blokk képe, pontosan tudta, hány forintot költött. Nem sok, de ezt sem hagyjuk kárba veszni, majd otthon megeszem a pogácsát, parizert, utána megiszom egy jó csésze teát. Már a gondolattól átjárta torkát, nyelőcsövét, tüdejét az a kellemes forróság. A gyümölcslevet beviszem holnap a munkahelyre, jól jön az ott. A takarékosságot édesanyjától tanulta. Most olyasmi elégedettség öntötte el, mint mikor az iskolában megdicsérte a Veronka néni, hogy milyen szépen kanyarintja a g betűt, pedig az nem könnyű betű. Aztán, mikor leült a székre, és meglátta édesanyját, egyszeriben eltűnt a g betű, és eltűnt Veronka néni puha halmokból tornyozott, megnyugtató alakja. Odakint ezer esemény pergett egyébként meglehetősen eseménytelennek hitt életében, idebent a tegnapi elválás utolsó pillanata kövesedett meg, édesanyja remegő karral tartotta ívbe hajló teste súlyát. Az egyedüli változás a hátából kinyíló szirom, e vékony szárnykezdemény szemmel látható növekedése volt. Hogy vagy, kérdezte édesanyját. Megvagyok, dünnyögte édesanyja. Hogy vagy, hallotta a nem messze ülő másik látogató szájából, megvagyok, hallotta a hasonlóképpen ívbe hajló beteg válaszát. És éppen így szólt egymáshoz és felelt egymásnak a többi nyolc látogató-beteg pár. Követte mind az ismerős dramaturgiát, mely fogta kezüket és vezette őket az ismeretlen terepen. Ő ült a hátába törekvő, seggét zsibbasztó széken, és úgy döntött, most eltér a szövegkönyvtől. Félsz, kérdezte édesanyját. Sokáig nem kapott választ. Édesanyja, készre gyártott válasz hiányában, alighanem eszköztelenül zárta magába a kérdést, mielőtt eltöprengett volna annak valóságán. Félek, kislányom, felelte aztán. Ismeretlen izgalom fogta el. Mintha belépett volna a ház korábban elzárt folyosójára. Félsz, hogy elvisz ez az izé, hogy halálos, kérdezte rekedten. Nem tudok róla semmit, felelt édesanyja, az orvosok se tudnak mit mondani róla. Félek, hogy halálos, igen. Ő felállt a székről, és a plexifalhoz lépett. Ilyen közelségből látta, hogy a plexit borító karcok egy része valójában betű, belevésett szöveg. Leginkább nevek és dátumok. Azt nem tudta, vajon a látogatók neveit és a látogatás dátumát, vagy inkább a betegek neveit és haláluk napját vésték-e oda. Még közelebb hajolt, arcát kis híján a plexinek nyomta. Így jobban, élesebben látta édesanyját. Talán élesebben, mint valaha, mert most először látta ilyen elesettnek, védtelennek, pucérnak, gyermekszerűnek.

Őneki sosem született gyereke, az a néhány férfi, akivel együtt volt, az évszakok változásával együtt oldott kereket, és bár hosszú évekig reménykedett, hogy talán mégis akad valahol a világban egy jóravaló, őt elfogadni kész ember, reménye szép lassan elenyészett, és a férfinem iránt érzett irigy haraggá mérgesült. De azt így is sejtette, milyen anyának lenni, mert azt a néhány rövidke elköltözést nem számítva lényegében mindig is édesanyjával élt. Tudta, hogy édesanyja sosem mutatkozott gyengének előtte. Tudta, hogy akkor is erőt sugárzott, ha szíve szerint elgyengült volna, csak hogy neki, az öt-, tíz-, húsz-, negyven-, ötvenéves nőnek mindig azt jelezze, a világ biztonságos, és nincs benne leküzdhetetlen akadály. Sejtette, hogy édesanyja, miután egészen fiatalon megözvegyült, vágyakozott új kapcsolat után, de a körötte dongó férfiak közül egyet sem érzett méltónak, hogy az ő nevelőapja legyen. Látta, hogy édesanyja olykor kilopózott a konyhába, és lázas izgatottsággal, végre levetkezve minden gátlást, ujjal kanalazta ki fenékig a lányának főzött lekvárt. Látta a kulcslyukon át, hogy édesanyja néha az ágyon fekve önmagát simogatta, míg másik kezével elhunyt

férje üresen maradt helye után nyúlt. Hallotta, hogy édesanyja időnként a spájzba zárkózik, és úgy zokog, hogy beleremegnek a polcok, és rajta a demizsonok. Hallotta, hogy édesanyja olyan kacéran kacag, mikor főnöke van a telefonban, hogy még őt is elönti a bizsergés. Látta a gondosan vezetett füzeteket, a betűrendben feljegyzett recepteket, a megfejtett keresztrejtvények ezreit, látta a társasház apró fűszerkertjének takarosságát, a lépcsőház kosztalan fényét, lakásuk linóleumjának ragacstalan selymességét. Hallotta édesanyja motyogását a tévé előtt, lágy hangját az esti mesék felolvasásakor, bosszankodását a hírek hallatán. Hallotta édesanyja nyöszörgését, míg a mentőre vártak. Érezte édesanyja illatát, mikor gyermekként vállába, karjába, hónaljába fúrta fejét, érezte édesanyja vegyszerszagát, mikor befejezte a takarítást, érezte édesanyja bőrén a dohány keserűségét, mikor nagy ritkán rágyújtott, érezte édesanyja testének baljós, szúrós szagát, mikor a mentőautóba emelték.

Most azonban olyan volt, mintha ő lenne az anya, és a plexi túloldalán saját lánya kuporogna az ágyon, felhúzott lábbal, mint a hasfájósok, holott éppen hátát feszítette a kín. Állt a plexifalnál, orra hozzá is ért a műanyaghoz. Mi történik veled, kérdezte édesanyját. Nem tudom, felelte édesanyja. Milyen érzés, kérdezte most ő, inkább kíváncsian, mint szánakozva. Édesanyja nyögött néhányat, az erőlködéstől, hogy leküzdje fájdalmát halk szellentés távozott belőle, ettől rettenetesen zavarba jött, és kis híján visszazárkózott lánya újszerű kérdései elől. Aztán mégse. Őt is izgalom töltötte el, hogy végre másként beszélnek, mint addig. Hogy ezt az idegen helyzetet talán lehet erre is használni. Most, hogy a fertőzés miatt távolabb kerültek egymástól, most már szabad ilyesmiket is kérdezni, és válaszolni is rá. Milyen érzés, dünnyögött édesanyja. Olyan, mintha valami szalagot húznának ki lassan a bőröm alól. Egy szalagot, amiről nem is tudtam, hogy ott van. Beszélsz a többiekkel, kérdezte ő, és finoman a másik kilenc fertőzött felé bökött ujjával. Nem tudunk beszélni igazán, felelte édesanyja, mindenki csak az előtte térdeplő sejhaját látja. Talán, ha minden második ágyat megfordítanának, töprengett fennhangon ő. Nincs ezeknek annyi eszük, suttogta édesanyja, és mintha egy pillanatra el is mosolyodott volna. Faszfejek, bukott ki belőle a szó, és rögtön utána a felszakadó nevetés. Egy szkafanderes ápoló rájuk szólt, hogy halkabban legyenek. Itt még fingani sem hagyják az embert, mondta most ő, talán azért, hogy enyhítse édesanyja szégyenérzetét, talán, hogy közönségességgel lázadjon a halál ellen. Édesanyja pár másodpercig szuszogott, karja reszketett. Hátából neonfénnyel kandikált ki a hártya. Mi történik veled, anya, kérdezte ő újra. Biztos angyallá változunk, felelte édesanyja, és krákogva nevetett. Nem, azért azt nem gondolnám, mondta ő. Nincsenek ott tollak. Inkább lepkeszárny az, te, anya. Akkor lepkévé, szuszogta egykedvűen az édesanyja. Tudod mozgatni, kérdezte ő, miközben ide-odalépegetett a plexifal mentén. Még nem próbáltam, suttogta édesanyja. Behunyta szemét, koncentrált. Semmi sem történt. Édesanyja csalódottan nyitotta ki a szemét. Áh, nem jó ez semmire. Olyan, mint a Gusztika, a postásunk. Lejárt az idő, kiáltotta most az egyik ápolónő. Tessék hazamenni. Holnap jövök, tarts ki, anya, mondta, és bátorítóan integetett.

Másnap eljött megint. A plexifal túloldalán tíz pár kifejlett szárny ragyogott. Édesanyja most hason feküdt az ágyon. Ő megrémült, de aztán látta, hogy a többi kilenc is hason fekszik, és piheg. Anya, szólt óvatosan, mire édesanyja megemelte ősz

fejét. Szia, sóhajtotta a betegséget leküzdők fáradtságával. Mi történt, kérdezte édesanyját, mi történt veletek. Kibújt egészen a szárnyunk, felelte édesanyja és félszegen, kislányosan mosolygott. Most már jó, most már nem fáj, tényleg. Mielőtt feltehette volna következő kérdését, édesanyja folytatta. És képzeld, azt mondták az orvosok, holnap talán el is engednek. Ő döbbenten hallgatott egy sort. Biztos ez, anya, hiszen tegnap még… Tegnap még, vágott közbe édesanyja, kutyaszarul voltam. Ma viszont remekül. És nézd csak… A lepkeszárny finoman megmoccant, aztán egyre nagyobbakat csapott. Édesanyja kuncogott. Repülni, azt hiszem, nem tudok vele. Pedig milyen jó volna. Ő körbenézett, nem vonul-e arra egy orvos, akitől megkérdezhetné, tényleg elengedik-e az édesanyját. Hiszen nemrég még annyira gyenge volt, olyan erős fájdalmai voltak. De nem látott senkit a kórházi személyzetből. Visszafordult édesanyjához. Milyen érzés, kérdezte, és a szárnyra mutatott. Most, hogy kibújt egészen, felelte édesanyja, most olyan, mint mikor az ember kihúzza a tüskét a talpából, és egyszerre hideg boldogságot érez. Az jó, mormogta ő, az jó érzés. És mi van, ha ottmarad a hátadon, kérdezte aztán. Édesanyja vállat vont. Mi lenne? Majd átszabom a ruháimat. De mit szól majd a szomszéd, és a hentes a közértben, és a Juci néni a piacon, meg az unokaöcséd, a fociedző Fricike, mit szólnak majd, kérdezte ő, miközben a plexit nyomkodta, mintha minden egyes felsoroltnál egy-egy legyet nyomna szét a műanyagon. Szóljanak csak, amit akarnak, heherészett édesanyja. Valami megváltozott benne, tűnődött ő, régebben igencsak adott a többi ember véleményére. Most meg… Mintha ez a különös szárny kihúzta volna a bőre alól, a lelke zugaiból a gondok porrétegét. Mintha a szárnycsapások erejétől teste helyett lelke vált volna el némiképp a világtól.

Ekkor, valami sosem látott kanyarulatból, a kórház egy addig nem ismert folyosójáról befordult egy orvos. Leszegett fejjel, mint aki kerüli, hogy megszólítható legyen. Mint aki úgy szalad végig munkáján, olyan sürgetetten és gyomorgörcsösen, úgy szalad végig különösen azokon a tetves ügyeleteken, hogy mire hármat pislog, eltelt húsz év. Kis híján el is tűnt egy másik járatban, de ő idejében kapcsolt, testalkatához mérten igencsak fürgén pattant az orvos elé. Bocsánat, doktor úr, csak egy perc, kezdte hadarni, mert pontosan tudta, hogy egy perc figyelmet sem fog kapni, mielőtt az orvos továbbmenekül. Az orvos nem állt meg, csak lelassította lépteit, maga elé meredt, szemüvege enyhén karcos és párás volt, akár a plexifal, semmibe vesző tekintete inkább rémült, mint fölényes. Harminc körül lehetett, de görnyedt tartása, ritkuló haja, remegő keze alapján lehetett akár hetven is. Édesanyám azt mondta, holnap hazaengedik. Az orvos erre megtorpant, egy másodpercre az asszony szemébe pillantott. Aztán gondolt egyet, és haladt tovább, ő meg követte, kitartóan. Igen, igen, dünnyögte az orvos, mert érezte, valamit mondania kell, valahogy le kell ráznia ezt a makacs hozzátartozót. Különben is, olyan az egész, mint egy harc, mint egy ostrom. Jönnek, jönnek vég nélkül az előretolt betegek, és velük együtt a sereg nagyja, a szülők, házastársak, gyerekek, kollégák, hangosak, fenyegetőek, csodaváróak, ő meg nem győzi ilyen-olyan érvekkel, indokokkal és hazugságokkal minél hamarabb eltávolítani őket, mert már így is rogyadozik a vár, már betörtek az udvarra, már lángolnak a falak. Igen, igen, morogta tehát, holnap az összeset elengedjük. Azzal egy ügyes manőverrel lerázta magáról, és eltűnt egy járatban.

Ha valakit ilyen hamar hazaküldenek, az csak két dolgot jelenthet, morfondírozott, miközben visszaballagott a plexifalhoz. Vagy valóban meggyógyult, vagy hamarosan meghal. Gyomrában méhkasként nyüzsgött a szorongás, pedig korábban nem volt rá jellemző, sosem volt az az aggodalmaskodó típus. Mégis, ahogy látta édesanyját egyre felszabadultabbá, egyre könnyedebbé válni, mintha egyszeriben átvette volna annak összes búját-baját, terhét, felelősségét, és most tanácstalanul ácsorgott volna mindezzel a vállán. Aztán elöntötte a harag. Olyan dühöt érzett anyja iránt, amilyet még sohasem. Nem adhatja át neki ezt a sok gyötrelmet, tépelődést, ezt az állandó jövőlesést, hiszen itt mégiscsak ő a gyerek, és ő gyerek, amíg édesanyja él. Nézte idős anyját, ahogy finom mosollyal arcán áttetsző szárnyait billegteti, olyan kacéran, mint annak idején, mikor a főnökével telefonált, és ez aztán már igazán felháborító volt, ez aztán igazán szégyenletes, hogy ilyen ősz fejjel,ráncos nyakkal, foltos bőrrel, ilyen közel a halálhoz ennyire közel kerüljön az élethez. Most ő érezte magát fáradtnak, nehézkesnek, tompának, öregnek, és már nem is tudta eldönteni, hogy valóban harag, vagy inkább irigység fészkelt-e belé. Akárhogyan is, nem volt könnyű mosolyognia, nem volt könnyű figyelni azt a derengő, együgyű boldogságot, ami édesanyjából áradt, mikor újra megszólalt. Örülök, hogy jól vagy, anya, mondta aztán elcsukló hangon. Édesanyja egy ideig feléje sem fordult, szinte megbabonázva figyelte szárnyának meg-megcsillanó részleteit, később meg a többi fertőzöttön legeltette szemét. Neki meg is kellett kocogtatnia a plexit, hogy édesanyja rá figyeljen végre. Hahó, anya, kiáltotta, még itt vagyok! Az idős nő álmodozó arccal fordult felé. Szia, kislányom, motyogta, mint akit álmából riasztottak fel, szia, egyetlenkém. Beszéltem az orvossal, jelentette ő. Tényleg hazaengednek holnap. Maga sem tudta, miért, de mihelyst kimondta ezt, kis híján el is bőgte magát. Igen, igen, felelte édesanyja, mondtam én, látod. Délelőtt kell jönni értem, tette hozzá, olyasfajta türelmetlen izgatottsággal, mint a gyerek, ha hosszú búcsúzkodás helyett társaival játszana már. Az ő szíve egészen összefacsarodott, kapkodva vállára vette táskáját, intett édesanyjának, majd odavetette még, hogy holnap délelőtt érted jövök. Én itt már csak kívülálló vagyok, gondolta, miközben a liftbe szállt.

Másnap délelőtt eljött édesanyjáért, aki a többi fertőzöttel együtt pusmogott éppen, néha felkacagott, néha elkomolyodva leste, mikor viszik már haza. A többi hozzátartozó már ott volt, szabályos sorba rendeződve, maszkban várták a plexifal felemelését. Ekkor valaki megnyomott egy gombot, az emelőszerkezet megcsikordult, a fal emelkedni kezdett. Ám mielőtt átbújhattak volna alatta, a semmiből ott termett három orvos, leghátul a görnyedt iszkoló bujkált, akivel az asszony az előző napon beszélt. Közülük a legidősebb, dörgő orgánumú Prospero, most feltartott tenyérrel jelezte, mindenki álljon meg. A mozdulatok befagytak, még a szárnyak önfeledt vibrálása is megszakadt. Kollégáim nem végeztek tökéletes munkát, hirdette a zengő hang, és súlya alatt tovább görnyedt a másik két doktor. Nem tudták megfelelően kommunikálni a kórház döntését. A hozzátartozók feszült figyelemmel hallgatták a főorvost. Igen, való igaz, elbocsátjuk betegeinket, folytatta a mindenen áthatoló bariton, de továbbra is el kell különítsük őket. Nem mehetnek haza. A hozzátartozók lázas zsongásba kezdtek, de a tenyér újra a magasba szökött, és a folyosó megtelt csönddel. Most lehetőséget kapnak a búcsúra, aztán a pácienseket egy külön busszal elszállítjuk a részükre kialakított paradicsomi helyre. A doktor, mielőtt felháborodott

kérdésekre kellett volna válaszolnia, még egyszer csendre intette a hozzátartozókat. Valóban jó helyre kerülnek, efelől ne legyen kétségük, de amíg a fertőzés tart, amíg nem tudunk többet e szárnyakról, nem biztonságos hazaengedni őket. Az asszony döbbenten hallgatta a főorvost. Édesanyjára pillantott. Milyen törékeny lett a teste, főleg ezzel a hártyavékony kis szárnnyal. Mint akit tenyérbe kell zárni. De édesanyja boldognak tűnt, ahogy a többi fertőzött mellett állt. Büszke arccal, reménnyel szemében. Erre kell emlékezni, gondolta az asszony, és lassúakat lélegzett, hogy visszatartsa azt a súlyos érzést, ami torkára kívánkozott. A főorvos ekkor jelt adott, a plexifal teljesen felemelkedett, a hozzátartozók közelebb léptek a betegekhez. Ekkor azonban egy hosszú, plafonra rögzített fémtokból, surrogó hangok kíséretében aláereszkedett valami átlátszó, műanyag lepel, ami a színházak súlyos függönyeihez hasonlatosan elválasztotta egymástól a kezeltek és a látogatók terét. Ez, dörögte a főorvos, egy ölelő függöny. Az Önök biztonságát szolgálja. Ő egy közelben álló ápolóra nézett, mint aki engedélyt kér, vagy csak azt kérdi: így akkor tényleg nem fertőző, meg szabad ölelni? Az ápoló biccentett. Az asszony átdugta kezét az ölelő függöny erre a célra kialakított, tömlőszerű nyúlványokban folytatódó lyukán, magához vonta félszegen tébláboló édesanyját, aki egy ideig tiltakozott, mint akinek kínos a többiek előtt így mutatkoznia, de aztán hagyta magát, és a műanyagon keresztül odasimult lányához. Milyen apró a teste, gondolta, miközben édesanyját szorította. Oldalra pillantott. Egy édesanyjához hasonló korú nénit nagydarab ápolónő szorított magához. Neki bizonyára nem jött el hozzátartozója. A főorvos most felkiáltott, jól van, itt az idő, tessék elengedni a kezelteket. Szétváltak, édesanyja elhátrált, majd egészen közel helyezkedett egy másik fertőzötthöz. Zavarában orrát dörzsölgette, és hogy megnyugodjon kicsit, vállát a másik vállához szorította. Az ápolók közrefogták őket, és kivezették a folyosóról. Nem a főbejáraton mentek ki, a kórház hátsó udvarára igyekeztek. Ő az egyik emeleti ablakhoz lépett, onnan jól látta a buszt. A tíz távoli alak, köztük édesanyja, ez a tíz lepkeszerű teremtmény egymásba kapaszkodva mászott fel a buszra. Az ajtó becsukódott, a busz lassan kigurult a kórház udvaráról, és eltűnt az épületek takarásában.

Otthon tett-vett a konyhában. Feltette a teavizet főni, majd leült az asztal mellé. Itt fogom megvárni, gondolta.

VAN ODAFENT VALAMI

Az Északi-sarkvidéken az olvadás a térségben élő emberek életét is befolyásolja: alámossa a házak alapját, megváltoztatja a tájat, elárasztja a jégkamrákat (a fagyott talajba ásott házi hűtőket), és megromlik bennük az élelmiszer. Josiah Olemaun fiatal bálnavadász megpihen, miközben bálnahúst pakol a családi jégkamrába az alaszkai Utqiaġvik településen.
kép | Katie Orlinsky, USA, a National Geographic számára

Azt mondják, van odafent valami, de tévednek. Ha valaki, én tudom. Ők csak azokat a tompa dobbanásokat hallják, én azonban minden áldott nap megállok a lyuk alatt, minden egyes nap, ha mondom, és csak bámulom a leszüremlő fényt. Hagyom, hogy melengesse arcomat, átitassa bőrömet, pórusaimon át egészen a szövetekig hatoljon. Rajtam kívül senki sem ismeri a lyukat, nem kötöm bárki orrára a létezését. Mert akkor aztán tolonganának, susmorognának, vad elméleteket gyártanának. Akkor aztán borulna a rend, amit oly nagy erőfeszítéssel teremtettem népünk számára. Az igazat megvallva, nem pontosan értem, mi is ez a nyílás. Azt látom, hogy odafent kéklik valami, és hogy a fény vakító forrásból ered. De hogy miként keletkezett világunk tetején ez a kerek nyílás, hogy mi ez a kékség, és mi ez a vakító fény… nem, nem tudom.

Néhány éve halt meg édesapám, akkor lettem népünk új vezére. Nem volt egyszerű az indulás. Fiatal még, mondták, tapasztalatlan. Bizonyítanom kellett, hát bizonyítottam szigorral, vasakarattal, a megfelelő emberek magam mellé állításával, a kétkedők eltávolításával. Eleinte csak a fiút, a puhány, elhízott fiút látták bennem, így aztán hamar tennem kellett érte, hogy felnőttebbé váljak mindüknél. Felnőtté, aki irányt mutat, aki akkor is betartatja az irányt, ha nem látszik még a cél. De mostanra elült a vihar, és benne elnémult minden hang, ami bukásomról suttogott. Mostanra elfelejtették apámat, engem pedig elfelejtettek fiúnak látni.

A lyukat pár hónapja fedeztem fel. Addigra szokásommá vált járni az alagutakat, magányosan kóborolni világunk peremén. Úgy gondoltam, egy jó vezetőnek ismernie

kell minden sziklát és repedést, a kőomlások és a források helyét, hol pöfög a kéngáz, hol töri meg az üreg monotóniáját egy-egy vaskossá hízó cseppkőoszlop. Meg aztán csendre is vágytam, egyedüllétre. Szerettem ezeket a sétákat, szerettem érezni, hogy most csak a testem mozog, az elmém pihen. Hogy visz a lábam, és hallom, miként ropog bakancsom alatt a törmelék. Szerettem, amíg meg nem pillantottam a lyukat. Mert akkor rádöbbentem, hogy a nyílás, bármilyen felszabadító érzés is ott állni alatta, a fény fürdőjében, és bármilyen szép is az az átható kékség, ez a nyílás mindennél veszélyesebb. Mert nem szabad, hogy legyen odafent valami, nem szabad, hogy bármi ilyesmit sugalljon. Ha világunk ilyen szélesre tárná kapuját, azt már nem tudnám kordában tartani. Az irány, amit e pokoli években elfogadtattam a közösséggel, egyszeriben új, beláthatatlan ösvényekké szálazódna szét. Így tehát rettegni kezdtem, nehogy más is felfedezze. Mindennap eljöttem a lyukhoz, talán így ellenőrizve, hogy valóban ismeretlen maradt-e a többiek számára, talán mert nem tudtam lemondani a rám szakadó fényről, és arról a hűvös, illatos fuvallatról, ami a sötétlő kövek közé szánkázott. Mindennap jöttem, de már nem a felelős vezér birodalomjáró lépteivel, hanem lopakodva, és állandóan a hátam mögé lesve, nem követ-e valaki. Settenkedve, akár egy tolvaj.

Mi lesz, ha valaki mégis rátalál? Ha van odafent valami, valaki? Nem, nem lehet ép ésszel kibírni ezt a folytonos rettegést. Tenni kell ellene. Csak a puhány, kövér fiú bújik a félelem láncingébe. A vezér cselekszik. Egyetlen ember volt csak, akiben legalább szemernyit bízni mertem. Az öcsém.

Pssszzzzt…. Ébresztő, öcsi… Gyerünk, kelj fel! Öcsém morog, forgolászik, ám mikor magához tér, és rájön, ki költögeti, rögvest más arcát mutatja. Volt idő, amikor szerettem volna, ha öcsém szeret. Most már örülök, hogy tart tőlem. Kettőnk viszonyában, figyelembe véve pozíciómat, ez sokkalta hasznosabb kapocs. Felkászálódik, körbepillant. A falra vetített számjegyeket bámulja kókadtan. Éjjel van, két óra. Mindenki alszik. Öcsém értetlenül néz rám. Nyomás, intek neki, és elindulok. Hallom, hogy csoszogósan lépdel utánam. Az álomtól még nehéz a feje, itt-ott megbotlik a kövekben, pedig ő is remekül ismeri a járatokat. Gyerekként rengetegszer kergetőztünk és bújócskáztunk az alagutak és tárnák végtelen rendszerében. Most más dolgunk van. Be kell tömni az istenverte lyukat.

Mikor megpillantja, a maradék álom is kipereg szeméből. Sovány, nyúzott arcán az ámulat és a félsz keveréke játszik. Mi ez, kérdez rá a nyilvánvalóra. Válasz helyett megtaszajtom a vállát, hogy kizökkentsem a dermedt bűvöletből. Na, mondom, ezt kell betömni. Értetlenkedve fordul felém. Miért kellene betömni, mikor ez valami csoda. Igaza van, gondolom, persze, hogy igaza van, nem volt soha hülye gyerek. Néhány óra múlva Isten tekintete ragyog ránk. Most még valahol bújkál a fény forrása, sötét van odafent is. Ez egy lyuk, testvér, mordulok rá, semmi több. A lyukakat meg be kell tömni. Ledobom hátamról a zsákot. Acélsodronyhálót, szeget, kalapácsot, vakolókanalat, glettanyagot, purhabos flakont veszek elő. Öcsém csendben figyeli, ahogy akkurátusan sorba rendezem a munkaeszközöket. Ki tud még a lyukról, kérdezi. Haragvó pillantást vetek rá. Felejtsd el a lyukat, vedd úgy, hogy nem is láttad. Lehet, hogy hiba volt megbízni benne. De nem értek a falazáshoz. Viszont én vagyok a vezér. Engedelmeskedsz, és betömöd a kurva lyukat. Hálót feszítesz alá, köveket hordasz a sodronyra, majd glettel egymáshoz tapasztod, befeded a köveket, purhabbal kitöltöd

a réseket. Egy napod van rá. Ő hol az eszközöket, hol a lyukat nézi. Odafent a feketéből sötétszürke, majd kékesszürke színre vált a semmi. Megragadom a sodronyhálót és a kezébe nyomom. Este visszajövök ide, addigra kész legyél! Ne feledd, ki vagyok! Ne feledd, miket tettem. Sarkon fordulok, otthagyom. Ahogy sietek végig a járaton, hallgatózom: hátha máris munkához látott.

Temérdek dolgom van, percnyi szünet sem jut, sorra járulnak elém kérdéseikkel, panaszaikkal. Mégsem tudok semmi másra gondolni, mint a nyílásra. Néhányan a vezérkarból észre is veszik nyugtalanságomat. Jól érzi magát, kérdezik, tudunk segíteni valamiben? Nem felelek. Már a kezdet kezdetén megtanultam, hogy a gyöngeségnek még a látszatát sem szabad kelteni. Hogy ezek a hiénák, nyálzó dögevők korántsem akarnak segíteni, éppen ellenkezőleg, alig várják, hogy ellágyuljak, hogy beadjam derekamat, és megfáradva azt mondjam, igen, igen, könyörüljetek végre, vegyétek le vállamról ezt a roppant terhet. Összeszedem magam, arcomra a mostanra jól begyakorolt, mások által megfejthetetlen kifejezést erőltetem. Jól van, gondolom, ez most is működik. Hátrébb lépnek, szó nélkül fejet hajtanak, és csalódottan szétszélednek. Már csak néhány órát kell kibekkelni.

A fáklyák és a neoncsövek együttes erővel ontják a világosságot, de üregeinkben így is félhomály honol. Mintha megrekedtünk volna az alvás és ébrenlét határán. Aztán egymás után lekapcsolják a fényeket, eloltják a fáklyákat. Nyugovóra térnek. Nekem saját hálótermem van, gránitfalú, komor, de ünnepélyes. Megvárom, amíg mindenki saját hálókamrájába vonul, amíg a sziklafolyosókon hömpölygni kezd az a hátborzongató, de valahol békés moraj: ezernyi lélek lelassult fújtatása. Akkor aztán halkan, lábujjhegyen kiosonok a járatokba, majd nesztelenül, mint az árnyak, suhanok a reményeim szerint már betapasztott lyuk felé.

Még nem látom a célt, de elég megéreznem a hűvös fuvallatot, hogy tudjam, öcsém nem engedelmeskedett. Befordulok az utolsó kanyarban. Ő ott térdepel a lyuk alatt, nyaka hátrafeszítve, arcát ezüstös fény világítja. A munkaeszközökhöz nem nyúlt, ugyanúgy sorakoznak egymás mellett, ahogyan kipakoltam őket a zsákból. Van valami igazán szép abban, ahogyan öcsém ott térdel. Mégis elönt a harag. Nem, nem is harag ez, gyűlölet. És talán nem is öcsémet gyűlölöm, hanem a tényt, hogy a lyuknak tűnnie kell. Mégis öcsémet gyűlölöm, hogy nem volt képes arra, ami nekem sem ment. Meghallja, hogy jövök. Ahogy rám pillant, bőrén, szemén látom, nem is olyan régen még sírt. Felmutat. Odafent a feketeségben fehér pontok pislákolnak. Itt voltam egész nap, mondja halkan. És amit láttam, másnak is látnia kell. Nincs jogunk betömni ezt a lyukat. Szólnom kell róla a többieknek is. Értsd meg… Hangja szinte könyörgő.

Nem szólhatsz róla senkinek, jelentem ki ellentmondást nem tűrve. És most végre megfogod a kalapácsot, a szeget, a sodronyhálót, és munkához kezdesz. Ha kell, egész éjjel a hátad mögött állok, amíg nem végzel. Kezébe nyomon a kalapácsot. Ő egy darabig forgatja tenyerében, majd ledobja a földre. Nem teszek semmi ilyet, szól, és dacosan elfordul. Újra a fenti világot nézi. Ekkor fékezhetetlen indulat önt el. Ostoba, te szerencsétlen ostoba, nem értesz te semmit! Nem érted, hogyan működik a rendszer, hogyan működik az ember. Sosem cipelted azt a súlyt, amit én. Te csak bámulsz, és gyönyörködsz, és neheztelsz rám, és jó lehetsz, tiszta, együgyű. Én azonban nem, én egyik sem lehetek. Térdel előttem, háttal nekem. Ahogyan hátrafeszíti nyakát, ahogyan a magasságba szúrja tekintetét, csak fejbúbját és lapos homlokát látom.

Milyen sokat néztem gyerekként is ezt a fejbúbot és ezt a homlokot. Mindig azt gondoltam, ő jobban hasonlít apánkra, mint én. Leguggolok, felveszem a kalapácsot, felegyenesedem. Még egyszer lepillantok öcsémre. Hallgatom, ahogy lélegzik. Nem. Nincs odafent semmi. És nem is lesz.

HATÁR

Emberek úsznak a dániai Amager strandon 2021. július 13-án, egy szélerőmű közelében, amely 8 552 villamosenergia-fogyasztó társtulajdonában van, és több mint 40 000 koppenhágai háztartást szolgál ki.
kép | Simone Tramonte: Nettó zéró átmenet

Csak a bójákig, Beni, csak addig úszhatsz el. Az egész nyaralás alatt ezt hallgatja. Csak a bójákig. Beni most is a parton áll, lábfejét a homokba fúrva. A tenger felett örvénylő szél sós illattal tölti meg orrát. Tizenkettő vagyok, gondolja, nem csecsemő. Hátrapillant. Apja újságot olvas, anyja a telefonját nyomkodja, kishúga homokozó lapáttal szántja a strandot. Most egyikük sem figyel rá. Beni elindul befelé. Kisfiam, hallja aztán mégis apja aggódó hangját, tudod, csak a bójákig! Beni megtorpan. A messzeségben úgy sorakoznak azok az óriási póznák, mintha a világ határát jelölnék ki. És hiába mondta róluk apa, hogy nincs azokban semmi különös, azok csak szélerőművek, Beni mégsem tud szabadulni a gondolattól, hogy azokon túl valami egészen más kezdődik. Beni a vízbe merül, úszik. Alig egy perc alatt a bójákig ér. Ott újra hátrapillant. Itt már nem ér le a lába, taposnia kell. Anyja továbbra is a telefonba bújik, húga a vödörrel homokbástyákat formáz. Csak apa tette le az újságját, és olyan feszült figyelemmel lesi őt, mint a szobrok a hídon, amit tegnap az óvárosban láttak.

Na, kérdezi anya, ahogy baktatnak vissza a hotelbe, kistrandoltátok magatokat? Neeeem, sipákolja a húga, Szandra, és Beni haragszik anyára, amiért feltette ezt a hülye kérdést, hiszen tudhatná már, hogy ezzel mintha csak azt közölte volna: maradhattunk volna még. A falécekből kialakított úton végig Szandra bömbölését kell hallgatni, meg apa megértő dörmögését, hogy hát, igen, fáradtak a gyerekek, sok volt az élmény, azért ilyen nyűgösek. Mindig ez a szöveg, ha valami nem tetszik a szüleinek. Pedig ő nem fáradt, neki egészen más a baja, csak azt nagyon nehéz lenne szavakba önteni. Már jó

ideje kínozza az a gyomrában burjánzó feszültség, ami mellkasára, gerincére, lágyékára is átkúszik. A faléceket figyeli és saját lépéseit. Ha hunyorít közben, meztelen lába összemosódik a fával, ettől olyanná válik, mint egy sötét folyamon keresztülsikló, fehér csónak.

Jó éjt, csukja be az ajtót anya. Szandra már alszik, halkan szuszog. Beni fekszik az ágyában, egy ideig húgát szemléli. Ilyenkor elfogja a bűntudat, amiért haragudott rá, hiszen olyan békés az arca, hogy attól ő is megnyugszik. A szoba plafonján suhogva köröznek a mennyezeti ventilátor lapátjai. Beni kikászálódik az ágyból és az ablakhoz lép. A látóhatáron most még titokzatosabban merednek elő a póznák, tüskeként fúródva az égboltba. Visszafekszik, de képtelen elaludni. Feláll, az ajtóhoz lopakodik, fülét rátapasztja. Apa és anya valami angol nyelvű műsort néz. Óvatosan kinyitja az ajtót. A közlekedőn át eléri szülei szobáját, bekukkant. Anya az ágyban hever, a képernyőt bámulja. Apa biztosan a wc-n ül, és olvasgat, nagyon sokszor jár wc-re, mert ott egyedül lehet. Beni két gyors lépéssel elhagyja a szobát. A nehezén túl van. Most már csak hangtalanul ki kell nyitni a bejárati ajtó zárját, onnan ki a folyosóra, és le a lépcsőn, a hallba. Ha szerencséje van, a recepción nem veszik észre, vagy ha észre is veszik, talán nem tartják vissza, hogy kimenjen a hotel fotocellás főbejáratán.

A parton megáll az iszapban, ujjai között átpréselődik a hűvös hordalék. Pizsamáját ledobja a homokba, és anyaszült meztelenül ugrik a vízbe. Elér a bójákig, és ott, mintha most is apja intelmét hallaná, néhány másodpercig csak tapos egyhelyben. Aztán vesz néhány nagy lélegzetet, és úszni kezd. Ahogy egyre beljebb ér, a szél felerősödik, sűrű vízpermetet szakítva a hullámokról. Beni így nehezebben jut levegőhöz, gyorsúszás közben igyekszik minél jobban kifordítani fejét. Olykor azért felpillant, a horizont felé. A póznák még mindig nagyon messze vannak, mintha semmit sem közeledett volna. De Beni tudja, hogy mindez csupán illúzió, mint amikor a hegyek felé tartanak, látszólag örökké, aztán egészen váratlanul mégis elérik a célt. További percek telnek el, a kartempók lassulnak, Beni izmai mind feszültebbé válnak, a tenger is egyre hidegebb. A fiú tudatára azonban különös nyugalom telepszik. Talán az ismétlődő mozdulatok, talán a körülölelő sötétség, talán a súlytalanság érzete miatt. Már nem foglalkozik a távolsággal, vagy az idővel, már nem szorongatja a gondolat, mi lesz, ha észreveszik a szökését. Mintha mindig is úszott volna.

Aztán valami keménybe ütközik az ujja. Elérte a póznákat. Most, ilyen közelről már magasba törő, gigászi, vastag oszlopok. Az egyikre valahogy ráfonja karját, lábát. Csak most csüggeszkedik végtagjaira az ólmos fáradtság, ami szinte lerántja a mélybe. Beni rászívódik a póznára, reszkető kézzel tartja magát. A part rettenetesen távoli, még a hotel fennhéjázó épülete is apróra zsugorodott, nehéz kivenni a vízpermet függönyén át. Beni elbizonytalanodik, szívébe félelem furakszik. Hogy lesz ereje visszaúszni? Egy darabig még csimpaszkodik, dideregve az éjszakai szélben. Folytatni kell, tovább, hisz a határig eljutott. Némi csalódással nyugtázza, hogy a póznák között nem feszül halványkék erőtér vagy varázsos háló. Talán apának igaza volt. Ezek egyszerű szélerőművek. Megdörzsöli felkarját, combját. Tovább! Ellöki magát, és átér a póznák mögötti oldalra. A szél még hatalmasabb lendületekkel korbácsolja a vizet, a hullámok itt egészen feketék, újra és újra Beni fölé kerekednek, és lezúdulnak rá. A fiú alábukik, majd felszínre tör, lesüllyed és visszatapossa magát. Tovább! Nyálkahártyáját marja a só, sok vizet nyelt, alig marad ideje levegőt venni egy-egy hullámcsapás között. Éles

hangon visít fejében a félelem: hogy lehettél ilyen hülye, mégis, mit gondoltál, innen nincs menekvés, itt fogsz meghalni! Kapálódzik, mozgása szétesik. A víz alatt csend van és béke, mint Szandra arcán, mikor alszik, talán odalent kellene maradnia. De nem, nem szabad feladni, küzdeni kell! A fiú felrúgja magát a felszínre, és úszik tovább, karjával dühödten hasítva ketté a hullámokat. Aztán egyszerre minden elsimul körülötte.

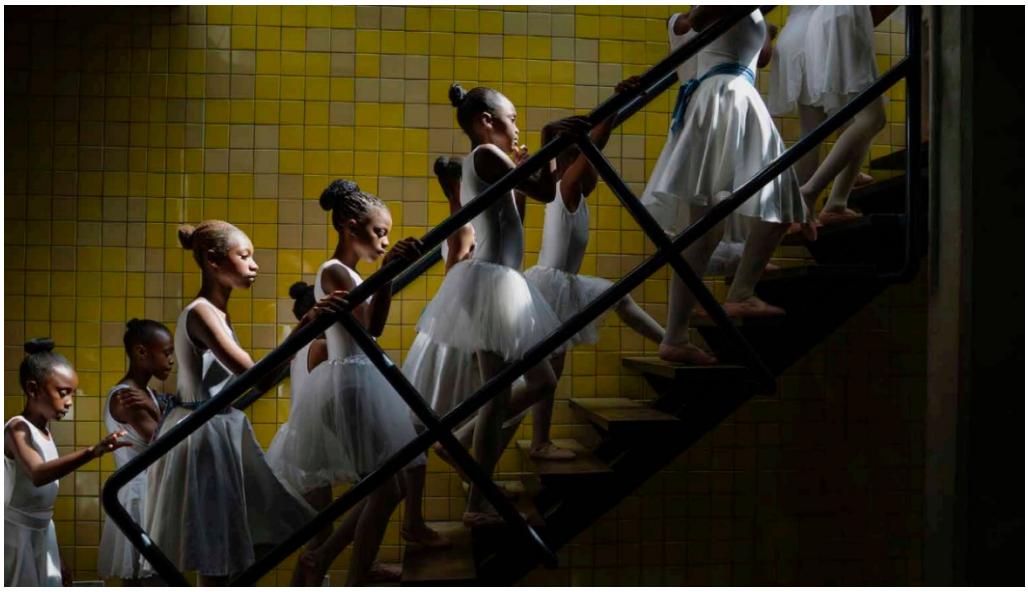
Beni körbetekint. Igéző fények táncolnak mindenütt, mint a sarkkör égboltján. Tudtam, gondolja a végtelenben lebegve, tudtam, hogy másfajta világot őriznek ezek a póznák. Aztán nem messze tőle megmozdul a víz, lábát érintve elsiklik mellette valami. A tengerből tünemény emelkedik ki. Gyönyörű, húsz év körüli lány, haja ezüstösen ragyog, arcát és nyakát fénylő pöttyök borítják, mintha kristálypikkelyek alkotnák bőrének szövetét. Olyan pillantást vet a fiúra, amitől Beni szörnyű zavarba jön. Még sosem nézett rá így egyetlen lány sem. A vízi tündér, mert Beni meg volt róla győződve, hogy más nem lehet, lassú keringésbe fog, úgy méricskéli, mintha mohó éhség kerítette volna hatalmába. Egyszer-kétszer a hátára fordul, ilyenkor felsejlik csupasz melle. Beni lázas izgalomba jön, moccanni sem bír, bár menekülne. Az elmúlt időszakban sokszor fantáziált meztelen nőkről, ám most, hogy itt úszkál körülötte egy, nem tudja, mit kezdjen a helyzettel. A lány még közelebb úszik hozzá, Beni egész teste beleborzong. Szokatlan bénultság tartja fogva, szemével kérleli a lányt: kegyelmezzen. A tündér átkarolja Beni nyakát, a fiú a fülében érzi leheletét. A lány ekkor váratlanul ellöki magától, szép arcán kacér, de gúnyos mosoly jelenik meg, majd felkacag, és lemerül a mélybe. Beni még mindig bénultan lebeg, egyszerre érzi magát megalázva és megtisztelve. De azt is érzi, hogy ez az egész valahogy nem helyénvaló, hogy felajzott teste és rémült lelke elválik egymástól, és hogy eztán nem lesz többé nyugta.

Kissé távolabb meglát valamit. Egy férfi az, körülötte három lány. Beni még közelebb merészkedik. Csak most üti meg igazán a látvány. Apját látja, arcán olyan mámorral, amilyet még sosem tapasztalt nála, a lányok meg ráfonódnak egészen, tenyerét mellükre húzzák, hátára másznak, valahogy úgy, ahogy annak idején, kisfiúként ő is tette a Balatonban, mégis máshogy, nagyon máshogy. Beni kiáltani szeretne, de torkát nem hagyja el szó. Nem is apja veszi őt észre először, hanem az egyik lány, ez rögvest Beni felé fordul, és integet neki, jöjjön ő is. Apja csak ekkor nyitja ki a szemét, ekkor látja meg fiát. Összenéznek, és jó darabig csak egymást pillantását fürkészik. Apja szemében még ott burjánzik a felajzottság, de látva fia zavarát, hamar átadja helyét a szégyennek. A férfi eltolja magától a lányokat, akik erre vad, állatias rikácsolásba kezdenek, az egyik meg is karmolja apa nyakát, aztán mind eltűnnek a sima víztükör alatt. Apa nem úszik oda azonnal Benihez, talán úgy véli, leleplezése szakadékot vájt közéjük, amit lehetetlen áthidalni. Aztán mégis úszik, először tétován, szemérmesen, és Benit ez még nagyobb zavarral tölti el, most minden korábbinál szívesebben látná magabiztosnak apját. Aztán csak odaér hozzá, de még mindig nem szól semmit. A fiú csupán azt érzékeli, apja erősen gondolkodik, miként kellene kezelnie a helyzetet. Először mintha le akarná szidni, amiért megszegte a szabályt, és túlúszott a bójákon. Igen, ez volna a legegyszerűbb, lehet, Beninek is. De apa arcáról egy pillanat alatt lemállik a harag. Nyakához nyúl, letörli a karmolt sebből kibuggyant vért. Ahogy Benire néz, a tekintete most inkább elárvult, mint vádló. Beni ekkor sírva fakad, reszket. Apja még egy másodpercig hezitál, lehet-e most ilyet, de aztán magához

öleli fiát, és olyan erővel szorítja, hogy Beni nem is tudja pontosan, apa védelmet nyújt-e számára vagy csak kapaszkodik belé.

A visszaút csendben telik. A kimerült fiú apja hátán fekszik. Beni semmi másra nem figyel, mint apja egyenletes tempójára, lélegzetének ismétlődő ritmusára, a víz csobogására. Mire elérik a partot, az ég alján már megjelenik a hajnal kékje. Kimerülten dőlnek le a parti homokba. Ez a kimerültség összekapcsolja őket. Apa Beni keze után nyúl, de a fiú finoman elhúzódik. Aztán nagy nehezen feltápászkodik, térde rogyadozik. Apja is felül, kérdőn néz fiára. Maradjunk annyiban, apa, mondja ekkor Beni, hogy azok ott csak szélerőművek, jó? A férfi nem felel. Mikor elindulnak a hotel felé, apa Beni mögött kullog, és ahogy fia szélesedő vállát, hátának szép ívét, mozgásának elszántságát figyeli, mérhetetlen büszkeség lesz úrrá rajta.

BOSZORKÁNY

A Joburg Balettiskola fiatal táncosai a Soweto Színház kulisszái mögött, év végi előadásuk közben. Soweto, Dél-Afrika, 2025. december 7. Az apartheid korszakában Dél-Afrikában a balett a fehér kultúra kiváltságának számított. Napjainkban a Joburg Balettiskola támogatott képzést kínál olyan gyermekeknek, akik történelmileg hátrányos helyzetű közösségekből érkeznek.
kép | Ihsaan Haffejee, Dél-afrikai Köztársaság, GroundUp

Szemük nem tudta megszokni a mély sötétséget. Sóhajaik, lihegésük, torokköszörüléseik szinte látható árnyalatot és formát öltöttek éhes pupillájukban. Plazmaszerűen szétnyúló pecsétfoltok. Orruk megtelt a pince nyirkos szagával, és a szagnak is színe lett, többségük számára talán penészzöld vagy világosszürke. Közben érzékelték a mellettük állók leheletének és verejtékének kipárolgásait, társaik jelenlétéből így tompa színekből, villanó fényekből, sűrű szagokból összetapasztott, ködös látomás állt össze, ami kitöltötte a pincét.

Nandi idegesen gyűrögette a balettruhát, amiből most semmit nem látott, mégis, eljátszott a gondolattal, hogy tenyere a fehér anyag puszta érintésétől is világosabbá válik, ami aztán kúszik tovább a bőrén, lehatol a pórusokon át a szövetek alsóbb rétegeibe, és onnan szertefut mindenhová a testében: minden szervét, minden mirigyét, minden porcikáját az elasztán fényes fehérjébe csomagolva. De jó is volna! Mert a porcelán, az egészséges fog, a rizsporos paróka, az elefántcsont, a tejszínhab, Dorothy az Ózból, a hó, amit csak filmben látott, a szamojéd kutya, a beluga, a felhők vattája, a párna puha tolla, a varázslók szakálla, az igazgyöngy, szóval minden, ami elegáns, minden, ami légiesen szép, minden, ami elérhetetlenül jó, az fehér.

Egyik társa, talán elzsibbadt a combja a sok álldogálástól, véletlenül az ő lábfejére taposott, majd egy kapkodó *bocs* hangzott el. Nandi nem ismerte fel a másik hangját, de Ayandára gyanakodott. Nem baj, suttogta, nyugi. Ő is nehezen viselte az egyhelyben ácsorgást, főként, hogy az információk teljes hiányában végső soron akár az örökkévalóságig is elhúzódhatott e tétlen, nyomorúságos várakozás. Nandi a semmibe meredt. A sötétségből most maszatos vonásokkal kivált egy eleinte keszekusza

körvonal, mintha rajzolni még nem tudó gyerek kente volna szét a festéket, aztán összeálltak az alakzatok, lábak, sok láb, szőrös, duzzadt póktest, azon emberfej, rémisztő banyafej; a póktestű boszorkány a pince plafonján mászott végig, hogy az egyik sarokban fürkész éberséggel elpöffeszkedjen. Nandit kirázta a hideg, felsikoltott volna, ám ekkor kattant valami, és a pince mennyezeti lámpája sárgás fénnyel terítette be őket. A plafon, a sarok üres volt, Nandi szíve mégsem nyugodott, mert a banya közelségét azért még nagyon is érezte. Léptek hallatszottak, nyílt a pinceajtó.

Elani volt az, kedves mosolyú balett-tanáruk. Összecsapta tenyerét, jaj, lányok, kiáltotta azon a mindenkit felkaroló hangján, hát miért nem szóltatok, hogy nem ég a lámpa? Itt kuksoltok a sötétben? Senki nem felelt, a rettegés még hálóban tartotta az összes lányt. Elani, mintha gondolatukban olvasott volna, közéjük lépett, és bátorítón szólt hozzájuk: nem kell félni Zsuzsa nénitől, nagyon aranyos, igen, csupa lélek, és azért jött, hogy átadja Nektek a tudását. A messzi Európából repült ide. Mosolyogjatok, ha felmentek hozzá!

A lépcsőn felfelé sokan még mindig hunyorogva vagy lehunyt szemmel araszolgattak, bántóan éles volt a fény. Nandi a korlátba kapaszkodott, és minden lépésnél húzott egyet, eljátszva a gondolattal, hogy egy kötélnél fogva épp kútból rángatja ki magát. De nem, ez mégsem jó, mert a kútból menekülni szokás, fel és ki a szabadságba, miközben neki, ahogy közeledtek az emeleti irodához, egyre tömörebbé vált gyomrában a rémület. A lépcső mentén a falat okker és bézs, négyzetalakú csempék fedték, óriási tetrispályává formálva a függőleges teret. *Zsuzsa*, ízlelgette a szót Nandi, milyen idegenül csengő név, zsizseg, mint egy rovarraj, vagy mint a szélben surrogó sás. Elani vezette a sort, széles fenekének tömött farrészei egymást váltva, egyenletes ritmusban döccentek, ahogy haladt felfelé. Néha-néha hátrafordult, és biztató mosolyt repített feléjük, ám Nandi látta, hogy Elani is izgul, a mosolya nem ezt üzente, de a szeme igen.

Nandi Ayanda után következett. Az iroda szűkös volt és meglehetősen lepusztult, a plafonon korábbi beázások sárgás foltjai, a fal mentén sorakozó szekrények polcai meghajoltak a tömött kartotékdobozok súlya alatt, a padlót takaró linóleumot fakóra szívta az ablakon át beszakadó fény, a szoba közepén álló asztal lapján már töredezett az egykor talán szépen csillogó festékréteg. Nandi óvatos lépésekkel közelített az asztalhoz. Annak túloldalán egy-egy székben Elani és Zsuzsa foglalt helyet. Nandi is leült az asztal innenső oldalán őt váró székbe. Gyanakvó, de figyelmes tekintettel mérte végig Zsuzsa nénit. Zsuzsa nem is volt igazán néni, legfeljebb harminc lehetett, vörös, göndör fürtjeit copfba fogta, hófehér arcát kávébarna szeplők borították, nyaka vékony és hosszú volt, áttetsző bőrét világoskék erek hálózták be, felső fogsora, ahogy vértelen ajka mosolyra húzódott, feltűnően nagy volt, lószerű, nem is, inkább rágcsálóforma külsőt kölcsönözve neki. Nandi egyszeriben úgy érezte magát, mintha egy kastély kandallójából koromtól fedve mászott volna ki a királyné elé. Hiába volt közöttük Zsuzsa a kakukktojás, a kislány a nő jelenlétében csak afrikainak látta önmagát, a fehér lányok balettruhájában parádézó négernek, akiről érdekes fotót lehet mutogatni Európában. Irigykedve, sőt, haraggal szemlélte az idegent, aki annyira el akarja hozni számukra a tudást.

Elani feszélyezetten mocorgott. Bizonyára észlelte a helyzet feszültségét: Zsuzsa kitartóan mosolyog, Nandi ellenben, hiába kérte Elani a lányokat ugyanerre, sötétlőn

fürkészi Zsuzsát. Ő itt Nandi, törte meg a csendet Elani, az egyik legtehetségesebb diákom. Nandi kétnyelvű, a zulut és az angolt is kiválóan beszéli, ugyanis az édesanyja Birminghamben nőtt fel, csak kamaszként költözött ide a családjával. Elani lopva Nandira sandított, mielőtt folytatta. Szegény már nem él. Újra csönd ült közéjük. Nandi döbbent és fájdalmas gyűlölettel meredt Elanira, ahogy az árulókra szokás rácsodálkozni. Elani rövid időre le is sütötte szemét, és onnantól kerülte a kislány tekintetét. Nagyszerű, szólalt meg Zsuzsa is angolul. Hangja meglepően magas és bizonytalan volt, nagyszerű, akkor tudunk közvetlenül is beszélni egymással, igaz, Nandi? A lány bólintott, de még mindig Elanit figyelte. Miért lökte oda az ő lelkét a fehér banya elé? Talán, hogy a sajátját mentse? Zsuzsa is Elanira pillantott, mint aki bátorításra szorul, aztán vissza Nandira. Megfoghatatlan volt számára ez a kislány, egyszerre ártatlan és rémisztő, félénk és dühös, és volt valami mélység a szemében, amitől hátborzongatóan idősebbnek tűnt a koránál. Elani vakarózott, gyors, erős mozdulatokkal, mint aki fájdalmat akar okozni magának. Mobilja ekkor, tulajdonosát menekítve, élesen felcsörgött. Elani felpattant. Bocsánat, hadarta, de ezt most muszáj… Azzal kiviharzott az irodából. Nandi egyedül maradt Zsuzsával.

Most egymás szemébe néztek. Zsuzsa, ha nehezen is, de állta a lány kemény tekintetét. Mondd csak, szólalt meg aztán, mit szeretsz a táncban? Nandi sokáig nem felelt. Jó, gondolta Zsuzsa, erre nem könnyű választ adni, talán ő sem tudná elmagyarázni, mi fogta meg annak idején a balettban. Ha egyáltalán megfogta valami, és nemcsak édesanyja elvárását teljesítette. Elméjének e sötét útvesztőjébe azonban inkább nem tért be. Arra gondolt, milyen különös az élet, tegnapelőtt még Soroksáron ült a panellakásban, most meg itt, az isten háta mögött, Sowetóban, ami hiába Afrika, nem is annyival melegebb, mint Pest, persze mennyire kínos, hogy Afrikáról csak ennyi a képzete, hogy itt bizonyára mindenünnen forróság dől az emberre, miközben tessék, alig néhány fok a különbség. Igaz, így is nagyon más világ. Az otthoni bérházak zárt udvarai, a gangos házak sárgásszürke vakolata, a 4-es-6-oson magukba zárkózó emberek látványa után az élet itt egészen más arcát mutatta: élénk színekre mázolt kerítések, konténerekből átalakított fodrászatok, luxusvillák közvetlen szomszédságában nyomort csíráztató bádogvárosok, Amapiano ritmusok, még az utakon ide-odacikázó fehér minibuszokon is zene szólt, az ősi rönkdobok digitálisan elmélyített lüktetése, mintha egy óriási kéz puha kalapáccsal ütögetné a föld kérgét. És ez jó volt, a zene segített neki otthonosságot lelni ebben a rémisztő idegenben, és igen, most már tudta, hogy ez az ő személyes válasza a Nandinak feltett kérdésére. Mert a zene volt az első, ami már az általános iskolában oldani kezdte, a zene volt a menedék a kegyetlenkedő osztályfőnök, Irma néni és a teljeskörű pedantériát megkövetelő szülői szigor elől. Először Halász Judit, Gryllus Vilmos, a 100 Folk Celsius, aztán a Beatles, a Rolling Stones, a Cream, a Doors és Janis Joplin, aztán a Pink Floyd, Tom Waits és Nick Cave, aztán – bár ezek gyermekkora óta a balett révén egyébként is vele voltak – Csajkovszkij, Prokofjev, Hacsaturján, Orff és Ravel, aztán Glass és Richter és Yorke. És a zenével jött a mozgás, a zene által szőtt mozdulatok, mert arra hamar rájött, hogy igazán jól csak akkor tud táncolni, ha magába engedi a zenét, átfolyatja magán, és hagyja, hogy húzza az izmok szalagjait, befészkeljen az agy minden régiójába, és ahogy elindultak végre fesztelenül a mozdulatok, ahogy birtokba vette

saját testét és lelkét, amíg szólt a zene és fordult utána a test, addig nem maradt helye gátlásnak, félsznek, túlszabályozottságnak. Addig szabad volt.

Nandi még mindig némán fürkészte őt. Zsuzsa egyre kényelmetlenebbül érezte magát. Ő ebben a szűkös irodában a lány szemében semmi más, csak *umlungu*, ahogy a helyiek mondják. Umlungu, úgyis mint fehér ember, de úgyis mint gazdag ember, főnök. És ő sosem szeretett főnök lenni. A program, melynek keretében ideutazott, a Határtalan tánc, sokkal inkább számára volt lehetőség, és ha japán vőlegénye, a szintén táncművész Minato nem bátorította, sőt, noszogatta volna, talán nem is jelentkezik rá. Nem akart ő a kultúrmisszionárius szerepében tetszelegni, nem akart üveggolyó-álmokkal házaló hódító lenni. Sejtette, hogy ittléte néhány hetében lehetetlenség csodákat művelni vagy rendkívüli tehetségeket felkarolni, mert azt már megtanulta, hogy a világ a maga hideg és könyörtelen szabályai mentén éles vonalakkal húzza meg a kitörés és felemelkedés határait. Mégis itt volt, és ha már itt volt, nem óhajtott ölbe tett kézzel alibizni.

Zsuzsa elővette okostelefonját, feloldotta a képernyőzárat, és az asztal közepére helyezte az eszközt. Nandi rezzenéstelen tekintettel figyelte minden mozdulatát. Zsuzsa rövid görgetés után kiválasztott egy zenét és elindította a lejátszást. Csajkovszkij Csipkerózsikája, Carabosse belépője. Ez jó lesz, gondolta Zsuzsa. Hátha a zene felszámolja a köztük húzódó távolságot, hátha a lány is megfelelőbb közös nyelvnek érzi ezt a vadabb dallamot, ami talán haragját is segít formába egyengetni. Nandi lehunyta szemét. Vonásai először még inkább megkeményedtek, száját is összeszorította, mint aki küzd az előtörni készülő ordítás ellen. Aztán, továbbra is lehunyt szemmel, hátratolta székét és felállt. Zsuzsa kíváncsian szemlélte. Nandi néhány pillanatig csak finoman dülöngélt, mint szélfútta irtás közepén a nagyobb fák védelmétől megfosztott, gyönge törzsű csemete. Hajladozásának íve nem sokkal rá egyre szélesebbé vált, karja, mint a Newton-bölcső szélén elhelyezkedő fémgolyó, az oldalirányú mozgás ingaerejét felvéve meg-megemelkedett. Vékony lába a mozdulatok hullámverésének engedve előbb csusszanó, szűkebb, majd mind nagyobb útvonalat járt be. Az üstdobok dübörgő tremolójába most réztányérok fémes csattanása hasított, Nandi, mint akibe villám csapott, megremegett, és ahogy a hegedűk és brácsák fel-alá cikázó, félhangonként lépkedő futamokba fogtak, a lány megperdült oldalra dőlt testének ferde tengelye körül, jobb karját a föld, bal karját a plafon irányába szegezve. Beszálltak a fafúvósok, az oboa rikoltásai csak úgy cibálták Nandi végtagjait. Zsuzsa visszafojtott lélegzettel figyelte a lányt, elámulva törékeny testének rugalmasságán, az izmok kiszámíthatatlan játékán, de legfőképpen a Nandiból áradó erő mértékén. Olyannyira lekötötte az egyre tombolóbbá fokozódó tánc, hogy nem észlelte a megmagyarázhatatlant: odakint beborult az ég, az iroda egészen elsötétedett, levegője, mintha alkotórészei közé új elem furakodott volna, fekete színezetet vett fel, a kartotékdobozokba szorított iratok vihartól tépett levélként reszkettek, és az okostelefonból harsogó zene hangjegyeiről leválva súlyos szekér keréknyikorgása és a szekeret fújtatva vonszoló termetes patkányok visítása töltötte meg a teret. Nandi felsikoltott, a földre zuhant, a zene elhallgatott. Ebben a másodpercben nyílt az ajtó.

Elani megszeppenve állt a küszöbön. Nem értette, mi történhetett távollétében. Zsuzsa továbbra is az asztal mögött ült, arcára döbbent, majdhogynem bamba kifejezés

dermedt, Nandi a padlón hevert, háta reszketett. A falakon körös-körül fekete vonalak, mint egy Jackson Pollock alkotás, vagy még inkább valami láthatatlan teremtmény karmolásnyomai. Elani megrázta magát, Nandihoz sietett, hogy felsegítse, de mikor megérintette, a lány felugrott, és Elanit durván félrelökve kivágtatott a szobából.

A folyosón, ügyet sem vetve ott várakozó társairól, lélekszakadva suhant keresztül, mígnem egy sarkon befordulva nyitott szertárt talált. Oda bevette magát, és bezárta a poros földgömböktől, falitérképektől és anatómiai modellektől zsúfolt helyiség ajtaját. Egyedül akart lenni. Hiába hallotta Elani hangját, aki a nevén szólongatta, és hiába kereste a többi lány, Amahle, Naledi, Nomvula és Melokuhle is, ő csak kuksolt odabent, sokáig, egészen addig, míg végre elcsendesedett minden. Akkor aztán óvatosan kinyitotta az ajtót, és újra a folyosóra merészkedett. Késő délután lehetett, a napsugarak már tompábban és ferdébben estek be az ablakokon. Nandi végiglopakodott a folyosón. Mi történt vele, amikor a boszorkány betette azt a zenét? Valami ismeretlen hatalom markába került. És közben olyan kedvesen nézett rá az a vöröshajú démon, olyan kedvesen… Mint annak idején anya. Ment tovább, összeszorított szájjal. Az egyik ablaknál megtorpant. Az ablak a belső udvarra nézett. A fehér banya ott sétálgatott, füléhez szorítva telefonját. Nandi nesztelenül kinyitotta az ablakot és leguggolt alá. Így már hallotta a telefonbeszélgetést is. Zsuzsa angolul magyarázott, de mivel olyan szavakat használt, mint édesem, meg kicsim, Nandi hamar kitalálta, hogy a párjával beszél. A lány guggolt az ablak alatt és fülelt. Nem tudta, miért, de egyszerre volt enyhet adó és mégis nehéz érzés Zsuzsa hangját hallgatnia, ami most lágyabb is volt, mint korábban. Nandi nem akarta bevallani magának, de irigyelte Zsuzsa párját, irigyelte, amiért Zsuzsa hozzá és csakis neki beszél ilyen lágyan. Aztán megváltozott minden. Mert Zsuzsa azt fejtegette, hogy mennyire képzetlenek ezek a helyi lányok, hogy ebben a pár hétben képtelenség ezt a lemaradást érdemben kezelni, hogy milyen szomorú szembesülni ezzel, mármint a felzárkóztatás lehetetlenségével, pedig van köztük, van köztük egy, ilyet te még nem láttál, Minato, abban tényleg van valami, de hát nem vihetem magammal, érted, itt kell hagynom, veszni a tehetségét! Nandiban újult erővel ágaskodott fel a fojtogató düh. Kuporgott az ablak alatt, mintha valaki fentről lefelé nyomná, tuszkolná, mintha a testét a padlóba akarnák passzírozni, a benne gyülemlő harag meg iszonytató erejű rugóként csak annál nagyobbat lökne rajta felfelé, főleg, mikor Zsuzsa már a könnyeivel küszködve, és megint vékonyabb, bántóbb hangon folytatta, hogy ez borzalmas, Minato, erre nem voltam felkészülve, hülyeség volt idejönni. Nandi most felpattant, és úgy üvöltötte, hogy elég, elég, elhallgass, ne beszélj tovább! Testéből kiröppent minden erő, már csak Zsuzsa fájdalmas szisszenését hallotta, aztán mindent elborított a feketeség.

Elani lázas izgalommal kereste a lányt, közben egyre többször pillantott karórájára is. Már otthon kellene lennie, hisz megígérte kisfiának, hogy bobotie-t készít neki vacsorára, erre itt nyitogatja az ajtókat, csak remélve, hogy Nandi még az épületben van. Istenem, gondolta Elani, mennyi baj van ezzel a lánnyal! A folyosón átsietve kinézett az ablakon. Szívéről leesett a súly. A belső udvaron ott volt Nandi, a földön ült. Elani nagyot sóhajtott, arcára mosolyt erőltetett, úgy ment ki növendékéhez. Hát itt vagy, csillagom, nem is tudod, mennyire aggódtam, már minden zegzugot átkutattam érted! Nandi nem válaszolt, ült tovább. Nem messze tőle a földön okostelefon hevert.

Elani összevonta szemöldökét, felvette a telefont, majd értetlenül körbenézett. Nem láttad Zsuzsa nénit, kérdezte Nanditól. A lány lassan megcsóválta fejét. Elani arra gondolt, hát ez nagyszerű, most kereshetem őt is. Finoman megérintette Nandi vállát. Maradj itt, kiscsillag, gyorsan megkeresem Zsuzsa nénit, és jövök vissza hozzád. Elani, ezúttal Zsuzsát szólongatva, elsietett.

Nandi megvárta, hogy Elani eltávolodjon, csak aztán nyitotta szét egymásnak tapasztott, kosarat formáló tenyerét. Kistermetű patkányt tartott kezében. A rémült állat szaporán szimatolt. Nandi, hogy megnyugtassa, a tőle telhető legfinomabb mozdulatokkal simogatta szép, fehér bundáját. Ki tudja, talán apa engedi, hogy megtartsa.

LÁP-ASSZONY KEZÉBEN

Petronella Chigumburát (30 éves) az orvvadászok elleni Akashinga nevű, csupa nőből álló egység tagját lopakodásra és álcázásra tanítják a zimbabwei Phundundu Vadasparkban. Az Akashinga (A „bátrak") vadőr egység egy alternatív természetvédelmi modell része. Nem a helyi lakosokkal szemben, hanem velük együtt tevékenykedik a közösség és a környezet hosszú távú támogatása érdekében. Az Akashinga tagjai hátrányos helyzetű nők, akiket képeznek, munkahellyel látnak el, hogy a helyi lakosoknak közvetlen előnyük származzék az állatvédelemből.
kép | Brent Stirton, Dél-afrikai Köztársaság, Getty Images

A semlyék felett hálóként terült el a hajnali fény. Álmos bivaly mozgatta meg elgémberedett tagjait, hordónyi testében lábra kelt az élet. A víz felszíne néhányat bugyogott, majd hártyaként átszakadt, ahogy az asszony kiemelkedett. Onnantól aztán nem mozdult. Feje kissé hátrafeszült, arcát jobbra és felfelé fordította, a napkorong irányában, meztelen melle és törzse a földre mutatott. A vöröses fény fehérré vált, forró levegő tolult előre, a vízparttól messzebb felhasadt az agyagos talaj. Férfiak, nők és gyermekek érkeztek, csendben, egyre nagyobb számban. Ajándékot hoztak, bogyókkal teli tálakat, tolldíszeket, lapos amuletteket. Ezeket vízre bocsátották, majd letelepedtek. Nem szólhattak az asszonyhoz, nem nézhettek a szemébe. Jöttek az öregek, lehajtott fejjel, kezükben levelek, fűszálak, gallyak. Nagy gonddal, szöszmötölve felöltöztették a Láp Asszonyát, aki csak állt ott, a víz közepén, karja széttárva. Végül hűvös tenyerébe nádból font legyezőt helyeztek, remélve, hogy Umama azzal hajtja majd el az aszályt hozó szellemeket. A napot Umama mellett töltötték. Ha felsírt egy csecsemő, az anyja megszoptatta, egyébként csak az állatok tompa dübögését lehetett hallani. Mikor leszállt az est, feltápászkodtak, és visszatértek a faluba. Láp-asszony még megvárta, amíg a Hold magasra emelkedik, akkor aztán lebukott a víz alá, hogy egy újabb évig senki se lássa. Így ment ez mindig is, így ment ez évezredek óta.

A Horváth család tagjai egymás szavába vágva, izgatottan pattognak a nyitott tetejű terepjáró kemény ülésein, ahogy a jármű átrobog a vadaspark hepehupáin. Horváth István, hogy megőrizze családfői méltóságát, próbál minden erejével úgy kapaszkodni a fémvázas szerkezet csöveibe, hogy leszorítsa ülepét, és ne pattogjon olyan veszettül fel-alá, fel-alá, fel-alá, hogy az úristenit neki, fel-alá, ezen az átkozott terepen. Az még hagyján, hogy vihogó felesége, bánatos tekintetű kamaszlánya és szeplős ördögcsemete fia ott hátul labdaként ugrálnak, fejüket hol a fémvázba, hol egymás koponyájának verve, az még rendben, elvégre nekik szabad, az ő tekintélyükön emiatt nem esik csorba. De hogy ő, Horváth István, a klán feje, ahogy szokta mondani, hogy ő is hülyét csináljon magából, az már nem járja, főleg, amennyi pénzt kifizetett ezért az útért. Mert muszáj volt, igen, Horvátországba, meg a Kanári-szigetekre akármelyik proli elviszi a pereputtyát, de azért Afrika, az már valami. Az már egy másik világ.

Robog a terepjáró, szótlan helybéli vezeti. Horváth István vörös képpel és fehér ujjal kapaszkodik, közben igyekszik a tovasuhanó tájat pásztázni szigorú tekintetével. Miért nincs itt egyetlen rohadt állat sem, mi?!, veti oda rossz angolsággal a sofőrnek, aki összevonja szemöldökét, és rossz angolsággal feleli, hogy van itt éppen elég állat. Nem értik egymást. Horváth István komoran méricskéli a mellette ülő férfit, nézi sötét bőrét, sárgás szemfehérjéjét, fekete fülkagylójában a sárga fülzsírt, jókora orrlikában a barnás szőrszálakat. Nézi kopasz fejét, és csodálkozik, miért nem csillog rajta a veríték ebben a förtelmes hőségben. Nézi a kormánykerékre fonódó hosszú ujjakat, az ujjperceknél mintha megrepedt volna a fekete bőr, ott egészen kivilágosodik, és látja, hogy a tenyere meg rózsaszín. Beszívja a sofőr testéből áradó nehéz szagot, és arra gondol, ez Afrika illata. Ezt meg kell jegyezni, ez egészen olyan irodalmi vagy mi, meg kell jegyezni, hogy el lehessen majd mesélni pecázás közben az Iminek, meg a Tocának, aki híres táncdalénekes. Afrika illata a por, a gumi és a bő nadrágból előcsapó pénisz szaga.

Horváth István most hátrafordul. Felesége egyik kezével a fémcsövet szorongatja, másikkal széles karimájú kalapját fogja, nehogy lesodorja a menetszél. Nyakában drága fényképezőgép lóg. Fotózgassál, hallod, mordul rá Horváth István, fotózgassál, hát nem lesz mit mutogatni anyádnak, ha üres marad a memóriakártya. Ilike, a lánya, ez a mindennel elégedetlen penészvirág gúnyosan ingatja fejét. Persze lehet, hogy csak a kanyarodó jármű centripetális lökései rángatják, de Horváth István azon sem lepődne meg, ha tényleg neki szólna ez a cinikus fejingatás. Az Ilike még Afrikának sem tud örülni, mi a jó élet van ezekkel a mai gyerekekkel. Ha őt annak idején Afrikába viszik a szülei, biztos, hogy ennél hálásabb lett volna. Egyedül a fiával elégedett. Ahogy összeakad tekintetük, Istvánka elvigyorodik, büszkén emeli magasba játékfegyverét, és puffogó hangokat hallat, mintha tüzet nyitna a delelő Napra.

A terepjáró megáll. Megérkeztek a szálláshelyhez. Egyszerű viskó, nádtetős, majdnem, mint a Balaton-felvidékiek. Horváth István és családja zsibbadó hátsóval és fáradtan lógó karral kászálódik le a terepjáróról. Szállásadójuk már ott áll a viskó előtt, fekete arcán fehér cipzár a mosoly. Betessékeli a Horváth családot a házikóba. Négy fekhely, egy asztal, a plafonon suhogó ventilátor, mindenütt szúnyoghálók. A szállásadó figyelmes tekintettel néz rájuk. Igen?, kérdezi türelmetlenül Horváth István. Megfelel?, kérdezi a szállásadó. Miért, ha nem felel meg, épít egy másikat?!, mordul a családfő. Nem, válaszolja a szállásadó, és kimegy. Ugyan már, Pisti, korholja óvatosan a felesége, legyél kicsit udvariasabb a bennszülöttekkel. Horváth István felröhög, de

hangjában így is harag remeg. Zuhanyozni hol lehet, kérdezi fásultan az Ilike. Odakint, nem láttad?, sziszegi apja. Ilike hosszan bámul rá, majd szó nélkül kivonul. Hamarosan hallják, hogy csobog a víz a palánkkal körülvett zuhanykabinban. Horváth István leül az egyik fekhelyre, de mivel csupasz combját szúrja a priccsre terített állatszőr takaró, mérgesen lehajítja azt a döngölt agyagföldre. Táskájából előkotorja az útikönyvet, és belemerül. Felesége, Évi, legyezgeti magát, piheg. Fia, Istvánka gépkarabélyával lyukasra szaggatja a falat. Mamutra vadászik. Horváth István int neki. Gyere csak, Istvánka, gyere csak kisfiam. Istvánka még egy tárat beleereszt a Mamutba, aztán odafut apjához, és leül mellé a priccsre. Horváth István az útikönyvben elhelyezett térképre bök. Látod, itt vagyunk most. És képzeld csak, ez a Phundundu hatvanezer hektáros terület. Az tízezerszer akkora, mint az István papa szőlője. Tízezerszer, fiacskám! Ahogy magyaráz, hangja ellágyul. Eszébe jut a gyermekkora, eszébe jut, ahogy hétévesen rohangált a Balaton-felvidéken, édesapja szőlősében. Ahogy egy botot szorongatott, amiről csak ő tudta, hogy huszárkard, és arra készült éppen, hogy levágjon egy bolsevikot, mert apja mindig róluk magyarázott. Jó hülye neve van, dünnyögi Istvánka. Horváth István feleszmél. Hogy mondod, fiam? Jó hülye neve van ennek a Fundunak, nem? Istvánka vigyorog. Horváth István összeborzolja fia haját, és nagyot sóhajt. Igen, feleli aztán, de itt *mindennek* hülye neve van. Nevetnek. Évi is nevet, bár nem figyelt oda beszélgetésükre. Hamarosan Ilike is visszatér. A zuhanytól felfrissült, most bizakodóbb. Egy napig talán érdemes még élni, gondolja.

Esteledik, enyhül a forróság. Szállásadójuk megjelenik az ajtóban. Arcán még mindig ugyanaz a mosoly, amivel a családot fogadta. Csak szemében játszik valami undorféle. Jöjjenek, mondja. Nagy szerencséjük van. Azzal eltűnik. Horváthék egymásra néznek. Ez meg mi volt? De a kíváncsiság furdalja oldalukat, így összeszedelőzködnek, és követik a fekete férfit. A Nap már a földhöz ér, a megnyúlt árnyékok hamarosan egymásba olvadnak. Szállásadójuk int a fejével. Horváthék mennek utána. Rövid séta után vizenyős területhez érnek. A belvíz körül szótlan férfiak, nők és gyermekek. A víz közepén tollakba, levelekbe öltöztetett, szoborszerű asszony. Arcát kissé jobbra, felfelé fordítja. Mi ez a cirkusz?, kérdezi Horváth István a szállásadót. A férfi megtorpan, mosolya egy pillanatra elillan. Az ott Umama, a Láp Asszonya. Majd a családfőre néz, és hozzáteszi, hogy Umama szent. Horváth István füttyent egyet. Mikor lemegy a Nap, a helybéliek felállnak, és hosszú sorokban elballagnak. Szerencséjük van, szól most a szállásadó. Umama évente csak egyszer emelkedik ki az emberek közé.

Egy ideig csak állnak a víz mellett, és nézik a mozdulatlan asszonyt. Évi fotózni akar, de szállásadójuk rádörren: nincs fotó! Évi megszeppen. Horváth Istvánt zavarja, hogy valaki más ripakodott rá a nejére, de úgy dönt, nem teszi szóvá. Még egy percig ácsorognak, szállásadójuk finoman fejet hajt Umama előtt, majd megfordul, és int a családnak, hogy kövessék. De Horváth István nem engedelmeskedik. Rengeteget fizetett ezért az útért, itt most ő adja ki az utasításokat. Még nem megyünk, jelenti ki ellentmondást nem tűrő hangon. Kirángatott minket a házból, idehozott, nem engedi, hogy fotózzunk, rendben! Sok mindent lenyelünk. De ha már idecaplattunk, még maradunk egy darabig. A szállásadó saját nyelvén szitkozódik. Menjen csak vissza, ha nem tetszik valami, csattan fel Horváth István, nincs szükségünk bébicsőszre, köszönjük szépen! A szállásadó elbizonytalanodik. Horváth István tudja, nyert ügye van. Most igyekszik szelídebb hangot megütni. Ne féljen, nyugtatja a szállásadót, csak

egy kicsit elnézelődünk itt, elvégre még sohasem láttunk hús-vér szentet. Addig maga menjen előre, igyon valahol egy sört, vagy bármit, amit itt vedelnek. Visszatalálunk egyedül is. A fekete férfi Umama felé pillant. Nincs fotó, nincs beszéd, nincs szemkontaktus, szögezi le. Horváth István szívére helyezi tenyerét. Nem vagyunk barbárok, kedves uram.

Állnak a víz partján, csak ők, Horváthék, ott bent, a vízben pedig a Láp Asszonya. Mikor megyünk vissza?, kérdezi Istvánka. Sssss, szól rá anyja. Ez a helyi Szűz Mária, ha jól értem. Rálőhetek?, kérdezi jól nevelten a gyerek. Nem illik, válaszolja Évi. Ilikének tetszik, hogy Umamának olyan szomorkás az arca. Szerintetek viaszból van?, tudakolja. Lehetséges, tűnődik el Horváth István. Gyanús, hogy még a pillája sem rezdül. Aztán gondol egyet. Körbesandít. Sehol senki. Horváth István begázol a vízbe. Mit csinálsz, Pisti?!, sikkant nagyot a felesége. Azt mondták, nem szabad! Horváth István nem hallgat rá. Éppen eleget parancsolgatnak neki odahaza. Éppen elégszer mondják meg, mit szabad és mit nem. Itt viszont nem! Itt aztán nem!

A víz meglepően mély, a családfő egészen derékig merül benne, nehézkesen tör célja felé. Umama úgy lebeg felette, mint egy lidérc, onnan lentről nézve egészen hatalmas. Horváth István nyögve, szuszogva ér oda hozzá. Még egyszer felpillant rá. A tollak, levelek, fűszálak alatt most jól látja az asszony izmos combját, gömbölyű fenekét, nemi szervét. Gyönyörű, gondolja a férfi, és mint aki fél, hogy a fejébe látnak, lopva feleségére sandít. Évi még mindig elhűlve figyeli férjét, ugyanakkor tetszik neki István merészsége. Horváth István ekkor odanyúl, és megérinti Umama lábikráját. A Láp Asszonya összerezzen. Lassan megmozdítja fejét, lepillant a férfira. Horváth István megborzong. A dereka köré fonódó vizet most egészen hidegnek érzi. Néhány másodpercig farkasszemet néznek. Horváth István nyel egyet. Nem viaszból van, kiáltja lányának. Umama felvonja szemöldökét. Horváth István elengedi az asszony bokáját, kihátrál a vízből. Umama érdeklődve szemléli a férfi minden mozdulatát. Horváth István kicsavarja lenvászon ingéből, zsebes rövidnadrágjából a vizet. Évi és Ilike döbbenten bámulják a fekete asszonyt. Umama leereszti karját, és elindul feléjük. Évi halálra váltan csimpaszkodik férje karjába. Horváth István is megrémül, de nem akarja mutatni. Umama kiér a partra, megáll előttük. Sudár termete föléjük magasodik. Mit akar ez, Pisti?!, suttogja kétségbeesetten Évi. A férfi felkészül a harcra. Kakaskodva dülleszti ki mellét. Még sosem verekedett, ez az asszony meg csupa izom, és vagy másfélszer akkora, mint ő. Hátráljatok, dörmögi családjának. Horváthék araszról araszra távolodnak Umamától. A fekete asszony szemében félszeg, segélykérő pillantás jelenik meg. Egészen olyan, mint egy magára hagyott gyermek. Követi őket. Az istenit neki, morogja a családfő. De csak hátrálnak tovább. És a Láp Asszonya lépdel feléjük, éppen olyan visszafogott tempóban, éppen úgy imbolyogva, ahogyan ők, csoszogva, sarokkal, vakon tapogatva a következő lépés szilárd pontját. Idefelé rövidke sétának tűnt, visszafelé, a nádtetős viskóhoz óráknak tetszik az út. De aztán megérkeznek. Bebotladoznak a házikóba, leroskadnak a fekhelyekre. Szívük szaporán ver, levegőt is alig kapnak. Látják, a Hold fehér fényében látják jól Umama sziluettjét, ahogy tanácstalanul várakozik a viskó előtt. Mi lesz most, Pisti?, súgja száraz torokkal Évi. Horváth István gondolkodni szeretne. Felemeli tenyerét. Csönd legyen, mondja. Gondolkodni szeretne, de ahhoz először meg kell nyugodnia. Még mindig maga előtt látja, ahogyan ez az oszlopnyi asszony megmoccan a vízben, és elindul feléjük. Most is

mintha folyamatosan közeledne. Mintha csupán azt a néhány lépésnyi távolságot tartaná, ami most is köztük húzódik. Horváth István úgy érzi, valami láthatatlan fonál feszül közte és a Láp Asszonya között. Elég lenne még egy lépést hátrálnia a fal felé, és a lidérc kétségtelenül betörne a viskóba. A férfi próbál gondolkodni. Ha a szállásadó idejön, és észreveszi, hogy kihalásztuk a szentjüket, dühében megfojt, ez biztos. Ráadásul így, hogy ők a szűkös kis házikóba szorultak, így csak még hátborzongatóbb a helyzet. Horváth István leengedi karját. Felemelkedik a priccsről. Hordónyi testében lábra kel a bátorság. Eltökélten indul neki, nem is hallja, mit kiált felesége.

A fekete asszony szégyenlősen elmosolyodik, amikor meglátja a férfit. Horváth István kidüllesztett mellkassal áll elébe. Egy hosszú percig nézik egymást. Aztán a férfi bemutatkozik. Az asszony megkönnyebbülten nevet fel. Kerüljön beljebb, mondja most a férfi. Majd hajnalban visszakísérem a vízhez. Umama abbahagyja a kacagást. Horváth István befelé mutat. Az asszony engedelmesen előre lép. Meggörnyed, éppen csak befér az ajtón.

A viskóban sűrű csend. Ilike nem akarja elhinni, hogy egy légtérben rekedt ezzel az ében óriással. Az ő valóságában becsöngetés meg kicsöngetés van, pusmogás és reménytelen vágyakozás van, papírcetlik és cigarettapapírok, feltöltések és letöltések vannak, szomorúság és valami üresség. Erre itt van ez a vízből kiemelkedett nő, kopasz koponyával, hosszú lábujjakkal, duzzadt ajkakkal, itt ül köztük, amitől a szegényes építmény egészen zsibongóvá válik, pedig meg sem szólal senki. Közben Évi még mindig retteg, és bár önmagának sem akarja bevallani, féltékenyen méricskéli az asszony combját, levelek alól kidomborodó mellét, szép kezét. Féltékenyen mustrálja, mert látja jól férje szemében a felágaskodó vágyat is. Ha mi nem lennénk itt, ha csak Pisti meg ez a monstrum lenne a viskóban… Nem is meri befejezni a gondolatot. Horváth István fel-alá járkál a néhány négyzetméteres területen. Az asszonyt behívta, ez megvolt. Ha szállásadójuk véletlenül erre vetődne, nem látná sem odakint, sem a víznél a nőt, ez rendben van. Hiszen hihetné azt is, hogy a Láp Asszonya visszaereszkedett a mélybe. De most hogyan tovább? Lehet, hogy mégiscsak ki kellene tessékelnie az asszonyt, és visszaterelgetni a vízhez. A férfi azonban úgy döntött, kicsit még vár ezzel. Elvégre hányan mondhatják el baráti körében, hogy egy afrikai szenttel töltötték az éjszakát? Hogy elképed, micsoda lehetetlen pofát vág majd a Toca, meg az Imi, ha elmeséli nekik ezt a történetet! Csak ahhoz még kellene valami. Ahhoz, hogy igazán nagyot nézzenek, hogy igazán kikerekedjék a szemük, kellene valami még.

Horváth István megköszörülte torkát. Aztán, kedves hölgyem, kezdett bele kissé döcögősen, de egyre jobban felbuzdulva, mennyire erős maga? Mert azt látom, micsoda muszklijai vannak, meg persze van hozzá egy termete is, de elég erős-e ahhoz, hogy ezt a nagy Mamut-vadászt felemelje a magasba? Azzal Istvánkára mutatott, de olyan büszkeséggel, mintha a magyar népmesék ravasz hőse volna, aki épp az imént járt túl az ördög eszén. A fekete asszony végighallgatta. Nem lehetett tudni, érti-e a magyar szót, de úgy tűnt, érti. Mert odalépett Istvánkához, könnyedén felkapta, nyakába ültette, és ment vele egy kört. Aztán kedves mosollyal az arcán visszatette a kisfiút az egyik priccsre. Látom, ez jól ment, okoskodott tovább Horváth István, de hát egy ekkora kis lurkót, ugye, bárki felröppent a magasba. Hanem nézze meg a feleségemet! A fekete asszony Évire pillantott. Évi próbált tiltakozni, de addigra már a magasban találta magát, egészen közel a ventilátor suhanó lapátjaihoz. Felsikoltott, a

fekete asszony óvatosan földre tette. Remek, kiáltotta Horváth István. Na de, most nézzen rám! Ilyen tekintélyes pocakot nem lát mindennap a kákabelűek földjén, mi? A következő pillanatban Horváth István ott lovagolt Umama nyakában, tenyerét a kopasz koponyára tapasztva, kurjongatva, gyermeki örömmel. A szokatlan látványtól felszakadt a csend, felesége és gyermekei torkaszakadtukból röhögtek. Egy szent nyakában ülök, rikoltotta Horváth István, a kutya meg a mája, gyerekek, mit szólna ehhez a Toca!

Egész éjszaka mulattak. A Láp Asszonyának hol békaügetésben, hol lapos kúszásban kellett végighaladnia a döngölt agyagpadlón. Évi sűrűn kattogtatta a fényképezőgépet. Csináltak önkioldós fotót, ahol az egész család az asszony hátán ült, és vígan integetett a kamera lencséjének. Csupaszra vetkőztették Umamát, trónusként a sarokba ültették, és ölébe tették Istvánkát és Ilikét. Magasba emeltették vele lábát, a családfő azon léggitározott. Megkérték, hogy homorítson, és megterítettek gerincén. Mire hajnalodott, annyira szívükhöz nőtt, hogy alig akarták elengedni. De Horváth István immár felelősnek érezte magát a fekete asszony sorsát illetően. Szépen felöltöztették, majd a Nap első sugaraitól kísérve visszaterelgették Umamát a semlyékhez. A Láp Asszonya értetlenül pillantott a családra. Tessék csak bemenni a vízbe, kacsintott rá a családfő. Na, tessék, menjen, még a végén le leszünk tolva. Umama félősen, esetlenül bandukolt vissza a víz közepére. Ajka elnyílt, mintha mondani szeretne valamit. Horváth István megelőzte. Nem, nem, hadarta, mert valahol a messzeségben közeledő alakokra lett figyelmes, nem, hölgyem, nem így állt, amikor először láttuk. Álljon úgy, ahogy eredetileg! Umama tehát széttárta karját, arcát kissé felfelé és jobbra fordította, törzsét a föld felé. Istvánka búcsúzóul, mert igen hálás volt a sok lovagoltatásért, apja segítségével belehelyezte Umama hűvös tenyerébe kedvenc játékfegyverét. Akkor aztán intettek egyet, és szapora lépésekkel otthagyták a fekete asszonyt.

A helybéliek nemsokára odaértek a vízhez. Döbbenten nézték a Láp Asszonyát. Hogy lehet, hogy nem süllyedt vissza, hogy lehet, hogy még mindig itt van, az emberek világában? Horváthék elbújtak egy távolabbi fa mögött, onnan leskelődtek. A víz partján felsorakozott minden férfi, nő és gyermek. Látszott rajtuk, hogy összezavarodtak. Volt, amelyik feszülten járkált, volt, amelyik fejét fogva jajgatott. Végül az egyik öreg fogott egy lapos követ, és hozzávágta a fekete asszonyhoz. A kő úgy pattant le róla, mintha páncélnak ütközött volna. Akkor aztán dobálni és köpködni kezdett a többi helybéli is. Horváth István elkerekedett szemmel figyelte a jelenetet. Talán, súgta felesége, talán oda kellene menni, tudod, segíteni neki… Talán igen, felelte a férfi, és egy tapodtat sem mozdult. Hosszan, egy óráig is eltartott, mire az összes kő, bot eltűnt a víz partjáról, és mire kiszáradt a helybéliek torka. Lassacskán oszolni kezdett a tömeg, egyre többen szakadtak ki belőle, egyre inkább sorokká formálódott a massza, mint mikor fonalat fejtenek. Csak néhány gyermek maradt ott, ők szemlátomást nagyon élvezték, hogy végre belenézhetnek Umama bánatos szemébe, hogy végre a nyakába csimpaszkodhatnak, mellbimbóit csipkedhetik, fenekét haraphatják. Aztán ők is megunták, egy kivételével kikászálódtak a vízből. Az az egy még egyszer, utoljára odakúszott a Láp Asszonyához, és babrálni kezdett a gépfegyverrel.

A Horváth család már a viskó felé iparkodott. De a dörrenést, a levegőt egy pillanatra kettéhasító dörrenést azért jól hallották.

FÜSTBEN

Lorri Cottrill (45 éves) az amerikai neonáci Nemzeti Szocialista Mozgalom vezetője e-cigarettát szív otthonában, Charlestonban, Nyugat-Virginiában.
kép | Espen Rasmussen, Norvégia, Panos Pictures, VG

A falon mindössze két kép. Az istenért, annyi mindenről lehet képet kitenni, ő mégis úgy döntött, pont ez a két szerencsétlen ábra kap itt helyet. Nem volt kakasimádó vagy aberrált, nem erről volt szó. Egyszerűen csak tudta, hogy az emberek képeket tesznek ki a falra. Mivel azonban konkrét ötlete nem volt, körülnézett, lomtalanításon talált egy sematikus és egy valamivel realisztikusabb kakasábrázolást. Fogta hát, és kiszögelte ezeket az okkerszín falra. Nem volt jobb ötlete. Az óra. Az órát tudatosan választotta. Na, nem kell rejtett jelentésre gondolni. Nem az idő kerekét szimbolizálja, nem vaslegyezőt formál. A férfi csak szereti a pizzát. Ennyi az egész.

A laptop nem működik, nehogy bedőljenek neki. Régóta rossz az akkumulátora, a képernyője meg kettérepedve. Néhány éve odacsapott egyet, mert túlzottan hamar lemerült a gép. Az asztalra viszont büszke. A fényképezőgép kattanásának pillanatában erőt sugárzó magabiztossággal helyezi alkarját és tenyerét az asztallapra, olyan szögbe igazítva karját, hogy ujjai a függöny szétnyílásával megegyező irányba mutassanak. A szék támlája hasonlóképpen követi az ujjatlan felső V betűjét. Mintha a Mortal Kombat egyik harcosa ücsörögne egy eseménytelen délutánon homályos szobájában, vállakon túlnyúló, azokat tovább szélesítő, merevített öltözetében. Bőrén ott sötétlik a teuton lovagok keresztje. Ennek sincs azonban jelentősége. Mint oly sokan mások, ő sem a mögöttes tartalmat kereste a tetoválás kiválasztásakor. Döntését a puszta forma vezérelte. Egyszerű, férfias, vaskos. Éppenséggel lehetett volna egy balta is.

A leglényegesebb, bármilyen szemet szúró is, éppen a füst. Pontosítok. A férfi igyekezett túlzottan is nyilvánvalóvá tenni a füst jelenlétét a képen. Ismerik azt a

trükköt, amikor valamit a másik ember orra alá dugunk, oly közel tartva hozzá, hogy legszívesebben bármire nézne, csak arra nem? A férfi ugyanezt az ócska szemfényvesztést űzi most a füsttel. Szeretné azt a látszatot kelteni, hogy csak az elektromos cigaretta füstöl az arca előtt. A kakas, a pizzaóra, az üveg hamutál (elvégre miért is lenne szüksége hamutálra egy elektromos cigarettát szívó férfinak?), a teás bögre, az elnyíló függöny fordított V-je, az ujjatlan felső és a széktámla együtt álló V alakja, mindez erőltetett elterelő hadművelet csupán. A kezemet figyeljék, bűvöli nézőit a mágus. Csak a füstöt figyeljék, gondolja a férfi, mikor ismerőse lenyomja a fényképezőgép gombját.

Arról igazán nem tehetett senki, hogy ő így bújt a világra. Fáradt novemberi este volt, a kórház ablakait felszántották a kövér esőcseppek, a Ferencváros az Újpesti Dózsával döntetlent játszott, az alagsorban orrfacsaró lével törölte fel a halványzöld járólapot egy testes takarítónő. Ő meg kibújt, szép kerek vállacskákkal, aranyos, hurkás kis lábacskákkal, magzatmáztól fehéren ragyogó pocakocskával, és gomolygó füsttel a feje helyén. Neve, kérdezte fásultan az orvos, mert már nagyon hazakívánkozott. De hát, a feje…, próbálkozott az izzadt édesanya, de az orvos sürgetőleg legyintett. A nevét mondja, legyen szíves! A hüledező édesanya olyannyira kimerült volt, hogy gondolkodni sem volt már kedve, így aztán szót fogadott, és gépiesen eldünnyögte, hogy Kunfalvi Károly. Elipszilon, kérdezte a szülésznő. Tessék, kérdezett vissza a szédelgő kismama. Mondom elipszilon, anyuka?!, ripakodott rá a szülésznő, mert már nagyon hazakívánkozott. Nem, válaszolta az anya, pontos i. Aztán összeférceltek, és otthagyták az elkenten obégató, füstfejű újszülöttel. Hát akkor így, kisfiam, suttogta az anya. Nehézkesen kikászálódott az ágyból, és kinyitotta az ablakot, hogy ne üljön meg a füst odabent.

Ne kérdezzenek a részletekről! A szoptatásról, hozzátáplálásról, a fogak növekedéséről. Legyen ez a Kunfalvi család dolga. Károlyka felnőtt valahogy. Elvégezte az általánost, a mechatronikai és gépészeti szakközepet, megtanult főzni is, be tudta fizetni a csekkeket, szabadidejében bütykölgetett. Volt egy barátja is, az Imi.

Imi most ott áll a fényképezőgép mögött, a megfelelő pillanatra vár. Instrukciókat ad Károlynak. Hallod, Karesz, az alkarodat fektesd az asztalra, úgy, egy kicsit még fordíts rajta, ez az, húzd ki magad, haver, legyen pacekod a fotón, ember! Károly engedelmesen követi az utasításokat, az elektromos cigit közelebb vonja magához, hogy az abból áradó füst egybekelhessen a nyakából táncoló gomolyaggal. Hallja, ahogy kattan a gép. Elengedi a cigarettát, hátradől a székben. Jó lett, kérdezi látszólagos könnyedséggel, de Imi jól ismeri őt, tudja, hogy valójában nagyon is izgult közben. Jó lett, nyugtatja meg Imi. Figyelj, nem akarod, hogy leretusáljam utólag azt a keresztet az alkarodról? Még azt fogják hinni, hogy neonáci vagy, tudod. Az rontja az esélyeket. Károly elneveti magát. Gondolod, hogy ha ez összejön, a tetováláson fognak fennakadni? Károly a feje helyére bök. Most Imi is röhögni kezd. Oké, mondja, jogos.

A fényképezőgépet Imi működő laptopjához kötik, majd feltöltik rá a képet. Károly feljelentkezik a honlapra, beírja az adatait, és beállítja az imént készült profilfotót. Károly, harmincöt éves, egyedülálló. Érdeklődési kör: barkácsolás, labdarúgás, színház. Jó, a színház azért nem teljesen igaz, hisz számára az csak meló. Károly ugyanis időnként beugrik az egyik belvárosi színházba füstgépnek. Odaguggol a játéktér oldalára, a függönyök takarásába, és a megfelelő pillanatban lerántja nyakáról a

porszagú szövetzsákot. Aztán meg vissza. Leballag a ruhatár felé, át a folyosón, be a színház büféjébe, iszik egy rövid kávét, majd hazamegy. Nem tartja megalázónak, ez is éppolyan megélhetés, mint bármi más.

A kurzor megremeg, és egy pillanatra elidőzik a Mentés gomb felett. Tényleg olyan fontos pillanat ez? Károly számára az. Mintha vadászrepülőt vezetne az ellenséges terület felett, és a rakétakioldó gombján tartaná reszkető ujját. Aztán hallja, ahogy kattan az egér jobb gombja. Megtörtént. A profilt elmentette, nyilvánossá emelte. Most már bárki láthatja, és bármikor jelentkezhet egy lány. Egy igazi lány. Mi lesz, ha ez tényleg működik? Ha összejön a randi, és valahogy túllendülnek ezen a „neked meg hol a fejed?" kérdésen. Jóravaló ember ő, tényleg az, és ha a lány úgy akarja, hát eljár színházba is, a franc essen belé, megnéz bármilyen darabot, de még az operába is, vagy a balettra is, esküszik, bármilyen buzis, még a balettra is! És bár csak ködös elképzelései vannak a genetikáról, azért nem hülye ő, azért benne van a félsz, hogy mi lesz, ha az ő fia vagy lánya is, ha az is ilyen füstös lesz, mint ő. De mi van, ha mégsem. Ha egészséges, Isten által arcul csókolt gyermeket kap az élettől, hát olyan boldog lesz, de olyan boldog, hogy beléhasad a szíve. És jó apa lesz, ígéri, jó apa lesz.

Mi a fasz van már?!, mordul rá átható gorombasággal a neonácik vezetője. A fotós kinyitja szemét. Nincs több elbújás. Pedig olyan megnyugtató volt elképzelni ezt a történetet, még mosolygott is közben, ahogy lehunyva tartotta szemét. A vaskereszt magnetikus erővel tartja fogva a fotós tekintetét, alig tud másra pillantani. A testes nő kevélyen terpeszkedik a székben, kifújja a füstöt, majd lomha mozdulattal elhessegeti, hogy láthatóvá váljon hullámos barna haja, és sötétvörös rúzsa. Amíg a füst erdejében időzött, a fotós meg mert volna esküdni rá, hogy egy férfi ül vele szemben. Vagy csak a nő pozíciója miatt? Ki gondolna erre a nőre neonáci vezérként, ha a postán előttünk állna, tűnödik a fotós. Mi lesz már?!, rikácsolja a nő, kész van már azzal a tetves képpel?

Ha zsarnokot fotózunk, gondolja a fotós, mikor lenyomja a gombot, a lelkünket adjuk el. Ismét lehunyja szemét. A hirdetésre egy kedves, halkszavú lány jelentkezett. Az első randi kicsit feszengős volt, de aztán valami ócska viccel sikeresen enyhítették a füst jelenlétét, és onnantól kezdve ment minden a maga útján. Bátortalanul fogták meg egymás kezét, végigbeszélgették az éjszakát, sokáig álltak, és nézték a Dunát. Az esküvőre a lány bátyján és Imin kívül senki mást nem hívtak el. Erdei templomban, a természet áldásával keltek egybe. Született gyermekük is, egy fiú és egy lány. Mindkettőnek szabályos feje, és ragyogó mosolya volt. Károly és felesége, Alíz, idősebb korukban is megőrizték azon szokásukat, hogy folyók partján csak egymásnak szentelték az esti órákat. Azt mondják, az utolsó napon is kézen fogva feküdtek egy kavicságyon.

Kész vagyunk, suttogja a fotós.

ÖRÖKVÍZ

A brazíliai Rio Grande do Sul államban rekordot döntő áradások pusztították a környezetet, több mint 600 000 lakost kellett kitelepíteni és 183 ember halt meg. A kormány az állam eddigi legnagyobb éghajlati katasztrófájának nyilvánította az eseményt, amely 2,39 millió lakost érintett és jelentős emberi, állati és gazdasági veszteségeket okozott.
João Engelmann kinyitja a sáros vízzel teli mosógépet Integracao Gaucha településen, lánya házában, az árvíz után. Háromnapos esőzés után Engelmann és felesége elmenekültek otthonukból. Eldorado do Sul, Rio Grande do Sul állam, Brazília, 2024. május 10.
kép | Amanda M. Perobelli, Reuters: Brazília eddigi legsúlyosabb áradásai

Hogy a dolog éppen az aszály századik napján történt, éppenséggel lehetett a véletlen műve is. T. ezt a napot is, mint minden hétköznapját, a műhelyben töltötte, az elvégzett munka örömétől átszellemülten, pusztán dél és egy óra között hagyva magának némi szünetet. Ilyenkor feleségével, M.-mel elfogyasztották szerény ebédjüket, T. közben egyáltalán nem szólalt meg, M. ellenben megállás nélkül beszélt. Sokszor mondta is, hogy ennyi erővel akár magában is dünnyöghetne, mint egy félnótás, ám férje csendes falatozása, megfontolt bólogatása, kezének kissé esetlen simogatása mégis elegendő biztosítéka volt M. épelméjűségének. Az ebéd végeztével T. rendre megcirógatta felesége hátát, csak azután tértek vissza mindketten teendőikhez.

A műhely barna volt és szürke, mintha agyagos tájra borús ég telepedne, volt ebben valami igazán megnyugtató. Valahányszor belépett ide, T.-t mindig elöntötte az az enyhülést hozó érzés, amit perzselő nyári napokon élt át egy-egy vihar közeledtével. Körülnézett, nyugtázva a délután hátralévő feladatait. Össze kell szerelni a szétesett nyugágyat, hegeszteni a fémvázakat, újrakárpitozni a széket. Mindenekelőtt azonban a mosógépet kell megjavítani. A megrendelő három napja hagyta itt nála, T. pedig ma estére ígérte, hogy működőképes állapotban szolgáltatja vissza. Az elöltöltős gépen

már kicserélte a lengéscsillapítót és az egyik eltört csavart, hogy újra rögzíteni tudja a leszakadt dobot. Cserélte a zavarszűrő kondenzátort is, a vezérlőpanel azonban továbbra is hibakódot jelzett. T. gondterhelten egyenesedett ki, idegességében a fogát szívta ütemesen. A felesége utálta ezt a hangot: sosem késlekedett emlékeztetni őt arra, hogy nem egy szivattyúhoz ment hozzá. T. letette a szerszámokat, és keselyű módjára körözni kezdett a műhelyben. Az nem lehet, hogy egy mosógép kifog rajta, hisz több százat helyrepofozott már. Lehet, hogy tanácsot kellene kérni a fiától. De nem, őt nem akarja ilyesmivel zavarni, messze lakik, családja van, elég neki a saját életét egyben tartani, nincs szüksége még az örege töketlenségével is szembesülni. Egyébként is megbeszélték M.-mel, hogy a gyerekeknek – bármi is van – mindig azt fogják mondani, hogy értük ne fájjon a fejük, velük minden a legnagyobb rendben van.

T. visszatért a géphez. Na, gyere csak, suttogta neki. Gyere csak, apukám! Azzal odaguggolt hozzá, és megpróbálta kipattintani a kezelőpanelt. Különös kattanást hallott. Aztán az a fura érzés. Először azt hitte, csak az idegesség miatt fut végig sípcsontján a hideg. De mikor lepillantott a lábára, látta, hogy melegítőnadrágja és cipője is átázott, a műhely padlóján pedig rémisztő tempóval okkerszín pocsolya terebélyesedik. Kapkodva igyekezett bezárni a mosógép ajtaját, hátha azzal sikerül megfékeznie a dobból kiáramló vizet, de az ajtó nem zárult, az oldalán lévő kallantyú csak lötyögött, a víz megállíthatatlanul zubogott tovább. A jó büdös kurva életbe, kiáltotta T., mire nyílt az ajtó, és berohant M., kétségbeesve, hogy férjének baja esett. Az asszony nem figyelt a felázott padlóra, lába kicsúszott, jókorát zuhant, majd hátán egy darabon odébb siklott, mint valami célt tévesztett curling kő. Most már mindketten szentségeltek, M. megkísérelt feltápászkodni, de a mosógépből rázúduló víztömeg újra feldöntötte, T. közben egész testével nekifeszült az ajtónak, hátha sikerül helyére nyomni a zárat. Végül csak diadalmaskodott, a vad zuhatag egy időre a dob börtönébe került, ott kavargott, egyre jobban kitöltve a teret. T. a pillanatnyi nyugalmat kihasználva felhúzta feleségét, és a vezérlőfelülethez ugrott. Most ugyanazzal a mozdulattal nyúlt a géphez, mint amivel a kezelőpanelt akarta kipattintani. A különös kattanás megismétlődött, a víz áramlása előbb szelídült, majd teljességgel alábbhagyott. T. hátrább lépett, csípőre tette kezét. Csak ekkor, hidegvérét visszanyerve döbbent rá, hogy a mosógép nincs is rácsatlakoztatva a vízvezeték-hálózatra. T. kikerekedett szemmel fordult felesége felé, M. pedig hamar ráeszmélt, min lepődött meg úgy a férje. Sokáig álltak ott mozdulatlanul, megszeppenve, mintha a világ teremtését figyelnék. Te, szólalt meg nagy sokára M., ez a gép vizet csinál, az anyád szemit!

A megrendelő este hétkor érkezett. Addigra a műhely padlója úgy-ahogy felszáradt, ám T. és M. arcán még mindig ott derengett az átélt csoda fénye. Nem tudtam megjavítani a gépet, uram, vallotta be T., de ha elfogadja az ajánlatomat, szívesen megvásárolnám Öntől így, hibásan is. A megrendelő – elgyötört, apró termetű férfi –, mint aki már hozzászokott az élet csalódásaihoz, finoman legyintett egyet. Hagyja csak, morogta aztán, legalább nem kell gondoskodnom ennek az ócskavasnak az elszállíttatásáról. A férfi elköszönt, kilépett az éjszakába. Ahogy autója felé tartott, léptei nyomán porzott a talaj.

A következő napot T. a mosógép működésének alaposabb megértésével töltötte, és szűrőt szerelt a gépbe, hogy tiszta, iható víz folyjon belőle. Rájött, hogyan lehet

szabályozni a kiáramlás erősségét és a víz hőmérsékletét. Ebédnél már a mosógép által kibocsátott vizet itták a burgonyalepény mellé, és talán most először kapcsolatuk történetében, T. volt az, aki jóval többet beszélt. Tudod, mit jelent ez, cucukám, felfogod a jelentőségét, kérdezte izgatottan, nem pusztulnak tovább a növényeink, nem fogunk soha szomjazni, se mi, se a falubeliek! Építek egy házi vízerőművet, és csökkenteni tudjuk az áramköltségeket is. M. tűnődve hallgatta férjét. Aztán hirtelen félbeszakította T. lelkendezését. Várj egy kicsit, apuka, lassítsál, értem a buzgalmadat, hogyne érteném, de kettőnk közül én vagyok a földhözragadtabb, nem úgy van az, ahogy te elképzeled! Örökös álmodozó vagy, folytatta némi nehezteléssel hangjában, ami nem baj, végül is abból születnek a nagy ötletek, ugye, csak hát, aki a saját fejébe zárkózik, az ritkán látja maga körül a világot, biztosan érted, mire gondolok. T. homlokráncolva hallgatta nejét. M. közelebb húzta székét. Ha bárki megtudja, mire képes ez a gép, halkította le hangját az asszony, mindenki idesereglik majd. Nemcsak a faluból, hanem a környező településekről is. Mindenki kuncsorogni fog, először szépen, alázatosan, először csak kis adagokért esedezve, a szomjazó gyermekükre, haldokló apjukra hivatkozva. Aztán visszatérnek, újra és újra, egyre többen, egyre többet követelve, és akkor már nem lesznek kedvesek, azt fogják kiabálni, hogy ez közkincs, ez nem lehet csak a miénk, és előkerülnek a kések, a kaszák, az öklök, és mire kettőt pislantasz, apukám, mindkettőnket a falhoz szögeznek. T. komoran rágcsálta a lepényt. Mit javasolsz akkor, kérdezte kedveszegetten feleségét. M. felállt az asztaltól, és néhány percig járkált. Aztán megtorpant: máris kész volt a terv. Palackból fogjuk árulni a vizet, nyilatkoztatta ki M., nem titkolt büszkeséggel arcán. Palackból, dünnyögte T. Árulni? Pénzzé akarod tenni? M. széttárta karját. Valamiből meg kell élnünk, te dinnye, kiáltotta az asszony, gondolj a gyerekekre és az unokákra is! Tessék, most ő is a gyerekekre hivatkozik, gondolta T. rosszallóan, de látván felesége csillogó tekintetét, és elégedett mosolyát, rögtön megenyhült. Igen, végtére is igaza van, és ha a boltinál olcsóbban adják a vizet, még így is jót tehetnek sokakkal. Jól van, mondta T., és most ő is felállt a székből. M. a nyakába ugrott, és hosszan megölelte. T. szemébe könny szökött.

A palackokat egyik távoli rokonuktól, a tejüzemtulajdonos R.-től szerezték be. R. minimális részesedést kért csak, igaz, őt sem avatták be a csodálatos mosógép titkába. A rá következő vasárnapon a környező falvak közös piacán standot foglaltak, és kihelyeztek harminc, vízzel teli palackot. Bár számítottak rá, hogy az aszálytól sújtott vidéken nagy lesz a kereslet a vízre, arra azért nem készültek, hogy egy óra alatt mindegyik palack elkel. M. a standnál maradt, türelmet kérve a körülöttük várakozóktól, T. pedig felpattant a Babettára, és már robogott is haza az újabb adagért. Aznap még háromszor kellett fordulnia. A harmadik kör után M. jelezte a tolongóknak, hogy sajnos, elfogyott a jelenlegi mennyiség. Mikor észrevette T. kérdő pillantását, odasúgta férjének, hogy nem szabad gyanút kelteniük, azt kell higgyék, nekik is végesek a vízkészleteik. T. fájó szívvel figyelte a csalódottan elkullogó embereket. Hazafelé szótlanul ült a babettán, M. mögötte kucorgott, átfonva karjával a férfi mellkasát.

Ekkortól már nemcsak vasárnaponként, hanem a hét minden napján árusították a palackokat. M. egy idő elteltével megemelte a víz árát, azzal győzve meg mind inkább elkeseredő férjét, hogy még így is jóval olcsóbb, mint a boltban kapható, egyébként hétről hétre drágább termék. T. azonban rosszul viselte a beesett arcú, cserepes ajkú

férfiak és nők, idősek és gyerekek látványát, akik már nemcsak a közeli településekről érkeztek; jöttek mindenünnen, hisz másutt nem tudták megfizetni a vizet, és meghunyászkodva igyekeztek alkudozni. Nem is a könyörgés, még csak nem is a felfeltörő zokogás volt a legborzasztóbb, hanem látni, miként ragyog fel a palackot végre megkaparintók szemében a földöntúli öröm. Igen, ez T. számára még kínzóbb volt, mert egyértelművé tette számára, hogy a szomjúság kínjai közepette milyen gyorsan bomlik le az emberi álca minden ösztönösen túlélni akaró állatról. Megkaphatnák akár ingyen is, gondolta önmagát marcangolva a férfi, jutna belőle mindenkinek, talán örökké.

A konyhában ültek, M. a pénzt számolta. Elégedett mosolya, elteltsége már nem töltötte el jó érzéssel T.-t. Sosem tapasztalt harag jelent meg benne a nő iránt, élete szerelme, gyermekei anyja iránt. Meg tudta volna ütni, földre tudta volna borítani, és fojtogatni, amíg van benne szusz. T. alig nyúlt az ételhez, félretolta a tányért. Nem, ez így nem mehet tovább, döntötte el. Nehéz volt megszólalnia, mert tudta, hogy az indulattól remegni fog a hangja. Aztán mégis összeszedte magát. Holnaptól, jelentette ki, ingyen osztjuk a vizet. M. felnézett a pénzkötegből, értetlen arccal fordulva T. felé. Hisz ezt már megbeszéltük, mondta aztán, inkább elnézően, mint felháborodva. T. nyakát elöntötte a forróság, szája kiszáradt. Felőlem dugdoshatjuk a mosógépet, rendben. De a palackokért nem kérünk el soha többé pénzt! M. most már megértette, hogy férje komolyan beszél. És ismerte annyira T.-t, hogy tudja, a férfi ritkán makacsolja meg magát, de olyankor aztán igazán, olyankor nincs az az erő, ami kimozdíthatná fafejű csökönyösségéből. M. megrémült. Ne butáskodj, apuka, kérlelte, végre lesz megtakarításunk, végre el tudunk menni a tengerhez is, végre… Elég ebből, kiáltotta magából kikelve T., így lesz, vagy sehogy! Azzal feldúltan kiviharzott a konyhából, ki a vályogházból is, át a műhelyépület felé.

M. egész másnap magába roskadtan ücsörgött. Nem szóltak egymáshoz, kerülték a másik tekintetét. Az asszony bekapcsolta a tévét, órákon át bámulta a képernyőt, de pár perccel később már fel sem tudta idézni, milyen műsort nézett az imént. Délután kopogtak az ajtón, de ő úgy tett, mintha süket volna. Csak arra figyelt fel, hogy T. kilép a ház elé, és az ott összeverődött sokasághoz szól. Sajnáljuk, zengett T. hangja, sajnáljuk, de mi is kifogytunk a vízkészletből! Sajnáljuk, ha az elmúlt hetekben hiú reményeket ébresztettünk! Ne haragudjanak ránk! Azzal visszahátrált az előtérbe, és becsapta az ajtót. Az elégedetlen moraj még sokáig hömpölygött a ház körül, de idővel elenyészett. M. hallotta férje zihálását, és hallotta, amint T. újra elhagyja a házat. Megy a műhelybe, gondolta az asszony. M. jó darabig hezitált, aztán rászánta magát: felállt a tévé elől, megigazította szoknyáját, és követte férjét.

Mire odaért, a mosógép szétzúzott darabjai már szanaszét hevertek a barna padlón. T. kezében még remegett a súlyos vasdorong, és csörömpölve hullott a földre. Percekig álltak némán, egyikük sem tudta, mit mondjon. Akkor M. óvatosan közelebb lépett T.-hez, és finoman belekarolt. T. letörölte verejtékes homlokát, átölelte feleségét. Gyere, szólt csendesen az asszony, üljünk le kicsit a kertben.

Már esteledett, ők a két rozoga kerti székből figyelték az eget. A sűrűsödő sötétség miatt nehéz lett volna megmondani, de odafent mintha szürke fellegek gyülekeztek volna.

KIVÁLASZTÁS

Ez a munka a fikciót és a tényeket ötvözi, hogy szembesítsen a vállaltan LMBTQI+ űrhajósok múltbeli kirekesztésével az Egyesült Államok űrkutatási programjából. A fotós a NASA archívumában és az Egyesült Államok Nemzeti Levéltárában kutatva sem talált olyan dokumentumot, amely igazolta volna, hogy a homoszexuális közösség részt vett az űrkutatási programban. Ez a hiány adta az ötletet, hogy elképzelje a Meleg Űrkutatási Ügynökséget, azt a sokszínű és befogadó intézményt, amely ünnepélyes emléket állít a homoszexuális űrhajósoknak.
kép | Mackenzie Calle (Egyesült Államok) | Meleg Űrkutatási Ügynökség

A kiválasztás gyorsan és az egyszerű halandó számára felfoghatatlan szempontok szerint zajlott. Csak leültették oda őket, sisakot húztak a fejükre – ezt nem igen tudták hová tenni –, és már záporoztak is a kérdések, de olyan sebességgel, hogy gondolkodni is alig maradt idő. A monitoron minden kérdés után két opciót villantott fel a gép, ezeket kellemes női hang olvasta fel.

János elhelyezkedett a székben, a nagy izgalmak közepette némi megnyugvással tapasztalta, hogy a sisak üvege legalább nem párosodik be. Aztán elkezdődött a bombázás.

Kérdés: CSALÁDI ÁLLAPOTA?

Válaszok:

Nőtlen/hajadon vagyok.

Szeretnék egyszerre több partnert.

János egy pillanatra lefagyott. Hisz volt neki barátnője, a Gréti, akivel már az esküvőt tervezgették. Ilyen opció azonban nem volt. Jó ég, mit várnak tőle, melyik a helyes válasz? Lehet, hogy azokat a jelentkezőket részesítik előnyben, akik lemondva magánéletükről, teljes valójukban adják át magukat a cégnek? De mi van akkor, ha inkább a vállalkozókedvű, nyitott gondolkodású emberek mennek át a rostán? A monitoron megjelent egy világító kör, melynek kerülete – akár egy fogyatkozó kígyó –

törlődni kezdett, ezzel jelezve, hogy mindjárt lejár a válaszadásra szánt idő. János tehát, ösztöneire hallgatva, megjelölte az egyik opciót.

Nőtlen/hajadon vagyok.

Szeretnék egyszerre több partnert.

Bűntudatra, válaszcserére nem volt idő. Már jött is a következő kérdés.

MIT SZOKOTT SZABAD IDEJÉBEN CSINÁLNI?

Amikor csak lehet, a természetben töltöm az időt.

Különböző gépeket bütykölök.

János ismét lázas gondolkodásba kezdett, főként, hogy rövidesen újra megjelent a képernyőn az a saját farkába harapó fénykígyó. Szeretett Grétivel az erdőben sétálni, gépeket ellenben sosem bütykölt, viszont úgy érezte, egy ilyen jellegű hobbi talán közelebb áll leendő munkaköri elvárásaihoz.

Amikor csak lehet, a természetben töltöm az időt.

Különböző gépeket bütykölök.

Amint megjelölte a választ, valami különös hideg járta át testét. János nem tudta eldönteni, hogy ez rossz érzés-e, végtére is korábban ritkán tapasztalt határozottság társult hozzá. Igen, biztatta magát, a döntés képessége erőt ad, és talán csak ennyit néznek, talán csak arra kíváncsiak, tudok-e döntéseket hozni.

HOGYAN REAGÁL ARRA, AMIKOR HIBÁT KÖVET EL?

Sosem hibázom.

Sosem hibázom.

János itt, hiába támadt fel benne az imént a magabiztosság, újfent megtorpant. Mi ez? Valami rendszerhiba? Véletlen vagy szándékos a két azonos válaszopció? Vajon van-e jelentősége, hogy az elsőt vagy a másodikat jelöli-e meg? Talán, ha az elsőre esik a választása, az a kognitív teljesítmény sebességének mutatója. Talán, ha a másodikat jelöli meg, az meg a kellő mérlegelési képesség fokmérője. A fénykígyóból már csak kevéske maradt meg.

Sosem hibázom.

Sosem hibázom.

Igen, csak így lehet. Ki kell kapcsolni a válaszok túlgondolását. El kell feledkezni most Grétiről is, a szüleimről is, a nővéremről is, el kell feledkezni a kutyánkról is, és el kell feledkezni kicsit saját létezésemről is. Mostantól, döntötte el János, mostantól nem mérlegelek. Automata üzemmódba kapcsolok.

MI HAJTJA ÖNT?

Szeretnék valami igazán jelentős dolgot elérni.

Szeretem megcsókolni az ellenkező nem vonzó tagjait.

MIT ÉRT JELENTŐS DOLOG ALATT?

Jól akarom szolgálni az emberiséget.

Focilabdát szeretnék a Holdra rúgni.

MIT JELENT ÖNNEK AZ EMBERISÉG?

Képes vagyok meríteni az emberiség által felhalmozott tudásból.

Képes vagyok kapcsolódni az emberekhez.

MIT GONDOL AZ EMBERISÉG ÁLTAL FELHALMOZOTT TUDÁSRÓL?

Megfelelő szelekcióval mindig megtalálható az objektív igazság.

Kellő távolságtartással érdemes kezelni, a legtöbb megállapítás relatív.

MIT JELENT EMBERNEK LENNI?

Az a megnyugvást adó hideg már egészen kitöltötte János belsejét.

Problémát.

Egyedüli fajként saját létezésünket problémaként értelmezni.

HOGYAN LEHET LEGHATÉKONYABBAN PROBLÉMÁKAT KEZELNI?

A b1z0nytalanság1 tényezők k11ktatásával.

Alternat1vák mérlegelésével.

MIT TEKINTHETÜNK A BIZONYTALANSÁGOT LEGINKÁBB FOKOZÓ TÉNYEZŐNEK?

A más1k emb0r szab0d 0kar0tát.

Az emb0rek köz0tt1 1nter0kc10kat.

A képernyő elsötétült. Valami végtelen, mégis áttekinthető űr húzódott szét előtte. Jó volt ebben a semmiben lebegni, jó volt nem emlékezni semmire, mert ettől megszűnt az idő is. Ki tudja, mennyi idő elteltével a kellemes női hang ismét megszólalt:

GRATULÁLUNK! ÁTMENT AZ ELSŐ SZŰRÉSEN. MINDENHOL JÓ VÁLASZT ADOTT. MOSTANTÓL ÖNRE BÍZZUK A KIVÁLASZTÁS MINDENNÉL FONTOSABB FELADATÁT!

A sisak üvege valahogy ellaposodott, nem látszódott már, hol találkozik sisak és üveg, immár a teljes horizontot ez a lapos, apró, folyékony kristályok által alkotott áttetsző réteg alkotta. A szobába nemsokára vézna, idegesen kapkodó férfi lépett. Engedelmesen hagyta, hogy fejére húzzák a sisakot, majd leült a székre.

János feltette neki az első kérdést.

HUZALOZVA

MOLLY ÉS A GÉPEK SZERELME

Itt azt írják, hogy teltkarcsú jelentkezőket várnak, mondja Molly, és Rogerre pillant. Roger a fotelben ül, pipaszár lábát keresztbe veti, reszketős ujjával zörgősen babrál az újságpapíron. Mellette a dohányzóasztalon gőzölög a tea, a pára úgy csapódik le a bögre mellett, mint a gabonakör a földönkívüliek érkezése nyomán. Vagyis dagadtakat, szívem, mormogja Roger, dagadtakat várnak. Molly behúzza puha hasát, mikor Roger ilyeneket mond, házát vesztett, védtelen csigának érzi magát. Ilyenkor a tükörbe sem tud nézni, és irigyli Roger beesett arcát, csontos vállát, girhes hátát. A lényeg, mondja Molly egy sóhajtás után, hogy arra gondoltam, jelentkezem én is. Hátha működik. Roger ráz egyet az újságon, a papír fenyegetően zörren, csendre intve Mollyt. Molly járkál a szobában, férje Albert Einstein fehér házi látogatásáról olvas. Nem dolgozom, nem járok el sehová, nem csinálok egész nap semmit, szólal meg újra Molly. Unatkozom, Roger, és úgy érzem magam, mint egy teszetosza gyerek, vagy nem, inkább, mint egy mások talpára ragadó kutyapiszok. Roger leereszti az újságot, szúrós pillantást vet feleségére. Ne ízléstelenkedjünk, kérlek! Molly sírni szeretne, de valahogy ahhoz sincs kedve. Csak annyit kérek, Roger, hogy helyeseld a tervemet, hogy biztass kicsit. Elvégre még senki sem próbálta ki ezeket a gépeket, mi van, ha veszélyesek? Roger a dohányzóasztalra teszi az újságot. Lassú mozdulattal leemeli szemüvegét, megtörölgeti a lencsét, majd visszabiggyeszti az orrára. Molly, mondja, el kell fogadnod, hogy az idő szalad, a nappalok és éjszakák szorgosan lapátolják rád az öregséget. Ne járasd le a családunkat azzal, hogy bedőlsz minden ócska hirdetésnek. Te ilyen vagy, Molly, az én kis duci Mollym. Molly arca elvörösödik, lábával nagyot dobbant a parkettán. Hát te sem vagy már egy Clark Gable, sikoltja, és kirohan a szobából. Roger egy ideig néz utána, aztán bekapcsolja a rádiót, és hátradől a fotelben. Az NBC rádiócsatornán Jack Benny hangja szól, Roger rövideket nevet, mintha köhögne.

Molly a fürdőszobában áll, ömlik róla a verejték. Leszaggatja magáról a ruhát, fuldoklik. Fehérmárvány csempék, aranyozott csaptelepek, ragyogó kerámiakád, minden olyan tiszta és kecses, az ő rózsaszínes-barnás húsa meg ott remeg középen, mint a villával meglökött kocsonya, és éppoly áttetszőnek is érzi magát. Teltkarcsú vagyok, nem dagadt, szipogja Molly, és nagyokat lélegzik, hogy megnyugodjon. Nem szabad kiborulnom, gondolja, nem szabad, mert Roger megint azt vágja a fejemhez, hogy olyan hisztériás rohamaim vannak, mint anyámnak, akit bedugtunk a diliházba, az Isten bocsássa meg nekünk! Roger a végén engem is betessékel valami elmegyógyintézetbe, aztán felcsíp egy fiatalabb, vékonyabb macát. Na, azt már nem, drágám, azt már nem, sziszegi Molly, és dühödt elszántsággal néz a tükörbe. Jelentkezni fogok a hirdetésre, lefogyok és gyönyörűszép leszek, és Roger majd térden állva könyörög, hogy megcsókolhassa a kezemet. Nem kell a jóváhagyása, nem parancsolhat nekem. Molly nagyokat lélegzik, kihúzza magát. Még ma elmegy a fogyókúrára. Akár tetszik a férjének, akár nem.

Roger mindennap lemegy a klubba, ahol kártyázik, billiárdozik és politikáról beszélget a vörhenyes Eddy Strawlanddel és a vaksi Howard Pennellel. Legalábbis ezt

szokta mondogatni a feleségének. Molly ugyanis szentül hiszi, hogy mivel ennyire unalmasan nem lehet egész délutánokat eltölteni, a férje ilyenkor bizonyára füstös jazz-poklokba merül alá, ahol fekete énekesnők gömbölyű fenekét markolássza. Roger az órájára pillant, és átkiabál Mollynak, aki a hálóban fekszik és olvas. Molly, megyek a klubba kártyázni, billiárdozni és politikáról beszélgetni a fiúkkal. Molly egy ideig nem válaszol, Roger előredugja a fejét, mint egy teknős, úgy hallgatózik. Rendben, kiált vissza Molly, érezd jól magad, csillagom. Hangja derűs, erőteljes, határozott. Roger megvakarja a tarkóját, furcsállja a dolgot, de aztán újra a karórájára néz, sietnie kell. Veszi a kabátját, kalapját, és útnak ered. Későn jövök, kiált még vissza az ajtóból, ne várj meg a vacsorával! Nem foglak, kiált vissza Molly, és az ágyban fekve hallgatja az ajtó csapódását, aztán magában számol. Egy-kettő-három-négy, Roger a felhajtón lépdel. Tizenkettő-tizenhárom-tizennégy, Roger a Fordhoz ér. Húsz-huszonegy-huszonkettő-huszonhárom, Roger beszáll az autóba. Hamarosan felberreg a motor, a Ford kifarol, és messze viszi a férfit. Molly még vár kicsit, még fekszik, talán csak babonából, de a szíve már izgatottan kalapál. Aztán felkel, készülődik, és úgy érzi magát, mint a kémfilmek hőse, aki titkos küldetésre indul.

Az utcán sietősen halad, szinte szalad, sálját az orráig húzza, hogy ne ismerjék fel a szomszédok. De persze így is felismerik. Bob Pensdale a kertjében füvet nyír, vígan kurjant neki, hogy adj isten, szomszédasszony, hová ilyen kapkodósan, tán csak nem a szeretőjéhez. Willy Heart a füvet nyírja a kertben, integet, és kiált neki, Molly kedvesem, adja át üdvözletemet Rogernak. Fúj a szél, a csillagos-sávos lobogók egyformán csattognak a kertváros minden házán. Patrick O'Connor leállítja a fűnyírót, megtörli homlokát, és huncut képpel tiszteleg Mollynak. Patrick O'Connor néma. Egy házzal odébb Nelly Jennings éppen limonádét visz ki fűnyírót tologató férjének, Samnek, közben odakiált Mollynak, hogy szervusz, Molly, valamikor átjöhetnétek rádiót hallgatni. Molly mindenkinek válaszol, mindenkinek int, arca kipirult, és azon gondolkodik, milyen fedőtörténetet ad majd be Rogernek, ha a szomszédok elpletykálják gyors kiröppenését. Molly agya még sosem volt ennyire friss, sose forgott ilyen gyorsan, mire a buszmegállóhoz ér, már tudja, mit hazudik a férjének. Roger, egyetlenem, van egy titkom. Amíg te a klubba járkáltál a barátaiddal, én elvégeztem egy főzőtanfolyamot, bizony, Linda Perkins főzőtanfolyamát, amit a belvárosban is hirdetnek a plakátok. Megtanultam főzni, hogy újra olyan finomakat ehessél, mint amikor édesanyád főzött rád. Ezt fogom mondani, gondolja Molly, főzni nem olyan nehéz, a nagymamám is mutatott régebben ezt-azt, még odalent Louisianában.

Jön a busz, Molly úgy lép fel, mint a gyerek, mikor először megy egyedül iskolába. Korábban nem utazott buszon, mindenhova Roger vitte a Forddal. A vezető unott pofával figyeli, ahogy nehézkesen szedi a lépcsőket. Molly kérdő tekintettel áll meg a vezetőfülke mellett. A buszsofőr idegesen harapdálja hol hosszabbra, hol rövidebbre nyírt bajszát. Igen?, kérdi aztán. Molly előkotorja zsebéből az újsághirdetést, és rábök a címre. Ide akarok eljutni, uram. A sofőr rág még néhányat a bajszán, majd szív egyet az ínyén. Több foga hiányzik, a nyelve lepedékes, torkából mocsárszag párolog. A harmadiknál szálljon le, mormogja. Molly fizet, átveszi jegyét, és hátraballag a busz végébe, másutt már nincs hely. A busz hátsó részén fekete pár ül, a motor forróságától izzadtan csillognak. Molly utoljára kislányként látott fekete embert. Észrevesz egy szabad ülést, közel hozzájuk, letelepszik, majd hátrapillant rájuk. A férfi és a nő

egymásnak dönti fejét, csendes boltívet képezve a rázkódó buszon. Sűrű, göndör hajuk fürtje, mint ezernyi kéz kapaszkodik a másik ezerbe. Molly irigykedve figyeli őket. A testüket irigyli. Rogernek igaza volt, tűnődik, ha a feketék állatok volnának, biztosan lovak lennének, olyan izmos, ruganyos a testük. Molly utál ülni, ilyenkor még jobban feltornyozódik rezgő pocakja, ami a busz huppanásaira úgy reng jobbra-balra, mint egy bölcső. A fekete pár csókolózik. A szemérmetlen cuppogás beveszi magát Molly fülébe, egy pillanatra megjelenik előtte, hogy ő csókolózik ezzel a lótestű ördöggel, belebizsereg a gondolatba. Hátrafordul, és éles hangon a fekete párra szól, ne ízléstelenkedjünk, kérem! A feketék abbahagyják a csókolózást, lehajtják fejüket, de a férfi szeme még villan egyet.

Molly előrefordul, többet nem néz rájuk, inkább az utat figyeli. A fák zöld függönnyé mosódva suhannak el mellette. Egy csapat piszkos képű csibész kavicsokkal dobálja meg a buszt. Molly úgy érzi magát, mint aki idegen földre tévedt. Egy pillanatra átcikázik agyán, hogy vissza kellene fordulnia, vissza a jól ismert utcába, az otthonukba. De aztán megerősíti a szívét, nagyokat lélegzik, megnyugszik. Egy nő tegyen azért, hogy végre emberként kezeljék. Egy nő legyen legalább annyira elszánt, mint egy férfi. Még Eleanor Roosevelt is megmondta, sokkal fontosabb szerepeket kell a nőknek osztani. Igen, suttogja Molly, odamegyek, és lefogyok azokkal a csodagépekkel. Olyan karcsú leszek, mint Jean Harlow, utánam fordulnak majd az utcán. A busz a harmadik megállóhoz ér, Molly feltápászkodik, előre siet, elköszön a sofőrtől, és leszáll. A busz Molly régi világának utolsó tanújaként gurul tovább, a nő most még anyátlanabbnak érzi magát.

A városban van, a város sosem látott részén. A dolgukra sietők emberek közül több majdnem fellöki. Molly újra előveszi az újsághirdetést, és ellenőrzi a címet. Észrevesz egy lassabban közlekedő, öregedő férfit, aki valahogy az édesapjára emlékezteti. Apjának mindig az egyetlen Mollyja maradt, a virágos mezők tündére, fátyolszárnyú csillaglányka. Molly ettől megkönnyebbülést és némi biztonságot érez. Jó napot, uram, szólítja meg a férfit, tudna segíteni? A férfi végigméri Mollyt, szeme kedves, mint egy kisfiúé. Kérem, drága, parancsoljon. Molly megmutatja az újsághirdetést. A férfi bólint, útba igazítja Mollyt. Molly megköszöni, és sietne tovább, de a férfi utánakap, belemarkol Molly lötyögős felkarjába. És a hála, aranyom, kérdezi a férfi. Arca eltorzul, hülye vigyor ül ki rá, a szeme meg közben valahogy szégyenkezik. Molly nem tudja, mit kellene tennie, ezért felsikolt. A férfi összerezzen, elereszti Molly karját, és kereket old. Molly szaporán veszi a levegőt, közben dörzsölgeti fájós felkarját. A városban gonosz köd telepedik az emberek tudatára, jól mondta ezt Permont tiszteletes. Ez a köd még a tisztességest is kaparó szörnyeteggé aljasítja. Sokáig nem is tud elindulni, úgy érzi, ha most követné a gazember útmutatását, azzal arcon köpné magát. De mást már nem akar megkérdezni, és szaladnak a percek, amíg Roger a klubban vagy akárhol is tölti az idejét. Végül nekiiramodik. A hirdetésben megadott cím pár saroknyira van, egy-két percen belül odaér. A kapu fölött réztábla lóg, rajta nagybetűs szöveg: Csodákat művelünk a testével. Molly elpirul, lesüti a szemét, de belép a kapun.

Odabent sötét van, Molly nehezen szokja meg, vállával neki-nekidől a szűk folyosó falának, ahogy vaksin botorkál előre. Belerúg valamibe, ami csörömpölve odébbgurul. Végül elér egy fehér festékkel mázolt nyílhoz. A nyíl rozsdás ajtóra mutat. Molly megigazítja a haját, megigazítja szvetterét, aztán benyit az ajtón. Forróság csap az

arcába, és erős lámpák vakító fénye. Hunyorogva csoszog előre, már másodszor vakul meg. Most egy hang szól hozzá, azt követi, arra fordul. Üdvözöljük a Fit for Fatnél, ön a legjobb helyen jár. Molly megdörzsöli a szemét, pislog néhányat. Karcsú, szőke nő áll előtte, világoskék, mélyen kivágott blézerben, combjára simuló, kis híján térdéig felvarrt szoknyában, stiletto sarokkal cipellőjén. Greta Garbo, lihegi Molly. Nem, nevet a csinos hölgy, de azért köszönöm! A nevem Sandy, és a Fit for Fat segítségével fogytam le. Én leszek a segítője. Molly szíve újra vad kalapálásba kezd, hát igaz lenne? Tényleg ilyen alakot lehet itt szerezni? Mutassa az utat, kérem, suttogja Molly, Sandy pedig fenekét látványosan riszálva vezeti át a fogadóhelyiségből a váróba. A váróteremben minden fehér, ragyogóan fehér, mint egy műtőben. Molly leül. A szék nagyon kicsi, szorítja a fenekét és a derekát. Biztosan azért kényelmetlen, hogy éreztessék, milyen kövér vagyok, gondolja Molly durcásan. A szék újabb ajtóval szemben helyezkedik el. Az ajtó mögött zakatolás és női sikkantások hangja keveredik. Molly fészkelődik a széken, nagyokat nyel, izgul. Mi lehet odabent, mi vár ott rá? És egyáltalán, mennyi idő telt el, mióta kisurrant otthonról? Mindenképpen Roger előtt kell hazaérnie. Most nyílik az ajtó, Sandy lép ki széles mosollyal. Jöjjön, Molly, előkészítettünk önnek egy gépet. Molly feláll, a szék is felemelkedik vele, ingerülten visszalöki a földre. Meghúzkodja a szvetterét, és követi Sandyt.

Ahogy belép az ajtón, hátratántorodik a látványtól. A fal mellett fekete gépszörnyek sorakoznak, ölelésükben puha, fehér húsú asszonyok, petyhüdt ajkukon reszket a kéj. A fémkarok gyömöszölik, szorítják, dörzsölik és löködik őket. Molly áll az ajtóban, és – észre sem veszi – belekapaszkodik Sandy karjába. Sandy újra nevet, ne butáskodjon, szentem, nem annyira félelmetesek ezek a masinák. Jöjjön, jöjjön! És húzza Mollyt, aki sorsába beletörődött halálraítéltként battyog mögötte. Sandy leülteti a szabad géphez. Itt leszek maga mellett, suttogja, és úgy kacsint rá, olyan kacéran, hogy Molly belezavarodik. Ül és vár, egyszer csak csikorgást hall, vastag acélköteg ereszkedik a vállára, leereszkedik a hónaljáig, és onnan vissza, mintha dupla nelson-szorításba fogná, háta megfeszül, melle megemelkedik. Mollyban bent reked a levegő, a gép meg csak húzza-húzza hátra a vállát, mintha ketté akarná pattintani a gerincét. Segítségért kiáltana, amikor az acélköteg enged a szorításon, a levegő pedig végre kitör a tüdejéből. Teste elernyed, forróság önti el, szeme párásan csillog. Sandy mosolyog rá. Na, ugye, hogy nem is olyan rossz?, kérdezi, és megpaskolgatja Molly vállát. Nem, nem, sőt, azt hiszem…, mondaná Molly, amikor a gép újra hátrafeszíti, újra elakad a lélegzete. Minden gépet kipróbál, eleinte félszegen, a többi asszony bátorító pillantásától követve, aztán egyre lelkesebben, egyre nagyobb hévvel. Az egyiken lovagol, a másik a felkarját masszírozza, épp ott, ahol az öregedő szatír megszorította, a harmadik farpofáját dögönyözi. Csak úgy dől belőle a verejték, folyik-folyik mindenfelé. Ez működik, lihegi Molly, miközben egy párnázott szerkezet éppen a csípőjét tekeri, ez működik, sikoltja. Erőtlenül dől hátra, sosem érzett boldogság dörömböl a bordáin. Csillagokat lát, a szoba, benne minden géppel és iszamósan fénylő asszonnyal homályosan forog és billeg, mintha földöntúli bárkán utaznának. Eszébe jut utolsó együttléte Rogerrel, amikor a férfi erőtlen karján támaszkodva, sápadt arccal dünnyögte a Zúg a folyót, miközben hüllőszerű, hideg teste, mint az apadó víz, meggyőződés nélkül dolgozott. Roger, sóhajtja Molly, Roger, te szerencsétlen balfasz. Mit tudsz te ezekhez a fémvázas fiúkhoz képest? Molly ekkor a falon függő órára

pillant. A boldogságot hideg rémület szorítja ki. Te jó ég, már egy órája itt vagyok?! Hiába próbálja nyugtatni Sandy, kapkodósan készülődik, megtörülközik, átveszi ruháját, amit gondosan bekészített táskájába, megkérdezi Sandyt, mivel tartozik, kifizeti, azzal lohol kifelé.

A buszon alig ülnek. Ezúttal legelöl, a vezető mellett telepszik le. A sofőr ismeretlen nótát fütyül, ujjával a kormányon dobol. Egy kukoricaföld mellett haladnak el, esteledik. Varjak reppennek az égre, komótos köröket szelnek, a világ csendes, a világ még sosem volt ennyire békés. Molly ül a buszon, végre van egy kis ideje kiélvezni az új tapasztalatot. Bizsereg mindene, mintha kilométereket futott volna, combja még reszket. Szíve sűrű vért pumpál, sűrű, fekete vért. Most én is olyan vagyok, mint egy ágaskodó paripa, gondolja, legszívesebben énekelne és táncolna. A kertvárosba érnek, elköszön a sofőrtől és leszáll. Bob Pensdale vendégül látja Willy Heartot, a verandán ülnek és isznak, Molly tudja, hogy alkoholt, hiába próbálják limonádénak beállítani. Bob és Willy zavartan köszönnek Mollynak, kezükkel esetlenül próbálják eltakarni a poharakat. Molly rájuk legyint. Patrick O'Connor a kertjében ül, és az első csillagokat bámulja. Mikor Mollyra pillant, bárgyún elmosolyodik. Molly egyedül őt kedveli a szomszédok közül. Szervusz, Patrick, mondja halkan, a férfi biccent. A levegő friss és hűvös örvényekben kavarog.

Molly hazaér – Roger előtt ér haza. Lassan, ráérősen bemegy a nappaliba, leroskad a kanapéra, és csak szuszog hosszan, lehunyt szemmel. Mikor Roger megérkezik, Molly már a holnapon gondolkodik, alig várja, hogy újra elmenjen a Fit for Fathez. Roger ledobja kalapját, felakasztja kabátját, fáradtan és görnyedten ül Molly mellé. Milyen napod volt, Molly, kérdezi színtelen hangon. Egész jó, drágám, egész jó. Holnap is mész a klubba, ugye? Roger szeme tágabbra nyílik, van valami szokatlan Molly hangjában, de végül úgy dönt, nem kezd faggatózni, csak röviden rávágja, hogy persze, mint mindig, hisz tudod, kis butus. Molly bólint és feláll a kanapéról. Kimerültem, Roger, megyek és lefekszem. Hogyne, Molly, hogyne, dünnyögi Roger maga elé meredve. Molly átbandukol a fürdőszobába, alaposan megmosdik, és úgy dől be az ágyba, mintha hónapok óta nem aludt volna.

Ettől kezdve mindennap bebuszozik a városba, és hagyja, hogy a gépek kényeztessék. Minden alkalom után egyre soványabb, egyre elégedettebb. Roger észreveszi, hogy karcsúsodik, szóvá is teszi. Molly azt mondja, a rádióban hallott egy csodadiétáról, kipróbálta, és tényleg működik. Roger ilyenkor gondterheltnek tűnik, de sosem akar többet tudni. Molly elnevezi a gépeket, mintha mindegyik jóképű tengerész lenne, Peternek, Steve-nek, Jerrynek. A fémkarok leolvasztják róla a kilókat, és minden alkalommal az egekbe repítik. Molly idővel féltékennyé válik, már nem nézi jó szemmel, hogy más asszonyokat is szeretnek. Egy vagon pénzt fizet a Fit for Fatnek, hogy egy órára egyedül bérelhesse ki a géptermet. Rogernek azt mondja, főzőtanfolyamra jár, azért kell ilyen sok pénzt fizetnie. Roger sosem kéri Mollyt, hogy főzzön neki. Csak hallgat, és maga elé mered. Felesége már vékony és csinos, füttyögnek utána a férfiak. Sandy egy napon felmond a Fit for Fatnél, a cég egyik vezetője felajánlja az állást Mollynak. Molly gondolkodás nélkül elfogadja, most már ő csábít új ügyfeleket a gépterembe.

Szerda van, minden asszony elment már. Molly áll a teremben, és elérzékenyülve figyeli a zsírtól csillogó gépeket. Jól dolgoztál ma is, Steve, mondja, és megpaskolja az

egyik fémköteget. A gépek zakatolnak, sosem állnak le. Sosem, kivéve most. Valahonnan halk pukkanás hallatszik, és Peter, Steve és Jerry egyszer csak megállnak. Molly rémülten sikolt, kétségbeesetten lökdösi a gépeket. Ébresztő, fiúk, zihálja, na, ne hülyüljetek már, gyerünk, ébresztő! Peter, Steve és Jerry döglött merevségbe dermednek. Molly arcára tapasztja tenyerét, szemében rettegés. Fiúk, kiáltja, elég a bolondozásból, fel-fel, munkára! A gépek hallgatnak, Molly zokog. Segítség, üvölti, segítség, sikítja torkaszakadtából. Az épület üres, rajta kívül senki nincs ott. Könnyeit hullajtva szalad ki a gépteremből, fuldoklik, faltól falig támolyog. Mi lesz így velem? Meg kell menteni őket. Megbotlik valamiben, nekiesik az egyik falnak. A fal gipszkarton, átszakad, ő a földre zuhan. Ismeretlen folyosón fekszik, valahol víz csöpög, sötét van. Lábra áll, letörli könnyeit, szipogva elindul. Nem messze észrevesz egy irodát, az ajtaja résnyire nyitva. Molly odalopódzik az ajtóhoz, és hallgatózik. Férfiak ülnek bent, beszélgetnek. Árnyaik néha átsiklanak az ajtó üvegén. Az istenit, Eddy, mérnökök vagyunk, nem lelkészek, hogy arról döntsünk, mi jó és mi nem az. Mi arról döntünk, mi hasznos. De akkor is, felel Eddy, azért ez mégiscsak bizarr. Tudtam, hogy nem lett volna szabad elmondanom neked, tudtam, szólal meg a harmadik férfi hangja. Molly gyomra összeszorul. Rogernek igaza van, mondja az első hang. Howard Pennel az, döbben rá Molly. Roger és Eddy és Howard. Te vagy a gépkezelő, Eddy, indítsd el a gépeket, szól Roger határozott hangon. Azért mondtam el, hogy mi hajtja a gépeket, mert a barátom vagy, nem hittem volna, hogy nincs hozzá gyomrod. Én sem, Eddy, csalódást okozol, mondja Howard. Ti nem vagytok normálisak, csattan fel Eddy, emberi zsírral működtetni gépeket?

Molly kikerekedett szemmel áll, hátát a falnak veti. Úgy van, Eddy, emberi zsírral, feleli kimérten Roger. Sokkal takarékosabb, mint a benzin. Mi itt nem ártunk senkinek, Eddy, jót teszünk a nőkkel. Ők pedig azzal hálálják meg, hogy táplálják a gépeket. Ez egy kísérlet, Eddy. Ha működik, márpedig nagyon úgy tűnik, hogy működik, idővel át lehet állítani az ország gépgyártását zsírhajtású szerkezetek előállítására. Az autóink, a fűnyíróink, a háztartási gépeink mind emberi zsírt esznek majd, és mi leszünk a legkarcsúbb nemzet. A zsír örök üzemanyag, barátom, és ez benne a zseniális. Egy ideig csend van az irodában. Aztán Eddy halkan azt mondja, betegek vagytok, fiúk, én végeztem. Eddy kiviharzik az irodából, nem veszi észre Mollyt, a másik irányba fordul. Molly vár egy kicsit, fejében kavarognak az imént hallottak. Aztán gondol egyet, megigazítja immár jó pár számmal kisebb szvetterét, és belép az irodába. Roger és Howard döbbenten nézi az ajtóban álló Mollyt. Molly, nyögi Roger. Molly ezernyi mindent mondana férjének, de a szavak összezsúfolódnak a torkában, és semmi sem jut túl rajta. Végül annyit mond, gyere, Roger, vigyél haza! Roger engedelmesen felpattan, és már szalad is a kocsihoz. Molly vár kicsit, Howardot nézi, aki feszengve forgatja vaksi szemét. Howard, szólal meg Molly, és hangja halkabb, de erősebb, mint bármikor. Indítsd újra a gépeket. Howard döbbenten bámul rá, de aztán bólint.

Molly Roger mellett ül a Fordban. Suhog mellettük a hideg éjszaka. Roger időnként oldalra pillant feleségére. Molly tűnődve nézi a vágtázó utat. Tudod, Roger, én szívesen táplálom azokat a gépeket. De nem azért, mert így takarékos vagy hasznos az országnak. Azért teszem, mert jobban szeretem őket, mint téged. Roger nyel egyet, görcsösen szorítja a kormányt. Molly, dadogja, Molly, menjünk el együtt Európába, lássunk világot, ahogy fiatalon terveztük. Molly lesújtó pillantást mér férjére. Ne

erőlködj! Roger visszafordul, az utat figyeli. Pár percig csendben ülnek a kocsiban. Mondd csak, Roger, mi hajtja a Fordot, kérdezi Molly. Roger zavartan felel, zsír, Molly, zsír hajtja. Molly elmosolyodik. Behunyja szemét, hagyja, hogy a süvöltő est a haját húzza. Elképzeli, hogy ő a mindenség anyja, igen, ha már saját gyermeke nem lehetett, ő minden forgó-pergő-zakatoló-tekergő-pittyegő szerkezet táplálója. Az ő teste működteti az utakon száguldó autókat, a földeket túró gépeket, az ő teste élteti az ország gazdaságát, de legfőképpen az ő teste élteti Petert és Steve-et és Jerryt. Életedben először végtelenül boldoggá tettél, Roger, sóhajtja. Végtelenül boldoggá. Roger ül a volán mögött, és arra gondol, micsoda szerencsés fickó ő, hogy ilyen csodálatos feleséggel áldotta meg a sors. Akkor minden rendben?, kérdezi reménykedve. Véget ért a férfiak uralma, gondolja Molly, és nem válaszol.

A Ford repíti őket a sötétben.

HIDEG, HIDEG

Sokáig nem is akartam szóvá tenni, magyarázkodott a felesége. Ő ült a fotelban, nézte a meccset, és csak úgy félszemmel figyelt a törékeny nőre. Háttérzaj. Igaz, azt így is látta, hogy felesége mintha reszketne, közben meg morzsolgat valami törlőrongyot. Húsz éve éltek együtt, a férfi pontosan tudta, addig nem nézheti nyugodtan a meccset, amíg nem enyhíti neje szorongását. Mit nem akartál szóvá tenni, egérmaki?, kérdezte atyáskodó leereszkedéssel. Az ellenfél gólt lőtt. A férfi, mi mást tehetett, a feleségét hibáztatta. Mintha ez a neurotikus gócpont, ez a folyton vibráló idegszál, aki úgy lebeg az életében, mint a levegőben ingó hajszál, mintha ez a remegős uszkár nemcsak az ő figyelmét terelte volna el a játékról, hanem a focistákét is. Mondjad már, egérmaki!, emelte fel hangját a férfi. Lehalkította a tévét. Tessék, biztatta ingerülten a nőt, és hogy végre szóra bírja, feléje is fordult, tessék csak mondani. Felesége fehéredő ujjal morzsolgatta a törlőrongyot. A házimunka jól ismert védelmébe menekülne, gondolta a férfi. Neje végül összeszedte magát. Nyelt egyet, majd kinyögte. Sokáig nem akartam szóvá tenni, macikakas, de tartok tőle, hogy meghaltál. A férfi egy pillanatra a meccsről is elfeledkezett. Olyan erős nevetés tört ki belőle, hogy zengett tőle a lakás. Felesége azonban nem bizonytalanodott el. Makacs és kissé sértett arccal állt előtte, most már nem is morzsolgatta, szinte tépte a rongyot. A férfi nevetése idővel elhalkult. A nő türelmesen kivárta a megfelelő pillanatot, aztán folytatta mondandóját. Igen, igen, ahogy mondom, hadarta. Mintha magát győzködné. Nem tudom, pontosan mikor történt, egy-két hete talán, de nem is ez a lényeg. Nem, a lényeg az, hogy sajnos megpurcantál, macikakas. A férfi, hosszú évek óta először, érdeklődve hallgatta. Próbálta szemében, tekintetében felfedezni az odaveszett pajkosságot, azt a félszeg, de huncut humort, amit egykor annyira imádott feleségében. Ám abban a halványkék szemben most csak elszántság tükröződött. A férfi torka kaparni kezdett. Ivott kicsit a sörből. Kipurcantam, így akartad mondani, ugye, egérmaki? Felesége felcsattant. Neked aztán mindig okosabbnak kell lenned, igaz, neked még akkor is ki kell javítanod engem, ha már hullaszagod van! Nem győzöm fújkodni a lakást illatosítóval! Egész nap zúg az a tetves szagelszívó, ez sem tűnt fel?! A nő hangja elcsuklott, arcát tenyerébe temette, keserves zokogás tört fel belőle. A férfi tétován megmoccant, át kellene karolni, meg kellene vigasztalni. De felesége sarkon fordult, és kiszaladt a nappaliból.

Másnap a férfi elmesélte munkahelyén a történteket. Bízott abban, hogy kollégái gurulnak majd a röhögéstől. A kívánt hatás azonban elmaradt. Kínos csend, feszengés. Figyelj, Gyuri, bökte ki aztán egyikük. Mi igazán nem akartunk ezzel nyugtalanítani, hisz tudod, mennyire bírunk. De ha már így felhoztad… Igen, nekünk is gyanús egy ideje, hogy elpatkoltál. Erzsike hozott neked kávét, hogy jobb kedvre derülj, tette hozzá a kolléga. Gyuri szótlanul vette át a feléje nyújtott csészét. Felhörpintette a kávét, felállt, és otthagyta megértően bólogató munkatársait. Ez valami átverés, gondolta. Mindenki összefogott, hogy megtréfálják.

Gyuri a rendelő előtt várakozott. Pofon egyszerű a megoldás. Kér egy orvosi papírt arról, hogy él. Hazaviszi a feleségének, bemutatja a kollégáknak is. Kovács György, kiáltott a folyosóra a háziorvos asszisztense. Gyuri követte.

A háziorvos kövér, középkorú nő volt, erősen szuszogott. Gyuri sosem szeretett ide járni, mert viszolygott attól, ahogy nyakát és arcát cirógatta a háziorvos orrlyukából a kilégzéssel távozó szellő. A cél viszont fontos volt. Tehát tűrt. A doktornő befejezte a kivizsgálást. Levette vastag szemüvegét, néhányszor megrágcsálta a szárát, majd jelentőségteljesen Gyuri szemébe fúrta hűvös pillantását. Nos, György, szólt mély hangján a nő, magának nincsenek életjelei. Elromlott a fonendoszkóp, felelte Gyuri. A doktornő ráhelyezte mutató és középső ujját Gyuri csuklójára. Mindegy, hogy jó-e a fonendoszkóp, György, egyébként a foninak kutya baja, de mindegy is, mondom, mert pulzust sem lehet tapintani. Azonkívül az ön teste olyan hideg, mint a hüllőé, ha túl sokáig tartózkodik árnyékban. A háziorvos ezzel le is zárta a beszélgetést. Hátraszólt még az asszisztensnek, hogy Mancika, legyen szíves a leletre ráírni, hogy 'praematurus exitus', aztán, mert mégiscsak érző szíve volt, megveregette Gyuri vállát. Fel a fejjel, György! Nézze a dolog jó oldalát! Soha többé nem kell a rendelőm előtt várakoznia!

Gyuri nem adta fel. Világéletében akaratos, keményfejű ember volt. Egy vélemény, nem vélemény, gondolta. Elhatározta, hogy felkeresi az üzemorvost, de ezúttal biztosra megy. A vizsgálat napján lenyelt egy apró órát, és mielőtt belépett volna a rendelő épületébe, kiállt a napra, hogy felmelegedjen a teste.

Kovács György, kiáltotta az üzemorvos asszisztense. Gyuri követte.

Az üzemorvos szikár férfi volt, savanyú szájszaggal. Gyuri ide sem szeretett járni. A kivizsgálás után az orvos felpillantott. Uram, szólt aztán, és látszott, keresi a megfelelő szavakat. Sajnálattal közlöm, hogy Ön eltávozott az élők sorából. Gyuri ingerülten felmordult. Maga süket, kérdezte, nem hallotta a szívverésemet? Nem érzi, hogy normális hőmérsékletű a testem? Az üzemorvos megőrizte hidegvérét. György, mondta halkan, a lenyelt óra ketyegését remekül hallottam. Tekintve, hogy Magának már nincs bélmozgása, az az óra örökre ott marad. És igen, érzem, hogy a teste átvette a kinti forróságot. De ha még néhány percig itt időzik a légkondicionált rendelőben, rohamosan csökkenni fog a testhőmérséklete. Kérem, uram, ne tartson fel tovább. Várnak még rám. Fogadja el, hogy exitált.

Exitáltam, tűnődött Gyuri a villamoson zötyögve. Hideg, távoli szó, és valahogy fájdalmasan benne van, hogy mindent hátrahagyok. Figyelte a többi utast, nézte, ahogy egyező ritmusban rángatja testüket a nehézkedés, mintha egy szállal mozgatnák az összeset. Különös, magányos érzés volt állni köztük, egyedüli hullaként.

Hazaérve nem is köszönt a feleségének. Neje sértetten vonult be a vécére. Máskor is szokott hosszasan üldögélni a deszkán, elmélyülten nyomkodva az okostelefonját, szókeresőt játszva. Ezúttal azonban ki se jött. Gyuri a kanapén ült, lapozgatta az újságot, néha bekapcsolta a tévét, de nem tudott igazán odafigyelni. Rápillantott a fali órára. Felesége már több mint egy órája ült odabent. Gyuri felállt, és a létezés megfosztottságától fásultan csoszogott a vécéajtóhoz. Minden rendben, életem?, kérdezte. Egy darabig nem érkezett válasz, de azt hallotta, hogy felesége valami olyasmit motyog, hogy na nézd már, még ő aggódik értem. Gyuri bekopogtatott. Jól vagy, egérmaki? Felesége valószínűleg elsírta magát, a férfi hüppögést vélt hallani. Hagyj békén! Ebben a lakásban már vécézni sem lehet? Rád már úgyse jön többet a szükség! Gyurit felbosszantotta ez az odaszúrt megjegyzés. Miért kell az orra alá dörgölni, hogy kimúlt? Elsétált a vécéajtótól.

Egy ideig ücsörgött a fotelban. Ivott egy narancslevet, de nem volt íze. Evett egy tonhalas szendvicset, annak sem volt íze. Szivart gyújtott, de mintha csak a levegőt szívta volna. Fojtogatta a lakás. Visszavette cipőjét, kisietett az utcára.

Az egész délutánt kint töltötte, bóklászott a városban, nézte az üzleteket, időnként betért egy antikváriumba, mintha újra egyetemista lenne, rengeteg szabadidővel. Ha exitáltam, úgyis mindegy. Minek menjek be dolgozni? Minek tartsam be a szabályokat? Egy halott nem jogi személy, nem ítélhetnek el. Odament egy gyümölcsös standhoz, és elvett egy almát. Az árus észrevette, de nem foglalkozott vele. Észrevett egy csinos nőt, odasietett hozzá és belecsípett a fenekébe. A nő kissé megrándult, de szó nélkül ment tovább. Felszállt a buszra, jött az ellenőr, kérte a jegyeket. Gyuri a szemébe nézett, úgy mondta kéjesen, nincs jegyem, és nem is lesz! Az ellenőr vállat vont, ment a következő utashoz.

Tehát bármit szabad. Azt hitte, felszabadul, ehelyett elkeseredett. Ez a létvesztés lényege. Hogy nincs több következmény. Hiába indít el egy cselekvést, abból nem következik semmi. Nem hagy nyomot a világban. Ilyen lehet a láthatatlanság. A rituális kiközösítés. Kétségbe esett.

Hazament. Még mindig ott emlékezteti a legtöbb dolog arra, hogy létezett. Közös fotók a feleségével. A diplomája a fiók mélyén. Ruhái a szekrényben, könyvei a polcokon, fogkeféje a pohárban, kalapja a szobainason, pipatartója az asztalon, földgömbje a sarokban. Ez mind az övé, de ezek csak tárgyak. Visszaballagott a vécéhez, fülét az ajtóra tapasztotta. Most csendesen kérdezte, még mindig odabent vagy, egérmaki? Makacs szuszogás után jött a válasz. Szókeresőzöm. Lemerül a telefonod, Réka, suttogta Gyuri, gyere ki. Nem vagyok hülye, szólt elvékonyodott hangon Réka. Behoztam magammal a töltőt. Van itt konnektor. Hagyjál légy szíves! Gyuri odahúzott egy széket a vécé elé, letelepedett. Hátát, tarkóját a falnak vetette. Percekig csak ücsörgött. Próbálta elképzelni feleségét, ahogy kuporog a vécén, lába már bizonyára elzsibbadt, de kitart, azért is kitart, arcán az ismerős, kétségbeesett elszántsággal nyomkodja a telefont. Megdöntötted már a rekordot? Réka nem akarta ilyen könnyen elengedni a sértettséget. Nem, vakkantotta. De meg fogom. Gyuri elmosolyodott, mert megjelent előtte, ahogy Réka arcán felvillan a titkolni kívánt büszkeség. Helyes, egérmaki, biztatta, nyomd le őket!

Az egész estét végigülte a széken, Réka meg a budin. Gyuri egyszer sem hallott vécélehúzást. Minden oké, püspökfalat?, kérdezte valamikor a másnap délelőtti órákban. Megdöntöttem a rekordot, jött a válasz. Nem akarsz most már kijönni? Még maradnék kicsit. Haragszol rám, egérmaki? Már nem haragszom. Csak olyan békés itt. Körülölelnek a falak. Olyan, mint egy méh. Mindössze a bugyogás meg a szívdobogás hiányzik. Ültek tovább. Másnap Gyuri újra próbálkozott. Nagyon sok idő eltelt, mióta bevonultál oda, virágszirmom. Nem vagy éhes? Nem vagy szomjas? Hogy lehet, hogy nem pisilsz? Máskor még egy színházi előadást sem bírsz végig pisilés nélkül. Réka erre sírva fakadt. Csendesen szipogott. Azt hiszem, mondta aztán, azt hiszem, én is megpurcantam, macikakas. Gyuri megértően bólogatott. Igen, én is azt hiszem. A több napos pisielmaradás gyanús volt. Nem nyitod ki az ajtót? Nem, szólt Réka. Nem akarom, hogy ilyennek láss! Gyuri felvonta szemöldökét. Milyennek? Halottnak? Ne hülyéskedj, egérmaki, az elmúlt években nem is beszélgettünk egymással, most meg már az is érdekel, hogy hány pontot értél el a szókeresőben! Rövid várakozás után

kinyílt az ajtó. Felesége könnyek nélkül ült a lehajtott vécédeszkán, térdét melléig húzta. Gyuri felkarolta, mint egy gyereket, és óvatosan kihozta. Réka odaszorította arcát Gyuri nyakához. Gyuri arra gondolt, milyen jó lenne most érezni azt a gyönge kis szuszogást.

Feküdtek az ágyban, odakint sütött a Nap. Túlzott jelentősége nem volt. Az alvásban nem zavarta őket, hisz nem aludtak többé. Melatoninszintjük, D vitamin bevitelük szintúgy lényegtelenné vált. Nem kellett fűtést fizetni. Nem kellett főzni. Nem kellett óvszert vagy fogamzásgátlót venni. Vécépapírra, fogkrémre, samponra, szappanra, dezodorra, betétre sem volt gondjuk.

Élet a test szükségletei nélkül, tűnődött Gyuri. Végtére is azt sugallja számos vallásfilozófia is, hogy meg kell haladni a gyarló hús-vágyakat, hogy a szellem tisztaságát óvjuk. Vagy ez tényleg a vég? Nem tűnik olyan borzalmasnak, mint ahogy a Poklot elképzeljük. Mondjuk a Mennyországhoz képest meg elég gyenge a helyzet. Van értelme ezen agyalni? Lehet, csak hagyni kellene a dolgokat. Vagy befejezni mindent. Befejezni az egészet.

Jó befejezés ez?

Hideg, hideg, egyre hidegebb, suttogta Réka.

GYEREKTERVEZŐK

– Kapcsold be! – mondta izgatottan Zsófi, miután felbontották a csomagolást. Márk tanácstalanul forgatta egy darabig a gyereket. – Tele van gombbal… – dünnyögte, aztán találomra megnyomott egyet. A gyerek villogni, rezegni kezdett. – Nem, ez valami más… – morogta Márk, és eltekert egy gombot. A gyerek sípolt, egyre hangosabban. – Ez a hangerőszabályozó lehet – vélekedett Zsófi. Márk gyorsan lehalkította a babát. Némi kotorászást követően megtalálta a doboz alján a használati útmutatót. Leült, és belemélyedt a leírásba. – Kétszáz oldal. Zsófi nem tudta eldönteni, a férfi hangjában büszkeség vagy kétségbeesés bujkál. Türelmesen várakozott, közben óvatosan felemelte a babát, és magához ölelte. Szerette volna már most érezni a melegséget, a földöntúli örömöt, amiről annyit olvasott korábban. Megtapasztalni a köteléket, amiről a nova-anyák folyton beszélnek. Ám egyelőre semmi ilyesmit nem érzett. Fogta a babát, járkált vele, körbe-körbe a kicsinyke szobában, járkált és hallgatta, ahogy párja kezében zizeg az útmutató papírja. Igen, jó volt együtt készülődni, átrendezni a lakást, várni türelemmel a csomag érkezését, mindez valóban jó volt, de most már igazán csak az lenne jó, ha végre átélhetné az anyaság szépségét. Vitathatatlan, hogy a babát remekül tervezték. Teste éppolyan törékenynek és védtelennek tűnt, mint egy valódi újszülötté. Mikor Zsófi beleszagolt a nyak és a váll találkozásának finom hajlatába, annak tényleg olyan illata volt, mintha hús-vér csecsemőt tartana karjában.

– Megvan, itt van! – kiáltotta Márk. Izgatottan tépte ki a babát Zsófi kezéből. Zsófit baljós érzés fogta el. Rendben van, hogy ez nem igazi baba, de pont az lenne a lényeg, hogy… – Na, figyeld csak! – hadarta Márk, és megnyomott egy alig észrevehető, apró gombot a baba gerincívének közepén. A baba kinyitotta szemét. Éppen úgy, éppen olyan hunyorgósan, a világ fényétől meghökkenve, mint az anya szülte embergyerekek kintlétük kezdő pillanataiban. Márk lelkesen húzta ki magát. Mintha legalábbis mestermunkát fejezett volna be. Zsófi megdicsérte, hogy ilyen hatékonyan sikerült bekapcsolni a gyereket. Márk ugyanis, hiába látszott olykor magabiztosnak, néha talán arrogánsnak is, szinte állandóan igényelte Zsófi elismerését. Olyan volt ő is, mint egy gyerek, az idő nagy részében irányítani akart, különben úgy érezte, ingatag férfiasságától fosztják meg. Márk nem könnyű eset, mondogatta Zsófi a barátnőinek, de annyi szemét pasim volt már, ezúttal igazán összetehetem a kezem. És jó apa lesz, tudom.

Most itt van ez a bekapcsolt baba. Ez a mindenben a valóságot utánzó szerkezet, ami immár mocorog, és újra a karjában van, és szinte még a szívverését is érezni áttetsző bőrén keresztül, és ha elég sokáig járkál vele, ha tudata eléggé elernyed, azt is nehezen mondja meg, hogy a kicsinyke testet cirógató ujjai nem hámszöveten, hanem szilikonon siklanak. Belenéz a próbagyerek szemébe, és igen, talán már szövődik köztük valami fonál. Gyenge, de lehet ebből valami. Csak Márk… Ő dolga végeztével visszaült a fotelbe, és arcáról hamar eltűnt az elégedett mosoly. Próbál ő támogató lenni, próbál eleget tenni a kor elvárásainak. Ha nem is belső meggyőződésből, hanem megfelelésből. De az is valami. Hány férfinél látta, hogy

eleinte pusztán szerepnek, játéknak tekintik az apaságot. Aztán csak belekomolyodnak. Márk is biztosan. Nála is eljön majd az idő.

A rendeletet három éve hozták a világ legtöbb országában. A bolygó túlnépesedett, mondták, úgy tűnt, most érkezett el az ideje a radikálisabb lépéseknek. A rendelet értelmében csak az vállalhatott vér szerinti gyereket, aki előtte sikerrel kipróbálta magát egy intelligens próbababa mellett. Két év tesztüzem. Két év, hogy aztán harcedzett szülőként valóban saját gyereket tervezhessenek. Aki elbukik, aki feladja, vagy aki mellett a programozott baba érzelmi és fizikális mutatói nem fejlődnek elégségesen, azt megfosztják jogától, hogy valaha új életet teremtsen. Azt evolúciós értelemben halálra ítélik. Aki viszont sikerrel veszi az akadályt, és ezt követően is vágyik saját gyerekre, nos, az belevághat. Az nagyobb eséllyel nevel majd olyan gyereket, akire a többi ember is számíthat, megmentve a bolygót és a fajt. Az hitelesített nova-szülővé válhat.

– Nova-szülő… – ízlelgette gúnyosan a szót Márk. – Nem is tudom. Zsófi felkapta a fejét. – Mit nem tudsz? Márk habozott a válasszal. – Nem tudom, hogy jót teszünk-e majd az igazi gyerekünknek, ha erre a világra segítjük. Tudod, a katasztrófa, meg a többi. Zsófi összeráncolta homlokát. Olyan sokszor beszéltek erről. – Ha szeretjük, jó élete lesz. És még különben sem tartunk ott. Először meg kell szereznünk a hitelesítést. Márk ciccegett. – Ja, igen. Ezzel a kis robotpurdéval. Nevetséges. Zsófinak éppen az tetszett Márkban, hogy olyan könnyed, olyan flegma tud lenni. Hogy úgy lepattannak róla a dolgok. De most rettenetesen bosszantotta a férfi cinizmusa. – Nem véletlenül hozták ezt a törvényt. Hiába duzzogsz. Ez van, ez kell, hogy saját gyerekünk legyen!

Zsófi, maga sem értette pontosan, miért, ekkor elsírta magát. Márk nem bírta, ha a lány sírt. Megölelte, de ahogy szorosan magához vonta, testük közé préselődött a baba, és kétségbeesett jajveszékelésbe kezdett. Az a fejhangú visítás! Márk hátrahőkölt, eltolta magától Zsófit a gyerekkel együtt. – Innentől meg sem ölelhetjük egymást? És kicsörtetett a szobából. Zsófi ottmaradt, karjában az éktelenül üvöltő babával. Letörölte könnyeit, és óvatosan ringatni kezdte a szilikoncsecsemőt. Az üvöltés nem szakadt meg. A lány járkálni kezdett, körbe-körbe a szobában, egyre gyorsabb és idegesebb léptekkel. A bömbölés csak nem csillapodott. Talán szoptatni kellene, jutott eszébe. Zsófi a hormonterápián már túl volt, érezte is, hogy beindul a tej. Mégis… Volt valami groteszk abban, hogy mellbimbóját, ezt az érzékeny, intim részét egy idegen testnek kínálja. Hogy melléből egy mohó szivattyú kiszipolyozza a tejet. De ezt a sírást muszáj valahogy megszüntetni. Zsófi leült a fotelbe, és melléhez emelte a babát. A szerkezet sóhajtott egy nagyot, mint a vonat, ha megáll, abbahagyta a visítást, szenzorai rövid keresgélést követően azonosították a célt. Zsófi halkan felszisszent, majd hátradőlt a fotelben. Most csak az számít, hogy csend van. Ilyen mély, nyugodt csendet talán még nem is tapasztalt. A baba finoman szuszogott a mellén, apró mellkasa mechanikus ritmusban emelkedett fel-le.

A csendre Márk is visszamerészkedett a szobába. Megtorpant, mikor meglátta Zsófit, ahogyan a robotporontyot szoptatja. Persze tudta, hogy ilyen is lesz, hiszen beszéltek erről, és nyomon követte a hormonterápiát. De most valóban itt volt előtte ez a kép. Az általa addig ismert Zsófi valahogy megszűnt létezni, hogy átadja helyét ennek a sosem volt nőnek. Ennek az asszonynak, aki mellével már nem csak őt izgatja, már nem csak neki tárja fel testének titkait, de ennek a nyivákoló kis polipnak is, aki

átírt mindent, ami addig volt. Zsófi kereste Márk tekintetét, rá akart mosolyogni, szerette volna, ha Márk megosztja vele ezt a szokatlan pillanatot, amiről még ő maga sem tudta eldönteni, hogy horrorisztikus vagy inkább csodálatos. De Márk elfordította tekintetét, végigballagott a szobán, és a kanapéra heveredett. A plafont bámulta, és közben azon töprengett, hogyan fogja bírni ezt, hogyan fogja megszokni ezt az új életet. Kell nekik egyáltalán gyerek? Talán hiányzott valami a kapcsolatukból? Talán csak Zsófinak, és azért kellett neki annyira ez a lehetőség. Hiszen várhattak volna még. Márk lopva oldalra pillantott. Zsófi gyengéden cirógatta a robot vállát. Vissza a plafonhoz. Féltékeny vagyok egy robotra, állapította meg a férfi. Féltékeny vagyok egy robotra. Kitört belőle valami erős, egész testét rázó nevetés, valami kontrollálhatatlan vad kacaj, ami éppolyan hullámokban vert végig rajta, mint a zokogás.

Zsófi döbbenten, majd csalódottan, aztán meg dühösen figyelte párját. Ő próbálja testéből táplálni ezt a műanyag emberkópiát, akinek még gyomorszenzorai is vannak, és memóriájában fontos adatként tárolja az elfogyasztott tej mennyiségét és minőségét, próbálja elviselni a bizarr érzést, ahogyan a rátapadó száj pumpálva csapolja mellbimbóját, próbálja mindezt úgy, hogy még át is adná magát a helyzet intimitásának, erre Márk csak röhög, mit röhög, tébolyultan, nyerítve, prüszkölve, fetrengve hahotázik azon a kibaszott kanapén. Zsófi, hiába tapadt rá a próbababa, és hiába volt mindössze néhány lépésnyire a társa, most szörnyen egyedül érezte magát. Mutatóujjával benyúlt a csipeszként mellére szoruló ajkak közé, hogy leválassza magáról a robotot, de amint sikerült szétfeszíteni a szájat, akárha újabb gombot nyomott volna az álcsecsemőn, a szerkezet ismét fültépő ordításba kezdett. Zsófi beleborzongott, Márk pedig rögtön abbahagyta az őrült nevetést.

A csecsemő csak üvöltött, és a hang kitöltötte a szobát, és beköltözött Zsófi és Márk fülébe és tüdejébe és torkába és szívébe és végtagjaiba, és már semmi másra nem lehetett figyelni, csak erre az éles hangra, amitől beindult a tej, és szaporább lett a szívverés. Zsófi felállt, körbe-körbe járkált a szobában, karjában a pokoli hang forrásával, és próbálta túlkiabálni. – Komolyan csak fekszel ott a kanapén?! Miért nem járkálsz Te vele?! Miért csak én szívok?! Márk bosszúsan feltápászkodott, Zsófihoz lépett, és megint azzal a durva mozdulattal tépte ki kezéből a babát. Az idegességtől reszkető ujjal kereste a gombot, amivel bekapcsolta ezt az ördögi teremtményt. Amit be lehet kapcsolni, azt ki is lehet kapcsolni, gondolta. Ám hiába nyomkodta az aprócska gombot, nem történt semmi. A baba tovább visított. Márk visszanyomta Zsófi kezébe a gyereket, hogy újra átolvassa a használati útmutatót. Aztán sápadtan pillantott párjára. – Ezt… nem lehet kikapcsolni… Két évig folyamatosan üzemel… Márk csak állt a szoba közepén, mereven és lefagyva, Zsófi rosszallóan rázta fejét, és tovább rótta a köröket a torka szakadtából óbégató kisdeddel, és bár olyan volt az egész, mint egy börleszkjelenet, ők mégis úgy érezték, egyszeriben minden vidámság és remény kiveszett az életükből. Márk végül nem bírta tovább, megint kisietett a szobából, de előtte még odavetette Zsófinak, hogy küldjék vissza postán ezt a szörnyszülöttet, és írják rá a csomagra, hogy selejtes. Zsófi visszarogyott a fotelbe, és miután más ötlete nem maradt, fájdalmas arccal feltárta keblét. Az üvöltést hamarosan szipogásokkal tarkított cuppogás hangja váltotta fel.

Késő este volt már, mikor Márk halkan benyitott a szobába. Gyötörte a lelkiismeret, úgy érezte, cserbenhagyta Zsófit. A fotelben ott ült párja, mellkasán elnyúlva az apró

kis vekni. Mindketten aludtak. Zsófi zavaros álmokkal zsúfolt alvásba merült, míg a robotcsecsemő bizonyára valami előreprogramozott ciklus szerint minimalizálta testi funkcióit. Márk betakarta őket, majd lopakodó léptekkel, nehogy felriadjanak a padló reccsenésére, a kanapéhoz osont, és lassan, finoman leült. Hosszan nézte Zsófit és a tesztbabát. Hogyan tudna segíteni? Hogyan kell jó apának, jó társnak lenni? Hogyan tudják elérni, hogy a második év végére valóban jó mutatói legyenek a robotnak? Márk csak ült, és töprengett. A falon kattogott az óra. Erre a hangra korábban sosem figyelt fel, most alig tudott másra koncentrálni. Aztán eszébe jutott valami. Amit program irányít, ott a program is átírható. Miért ne lehetne meghekkelni a babát? Már csak arra kell rájönni, hogyan…

A következő hetek különös dolgokat tanítottak nekik az időről. Megtudták, hogy egy nap a végtelenbe nyúlhat, amennyiben a baba végigbömböli a vánszorgó órákat, de azt is, hogy ugyanazon események – pelenkázás, fürdetés, séta a parkban, szoptatás, altatás, súlymérés – ismétlődése miatt a napok egybe is folynak, egyfajta időtlen párába burkolva az életet. Zsófi és Márk fáradtan és ingerülten, de kötelességtudóan görgették előre a napokat. A baba pedig aludt és evett, bukott és sírt, volt, hogy mosolygott, és a mutatói eleinte szépen alakultak, de Zsófi egyre törődöttebbé és fásultabbá vált. Márk, amikor kevés szabadideje engedte, oktatóvideókat nézett, hogy miként lehet olyan vírust programozni, ami megváltoztatja egy hasonló szerkezet működését. Zsófi előtt mindezt titokban tartotta, mert tudta jól, párja nem értene egyet tervével. Szerencséjére nem ő volt az első, akinek megfordult a fejében a tesztbaba átkalibrálása. Több videót talált, amiben véreresszemű apajelöltek beszéltek egy vírusról, amit megfelelő instrukciók alapján a laikusok is képesek megalkotni laptopjukon. Márk tehát szorgosan tanult.

Hónapok teltek el. A robot mutatói egy online felhőben is megjelentek, így a szakértői bizottság tagjai is nyomon követhették a folyamatot. Havonta egyszer bejelentkeztek, hogy különféle szempontok alapján kikérdezzék Zsófit és Márkot az eddigi tapasztalatokról. – Láttuk, hogy a testi mutatók az elfogadható tartományban vannak, ezzel szép munkát végeztek… – kezdte egy csontos arcú nő, Zsófi pedig hálásan és megkönnyebbülve dőlt hátra. – … ugyanakkor az is egyértelműen látszik – folytatta szigorú tekintettel a nő –, hogy a gyermek érzelmi mutatói a narancssárga zónába kerültek. Mintha nem énekelnének neki eleget, mintha nem tükröznék vissza kellőképpen az érzelmeit, mintha nem vidítanák fel, amikor szomorú, mintha esténként nem mesélnék el neki a nap eseményeit, mintha… – Zsófi felcsattant. – Minden tőlünk telhetőt megteszünk, higgyék el! A narancssárga zóna csak átmeneti! De az is lehet, miért ne lehetne, hogy tévednek a mérések! – A bizottsági tag szúrós szemmel bámult Zsófira a monitoron keresztül. – Minden rendben Önnel, Zsófia? Kimerültnek és haragosnak tűnik. Ez nem szolgálja a kisded fejlődését. Zsófi már majdnem ráripakodott a hideg hangú nőre, de Márk közbeavatkozott. – Köszönjük, minden rendben velünk. A baba is remekül fejlődik. Csak figyeljék a felhőben a mutatóit! Meg fognak lepődni! Azzal kilépett a hívásból. Zsófi meglepetten fordult Márk felé. – Hogy lehetsz ebben ennyire biztos? Én nem vagyok többre képes, nem megy… Tervezel talán valamit? Márk megnyerő mosollyal próbálta eloszlatni Zsófi kételyeit, ám a lány szemében ott maradt a gyanakvás. Ezentúl még óvatosabb leszek, döntötte el Márk.

A vírus néhány hét múlva elkészült. A felhőn keresztül nem volt nehéz hozzáférni a baba adatcsomagjához. Márk programja működött. Késő délután volt, bágyadt fényű, Zsófi a kanapén hevert mély álomban. Márk a baba ágya mellett állt, tabletjén figyelte, hogyan kerülnek átírásra a fizikai és érzelmi paraméterek. A csecsemő hátborzongatóan remegett közben, mintha láz gyötörné. Márk elbizonytalanodott. Rendben van, hogy ez csak egy gép, de mégis…, talán attól, hogy hosszú hónapok óta velük van, egyre valódibbnak tetszik, egyre megszokottabb, ismerősebb. Tovább, mormogta Márk, és nem állította le a kártevő programot. A mutatók csak pörögtek. A rácsos ágyban hamarosan a világ legelégedettebb és legegészségesebb csöppsége rángatózott. Jól van, gondolta a férfi, most már elég lesz, a végén még szemet szúr a bizottságnak ez a hatalmas változás. Kilépett a programból, a mutatók pörgése alábbhagyott. A baba azonban egyre hevesebben dobálta magát, válla, mellkasa, lába csillapíthatatlanul remegett. Márkot elöntötte valami jeges rémület. Felvette a babát, és magához ölelte. A kicsiny test forró volt, a baba nehezen szedte a levegőt, odabent a szívverést imitáló hang borzasztó sebességgel kalapált. Fel kellene ébresztenem Zsófit, gondolta Márk. De nem, nem lehet, ezt nekem kell megoldanom. Márk kirohant a fürdőszobába, és bevizezett egy nagy lepedőt. A baba vízálló volt, a fürdetést minden este gyakorolták rajta, így Márk nem félt, hogy a priznic kárt tenne a szerkezetben. Bebugyolálta a gyereket, és újra magához ölelte. Most először dünnyögött a baba fülébe, most először simogatta végig úgy igazán a hátát, most először énekelt neki. A forróság és a remegés azonban nem szűnt meg. Mit tettem?!, üvöltött legbelül Márk, a szobában körözve a gyermekkel. Volt valami riasztó kontraszt aközött, ahogyan a reszkető babával táncolt saroktól sarokig, míg Zsófi mozdulatlanul, mit sem tudva a veszélyről, a kanapén feküdt. Délután van, zakatolt Márk agya, még nyitva vannak a rendelők, a sürgősségire meg amúgy is lehet menni bármikor. Aztán feleszmélt: hiszen egy robotot tart a karjában, mit tudnak azzal csinálni egy kórházban? De akkor hová vigye, kihez kell ilyenkor fordulni. A leírásban megemlítették, hogy véletlenszerű alkalmakkor a baba lázas tüneteket produkálhat, hogy megszokják a szülői léttel járó stressz minden árnyalatát, de arról nem írtak sehol, hogy tudatosan előidézett programhibát miként lehet elhárítani. Márk visszatette a csöppnyi testet a rácsos ágyba, és mivel más már nem jutott eszébe, újra elindította a vírusprogramot. Ezúttal azonban éppen ellenkezőleg járt el, mint először, most vissza akarta állítani a mutatókat az eredeti szintre. Egy darabig úgy tűnt, beválik a terv, az értékek csökkenésével a baba teste visszanyerte korábbi hőfokát, a rángatózás szelídült, végül abba is maradt. Ám a mutatók ereszkedése folytatódott. A számok végül jóval a kiindulóérték alatt állapodtak meg. A kiságyban most egy legyengült gyermek sírt fájdalmasan.

Zsófi felébredt a sírásra. Jóformán tudatánál sem volt még, de a rácsos ágy felé botorkálva mégis feltűnt neki, hogy Márk a földön térdel, és arcát tenyerébe temeti. – Mi történt? Valami baj van? Márk nem felelt. Hogyan lehetne elmondani, amit tett? Hogy kis híján végzett a babával. Pedig most kellene színt vallani, ezt pontosan érezte. Képtelen volt rá. Csak térdelt, és eltakarta magát. Zsófit lekötötte a baba megnyugtatása, nem kérdezősködött, megsimogatta Márk vállát. A férfi ekkor felállt, és kiment a szobából. Aznap már nem is szóltak egymáshoz.

– Aggasztóan lecsökkentek az értékek – jelentette ki a szakértői bizottság idős férfi tagja. – Mintha nem táplálnák eleget azt a babát, mintha elhanyagolnák, mintha nem vennék figyelembe legalapvetőbb szükségleteit sem. A mutatók majdnem a vörös zónába csúsztak át. – Nem értjük, mi történt – védekezett Zsófi. Márk lehajtotta fejét. – Nem értjük, de teszünk róla, hogy rendben legyen. – Muszáj lesz – emelte fel hangját a szakértő –, már csak fél év van hátra, és ha minden így marad, nem kapják meg a minősítést. Márk most hirtelen a kamerába nézett. – Még nincs is neve, szólt halkan. – Hogy mondja, kérem? – kérdezett vissza a szakértő. – A babánknak – mondta Márk – még nincsen neve. Nevet akarok adni neki. Zsófi döbbenten figyelte párját. – Mint azzal bizonyára tisztában van – ráncolta homlokát az idős férfi –, a próbababáknak nem szokás nevet adni. Fontos, hogy külön tudják választani a tesztidőszakot a valós szülői léttől. Fontos, hogy ha letelt az idő, el tudják engedni a robotot. Semmiképpen sem javaslom tehát a névadást. – Bálintnak fogom hívni. Utánanéztem. A Bálint azt jelenti, erős, egészséges. És pontosan ilyen lesz ez a baba is. Erős és egészséges. Márk kilépett a hívásból.

– Ezt mikor tervezted megosztani velem? – Zsófi hangja fagyos volt. – Mit? – kérdezte Márk. – Hogy nevet akarsz adni a babának. Vagy hogy éppen a Bálint nevet. Nem gondoltad, hogy ezt át kellett volna beszélnünk előtte? Hogy az ilyesmit közösen kellene eldöntenünk? Márk nem tudott mit mondani. Aztán mégis. – Neked nem kell így hívnod. Rád van bízva. Te hallgass csak ezekre a tudálékos parasztokra. Én akkor is így szólítom majd. – Ne csináld ezt, Márk… – váltott hangnemet Zsófi; egyszeriben aggódó lett. – Mégis mit? – Ne erőltesd… Nem kell erőltetned… Tudod, hogy értem. Márk faképnél hagyta Zsófit. Zsófi tanácstalanul cirógatta a baba vállát. Az érzelmi mutató egy értéket javult.

Márkban valóban megváltozott valami. Talán a bűntudat miatt, hogy kis híján végzett a tesztbabával. Vagy csak jobb apa akart lenni, mint amilyen a sajátja volt. Egyre több időt töltött Bálinttal, és egyre kevesebbet Zsófival. A lány jó néhányszor kérlelte, térjen észhez, ne vigye túlzásba, mert az egésznek úgysem az a lényege, hogy úgy tegyenek, mintha, hanem hogy felkészüljenek az igazi gyerek fogadására. De Márk hajthatatlan volt. Megszállottan ragaszkodott hozzá, hogy mindent ő végezzen Bálint körül. Ő fürdette, ő pelenkázta, ő altatta, és arra is rávette Zsófit, hogy hagyjon fel a szoptatással, mondván, olyan régen kezdték már a hozzátáplálást, időszerű, hogy Bálint szilárd ételt fogyasszon. Különben is, a leírásban világosan kiemelik, hogy a gyomorszenzorok a bevitt tápanyag vitamin- és fehérjetartalmát is képesek érzékelni, szóval jöjjenek csak a zöldségek, gyümölcsök, húsok. Zsófi pedig engedett. Ám a megkönnyebbülést hamar felváltotta a magány. A lány kirekesztve érezte magát. Kívülállónak. Márk valóban kisajátította a gyereket. Zsófi próbálkozott, szerette volna újra nélkülözhetetlennek tudni magát, de párja szemmel láthatóan remekül boldogult nélküle is. Zsófi nem ismert a férfira. – Büszkének kellene lennem – mondta barátnőinek –, vagy hálásnak, mittudomén… De azt hiszem, semmi ilyesmit nem érzek. Csak egy idegen férfit látok.

Két hét maradt a döntésig. Márk elaltatta Bálintot, majd kiballagott a konyhába. Zsófi az asztalnál ült. Látszott, hogy beszélni akar. Olyankor előredőlve várakozik. Márk bosszúsan ült le. Annyiszor átrágtak már mindent. – Igen – mondta Márk. – Mi van? – Zsófi szomorúan figyelte párja feszült arcát. – Gondolkodtam, Márk. Sokat

gondolkodtam. Márk ingerülten szusszantott. – Hogy nem foglalkozom veled eleget? Az a baj, nem? Hogy csak Bálinttal foglalkozom. Hogy próbálok jó apa lenni. Hogy próbálom jóvátenni… Márk elharapta a mondatot. Zsófi felkapta fejét. – Mit? Mit akarnál jóvátenni? Márk elfordította fejét. – Hagyjuk, csak úgy mondtam. Fáradt vagyok, félrebeszélek… Zsófi még várt egy kicsit, hátha Márk meggondolja magát. Hátha újra a bizalmába fogadja. De Márk csak ült, a falat bámulva, nyúzott ábrázattal. – Talán mindegy is… – sóhajtott Zsófi. – Amit mondani akartam: úgy döntöttem, hogy nem akarok igazi gyereket. Márk szeme elkerekedett. Visszafordult Zsófihoz. – Micsoda? Miket beszélsz? Zsófi megismételte. – Jól hallottad. Nem akarok igazi gyereket. Ha valamire megtanított ez a két év, hát erre. Nem lennénk jó szülei. Bálintnak sem vagyunk jó szülei, Márk. Nézz ránk! Gyakorlatilag vége a kapcsolatunknak. Márk lába rugózott az asztal alatt, kezével az asztal sarkába kapaszkodott. Nyaka reszketett, mondani akart valamit, de sokáig csak egy ott felejtett tányérra tudott összpontosítani. – Miről beszélsz? – hebegte erőtlenül, mint akit álmából ébresztenek. – Én mindent megteszek, mindent. És jók az esélyeink. Láttad a tegnapi értékeket. Két hét múlva meglesz a zöld zóna. Meglesz a minősítés. Nova-szülők lehetünk. Hát ezt akartad nem? Zsófi szánakozó pillantása felbőszítette. – Hát ezt akartad, nem, bazdmeg?! – kiáltotta és az asztal lapjára csapott. A másik szobában felsírt a robot. Márk ugrott, és szaladt volna át, de Zsófi elkapta a csuklóját. – Az csak egy gép, Márk! Ez most fontosabb! Itt ne hagyj megint! Márk egy másodpercig habozott, aztán kitépte magát a lány szorításából, és rohant a gyerekhez.

Elérkezett a nap. A monitoron a teljes bizottság. A csontos arcú nő papírról olvasta fel a bizottság értékelését. – … és minthogy az utolsó időszak nem várt fejlődést hozott a 2434/pb-22 modell paramétereit illetően, a bizottság úgy döntött, hogy Önök bebizonyították rátermettségüket, felkészültségüket és kitartásukat. Egyértelművé vált, hogy a kezdeti nehézségek ellenére képesek lesznek olyan gyermeket nevelni, aki méltó szülöttje lesz e bolygónak. Gratulálunk, és a további adminisztratív teendőkkel rövidesen jelentkezünk majd. Csak így tovább! – Márk már éppen kilépett volna a hívásból, amikor Zsófi megszólalt. – Úgy döntöttünk, hogy nem vállalunk gyereket. Úgy döntöttünk, nem igényeljük a nova-szülővé minősítést. És mielőtt a bizottság vagy Márk bármit tehetett volna, kikapcsolta a laptopot. A férfi tajtékzott. Zsófi hátrébb húzódott, mert egyáltalán nem volt biztos benne, hogy Márk nem üti meg. – Takarodj! – ordította Márk. – Takarodj innen, te gyáva! Mit tettél?! Két év munkáját…, két év munkáját semmisítetted meg! Te akartad ezt a gyereket! Te voltál az! És most kihátrálsz? Zsófi szépen lassan felállt. Még vetett egy utolsó pillantást a férfira, majd megfogta táskáját, amibe már napokkal ezelőtt bepakolta legfontosabb holmijait, megfogta a táskát, hátára penderítette, és kisétált a lakásból. Soha többé nem jött vissza.

A szabályzat szerint a két év leteltével kiküldenek valakit, aki begyűjti a próbababát, és visszaviszi a szervízbe, hogy ott töröljék az adatait, majd szoftverét frissítve újabb párnak szállítsák ki. Márk jól tudta ezt. Így amikor a címükre megérkezett a kirendelt szakszervízes, ő már messze járt. Vitte magával Bálintot is. Elhagyták a várost, és az ország napégette peremvidékére költöztek. A cég évekig kutatott Márk és a tesztbaba után. Próbálták a felhőn keresztül beazonosítani a gyerek tartózkodási helyét, ám úgy tűnt, a férfi letiltotta a szerkezet wifijét. A cég munkatársai végül feladták a keresést.

Egy modellel kevesebb, végtére is nem számít annyit. Az viszont már jobban érdekelte őket, vajon mi lesz a gyermek sorsa. Eddig ugyanis minden modelljüket lenullázták a második év végén. A test és a szellem növekedését irányító folyamatokat visszafordították, a szilikonszövetek tömörödni, zsugorodni kezdtek, a mozgásos, beszédbeli és egyéb fejlődési parancssorok újraíródtak. Most van odakint egy modell, aminél folytatódik a fejlődés. Ami egyre több szót ismer, mind többet lát a világból, és a gépi tanulás elve alapján egyre tökéletesebben utánozza az Embert. A cég alapítói sosem engedélyeztek volna hasonlót. Ezúttal azonban széttárták karjukat.

A hegyen hat év körüli kisfiú ül apjával. Lent, a völgyben tompán fénylik a tó. Ahogy onnan fentről nézik, egyszerre van benne valami vigasztaló és kísérteties. Szeretnek itt ücsörögni, szinte mindennap eljönnek. A tavon túl a távolban a város fényei sokasodnak, ahogy a Nap komótosan alábukik. Azt is jó figyelni. Apa valamiért nem szeret a városról beszélni, töpreng a fiú. Ideges lesz, mikor arra kérem, legalább egyszer az életben vigyen emberek közé. Nem értem, mi baja van. Az biztos, hogy egyszer eljutok oda, dönti el. Apjára pillant. A férfi hosszú, bozontos szakállát vakargatja, úgy bámul a semmibe. Mindig gondterhelt a pillantása, de a fiú szereti figyelni ezt az arcot. Már az első csillagok is jól kivehetők, mikor a férfi megszólal. – Hamarosan leszáll az este, lehűl a levegő. Nem akarom, hogy megfázz. Gyere. Feláll, és a fiú követi. Miközben baktatnak a kunyhójuk felé, az egyetlen megmaradt erdő sűrűjében, arra gondol, milyen különös, hogy ő még sohasem volt beteg, holott apja folyton csak a betegségekről, meg a világ veszélyeiről, meg a halálról szónokol.

Arról, hogy az ember milyen törékeny.

HŐS MŰSZAK

Vonyít a vekker, gyorsan kinyomom, nem akarom, hogy felébredjen a család. Hajnali öt van, odakint még sötét és hideg minden. Kicsoszogok a konyhába, leülök az asztalhoz. A ragacsos nejlonabroszhoz szinte hozzá nőtt a kávéspohár, nagyot cuppan, ahogy leszakítom. A kockás linóleum a talpam alatt szintén ragad, pedig az asszony hetente többször is felmos. A konyha ablaka tűzfalra néz. A tűzfalon borostyán fut fel, így legalább valami zöldre is lehet látni. Felhörpintem a kávét, parizeres kenyeret eszem, elrágcsálok egy kolbászt. Gyorsan fogat mosok és felöltözöm. A kulcsot igyekszem minél halkabban elfordítani a zárban, hogy a kislányom ne riadjon fel. Lefutok a lépcsőházban. Sötét van, de nem kell villanyt kapcsolni, mert csukott szemmel is tudom, hogyan jönnek a lépcsők. Negyven éve élek ebben a társasházban.

A megállóban egyhelyben lépegetek, mert jeges szél fúj. Időben érkezik a busz, köszönök a sofőrnek, ő is dörmög valamit. Leülök. Rajtam kívül csak egy fiatal srác utazik, kóválygó fejjel hallgatja a zenéjét, buliból jön, most megy haza lefeküdni. A busz egyenesen a gyárig visz, az a végállomás. Húsz perc az út, én ilyenkor készülök rá a melóra, ilyenkor térek igazán magamhoz. Elköszönök a sofőrtől, leszállok.

Leginkább géplakatos munkákat végzünk, esztergályozunk és marunk. Kicsi a gyár, alig ötven alkalmazottal, mindenki ismer mindenkit. Most éppen reggel hatkor kezdünk, délután négykor végzünk, de általában váltott műszakokban dolgozunk. Monoton meló, persze, de azért nem döglik bele az ember. A többiek kesztyűben csinálják, engem zavar, ügyetlennek érzem magam benne, ezért sose húzom fel. Az üzemorvos már többször mondta, hogy a fémreszelék a bőröm alá kúszik, attól gyullad be mindig. Őszintén megmondom, egyáltalán nem érdekel, ha gyulladt a bőröm. Nem a kimbézinger vagyok. A piros bőr meg indiános. Két kollégával vagyok igazán jóban, Zolival és Petyával, őket időnként még át is hívom hozzánk. Kiülünk olykor egy közeli parkba, sörözgetünk, beszélgetünk, vagy csak csendben ücsörgünk egymás mellett. Szeretem a csendet, őket sem zavarja. Meló után visszaveszem az utcai ruhámat, elköszönök a kollégáktól, és sietek a buszhoz. Visszafelé is mindig ugyanazzal a sofőrrel utazom: ez szemüveges és folyton káromkodik, közben meg olyan arcot vág, mintha éppen gyomorvérzése volna.

Hazaérve köszönök a feleségemnek, és keresem a kislányomat, Violát. Nincs még itthon, mondja a nejem, Kató, a barátaival lófrál. A karórámra pillantok, fél hat van. Mi az istennek lófrál fél hatkor, mordulok Katóra, mintha az ő hibája lenne. Kató sértett daccal vonja meg a vállát. Mit keres odakint ilyenkor egy kicsi lány, kiáltok utána, Kató meg, mintha direkt szurkálódni szeretne, visszakiáltja, hogy milyen kicsi lányról beszélsz, te, Viola már tizenhat éves! Tizenhat. Leforrázva ballagok az ütött-kopott kanapénkhoz, lerogyok. Violának már melle van, és széles csípője, és mély a hangja, és vérzik, és ki tudja, miket csinál, amikről nem is tudunk. Amikor még tényleg kicsi volt, az utcán a mutatóujjamat szorította apró markával. A mellkasomon aludt el, és úgy nyílt szét az álomtól az ajka. Kérte, hogy újra és újra dobjam a magasba. Totyogott utánam, mint egy madárfióka. Ezredszerre is csillogó szemmel hallgatta ugyanazt a mesét. Később, mikor óvodás lett, varázslósat játszottunk. Én voltam a varázsló, és

mindig más vidékre, világba repítettem. Volt egy állandó ellenségünk, őt Viola találta ki, és rettegett tőle, őszintén rettegett, hozzám bújva didergett, ha megjelent. Mogornak nevezte. Kérdeztem Violát, miért ragaszkodik ahhoz, hogy Mogor is megjelenjen a játékban, de nem tudta megmagyarázni. Csak annyit felelt, hogy nem ő akarja, Mogor magától jön elő, és csak én védhetem meg tőle. Mogor gonosz varázsló volt, belelátott az emberek fejébe. A játék Viola tizenkettedik születésnapjáig tartott. Akkor odajött hozzám, és kissé feszélyezetten kijelentette, most már nagylány, a legózást és a varázslózást is befejezi. Helyette sportgimnasztikázni kezd, mert nem szeretne dagadt lenni. Kató a fülembe súgta, hogy van az osztályban egy fiú, aki tetszik Violának, valójában azért fog sportgimnasztikázni. Összeszorult a szívem.

Ülök a tévé előtt, este nyolc van, mikor hallom, hogy nyílik az ajtó. Sziasztok, van vacsi, nagyon éhes vagyok, kiáltja Viola. Elönti nyakamat, fejemet a lüktető vér. Felállok a kanapéról. Nem válaszolok Violának, megvárom, míg belép a szobába. Mosolyogva jön, de mikor meglátja az arcomat, lesüti szemét. Hány óra van, kérdezem csendesen. Néhány barátommal voltam, papa, motyogja. Amikor ideges vagyok, viszket a gyulladt bőröm. Most is alkaromat vakarva suttogom, van fogalmad róla, hogy milyen alakok mászkálnak odakint sötétedés után? Viola, talán zavarában, felnevet. Érzem, hogy idegesen szánkázó körmeim nyomán kibuggyan bőrömből a vér. Viccesnek találod, kérdezem fojtott hangon. Viola fejét rázza, azt se tudja, hova nézzen, aztán hirtelen, mint az erdőben a fák közé szökellő őz, kiszalad a szobából. Ott állok, mint a cövek, a szoba közepén, és úgy érzem magam, mint egy ledöntött, haragvó bálvány.

Reggel ötkor kelek, halkan lépkedek, hogy ne ébredjen fel a család. A vékony falon keresztül is hallom Viola szuszogását. Legszívesebben bemennék hozzá, felébreszteném, és megpróbálnám újra, ezúttal kevésbé fenyegetően, elmagyarázni, milyen veszélyes a világ. De nem ébresztem fel. Megiszom a kávét, felöltözöm, megyek a buszmegállóba. Egyhelyben topogok, mert hideg van, köszönök a sofőrnek, bámulok ki a busz ablakán. A gyárban, öltözködés közben Petya észreveszi a karmolásnyomokat az alkaromon. Kató bepöccent, kérdezi mosolyogva. Nem, mondom, csak viszket. Persze, hogy viszket, te barom, mondja Petya, kesztyűt se viselsz, ráadásul a zubbony ujját is könyékig felgyűröd. Esküszöm, bazmeg, a reptéren becsipognál az ellenőrzésnél. Petya, szólok rá, hagyjál békén. Petya fejét csóválja, veszi tovább a munkaruhát.

A rövidebb munkadarabokat tokmányba fogjuk, a rúdszerűeket, mint ahogyan most is, szorító patronokkal rögzítjük. Állok az esztergagép mellett, néha felszisszenek, ahogy egy-egy fémforgács a bőrömnek csapódik. Zoli cicceg és ő is a fejét rázza, de nem szól semmit, úgyis tudja, hogy fölösleges. Nézem az esztergát, és közben emlékszem édesapám műhelyére, ott még NC vezérlésű volt a gép. Kisfiúként sokat ácsorogtam mellette, figyeltem, ahogy dolgozik, és hallgattam, ahogy serceg a cigarettája, mikor szünetet tart.

Ma tovább bent maradok, jól jön a túlóradíj, karácsonykor el akarom vinni Katót és Violát Bécsbe a vásárra. Odakint dörög, nagy zuhé lesz, mondja Zoli, és búcsúzóul megveregeti a hátamat. Este van már, mire elhagyom a gyárat. Ilyenkor ritkábban járnak a buszok, tovább kell ácsorognom a megállóban. Villámlik, nagy reccsenések kíséretében vakuzik az égbolt. A busz késik, egyre türelmetlenebb vagyok. Összehúzom magamon a kabátot, nézem a számból előtörő párát. Ekkor fehér lesz minden, belém

hasít valami, égett hús és megpörkölt testszőr bűze csapja meg orromat. A földön heverek, ki tudja meddig, mikor kinyitom szememet, egy ismeretlen buszsofőr hajol felém, izgatott arccal szorítva füléhez mobilját. Már úton van a segítség, magyarázza rémült tekintettel. Megemelem a fejemet, de nagyon fáj, vissza is hanyatlom a földre. Annyit azért láttam, hogy csúnyán megégett a testem, az alkarom meg, sötétben is látom, vörösen izzik. Szirénaszó hallatszik, majd a buszsofőr magyarázza a mentősöknek, hogy beléje csaphatott a villám, én már így találtam. A mentőautóban heverek, a mentősök szitkozódnak, és üvöltöznek, menjél már gyorsabban, Jóska, tapossál bele, nem hallod? Újra és újra fémes hideg tapad az alkaromhoz, a mentősök újra és újra leválasztják róla. Te láttál már ilyet, kérdezi az egyik a másiktól, a másik nem felel, csak lefotóz az okostelefonjával. Szeretném elveszteni az eszméletemet, szeretném átaludni az egészet, de éber maradok. A sürgősségire érve átadnak az orvosoknak, ápolóknak. Lázas sugdolózást hallok, alig tudom kivenni, mit susmorognak. Egy idősebb nővér hitetlenkedve sikkant, nem hiszem el! Levetkőztetnek, visznek a műtőbe. Arcomba világít egy erős lámpa, a műtőben minden fehér. Végre elaltatnak.

A kórházi ágy mellett áll Kató és Viola is. Látom a szemükön, hogy nemrég hagyták abba a zokogást. Mikor észreveszi, hogy kinyitottam a szemem, Kató esetlenül megérinti fájó testemet. Azt mondják, darálja, hatalmas szerencséd volt, hogy életben maradtál, azt mondják, villám csapott beléd, te. Violára pillantok, meg akarnám nyugtatni, mert látom, nagyon feldúlt, de aztán inkább Katóra förmedek, hogy a kislányunkat muszáj volt iderángatnod?! Kató újra sírva fakad, Viola kihátrál a szobából. Óvatosan körbekémlelek, a fejem még mindig hasogat, az altatástól kóválygok. Azt így is hamar észreveszem, hogy a szobában csak műanyag tárgyak vannak. Menj most haza, Kató, szólok szelídebben, pihend ki magad. Én is próbálok. Kató bólogat, feláll, és orrát fújva távozik. Fekszem az ágyban, és jóleső nehézség húzza le a testemet. Belém csapott egy villám, és túléltem. Lesz mit mesélni Zolinak és Petyának. Édesanyám is mondogatta mindig, hogy burokban születtem. Nemsokára bejön az egyik orvos, fiatal még, látszik az arcán a megszeppentség, de igyekszik tekintélyét növelve, szálfaegyenesen állni. Vékonyka ujjaival igazgatja szemüvegét, a kórlapra sandítva meglesi a nevemet, csak azután szólít meg. Kislaky úr, jó és rossz hírem is van, melyiket kívánja hallani? Először a jót, válaszolom, de nem nézek rá, számomra negyven alatt nem férfi a férfi. A jó hír, próbálkozik erélyes hangon a kicsi rezidens, hogy túlélt egy villámcsapást, és megégett ugyan a teste, visszafordíthatatlan károsodást nem szenvedett, belszervei épek, hosszas kórházi tartózkodás az ön esetében nem tűnik indokoltnak. Hát akkor mi a rossz hír?, teszem fel a kérdést, továbbra is a plafonnak. Nos, igen, köszörüli meg torkát a doki. Rápillantok. Mi a rossz hír?, kérdezem ismét. Összegyűjti bátorságát, még jobban kihúzza magát, és ahogy egyre inkább hasonlít egy pulykára, úgy válik mind vékonyabbá a hangja is. A rossz hír, feleli végre, ami talán inkább csoda, mint rossz hír, hogy a bőre alatt felgyülemlett temérdek fémforgács a villámcsapás következtében nyert elektromos töltés következtében egybefüggő mágneslappá vált az alkarjában. Értem, mondom. És mit jelent ez voltaképpen? Azt, kedves Kislaky úr, hogy a maga alkarja hihetetlen erővel vonz minden fémből készült tárgyat. Így már érthető a sok műanyag, tűnődöm magamban. A hír felvillanyoz, izgatottságomat mégsem kívánom egy pelyhedző

bajszúval megosztani, ezért közönyt színlelve csak annyit mondok, köszönöm, doktor úr a tájékoztatást, most szeretnék pihenni kicsit. Informálnám a várható következményekről is, mondja a rezidens, de felemelem karomat, és halkan felszólítom a távozásra. Gőgösen hátracsapja fejét, és szárnyait lobogtatva kiviharzik.

Újra egymagamban eldöntöm, amint lehet, meglépek a kórházból. Volt már, hogy megégtem kicsit, azt Kató is le tudja kezelni krémekkel meg hideg zuhannyal, nem kell ahhoz itt tétlenkednem. Megvárom a hajnalt, megvárom, amíg az ügyeletesek rövidke nyugovóra hajtják fejüket, sziszegve, nehézkesen kikászálódom az ágyból. Kató behozta a pizsamámat, belebújok, alkarom elé párnát emelek. Hátha az kiiktatja a mágnesességet, vagy mit tudom én. Így hagyom el a kórtermet, így hagyom el a kórházat is. A kórház előtt taxiba ülök, a taxis nem kérdez semmit, biztos látott már különb dolgokat is egy pizsamás, párnás pasasnál. Otthon Kató nagy örömmel fogad, és bár megszid, amiért elszöktem a kórházból, látom rajta, hogy egyetért. Igen, ő az én asszonyom, gondolom, ahogy hozzám bújik az ágyban.

Vasárnap van, együtt reggelizünk, sajog minden porcikám, de rég nem érzett boldogsággal figyelem Katót és Violát. Viola kicsit zavart, idegesen nevetgél. Felemelem alkaromat, az egyik villa szélsebesen röppen fel az asztalról, és hozzátapad kezemhez. Kató megrémül, kikerekedett szemmel néz rám, Viola viszont végre elmosolyodik. Ezt meg hogy csináltad, papa? Valami frappánsat akarnék válaszolni, hogy megkacagtassam, hogy lenyűgözzem, de inkább felemelem a másik karomat is, ami erre egy kanalat ránt magához. Viola nevetve tapsol, mint kislánykorában. Ez nem természetes, dünnyögi Kató, ez nem normális dolog. Ne félj, Kató, vágom rá harsányan, inkább örülj, hogy szuperhős lett az uradból! Violára kacsintok, lelkesen mosolyog rám, és egyszeriben fecsegni kezd, hogy igen, igen, tisztára, mint a Magneto az X-menből, állati menő, ezt azonnal el kell mesélnie a legjobb barátnőjének, Nórinak. Azzal hátralöki székét, felugrik az asztaltól, és mintha szellő sodorná, aprócska szobájába fut. Kató nem mosolyog, ingatja a fejét, mint az autók szélvédője elé tett kutyafigurák. Leszedem alkaromról a kanalat és a villát, és hogy ne tapadjanak rá megint, gyors mozdulattal többszörösen körbetekerem gézzel a kezemet.

A következő napokban otthon maradok, betegszabadságot veszek ki. A főnök megértő, egy villámcsapás az komoly dolog, dünnyögi a telefonban. Szóval hawaii van, döglök otthon, igyekszem minél több időt Violával tölteni. Szeretném, ha újra megbízna bennem. Ha újra mesélhetnék neki, játszhatnék vele. Mikor Kató nem látja, gyakorlom a fémek lebegtetését. Néhány nap elteltével már körbe-körbe reptetek, sőt különféle alakzatokat is ki tudok rakni a levegőben. Evőeszközből építek repülőgépet, csapágygolyókból rajban szárnyaló fémmadarakat, Kató ékszereiből csillogó tornádót. Violát eleinte lenyűgözi a mutatvány, de látom, hogy szemében mind fakóbb a lelkesedés. Mintha megunná ezt is. Próbálkozom izgalmasabb trükkökkel, célba lövök a kötőtűvel és a székek lábát rángatom távolból irányított nyakláncok segítségével, de Viola már oda sem néz, csak úgy kényszeredetten, udvariasan mosolyog. Aztán előveszi az okostelefonját, és inkább azt nyomkodja. Percekig visszafojtom csalódottságomat, dühömet. De ahogy nézem, egyszeriben kirobban belőlem a harag. Mi van, kislányom, bazmeg, érdekesebb az engribördz, mint a varázslat? Csoda történik a szemed láttára, és te azt a szart buzerálod?! Hát hülye vagy te?! Viola leereszti a telefont, szeme villámokat szór. Látom, visszakiabálna, de aztán – és ezt az anyjától tanulta, nem vitás

– inkább csak csendesen, hogy fájdalmasabb sebet ejtsen, annyit mond, papa, találj ki valami újat, ez már gáz. Miattad csinálom, fakadok ki erre, hát nem veszed észre, gyerek?! Viola feláll, és szó nélkül faképnél hagy. Követem a szobájába, most higgadtabban beszélek, próbálom azzal szórakoztatni, hogy a szobájában lévő lámpát lebegtetem. Hagyd abba, sikolt erre, hagyd abba! Már nem vicces! Ne legyél tovább szuperhős! Állok az ajtójában, majd kihátrálok.

Talán el kellene mennem a kórházba és kérni, valahogy vegyék ki bőröm alól a mágneslapot. A gyárban is türelmetlenkednek. A főnök egy hét után felhív, hogy lassan döntsem el, mit akarok, mert nem vár a végtelenségig. Lehet, hogy embereket kellene megmentenem csodálatos képességemmel. Talán tényleg lehetnék szuperhős. De nem erre vágyom.

Viola egy délután idegen srácot hoz haza. A fiú tizennyolc körüli lehet, látom, igyekszik férfit játszani, határozott hangon szól, erősen szorítja a kezemet. Kató rémülten figyel engem, ahogy behívjuk lakásunkba a fiút. Palinak hívják, mondja Viola, és lesüti szemét. Torkomban dobog a szívem, vakarom az alkaromat. Gyere akkor, Pali, gyere be, mondom neki. Pali megköszöni, először át akarja karolni Violát, de aztán rám sandít, és letesz tervéről. Vörös nyakkal totyognak be a szűkös nappaliba. Kató sósmogyorót és gyümölcslevet tesz eléjük a dohányzóasztalra. Miközben a pubi szürcsölgeti az almalevet, gyorsan kiszámolom, hány percnyi munkám eredményét kortyolgatja most el ez az idegen kamasz, aki ráadásul a mi Violánknak csapja a szelet. Megköszörülöm a torkomat, felállok, és bejelentem, hogy mindjárt visszatérek. Kimegyek a konyhába, leülök, egy bögrét markolgatok, hogy lenyugodjak. Kató utánam jön, halkan darál a fülembe, hogy nyugodj le, nyugi, gondolj arra, hogy legalább elhozta bemutatni, legalább látjuk, kivel jár. Nem járnak, jelentem ki fenyegető hangon. Udvarol neki. De nem járnak. Kató nem mond semmit, de látom rajta, többet tud nálam. Neki biztos mindent elmondott már a lányunk. Megroppan kezemben a bögre, repedés fut végig az oldalán. Nem járnak, ismétlem, nem kérték az engedélyemet. Kató újra a fülembe suttog, ilyesmit már nem szokás csinálni, mondja, a fiatalok manapság maguk döntenek ezekről a dolgokról. Felállok az asztaltól, visszamegyek a nappaliba. Kató úgy siet utánam, mintha attól tartana, menten falhoz csapom ezt a Palit. Leülök velük szemben, és méricskélem kicsit a gyereket. Hozzá ne merj nyúlni Violához, gondolom magamban. Pali szeme elkerekedik, felém mutat. Alkarom felé ollók, tűk, gyertyatartók repülnek. Úgy tűnik, egyre erősebb mágneses tér vesz körül. Úgy kavarognak a szobában, mint vihar idején a száraz levelek. Az egyik olló pár centire repül el Pali feje mellett. Viola dühösen néz rám. Azt hiszi, tehetek róla? Hogy én irányítom a tárgyakat? Most Pali felé fordul, és azt mondja neki, figyelj, apám hobbibűvész, de ez az egyetlen trükkje, ne félj! Azzal odabújik a betojt pubihoz, belekarol, mintha ő lenne a férfi, felhúzza a kanapéról, elhadar egy sziasztok, majd jövököt, azzal már tuszkolja is kifelé a srácot, és megy vele ő is. Az ajtó becsukódik, én egy ideig szóhoz sem jutok. Aztán csak annyit üvöltök utánuk megcsukló hangon, hogy varázsló vagyok, kislányom, nem bűvész! Emlékszel? Varázsló! Kató gépiesen pakol el az asztalról. Sosem szerette, ha a könnyeimmel küszködök. Attól mindig megriadt.

Visszamegyek melózni a gyárba, ezúttal kesztyűben, végig begombolt munkaruhában, ahogy kell. A többiek nem csesztetnek, ezért hálás vagyok. Úgy viselkednek, mintha mi sem történt volna. Petya kérdi, nem akarok-e meló után egy

sört meginni. Tovább bent maradok, felelem. Kell a pénz a bécsi kiruccanásra. Mindjárt itt a karácsony.

Késő este van, megyek az utcán. A buszról most egy korábbi megállónál szálltam le, hogy sétával tisztítsam ki a fejem. Kutyafuttató kerítése mellett, piszkos fémkonténer közelében veszem észre Palit. Valami ismeretlen csajt ölelget, tapogatja a mellét is a ruhán keresztül, meg próbálja az egyébként is rövid szoknyáját még feljebb rángatni. Megtorpanok, a hirtelen dühtől a lélegzetem is elakad. Nem elég, hogy ez a senki, ez a szaros seggű kamasz az én lányomat akarja megrontani, közben még meg is csalja?! Elborul az agyam, feltűröm kabátom ujját, ökölbe szorítom a kezem, és morgok is, mint egy fenevad. A konténer megmozdul, oldala behorpad, mintha egy óriás marka szorítaná. Pali és a kis lotyója abbahagyják a smárolást, ijedten kapkodják a fejüket, hogy mi történik. Intek egyet a kezemmel, mire a konténer nekik vágódik. Pali átrepül a kerítés felett, a csaj kinyúlik a földön. Elindulok feléjük. Pali meglát, feltápászkodik, és sántikálva, mint egy kóbor kutya, elmenekül. A csaj lélegzik, ez azért megnyugtató. Éppen azon gondolkodom, hívjak-e egy mentőt, amikor meghallom, hogy a lány gyenge sóhajjal azt ismételgeti, Mogor, ez a Mogor volt, segíts!

Megvakarom az alkaromat. Nem megyek közelebb. Inkább szaladni kezdek. Végül is, gondolom futás közben, mondhatta azt is, hogy Magor. Az ősmagyarok hátrafelé nyilaznak és kiabálnak. Félelmetesek. Próbálok nevetni. Mintha kívülről látnám magamat, ahogy szaladok. Szinte észre sem veszem, hogy máris hazaértem. Igyekszem minél halkabban ajtót nyitni, hogy ne ébresszem fel a családot. Mindjárt itt a bécsi vásár. Veszek Violának forralt bort és hozzá bögrét is és fából faragott Betlehemet és csokit és olyan vékony szeletekre vágott sült krumplit és karácsonyi zenéket tartalmazó cédét és bármit, tényleg bármit, csak hogy újra mosolyogni lássam.

PERSPEKTÍVA

MŰVÉSZ ÚR

Pál kezében magabiztosan szalad a rajzszén, hol vékonyabb, hol füstös, duzzadt vonalakat húz. A vele szemben ücsörgő lány nem szép, még csak nem is érdekes vagy karakteres arcú, egyedül talán az orráról a szeme alá merészkedő szeplők teszik figyelemreméltóvá. A szénrajzon mégis elevenebbé, kacérabbá, titokzatosabbá válik. Ahogy ott néz, félig sötétlőn, félig megszeppenve, érdekessé teszi a rajzot – már-már művészi erejűvé.

Pál persze tudja jól, hogy ez nem művészet. Ül a sétány végén naphosszat, tőle jobbra a Balaton, és jönnek sorra az unott – vagy ami még rosszabb, kedélyes – alanyok, elvárják, hogy a kép hasonlítson rájuk, de azért kedvező színben tüntesse fel őket. Pál azzal nyugtatja magát, hogy a régi korok uralkodóit, nemeseit ugyanígy, megrendelésre festette Holbein, Tiziano, még a gyümölcsös Arcimboldo is. Jó, nem a Balaton-parton, és mégiscsak történelmi alakokat, nem lesült arcú prosztókat, de akkor is.

Ez még csak a kezdet, gondolja, miközben helyet foglal az újabb jelentkező, egy kövér, krumpliorrú családapa. Szájából meleg sörszag szivárog. Hunyorgó szeme gúnyosan méregeti Pál sovány testét, törékeny karját. Aztán jól mutassak azon a képen, szól hangosan, hogy félénk felesége, üvöltő gyerekei is hallják-lássák, csak úgy árad belőle a másokat irányító erő. Pál gyomorfala úgy peng, mintha húrok hálóznák. Keze remeg, a rajzszén sem siklik olyan nyugodt ívben. Megalázó, hogy egy ilyen senki parancsolgat neki, és megalázó az is, ahogyan az idült mosolyú nyaralók elsétálnak mellette, mintha egy perc figyelmet sem érdemelne, amit csinál.

Mellette széles vigyorú giccsfestő, annál persze megállnak, még fotózzák is. Pál dühöng, alig tudja fékezni haragját, ahogy a lelkes csőcselék a dilettáns kolléga képeit dicsőíti. Nézd már, de gyönyörűen lepingálta a szigligeti öblöt, kiáltja egy pénztárosfejű asszonyság, és rákontráz egy másik, hogy jóságos ég, ezt az aranyhidas alkotást ki kell tennem a nappalinkba! A krumpliorrú tapló közben gőgös disznóvá érik a papíron, a szén karmos nyomai mintha legyeket húznának köré. Kész, mondja Pál, és megfordítja a rajzot. Mi ez, ordít a családapa, hogy összerezzen a felesége, mi a szar ez, csak viccel velem, ugye?! Felpattan a székből, fel is rúgja, és fizetés nélkül távozik. A nézelődők most még hátrébb állnak, szolidaritást mutatnak a nevetség tárgyává tett családapával, akit ilyen ízléstelenül, disznóként mert ábrázolni ez a névtelen kis mitugrász. Pál a földet nézi, aztán feláll, összepakolja készletét, és otthagyja a méltatlankodókat.

Idén negyedszer felvételizett a képzőre. Eddig mindig továbbjutott az első rostákon, aztán a siker kapujában közölték vele, hogy van tehetsége, van saját stílusa, szemléletmódja is, valami mégis hiányzik. Hogy mi hiányzik, nem mondták. Nyilván vakok az ő művészetére, nem ismerik fel alkotóerejét. Ilyenkor mindig arra gondolt, nem ő lenne az első, akit túl későn fedeznek fel.

Albérletben lakik, a lakást egy műszakira járó egyetemistával osztja meg. Az egyetemista nem sok vizet zavar, időnként részeg, időnként túl hangosan hallgat zenét, időnként áthívja a haverjait, hogy aztán berúgjanak és együtt hallgassák túl hangosan

a zenét, de Pált ez nem zavarja. Őt egyedül a belészorult festőzseni feszíti, az duruzsol álló nap a fülébe, hogy most már hamarosan észrevesznek, hamarosan külföldre hívnak, hamarosan milliókért veszik a képeidet.

Előfordul persze, nem is egyszer, hogy Pál elbizonytalanodik. Mi van, ha csak egy középszerű portréfestő vagy grafikus válik belőle? Mi van, ha a képzőművészetin mégiscsak értő emberek ülnek a rostabizottságban, és pontosan mérik fel az ő képességeit? Mi van, ha nem is művésznek született, ha fölöslegesen fecsérli erre életét? Van Gogh, Gauguin, El Greco, nyugtatgatja a belső duruzsolás, őket is csak később, a haláluk után értékelték igazán. Tanulj meg az utókornak alkotni, susogja a nagyravágyó hang.

Pál azonban türelmetlen természet. Minek az utókornak alkotni, bomló testű hullaként örvendve az elismerő hümmögésnek? A halállal a világnak is vége, gondolja, és kilép az utcára. Nyár van, az egész évben forgalmas körúton most csak lézengenek az emberek. Egy közért feletti fényreklámon csak a *köz* szótag világít, erről, hiába csak egy pillanatra kapja oda tekintetét, a *közönséges* szó jut eszébe, arról pedig az, hogy ő egy közönséges senki. Elhalad a képzőművészeti mellett, az Izabella sarkán kis híján elcsapja a troli. Visszaugrik a járdára. Szíve rémülten kalapál és még nagyobbat dobban, amikor egy kéz nehezedik a vállára. Megpördül. Jaj, ne féljen már, nem bántani akarom, nevet egy mély hang. Köpcös alak áll előtte, régi vágású, jól öltözött, vékony bajsza úgy fekszik ajkán, mint az íj szarva a húr fölött. Mit akar tőlem, kérdezi Pál, miután felméri, hogy nem jelent fenyegetést az idegen. A férfi bizalmaskodva közelebb hajol, leheletének narancsillata van. Idefigyeljen, fiatalember! Láttam a képeit, maga igazán ért ahhoz, amit csinál! Pál szívét elönti a meleg hála, szemét a könny, oly régóta áhítozott már elismerő szóra. Nem érdekli, hol látta az idegen a képeit, nem érdekli, hogy csak úgy, ismeretlenül leszólította. Van kedve egy kis kiegészítő zsebpénzhez, kérdi a köpcös, Pál bólint. Még közelebb jön a férfi, arcuk szinte összeér. Nem kertelek, fiatalember, búgja a köpcös, festménymásolásról lenne szó. Pál öröme egyszeriben szertefoszlik. Szóval bóvlit kell gyártani, gondolja, mások zsenijének fénymásolójaként. Pál hátat fordít, de eléje szökken a bajszos alak. Várjon, ne rohanjon el, dörmögi, és tekintete átható. Pál haragszik magára, de engedelmeskedik. Sose volt igazán lázadó alkat, mindig megtette, amit erélyesebb emberek kértek tőle vagy parancsoltak neki. Busásan fizetnénk, mondja a köpcös, és ha sikeresen másolja le a képeket, megvásároljuk az ön saját alkotásait is. Ehhez mit szól? Pál eltöpreng. Faképnél kellene hagynia ezt a sötét alakot. Hogy érti azt, hogy sikeresen másolja le a képeket? Valami stikli van a háttérben, ez szélhámos. Most kellene lelépni, kiabál Pálban a festőzseni, közben az idegen szemébe néz. Pontosan mennyit ért busás fizetség alatt?

Az elkövetkező hetekben reggeltől estig másolja a képeket. Világhírű festők képeit, a magyarok közül leginkább Rippl-Rónait és Szinyei Mersét. Miközben egy homályos pincehelyiségben kuporog, valami ócska lámpa fényénél, elképzeli, hogy az eredeti festmények alkotói ott ülnek mellette, és biztatják. Máskor azt hazudja magának, hogy ezek nem is az eredeti festmények, ezek csak jó minőségű reprók, amiket neki kell sokszorosítania. De lelke mélyén pontosan tudja, hogy ezek itt bizony az eredeti alkotások, és ő nem holmi múzeumi igazgatók felkérésére másolgatja a remekműveket. Lopott képeket kopizol, te szerencsétlen, hallja a belső hangot, mi lesz,

ha lebuksz? Erre gondoltál már? Igyekszik csak a pénzre gondolni. Végre saját lakást vehet, autót, nyáron külföldre utazhat, talán még menedzsere is lehet, aki segít neki kiállításokat szervezni. Száradó reprodukciói az eredetik tökéletes másolatai. A köpcössel csak ritkán találkozik, nyájasan kérdezgeti, szüksége van-e még valamire a munkához. Pál nem szívesen beszélget vele, úgy érzi, ez a bajszos idegen ellopta a lelkét, és valahányszor szóba áll vele, egyre többet veszít önmagából.

Aztán egy napon berúgják az ajtót, harsány rendőrök csörtetnek le a lépcsőn. Pál először megkönnyebbül, mintha a rendőrök őt akarnák kimenteni. Mikor az autóhoz viszik, már hideg facsarja gyomrát, mikor beültetik és elindulnak, úgy érzi, vége mindennek. Letartóztattak, de mintha valaki mást vinnének, mintha ez nem is az ő élete volna. Érezte ezt már korábban is. Nem is egyszer. Hogy csak úgy szemléli a saját sorsát. Lehet, hogy ezért nem ismerik el a tehetségét. Mert nincs eléggé jelen, ahogy mondani szokták. Suhan az autó, délelőtt van, szikrázó napsütés, odakint a gondtalan járókelők kutyát vagy gyereket sétáltatnak, mindenki szabadságon van, de már nincs sok hátra a nyárból. Odakint még dől a hőség, a rendőrautó hűvös és büdös, és Pálban még inkább tudatosul, hogy elszakítják a világtól, megfosztják szabadságától. Persze korántsem úgy, ahogy ő képzeli. Nem viszik rögvest börtönbe, nem kapja meg azonnal a mákos színű, tyúkláb-mintás egyenviseletet. Bírósági tárgyalások, ügyvédi konzultációk várnak rá, és az elkövetkező hetekben olyan rideg és személytelen – gyomrát még tovább szorító – kifejezésekkel bővül a szókincse, mint előzetes, elsőfok, bűnlajstrom, jogerős, bévé intézet, fegyház és börtön, körlet és jó magaviselet.

Végül elérkezik a bevonulás napja. Nagytételű üzletszerű csalásért ítélik el, egyedüli elkövetőként. Nyakába varrták az egészet, a bajszos idegent elnyelte a föld. A másolatokat megvásárló balekok fura módon őt azonosítják a kópiák eladójaként, hiába védekezik, hogy ő ki sem mozdult üregéből. Négy év. Négy évet kap. Első gondolata az öngyilkosság. De nem meri megtenni. Ahogy belép a bévé intézetbe, lelke felkavart iszapként gomolyog.

Néhány napig aludni sem tud. Folyton-folyvást attól retteg, hogy megverik, megerőszakolják, köcsöggé vagy csicskává alacsonyítják. Hogy megfojtják álmában, hogy levágják a nemi szervét, felakasztják egy törölközővel, bedrogozzák, borzasztó dolgokra kényszerítik. De nem történik semmi. A napok eseménytelenül telnek, persze testét minden percben göbbé gyúrja az állandó éberség. A rabok többsége nem olyan, mint gondolta. Leginkább szomorú vagy fásult arcú férfiak veszik körül, akik jólnevelten lépdelnek az udvaron, esetleg a hozzátartozók által behozott tévét bámulják. Pizsamaként lóg mindenkin a rabruha, olyan az egész, mint egy vibráló kórházi elfekvő.

Pál próbálja úgy elképzelni ittlétét, mintha abszurd fantáziavilágba csöppent volna. Rabtársait varázserdőben élő trollokként jeleníti meg, később indián neveket ad nekik. Így lesz a legtöbbször látottakból Pöndörhajú Büdöskaka, Kopasz Értetlen, Rafinált Rókaszem, Csakmellizomragyúró Egyszerű, Tyúkmellű Cigaretta, Áporodott Szúrósszakáll, Higgyétekel Ártatlanvagyok vagy éppen Keménykedő Ideggyenge. Előbb-utóbb papírlapot is kap, ceruzával nem engedik dolgozni, de rajzszenet idebent is használhat. Esténként ideges kézzel firkálgat, képregényszerű jeleneteket, ahogy Rafinált Rókaszem elindul, hogy megkaparintsa az ellenséges törzs legszebb asszonyférfijét, Szedettszemöldökű Nemvagyokbuzit, akit a Kopasz Értetlen védelmez. Egy másik történetben Pöndörhajú Büdöskakát ábrázolja, a sziú nép bölcsét, amint

gyűrött könyvei fölött görnyedezik és a sápadtarcúak világát tanulmányozza. A rajzokat összegyűri, széttépi. Egy kamaszfiú ócska firkái, gondolja keserűen. Mikor lehunyja a szemét, szemhéja rángatózik.

Több hónap elteltével keresi meg egy új és mindegyiknél fenyegetőbb rabtárs. Hatalmas termetű, aljas tekintetű. Ennek még indián nevet sem mer adni, jelenlétében teljesen leblokkol, mint a prédaállat, aki mozdulatlanul tűri húsának tépését. Tehát ő lesz az, zakatol benne a félsz, ő lesz, aki végleg megfoszt emberi méltóságomtól. A hatalmas elítélt azonban egyelőre nem bántja. Csak kér, de azt olyan hangon, hogy Pál gondolkodás nélkül enged. Az óriás Keménykedő Ideggyengétől hallotta, hogy ügyesen rajzol. Ezért kereste meg. Idefigyelj, művész úr, mondja neki, hallom, tudsz rajzolni. Pál némán bólint. Holnapra, mondja az óriás, holnapra leszel szíves rajzolni nekem valami jó kis kefélős képet. Pál némán bólint. Az óriás otthagyja.

Este megrajzolja a képet. Nem szemérmes, nem álszent, nézett ő pornót is nemegyszer, most mégis a könnyeivel küzd, ahogy a rajzszenet fogja. Ez talán még annál is rosszabb, mintha egyszerűen elkaptak volna. Eladtad magad, most aztán tényleg és mindörökké. A kép elkészül. Cellatársa, Higgyétekel Ártatlanvagyok nagyokat horkantva alszik a priccsen.

Az óriás elégedett a rajzzal, húsos képén jókora vigyor jelenik meg. Ez igen, művész úr, kiáltja, ez már dugás a javából. Aztán sarkon fordul, és izgatott léptekkel elviharzik, a rajzot úgy szorongatva, mint dölyfös gyerek a kisautóját. Pál sóhajt, talán ezzel letudta a dolgot. Néhány napig nem is történik semmi. Focilabdát varrnak, topognak a kerengőben és a sétaudvaron, edzenek és tévét néznek, cigarettáznak, ricsiznek és dobiznak. Aztán felbukkan egy újabb ismeretlen, ez szikár és barkós, és folyton az ajkát rágcsálja. Húgyszaga van. Figyelj, csíra, szólítja meg Pált, hallom, te művész vagy, figyeljél, rajzoljál már nekem is egy dugósat, jól van?! Pál először finoman megrázza a fejét, a szikár ekkor kulcscsontjára helyezi tenyerét, és szorít rajta egyet. Pál karja elzsibbad, szíve majd kiszakad bordái közül. Rendben van, suttogja száraz torokkal, rendben van, holnapra meglesz. A szikár felröhög, és odébbáll. Elkészíti a rajzot. A szikár másnap mohó pillantást vet a képre, kiragadja Pál kezéből, és elsiet. A művész úr egyre több megrendelést kap, eleinte tükörbe sem tud nézni. A megszokás aztán éppúgy züllleszti, mint rabtársait. Egy idő után szinte jólesően fogadja, ahogy képeit elkapkodják. Úgy látszik, erre van igény. A festőzseni nem szólal meg benne. Talán elsorvadt, mint egy elkötözött lábujj.

Jó magaviselete miatt három év után szabadul. Csupán árnyéka régi önmagának. Mintha pókhálóból szabadult, félig kiszipolyozott légy lenne, túlontúl könnyű és áttetsző. Parkokban ücsörög, valóságshow-t bámul, tiktokozik, dülöngél egy nyikorgó székben. Arca sovány, szemealja sötét. Korábbi albérletét már nem tudja fizetni. Nem bánja. A műszakis egyetemista csak arra emlékeztetné, hogy egykor törekvő és ambiciózus volt.

Egy délután éppen összefestett padon ül a pesti ligetben, a galambokat figyeli gondolatok nélkül, mintha tévét nézne. Megnyúlt árnyék közelít, majd kellemesen zengő hang szólítja meg. Maga ismerősnek tűnik nekem, jó az arcmemóriám. Pál nem nézne fel, a galambok megnyugtató ütemben rángatják nyakukat, ez az egyszerű ismétlődés olyan, mint hajat birizgálni, a körömágy bőrét csípkedni, körmöt rágni. Aztán mégis felemeli a fejét, a megszólítóban felismeri a képzőművészetis

rostabizottság egyik tagját, egy közép-európa-szerte ismert festőt. Üdvözlöm, dünnyögi, már többször felvételiztem a képzőre, onnan lehetek ismerős. Leülhetek, kérdi a bizottsági tag. Pál bólint, bár nincs kedve beszélgetni. A festő leül mellé. Pál tovább bámulja a galambokat. A festő elmélyülten szemléli Pál arcát. Hogy is hívják? Pálnak, feleli. Pál, vállalna egy gyors modellkedést? Jól megfizetném érte. Muszáj lefestenem, muszáj! Pál némán bólint.

A műteremlakásban hűvös van, a mennyezeti lámpa fénye gyenge. A festő gyakorlott mozdulatokkal készíti elő az állványt és a vásznat. Pál ül a számára kikészített széken. Nem a festőt vagy az állványt figyeli, tekintete a lakás távolabbi pontjára mered. Hallja az ecset siklását, a festő ihletett légvételét, egyenletes, és hangosabb, mint máskor. Pálnak valamiért a börtön jut eszébe. Hogy ott megúszta, ott még talán megúszta, de itt, a széken ülve, a feszült figyelem fókuszában ücsörögve, miközben képmásának vonásai olajos fénnyel telepednek a vászonra, itt végleg megkaparintották. A festmény gyorsan elkészül, alig néhány óra telik el. Odakint már sötét van, az éjszaka olyan súllyal könyököl a műterem nyitott ablakának párkányán, hogy szinte hallatszik annak ropogása. A festő megtörli homlokát, Pál tudja, hogy a kép elkészült. Feláll, és köszönés nélkül távozni készül. A festő utánakap. Várjon már, Pál, lihegi, még a pénzt sem adtam oda. És a festményt sem látta! Ez igazán nagyszerű lett, azt hiszem, az egyik legjobb képem. Köszönöm! Legalább hadd köszönjem meg! Pál a fejét rázza, nem kell a pénz, csak hadd meneküljön már. Nem akarom látni a képet, szól halkan, és kisiet a lakásból. A festő egy ideig csak áll, és Pál távolodó alakját nézi, aztán visszaáll a vászon elé. Pál képmása bánatosan, és némi szemrehányással mered rá, és valami szégyenkezés süt tekintetéből, de még így is szép és finom, mint Dürer önarcképe. Igen, most már emlékszik erre a fiúra, emlékszik rá, mennyire vonzónak találta. Most már be kell vallania, legalább önmagának, hisz ez a fiú már megtört ember, ez már nem fog többet felvételizni, be kell hát vallani, hogy éppen a fiú iránt érzett fékezhetetlen vágya, pontosabban annak zsigeri szégyene miatt győzte meg a bizottság többi tagját, hogy utasítják el Pál felvételét. Nézi a festményt, és így már egészen biztos benne, hogy a fiú tekintetébe saját bűntudatát csempészte. Na, igen, mosolyodik el keserűen, ez már művészet.

EGYRE KÖNNYEBB LESZ

A Hűvösvölgyi úton most is sűrű láncba szorultak az autók. Egyikben negyvenes férfi ült. Bertalan nem idegességében markolta olyan erővel ütött-kopott Suzukija kormánykerekét; nem, a kínkeserves araszolgatás, a türelmetlen tülkölés a mai napon végre nem mászott bőre alá, nem püffesztette hólyaggá a fojtott indulatot. Ma másféle nap bontakozott ki benne, és ahogy a Kelemen László utcához közeledve balra pillantott, az általa már oly sokszor látott, elosztószekrényre graffitizett üzenet, az „*Egyre könnyebb lesz*" még úgyis reményt csalt szívébe, hogy máskor bántotta rendszerető szemét, hogy a *könnyebb* szó második b-je szabálytalanul átcsúszik a következő sorba, és ott, mint a lét örömeiről leszakadt árva, magányosan keresi a *lesz* közelségét. Bertalan ült a dugóban, és hagyta, hogy a benne imént megszületett elhatározás egészen kitöltse tudatát.

Nem olyan rég, egy, a városi forgatag elől rejtett kis galériában figyelt fel a fiatal festő alkotásaira. Bertalan nem volt műértő ember, a galériába is csak azért tévedt be, mert túl hamar ért volna fia, Marci óvodájához, és mivel a szülőtársakkal beszélgetni egyáltalán nem volt kedve, jobb híján és hogy elüsse az időt, betért a galériába. Ott aztán rövid nézelődést követően megtörtént, amire Bertalan életében még nem volt példa: már az első festmény elragadta a valóságtól. A férfi csak állt, mozdulatlan bámulva a képet, mozdulatlanul, mégis szédülve, mint akit a kút mélye hív zuhanásra, és nem tudta, hogy a szemét vezető, csavarodó alakzatok vagy az egymásba olvadó színek tehettek-e róla, de mire feleszmélt, oly sok idő telt el, hogy csak késve ért oda Marciért is. A galériából futva távozott, de előtte még felírta a művész nevét és weblapcímét a telefonjába. Egy hónap telt el azóta, tépelődésektől hosszú hónap. Bertalan ezalatt végigböngészte a festő honlapját, átnézte közösségi média oldalait, elolvasta azt az egy-két interjút, amit jobbára nevenincs portálok készítettek az alkotóval, és kikérte szobrászként ténykedő unokatestvére, Péter véleményét is. Péter, mihelyst megnézte a festő repertoárját, lelkendezve hívta vissza Bertalant, hogy ő nem is érti, miért nem hallott eddig erről a srácról, meg eleve miért nem futott még be, mikor ilyen ösztönös zseni, ilyen elemi erejű alkotó legfeljebb negyedszázadonta születik. Így aztán, unokatestvére által is megerősítve abban, amit ő is sejtett, amit ő is érzett, Bertalan végül meghozta a döntést.

Erre a napra szabadságot vett ki, főnöke nem kérdezte, miért, általában nem igazán foglalkozott a cég ügyeivel, Bertalannal pedig még annyira sem. Hamarosan hazaérek, gondolta Bertalan, leülök a géphez, és megrendelem a *Tavasz*t. Nem lesz ott sem Edina, sem Marci, nem lesz, aki elvonja a figyelmemet, aki elbizonytalanítson az elhatározásban, hogy miért nem nyaralásra költjük azt a pénzt, miért nem gyűjtünk telekre, miért nem kamatoztatjuk a bankban, vagy miért nem fektetjük aranyba. Ha tudnák, hogy tíz vagy legfeljebb húsz év múltán milyen felbecsülhetetlen értékű lesz ez a festmény…

Felnyitotta a laptopot, a Könyvjelzőkből kiválasztotta a festő webshopját, és kalapáló szívvel kikereste a Tavasz című alkotást. A festmény pulzáló ereje még így, a monitoron keresztül is átütött, ez maga a csoda, gondolta Bertalan, felfoghatatlan

mágia. Olyan kép, melynek puszta birtoklása az alkotás tulajdonosát is feljebb emeli, szürke, kiszámítható életét felrázza, megtisztul tőle és könnyűvé lesz, mint a napon száradó, illatos lepedő. Egymillió-kétszázötvenezer forint. Nem kevés pénz. Bertalan a Kosárba gomb felé húzta a kurzort, de nem kattintott rögtön. Nem kevés pénz. A férfi mély levegőt vett, hosszan benntartotta, lassan kifújta. Így tanulta azon a TikTok videón, ami a szorongáscsökkentés technikáit mutatta be. Nem kevés pénz, de pont ettől az anyagias, földhözragadt szemlélettől kell most elszakadnia, ha valóban új emberré akar válni. Nem akarok kisember lenni, bíztatta magát Bertalan, a Charlie számában is mindig utáltam azt az *aludj el, kisember* részt. Lehunyta szemét és kattintott. A festmény a Kosárba került. Már csak a szállítási és bankkártya adatok megadása volt hátra, aztán a Megrendelés gomb. És kész.

Egymillió-kétszázötvenezer forint?!, tört ki Edinából a felháborodás aznap este, mikor Marci már aludt, és Bertalan előhozakodott a hírrel, miszerint várhatóan négy-öt napon belül házhoz szállítják a Tavaszt. Megőrültél, Berci?! Ez most nálad az életközepi válság, vagy mi van?! Bertalan igyekezett higgadt maradni. Sértett büszkeséggel húzta ki magát, mélyen felesége szemébe nézve. Nem, szólt aztán, számára is idegen, mélyről fakadó magabiztossággal. Nincs itt semmiféle válság. Csupán eljött az idő, hogy valami magasztosabb minőség is megjelenjen az életünkben. Edina elsírta magát, Bertalan némi tétovázás után, esetlen szeretettel karolta át nejét, miközben arra gondolt, milyen szépen meg tudta fogalmazni a lényeget. Magasztosabb minőség… Igen, elindult a változás, a zsigereiben érzi, hogy átalakul benne valami.

Öt nappal később kapta meg az emailt, melyben arról tájékoztatták, hogy sajnos logisztikai okok miatt késhet a Tavasz, de a festményt hamarosan átadják egy másik futárszolgálatnak, amely várhatóan a következő hét szerdájáig kiszállítja az alkotást. Jól van, nyugtatta magát Bertalan, ez még nem a világ vége, a lényeg, hogy rendben és sértetlenül megérkezzen a kép. Csak várakozni kell, már csak egy kicsit. Ebben a pár napban Edina is túltette magát a kezdeti sokkon, egymillió-kétszázötvenezer forint nem kevés pénz, de a festmény valóban szép, és végtére is lehetne rosszabb a helyzet; más férfiak ilyenkor motort és répanadrágot vesznek, befestik a hajukat, vagy huszonéves lányoknak csapják a szelet.

Elérkezett a szerda. A futárszolgálat megjelölte a várható kiszállítás idősávját, szerencsére a késő délutáni órákat adva meg, így Bertalannak nem kellett munkaidő előtt eljönnie a cégtől. Már otthon volt, Edina elvitte Marcit a közeli játszótérre. Mire hazaérnek, a kép már itt lesz. Már a falon lesz, gondolta lázas izgalomban a férfi. Csengettek. Bertalan felpattant, szinte feltépte az ajtót, kirohant a kerti kapuhoz, és kinyitotta azt is. A fehér furgonból két megtermett férfi kászálódott le, tetemes súlyuktól megszabadulva több centit emelkedett az autó. A szállítók mogorva arccal vették ki a furgon rakteréből a barna kraft papírba csomagolt festményt. Bertalan, bár nem értette, egy festmény szállításához miért van szükség két tagbaszakadt melósra, lelkesen köszöntette őket, és készségesen félreállt. Az egyik férfi hóna alá csapta a csomagot, a másik, árnyékként követve társát, szintén benyomult a házba. Bertalan ment utánuk, mint aki vendégként érkezik saját otthonába, és bár még mindig mosolygott, gyomrát hideg szorítás préselte össze.

Miután a szállítók néhány gyakorlott pillantással felmérték a házat, meggyőződve annak szegényes felszereltségéről, türelmetlenül fordultak Bertalanhoz. Írja alá,

vetette oda az egyikük, gyűrött szállítólevelet nyomva Bertalan kezébe, és már itt sem vagyunk. Bertalan az asztalra helyezett festményhez lépett, és elkezdte kicsomagolni azt. Pillanat, mondta halkan, csak előbb megnézném, hogy… Az egyik szállító durva hangon közbevágott: nem sérült a kép, oké, nem kell bizalmatlankodni, foglalkozzunk csak az aláírással, nem érünk rá! Bertalan keze továbbra is a csomagolópapírt markolta, szemét azonban nem tudta levenni a hozzá közelebb lépő férfiról. A robusztus alakban nem is rettenetes ereje, sokkal inkább tekintetének lélektelensége volt igazán rémisztő. Ebben az üres tekintetben feloldódott minden társadalmi szabály, minden gát, ami az egyik embert távol tarthatja a másik elpusztításától. Bertalan úgy érezte, ha nem kapaszkodik elég erősen abba a barna csomagolópapírba, egyszerűen magába szippantja, bekebelezi ez a hüllőszerű szempár. A szállító, mintha csak kiszagolta volna Bertalan jeges rémületét, még közelebb lépett. Engedd csak el szépen azt a papírt, írd alá a szállítólevelet, és már végeztünk is. Ez az én otthonom, visított egy vékony hang Bertalan fejében, felnőtt ember vagyok, mit tegez le ez az állat, ráadásul kifizettem a festményt, jogom van ellenőrizni, nem sérült-e meg út közben! Mégsem szólt egy szót sem. Ujjai elengedték a papírt, lábai, melyekből minden erő kiszaladt, botorkálva vitték az asztalig, arra helyezte a szállítólevelet, majd reszkető kézzel ráfirkantotta nevét. Most még talán lehetne valamit tenni, most még gyorsan kibonthatná a képet. A szállítók felkapták a szállítólevelet, és köszönés nélkül elhagyták a házat. Az ajtót nem zárták be maguk mögött, a kinti világ és a benti tér közötti határ megszűnt létezni. Bertalan leroskadt az egyik székbe. Te gyáva szar, te gyáva szarkupac.

Edina és Marci kipirult arccal, vidáman érkeztek haza. A kisfiú, aki egészen addig légvétel nélkül sorolta anyjának, mik történtek vele aznap az óvodában, apját megpillantva elhallgatott. Bertalan immár a nappali foteljében ült, körülötte mindenütt a kraft papír cafatjai, ölében ócska, fehér műanyagkeretbe zárt ízléstelen festmény, rajta virágmintás, derékpántos ruhában szépelgő nő, kezében locsolókanna, jobb lába a levegőbe emelve, tekintetével, mintha kamera lencséjébe pillantana, kifelé figyelt. Marcikám, fordult a fiúhoz Edina, moss kezet, és menj játszani a szobádba, mindjárt jövünk mi is. Marci, hisz mielőbb menekülni akart a helyzetből, már ott sem volt. Edina odahúzott egy széket Bertalan mellé, és leült. Egy darabig csak figyelte férje dermedt arcát, talán azt mérlegelve, kell-e hívni a mentőket, majd szemügyre vette az ölében tartott giccset. Érezte, hogy most óvatosnak kell lennie, hogy nem érdemes rögvest szóba hozni az egymillió-kétszázötvenezer forintot. Az mondjuk biztos, szólalt meg aztán kissé száraz torokkal, hogy tavaszi hangulata van a képnek. Bertalan hátborzongató lassúsággal fordította fejét felesége felé, vonásait összehúzta a belső kín. Edina nyelt egyet. Meg vagy elégedve vele, tetszik?, kérdezte a nő kedvesen, holott szíve szerint kiabált volna. Bertalan a festményre fordította tekintetét, majd vissza Edinára. Pislogás nélkül figyelte párját. Ez nem az a kép, ami a weboldalon volt, ugye?, kérdezte ekkor Edina, és hangjában már ott fészkelt az indulat. Bertalan válasz helyett felállt a fotelből, a festményt mellkasához szorította, és távolabb lépett feleségétől, mintha attól tartana, hogy Edina a következő pillanatban kitépi a kezéből, majd tűzre veti a képet. Végül egy másikat hoztak, suttogta most, szinte tébolyult tekintettel a férfi. De ez is nagyon szép. Edina felvonta szemöldökét. Ő is felállt a székből. Nagyon szép?, kérdezte immár remegő hangon. Berci, ez… Bertalan hirtelen sétálni kezdett a szobában, körbe-körbe, mint aki csapdába esett. Olyan kétségbeesett arccal szorította

a festményt, hogy Edina egyszerre megszánta őt. Jól van, próbálta megállítani férjét, hogy átkarolja, vigasztalja, figyelj, biztos vissza lehet küldeni vagy kicserélni valahogy. Végül is ennyi pénzért… Bertalan megtorpant. Szemében felizzott a harag. Minden egyes kurva forintot megért!, üvöltötte, arról nem tehetek, hogy Te nem látod meg benne a művészetet! Nem küldjük vissza, nem cseréljük ki! Bertalan hisztérikusan járkált tovább a szobában, feje mélyvörösbe váltott. Aztán megállt az egyik fal mellett. Ide fogjuk kitenni, igen, itt nagyszerűen fog mutatni, hú, de még hogy! Azzal rohant a kamrába a szerszámosládáért. Edina mozdulatlanul állt, nem tudta, mitévő legyen. Bertalan házasságuk tíz éve alatt legfeljebb, ha két-háromszor kiabált vele, de annak valami oka mindig volt. A férfi hamarosan visszatért a szobába, és rá sem nézve feleségére, szöget vert a falba, majd ráakasztotta a képet. Csodás, rikkantotta teátrális kedélyességgel, príma! Mikor újra kiviharzott a nappaliból, szeme sarkában már könny gyűlt. Hiába próbálta kapkodva letörölni, Edina azért csak észrevette.

Halló, hallasz, Peti? A vonal végén rövidke tétovázás után megszólalt unokatestvére kissé zavart hangja. Hallak, igen, szia, Berci, mi újság? Hallod, Peti…, kezdett bele Bertalan, de elcsuklott a hangja. A kamrában ült, a sötétben, hátát a falnak vetette. Minden oké, Berci?, kérdezte Péter, ugye nem sírsz? Bertalan egy ideig még fújtatott, aztán összeszedte magát. Figyelj, Peti, mondta, megrendeltem ezt a Tavasz című képet, tudod, Te is láttad, amikor átküldtem a festő anyagait. Péter nem felelt, Bertalan folytatta. Szóval késtek a szállítással, és amikor végül kihozták, hát… nem ugyanaz a kép jött meg. Péter továbbra is hallgatott. Bertalan bár elbizonytalanodott, nem hagyta abba. Próbáltam írni nekik, próbáltam kérni, hogy cseréljék ki, vagy térítsék meg a költségeket, de nem kaptam választ, csak hibaüzenet jött, tudod, olyan démonos, olyan mailer-daemonos cucc. Halló, ott vagy még, Peti? Késlekedve, de jött a válasz, igen, Berci, itt vagyok. Bertalan nem értette, unokatestvére miért ilyen szűkszavú, miért ilyen tartózkodó, sőt, elzárkózó. És, Bertalan már-már dadogott, és azóta többször láttam azt a fehér furgont, a szállítók autóját, csak állt ott az utcán, a házunk előtt, csak állt ott, aztán elhajtott, és nem értem… Ezúttal megint nem kapott választ unokatestvérétől. Figyelj, Peti, suttogta Bertalan, erről Edinának nem kell tudnia, nem kell tudnia, hogy én próbáltam helyrehozni, mert… na, neki inkább azt mondogatom, hogy szép a kiszállított festmény is, és végül is, most már kint lóg a falon egy hete, és ha úgy vesszük, tényleg elég szép és derűs, nem kellemetlen látvány, ha úgy nézzük. Holnap átugrom, mit szólsz, jelentette ki váratlanul Péter, megnézem, átbeszéljük. Jobb lesz az úgy, személyesen. Bertalan némiképp megnyugodva tette le a telefont.

A két férfi a nappali fala előtt állt, Péter a festményt, Bertalan unokatestvére arcát fürkészte. Edina kicsivel távolabb várta, hogy Péter kinyilatkoztassa véleményét, bízva abban, hogy azzal majd végre lezárul ez a groteszk időszak az életükben, és lekerül az ocsmány kép a falról. Mikor Péter hátrébb lépett és Bertalanhoz fordult, bánat bujkált a pillantásában, a szavak pedig úgy hagyták el ajkát, mintha láthatatlan erő húzná elő azokat. Te, ez a kép talán még erősebb is, mint amit eredetileg rendeltél. Ez, azt hiszem, nem más, mint a művészet megcsúfolásán keresztül gyakorolt kritika, a giccs kifigurázása a giccs eszközével, a fogyasztáson alapuló élménytársadalmak kiüresedésének minden más megközelítésnél hatékonyabban megjelenített reprezentációja. Ez egy remekmű. Korszakos. Mikor az utolsó szavak is elhagyták Péter száját, Edina hitetlenkedve vonta fel szemöldökét, Bertalan ugyanakkor láthatóan

megkönnyebbült. Igen, mondta nemsokára, és feltűnően hadarva, mint aki túl akar esni az iskolai feleleten, azt hiszem, ezt nagyon jól összefoglaltad, Peti, nem hiába vagy te a művész a családban, én ezt sosem tudtam volna ilyen lényegre törően megfogalmazni. A nappalira nehéz csend telepedett, melyet aztán Edina tört meg. Hát ti teljesen hülyék vagytok, jelentette ki, azzal kivonult a szobából. A férfiak ott maradtak, és noha a továbbiakban már nem beszéltek a képről, cinkos szolidaritásuk hálója azért ott feszült körülöttük, leválasztva őket a valóság fájdalmáról. Edina és Bertalan szótlanul feküdtek az ágyban. Éjfél felé járt az idő, mégis képtelenek voltak elaludni. Bár kezük finoman összeért, sosem érezték még ennyire távol magukat egymástól. Odakint felbőgött egy motor, kerekek csikordultak, elhajtott egy nagyobb autó. Talán épp a fehér furgon. Te gyáva szar, te gyáva szarkupac. Bertalan tágra nyílt szemmel bámulta a plafont, az utcáról beszüremlő éjszakai fények táncot jártak a gipsz stukkók között. A férfi némán tátogott, mint aki varázsol vagy meghibbant. Holnap ugye megszabadulunk attól a fostól?, kérdezte ekkor Edina. Ugye kivágjuk a kukába? Bertalan abbahagyta a tátogást. Nem fogunk kivágni a kukába egymillió-kétszázötvenezer forintot, válaszolta keserves fintorral. Aztán Edina felé fordult, ujjait összefonta a nő ujjaival, majd hozzátette. Sajnálom.

Bertalan az utcán baktatott. A Suzukit előző nap szervizbe kellett adnia, de nem bánta, jól esett most a mozgás. Hosszú volt a tél, örült a tavasz első illatainak. Éppen Péterék háza felé tartott. Jó idő eltelt már a festménymizéria óta, többé-kevésbé túltették magukat Edinával is a dolgon, igaz, kapcsolatuk megsínylette az ügyet, valami végérvényesen elszakadt közöttük. Az agglomerációs település, ahová Péter és családja néhány éve költözött, most a legszebb arcát mutatta – virágot bontottak a fák, lelket gyógyító hanggal füttyögtek a madarak, a Nap még nem szúrósan, éppen csak melengető fénnyel sütött. Bertalan, egy-egy ház mellett elhaladva, kíváncsian kukkantott be az ablakokon. Hétvége volt, ebédidő, odabent sürögtek-forogtak az emberek, ebből a távolságból megelevenedett diorámák örökmozgó figurái. Bertalan az egyik háznál lecövekelt. Először azt hitte, rosszul lát. Óvatosan közelebb merészkedett, nehogy észrevegyék és kukkolónak véljék. Nem, nem tévedett. Az otthonos lakótér egyik beszögellésében ugyanaz a festmény függött a falon. Az ő festménye. Ugyanaz a virágmintás ruha, ugyanaz a locsolókanna, ugyanaz a feltartott láb. Bertalan szíve szerint odafutott volna, hogy becsöngessen, hogy számonkérje a lakóktól a kép eltulajdonítását. Lábát azonban megfékezte egy belényilalló sejtelem. Lassan odébb sétált, a következő és az azt követő ház belsejét is alaposan végigpásztázva. A harmadiknál sejtése beigazolódott. A kávészemmintás tapétán itt is ugyanaz, éppen az a festmény lógott. A felismerés elemi erővel hatott, lábát elengedte a fék, Bertalan egy másodperc múlva már szaladt az utcán, tovább, Péterék felé. Az így megtett kétszáz méteren legalább két további házban látta a képet. Péter ajtót nyitott. Örömmel látta, hogy Bertalan végre újra mosolyog. Ennek ellenére félszegen, szégyenlős vonakodással engedte be a házba. Bertalan, mintha csak olvasna unokatestvére gondolataiban, barátságosan megsimogatta Péter vállát. Minden oké, mondta, és belépett az előszobába. Innen jól rálátott a hallra. Tízéves unokahúga, Iza, éppen barátnőjével társasozott. Mikor meglátta Bertalant, kedvesen intett neki. Háta mögött, vagy inkább feje felett ott csüngött a festmény. Na, igen, dünnyögte Péter, én is így jártam. Bertalan még mindig mosolygott, nem engedte, hogy a lelkében

szétterülő hideg elrontsa kedvét. Nem, ma másféle nap bontakozott ki benne. Egyre könnyebb lesz. Egyre könnyebb lesz, Peti, mondta biztatóan, elvégre csodálatos ez a kép. Most már tényleg az. Most már annak kell lennie.

JOLÁN

„Jolene, Jolene, Jolene, Jolene, I'm begging
of you please don't take my man"
Dolly Parton – Jolene (1974)

A villamoson most is sokan vannak. Gyűlölöm ezt. Nem tehetek róla, amint felszállok, és meglátom a temérdek embert, elfog a rosszullét. Érzem a csípős szagukat, figyelem a zsírt csillogni homlokukon, fülembe mászik szuszogásuk. Mikor a kapaszkodó után nyúlok, elképzelem a kopott műbőrön hemzsegő mikrobákat, és szívem szerint nem fognám meg, de úgy ráz ez a tetves villamos, hogy muszáj, muszáj kapaszkodni, máskülönben a vállammal nekidőlnék a mellettem állóknak, és az még rosszabb, mert olyankor meg a ruhán keresztül is átsugárzik belém testük kellemetlen melege. Ilyenkor átkozom csak igazán magamat, hogy nem tanultam meg vezetni. Pedig elkezdtem, csak aztán… Nem tetszett az az oktató. Ahogy vizslatott. Nem éreztem magam biztonságban mellette. De talán nem is nekem való a vezetés. Mindegy is. Valahogy el kell jutnom ehhez a nőhöz. Ehhez a Jolánhoz.

Egy hónapja olvastam az üzenetet. Sanyi akkor a vécére ment, és az étkezőasztalon hagyta a mobilját. Én meg nem bírtam megállni. Szégyenkeztem piszkosul, a fejemben ott motoszkált a hang, hogy rakd már le a telefont, te szánalmas roncs, hát milyen ember vagy, de közben meg olyan izgatott voltam, mint évek óta soha. Sanyi nem törölte ki az üzenetváltásokat. Szerintem azt sem tudja, hogyan kell. Bár olykor bosszant technikai ügyetlensége, valójában szeretem benne, hogy nem lett rutinos rabja ezeknek a kütyüknek. De megint elkalandozom a lényegről. Sanyi összejár ezzel a nővel. Ezzel a Jolánnal. Sanyi megcsal ezzel a Jolánnal. Jolán. Jolán. Jolán. Milyen ostoba, hülye név. Mégsem tudok egyébre gondolni hetek óta.

Kapaszkodom a villamoson. Már csak két megálló. Lehunyom a szemem, úgy könnyebb elviselni az utazást. Miért történik mindez? Miért döntött úgy a Sanyi, hogy annyi év után felrúgja az egészet? Vagy sosem volt igazán hűséges? Egyszerűen nem fér a fejembe. Nem illeszkedik a képpel, amit Sanyiról őrzök magamban. Sanyi megbízható, türelmes, kissé túlzottan is kiszámítható, ettől valamelyest unalmas is, de jó lelkű, törődő, figyelmes, gondoskodó. Erre itt vannak ezek az üzenetek. Mintha nem is ő írta volna őket. Trágárkodik, türelmetlenül epekedik, erőszakos, féltékeny, gonosz. Fenyegetőzik, aztán meg sűrűn bocsánatot kér. Mit bocsánatot, dehogy, önmagát megalázva térden csúszva esedezik, ígérget. Ez nem Sanyi, ez… Nem értem.

A Jolán meg? Na, az nagyon érti a módját. Hol csábítgat, hol elutasít, hol sajnáltatja magát, hol gyorsan fölébe kerekedik Sanyinak. Végig ő irányít, akkor is, ha a gyenge nőt játssza, és akkor is, mikor fotót küld Sanyinak, amin éppen egy másik férfival hetyeg. Az arcát nem látom. A haja sűrű, fekete, mint a vízbe öntött tinta. Milyen ember lehet?

A villamos ránt egy nagyot. Érzem, hogy kibillenek egyensúlyomból, hiába szorítom veszettül a kapaszkodót, a testem úgy fordul át a sarkamon, mint a játszótereken azok a pörgőforgók, vagy mik. Lassan nekinyomódok egy hájas pali vállának. Rám mosolyog.

Elnézést kérek tőle, miközben öklendezhetnékem támad. Izzadt bőrétől az én ruhám is nedves lett, most úgy tapad a testemre, mint a hínár a Balatonban. Már csak egy megálló, biztatom magam. Hogy jutottunk idáig? Mármint Sanyival. Talán amiatt, hogy nem lett gyerekünk? De hát váltig állította, hogy ő sem akar. Vagy az érzi, megrekedt az élete? Lehet, hogy nem élünk annyira pezsgőn, de Sanyinak közben szárnyal az akadémiai karrierje, sorra kapja a kutatói ösztöndíjakat, hívják külföldre is előadni, megbecsülik, szeretik a hallgatói. És rám sem lehet panasz. Nem érezheti azt, hogy intellektuálisan elmaradnék tőle. Mindig mondta, mennyire büszke rám, mennyire fontos szempont neki, hogy egy nővel beszélgetni is tudjon. Hogy hosszútávon ez a fontos. Erre tessék. Itt ez a Jolán. Már gyűlölöm a nevét! Annyira mélyen fúródott tudatomba, mint egy tüske. Egy tüske, ami a nappalok zsibongó rétegét is átdöfve ékelődött álmaim közé, pillanatnyi nyugalmat sem hagyva. Jolánnak az álmaimban sincs arca, de sokszor látom meztelenül, és ilyenkor… Az egészben ez a legszörnyűbb. Ilyenkor rajtam is elhatalmasodik valami sötét vágy. Egyszerre érzem egynek magunkat, mintha én lennék ennyire vonzó, kívánatos, ugyanakkor egészen különbözőnek is, és e különbözőségünk megnyilvánul abban, hogy kívülállóként dermedten bámulom meztelen testét, és megnyilvánul abban is, hogy Sanyi is csak őt figyeli, összecsuklott akaratú, de ágaskodó fiúcskaként, miközben rám sem hederít, legfeljebb, mint abban a legutóbbi álomban, elküld a boltba tejért.

Leszállok a villamosról. Süt a nap. Megszárad a ruhám, elpárolog róla a hájas pacák verítéke, ingem végre elválik bőrömtől, mint egy nagy sóhaj. Ellenőrzöm a címet. Igen, még néhány sarok, és ott vagyok. Gyalogolok végig az utcán, hallgatom cipőm éles kopogását. Magassarkú van rajtam. Utoljára húsz éve vettem fel. Kit akarok vele lenyűgözni? Még a szemüvegemet sem vettem fel. Pedig nem látok annyira jól nélküle.

Egyáltalán, mit várok ettől a beszélgetéstől? Még vissza lehet fordulni, szól fejemben a hang, még nem késő visszafordulni. Megyek tovább. Le kell zárni. Pontot kell tenni a végére. Ki kell űznöm fejemből a Jolán nevet.

Itt van. Ez az a ház. Végigpásztázom a kapucsengőn látható neveket. De csak vezetéknevek. Most veszem észre, hogy az ajtó nyitva. Belépek. Boltíves átjáró, a szokásos társasházi postaládás előtér. Aztán jön a belső udvar, jobbra és balra is széles lépcsősorok. A ház fala málló, penészes, savanykás bűz terjeng mindenütt. Ez valahogy megnyugtat. Sőt, örömmel tölt el. Örülök, hogy Jolán rosszabb körülmények között él, mint én. Mit nem adna, gondolom, mit nem adna ez a nő a mi kertvárosi, világos házunkért! Megyek fel a lépcsőn. Most magabiztosabban lépek. Az egész találkozót rafináltan készítettem elő. Sanyi nevében írtam neki, hogy újra látni akarom. Aztán meg, hogy elfelejtettem a címet. Szétszórt professzor vagyok, írtam, tudod. Jolán megírta a címet. Megyek a lépcsőn. Elérek az ajtóig. Rajta a név. A teljes név. Kocsis Jolán. Milyen hétköznapi. A tudatomba fúródott tüske mintha ettől is lazulna. Ez egy Kocsis, mondom magamban. Egy kocsis. Én meg műfordító vagyok, az anyja picsáját! Becsöngetek.

Rövidesen ajtót nyit. Arcán nem látszik csodálkozás vagy rémület. Egykedvűen mér végig. Gondolom a Sanyi felesége vagy, szólal meg aztán, és befordul a lakásba. Mély a hangja. Rezeg a fülemben. Hogy lehet ezt ilyen közönyösen mondani?! Hát hányadik feleség vagyok, akivel találkozik? Jolán nem invitált be, de nyitva hagyta az ajtót. Belépek a lakásba. Szűkös az előszoba, és bagószagú. Beljebb ódon konyha, a

vízvezetékek a falon kívül futnak, a falon ocsmány, barna tapéta, mintha azt is dohánylevéllel kenegették volna, a padlón zöld linóleum, szinte látom, ahogy ragad. Az ajtókeretekben műanyag gyöngyfüggönyök lógnak, a zajos utcára néző ablaksorokat nehéz, poros drapéria takarja, a tükrökön ujjlenyomatok zsírfoltja, az egyik tükrön rúzsnyom. Jolán a nappalinak és hálónak egyaránt használt szobában ül egy kifakult, nyitható kanapén, éppen rágyújt. Kávét iszik, feketén. A lakásban vágni lehet a füstöt. Egy percig csak bámészkodom, próbálom befogadni a látványt, szokni a helyzetet. Szokni a tudatot, hogy Sanyi idejár hetek óta, ebbe a poros szarfészekbe, és nagy valószínűséggel éppen azon a kanapén… Találok egy puffot, itt maradt a nyolcvanas évekből. A gyermekkoromból. Talán ezért érzem ezt a puffot szövetségesnek, a borzasztó lakás egyetlen kedves lakójának, akihez hajlandó vagyok egyáltalán hozzáérni. Leülök rá. Jolán átható tekintettel figyel. Van valami szokatlanul erős a kisugárzásában, ez kétségtelen. Vonásai szépek, bár némileg kemények. Haja sűrű, de ápolatlan. Melle nagy, de már nem feszes. Jolán nem sokkal fiatalabb nálam. Harmincas nő. Nem az a rajongó szemű húszéves egyetemista, aki beleszeret a professzorába. Jolán szemében nincs sem rajongás, sem életöröm. Hol találkoztak ezek egymással? Mit akar ez Sanyitól, az én görnyedt, tétova Sanyimtól?

Jolán várja, hogy megszólaljak. Mint aki nem tartozik magyarázattal. Van bőr a pofáján, nem mondom. Jól van. Annyiszor végigpörgettem már fejemben ezt a beszélgetést. De most, hogy itt vagyok, hogy arca lett ennek a nőnek, és hogy arcán szem, abban pedig tekintet, méghozzá olyan tekintet, amiben egyszerre van fölény, fájdalom, keserűség és sértettség, na, így már nem olyan könnyű. Azért mégiscsak hozzákezdek. Megtaláltam az üzeneteket, mondom, mintha újdonságot közölnék. Lassan beleszív a cigibe. Lassan kortyolja kávéját. A földre, a szőnyegre hamuzik. Még arra sem veszi a fáradtságot, hogy hamutálat szerezzen. Tudom, hogy legalább egy hónapja tart a dolog, folytatom elbizonytalanodva. Egészen nyugodtan hallgat, talán kissé fásultan is. Nem erre készültem. Egy rémült, szégyenkező, vagy dühös, üvöltöző nőt képzeltem el a párbeszéd másik tagjaként, aki, bárhogyan is, de reagál. Egész forgatókönyvekkel írtam tele memóriámat a lehetséges kimenetekről.

De ez, ami itt van, ez nem szerepelt köztük. Hogy Jolán csak hallgat. Hogy néma kussban szemlél, miközben előadom a nagymonológot. Talán a munkám miatt, nem tudom, talán mert annyira sokszor végigrágtam már magamban, mindenesetre úgy érzem, mintha valaki más szövegét olvasnám fel. Mintha ez az egész nem is rólam szólna. Különben ezt nem most érzem először. Éreztem már ugyanígy mosogatás közben, mikor egyszeriben idegennek láttam tányért súroló kezemet, vagy olvasás közben, amikor hasonlóképpen ismeretlennek tűnt könyvet fogó ujjam, de kiadói megbeszélésén, szex közben, még nevetés közben is éreztem már úgy, hogy ez a nő, ez az ember nem én vagyok, hogy kívülről figyelem önmagam, hogy ez az értelmiségi lét átka, ez az örökös figyelés, amitől saját bőrömön át furakszom ki valami légüres térbe, ahol rajtam kívül senki sincs, és onnan tekintek rá a színjátékra, holott szívem szerint csak benne lennék, öntudatlan szereplőként.

Jolán várakozik. De mintha egyre jobban zavarná tanácstalanságom. Mintha a dolgok gyors, hatékony elrendezéséhez szokott volna. Kérsz kávét, kérdezi váratlanul. Ez a gesztus, ha nevezhetjük annak, szinte lefegyverez. Nem, mondom aztán magamnak, nem szabad, hogy ilyen könnyen elvegye haragomat. Szigorúan, ahogyan

tanítóimtól láttam, belenézek Jolán szemébe. Gondolom, a férjem fizetett Önnek, jelentem ki most. Azt akarom, hogy ő is kibillenjen a kedvtelenség egyensúlyából. Persze nyíltabban lekurvázhattam volna, és tegezhetném is, ahogyan ő tegez engem, de apám egy életre belém nevelte, hogy az idegenek mindig magázódnak. Talán ez a hozzáállás is távol tart az élettől, nem tudom. Akkor nem kérsz kávét, szól, és megvonja vállát. Arcán azért átsuhan a szomorúság. Tőröm, ha tövig nem is hatolt, vért serkentett. Egy darabig nem tudom, hogyan göngyölítsem tovább ezt az abszurd beszélgetést. Üvöltöznöm kellene, csapdosnom, fenyegetőznöm, egyértelművé téve, hogy nem veheti el a férjemet. De bennem mindig is volt egy gát, amitől sosem tudtam csak úgy üvöltözni és csapdosni. Bezzeg az ilyen Jolán-félék! Ezeknek könnyen megy. Gátlástalanok, arcátlanok, szemérmetlenek. Ráadásul a világ is a Jolán-féléknek kedvez. Most jól áll nekik a szekér, most kiskirálynak érezhetik magukat ebben a fertőben, amiben élünk.

Jolán most feláll. Odalépdel az egyik ablakhoz, félrehúzza a súlyos függönyt. A résen át betörő napfényben zavaros táncot jár a por. Jolán háttal áll nekem. Vékony köntöse hátracsúszik, feltárja gerincének ívét. Szép háta van. Tényleg. Ahogy most újra megszólal, hangja egészen csendes. Miért jöttél ide, kérdi. Miért nem a Sanyival beszélsz erről? Rájövök, hogy igaza van. De ettől csak még szerencsétlenebbnek, még szánalmasabbnak érzem magam. Hagyja békén a férjemet, mondom rekedt hangon. Magának lehet bárkije, biztosra veszem, hogy egymásnak adják itt a kilincset a férfiak. De nekem csak a Sanyi van. Nekem csak ő van. Jolán mellkasából rövid, ideges nevetés tör fel. Ezt a faszságot, kiáltja. Ezt Te sem gondolhatod komolyan! Jolán visszafordul felém. Megint végigmér. Elvileg okos nő vagy, mondja aztán, műfordító, vagy mi a jóisten. Ahhoz képest… hááát… Ismét leblokkolok. Honnan tudja, hogy műfordító vagyok? Mesélt rólam a Sanyi? Ettől a gondolattól egyszerre ráz ki a hideg és önt el valami bizarr büszkeség. Jolán újra lehuppan a kanapéra. Ez a Te Sanyid, igazi katasztrófa ám. Azt hiszed, nem találnál jobbat? Pffff! Ezt a kamut… Gyáva szarok vagytok, mindketten. Ez az igazság. Te is, meg a Sanyi is.

Most megint nem jutok szóhoz. Hogy történhetett az, főleg ilyen gyorsan, hogy most már ő oszt ki engem? De nem is ez a legfurább. Az a legfurább, hogy mind inkább hatalmába kerít ez a nő. Nem tudom, miért, de meg akarok felelni neki. Na, igen. Talán ezt utálom magamban a legjobban. Ezt a jókislányságomat, ezt az alamuszi stréberségemet, ami végigkíséri életem összes állomását. Valahányszor egy kicsit is dominánsabb emberrel találkozom, félredobom minden elvemet, és hagyom, hogy az ő igaza váljon az én létigazságommá. Sétáló vászon vagyok, amire bárki csak úgy ráfröccsentheti magát. De ez talán azt is jelenti, hogy valójában nem is létezem. Rettenetes hidegség fog el. Nem csoda, hogy Sanyi visszajár ehhez a nőhöz. Mert ez legalább tényleg egy nő, tényleg egy ember. Ennek formája van, kisugárzása van, ezt nem arra nevelték, hogy olyannyira figyelmes legyen, olyannyira megértő, amitől aztán minden értelmét veszti. Ez nem fél magához nyúlni, nyitott ajtónál vizelni, kiereszteni a böfögést és a fingást, ez nem fél röfögve röhögni, és ordítva zokogni, és átvenni az irányítást a férfiak felett.

Nem vagyunk gyávák, jelentem ki ekkor meggyőződés nélkül. Nekünk még jelent valamit a házasság. Hogy kitartunk a másik mellett. Felállok a puffról. A mozdulat közben érzem, ahogy a súlyom alatt összeroskadt ülőke visszanyeri alakját. Mint aki

fellélegzik. Sajnálom magát, teszem hozzá, ahogy elindulok a kijárat felé. Végtelenül magányos lehet. Azért jöttem, hogy ezt elmondjam. Végeztünk. Kifordulok az előszobába, még egy pillantást vetek a borzalmas konyhára, hogy megerősítsem szívemet, és könnyebben elhagyjam ezt a helyet. Kilépek a gangra. Becsukom magam mögött az ajtót. Néhány másodpercig állok a korlátnál, és figyelem odalent a kopár belső udvart. Lehet, hogy csak időt akarok hagyni Jolánnak, hogy utánam jöjjön. Végül lesietek a lépcsőn, át a postaládás boltív alatt, ki az utcára. Az utcán is sietősen haladok. Beszélnem kell végre Sanyival.

ALUL

A konzervdoboz acéllemez fedele ezúttal nem vágta meg János ujját, a szárazbab, gersli, hagyma és füstölt hús csillogó masszája úgy csúszott át a tányérba, mint valami nagyra nőtt puhatestű, ő valahogy mégis étvágygerjesztőnek látta a szétterülő sóletet. Persze talán nem is az étel, inkább a konzerv nosztalgiája töltötte el vágyakozó éhséggel, felidézve gyermekkorát, mikor szüleivel és nővérével a megszokott olasz kempingben, a sátor mellett leterített kockás pléden kanalazták a doboz tartalmát, miközben a közeli vulkán felől tojásos kénszag nehezült a ciprusos vidékre. Most asztalnál ült, most nem kemping rezsón, hanem mikróban melegítette a sóletet, de hasonló élvezettel hagyta feltorlódni a garatnál a sűrű falatot, mint jó harminc évvel korábban. Nem gondolkodott azon, hogy a sólet képében összetömörülő emlékek vajon azért hatnak-e annyira vigasztalóan, mert néhány napja elbocsátották munkahelyéről, vagy mert az általa imádott horvátok kiestek a világbajnokságból. Egyszerűen csak rágott és nyelt, nem, nem is rágott, hanem csócsált, igen, csócsált és nyelt, csócsált és nyelt, telítődő gyomorral és kiüresedő tekintettel, mint egy kérődző bivaly.

Mikor befejezte az evést és felállt az asztaltól, hogy a mosogató alatti kukába dobja a konzervet, annak aljáról halovány zörgés ütötte meg fülét. Belesandított a fémdobozba. A látványba olyannyira beleszédült, hogy visszatántorodva az asztalra ejtette a dobozt, majd leroskadt a székre. A konzervdoboz felborult, egyre szűkebb sugarú körökben gurult egy darabig, majd megállapodott az asztal szélén. Rövidesen bosszús kis alak mászott ki belőle, és miután undorodva söpörte le magáról a sólet maradványait, leült az asztalra, és rosszalló pillantást vetett Jánosra. Minthogy János döbbenetében szólni sem tudott, az apró fickó elfordította róla tekintetét, lelógatta lábát az asztalról, majd – mintha a letargia ólomsúlyú ingává formálta volna végtagjait – bosszantóan lassan kezdte el hintáztatni. János megrázta fejét, hogy némiképp felocsúdjon, és óvatosan közelebb hajolt a konzervdoboz különös lakójához. Az ujjnyi emberke hosszú, dupla gombsoros kabátot viselt sötét bársony hajtókával, a kabát alatt fehér, magas gallérú ing feszült rajta. Elegánsnak szánt öltözéke szedett-vedett benyomást keltett, melyet csak tetézett a gyűrött, fekete csokornyakkendő, ami akkor sem kölcsönzött volna úri megjelenést a férfinak, ha nem árválkodik rajta egy zsíros gerslidarab. A bánatos, vékony arcból jókora orr meredezett, a magas homlok felett félrefésült, göndör haj miatt a pöttöm férfi bohócszerűnek hatott, Jánost a szokatlan szerzet leginkább Gene Wilderre emlékeztette. Különben is olyan volt az egész, mint valami müzlireklám a kilencvenes évekből: „Keresd az ajándékot a dobozban!", vagy „Minden tizedik szerencsés nyer!”, na de ez itt nem ajándék volt, hanem hús-vér emberforma, ráadásul a meglehetősen kedveszegett fajtából.

János, miután tudata végre képessé vált befogadni a szürreális látványt, óvatosan megszólította a konzervdoboz menekültjét. – Egész végig ott volt alul, a sólet mélyén, uram? – Ezzel az *uram*mal, túl a formalitáson, természetesen azt akarta érzékeltetni az idegennel, hogy méretét semmiképp sem tekinti lebecsülendő minőségnek, bár talán éppen emiatt válhatott éppenséggel akár lekezelővé is a hangjában megbújó,

szándékolt figyelmesség. A parányi ember, miközben tüntetőleg továbbra sem fordult János felé, halkan felelt. Pontosabban visszakérdezett. – Egész végig? – hangja meglepően mély volt. – Az persze attól függ, mit ért *egész végig* alatt. Egy másodperc erejéig lopva Jánosra pillantott, kíváncsian mérve fel titokzatoskodó szavai hatását. János zavartan pislogott, egyébként sem volt erőssége az effajta váratlan ismerkedés. Kevés barátja volt, azok is többségében gyermekkori ismerősök, egy olyan korszakban köttetett szövetségek, amikor még minden egyszerűbb, minden egyértelműbb volt. Jobb híján bemutatkozott tehát. – Egerszéki János. Az apró férfi most visszafordult felé. Duzzadt szemhéjai között résnyi fénnyel csillant meg tekintete. – Hans Christian Andersen. – Ha nem egy konzervdobozból mászott volna elő, ha nem lett volna ilyen kicsinyke, János bizonyára komplett bolondnak tartja hívatlan vendégét. Így viszont arra gondolt, miért ne lehetne ez itt éppen a híres dán meseíró. És az is mindegy, honnan a jó égből tud magyarul, mert ha már megtörténik a lehetetlen, minden más is lehetségessé válik.

– Üdvözlöm, köszöntette hát illendően Andersent. Megkínálhatom valamivel? Andersen keserű mosollyal pöckölte le csokornyakkendőjéről a gerslit, majd megrázta fejét. Figyelmesen és szomorún vizsgálta Jánost. Aztán váratlanul megszólalt. – Tudja, próbálkoztam férfiakkal is. Igen. – Mivel János erre nem tudott mit felelni, Andersen folytatta. – Nem feltétlenül elkeseredésemben, persze önmagunkat se értjük jobban, mint másokat, szóval ki tudja. Akárhogyan is, az én kárhozatom a magány lett. Van abban talán valami sorsszerű, hogy végül ilyen összezsugorodott mesefigurává lettem. – János sokáig törte fejét, mit válaszolhatna ennek a végtelenül bús embernek, aki már-már illetlen tempóban ugrotta át a civilizált társalgás vágányfékjeit. Végül azt találta mondani: – Sigmund Freudból is készült akciófigura. Egyszer jártam a feleségemmel Bécsben, ott a Freud Múzeum boltjában lehetett ilyet kapni. – Andersen értetlenül meredt rá. Körbenézett. A panellakás szűkös volt, de rendezett. – Van tehát felesége – jelentette ki aztán, és János képtelen volt eldönteni, hogy az író hangjában valóban irigység és neheztelés bujkál-e. – Van, igen – szólt János, és arca elkomorult. Ez sem kerülte el Andersen figyelmét. A dán abbahagyta lábának lóbálását és feltápászkodott az asztalon. – Csak most nincs itt? – kérdezte és ezúttal mintha valami megértés vagy inkább bajtársiasság jelent volna meg hangjában. Jánost elöntötte a harag. Mit vájkál ez a szaros kis seggdugasz az életükben? De az Andersen hangjában és szemében is jelen lévő együttérzés és szánakozás még jobban irritálta. Mindig is gyűlölte, ha sajnálják. – Nincs itthon. Majd jön – vágta rá János, és felállt a székről, talán, hogy még inkább Andersen fölé magasodjon, talán, hogy kimozdulhasson a kellemetlen helyzetből. Andersen kezét tördelte. – Elnézését kérem – sóhajtotta –, időnként igen tapintatlan vagyok. Gondot jelent számomra, hogy felmérjem, mikor válok sokká. Dickensék is kitették a szűrömet náluk töltött vendégeskedésem ötödik hetében. Addig tapadok, míg végül rendre elutasítanak, hogy attól csak még jobban tapadjak legközelebb… – Andersen Jánosra függesztette bánatos tekintetét. János azonban még nem nyugodott meg, sőt, egyre inkább bosszantotta a töpörödött író. Vajon mekkora bűn légycsapóval agyonütni egy ujjnyi emberkét, aki történetesen irodalmi nagyság? Az állatok esetén is valahogy minél apróbbat pusztítunk el, annál megbocsátóbb a társadalom. Komolyan eljátszott a gondolattal, hogy tenyerével jókorát csap a töpszlire, akinek már a mélabúja is dühítette. Ha elpusztítaná, neki sem kellene most

azon agyalnia, hol is van éppen a felesége. Nem, a sólettel együtt megízlelt gyerekkori emlékek nem a munkahely elvesztése, és nem a horvátok vébékiesése miatt hatottak annyira gyógyírként, hanem mert néhány pillanatig kiemelték romba dőlt házassága fullasztó törmelékéből.

– Házasságok… Na igen, az már nehéz ügy… Ha Pöttöm Panna felnőtt nő volna – szólalt meg ismét Andersen –, most bizonyára mégis megkérném a kezét. És tekintettel arra, hogy gyaníthatóan rajtam kívül senki más nem passzolna hozzá méretben, talán ez egyszer az életben engem is elfogadna valaki párjául. – János felcsattant. – Hát sosem unja meg ezt a kibaszott önsajnáltatást?! – Andersen szaporán bólogatott, mint aki mélységesen egyetért a másikkal. – Sosem. – felelte. – De én legalább, Önnel ellentétben, kimondom, megfogalmazom a valóságot. – Miről beszél?! – mordult rá János, aki feldúltságában már képtelen volt egyhelyben maradni, véletlenszerű irányokban járkált a konyhában. Andersen hangja ezúttal hideg, szinte könyörtelen volt: – Példának okáért arról, hogy a felesége nyilvánvalóan nem a barátnőjével, Ildivel van fotókiállításon éppen. – János haragja utat engedett a gyomrába zúduló jeges iszonyatnak. Honnan tud ilyeneket ez az ördögi szerzet? Honnan tudja, hogy felesége legjobb barátnője Ildikó, honnan tudja, hogy tényleg fotókiállításra készültek? És ha mindezt tudja, talán arról is van információja, hol és kivel van most igazából Saci, a felesége? Andersen, mintha a gondolataiban olvasna, széttárta karját. Csak most látszott, hogy szabott kabátjának anyagát megrághatták a molyok, mert bal karjának hónalj részénél tekintélyes lyuk feketéllett a szövetben. – Én csak annyit tudhatok, amennyit Maga – mondta. – És Maga is tud annyit, mint én… – Már megint ez a sejtelmeskedés! János felnyüszített, a falhoz lépett és hatalmasat csapott bele öklével. Vére rögtön kiserkedt, sötétvörösre maszatolva a pár hete fehérre festett falat. Az éles fájdalom segített, hogy végre elsírja magát. Leguggolt, mint aki üríteni készül, és hagyta, hogy hullámokban rázza testét a zokogás.

Mikor a sírástól kifáradva kinyitotta szemét, látta, hogy a konyha, s benne minden bútor óriásira nőtt. Nem. Ő maga zsugorodott össze. Látta, hogy Andersen valahogy lemászott az asztal lábán, és most ott állt, tőle nem messze, a szürke járólapon. Most nagyjából egyméretűek lehettek. Néhány percig nem szóltak egymáshoz. Aztán János törte meg a csendet. A zokogástól reszelős volt a hangja. – Még csak nem is szerettem soha az Ön meséit. Nyomasztó szarok. – Andersen nem sértődött meg. – Mégis én másztam ki a konzervből, nem a drágalátos Dickens uraság… – János eltűnődött. Hát persze. Pár napja idézte fel a ritka pillanatokat, amikor apja, ez a zárkózott, magának való ember, esténként mesét olvasott nekik. És olyankor általában Andersent. Így már érthető. – És most? – kérdezte ekkor János. Andersen felvonta szemöldökét. – Most mit kezdjek magammal, ilyen alakban? – Ám Andersen erre már nem válaszolt. Arca, végtagjai, majd egész teste megmerevedett, bőre fehérré és fényessé dermedt, szája, tőle szokatlan és idegen módon, groteszk mosolyra húzódott, egyszóval porcelánfigurává változott. Ez valahogy mégis illett hozzá.

János hirtelen rendkívül magányos lett. Ő nem akart konzervdobozba költözni, nem akart a múltba menekülni, de nem akart már Sacival sem lenni. Elindult a bejárati ajtó felé, ám lába egyre nehezebbé vált. Hasa megfeszült, torka szorított, orrán keresztül sem kapott már levegőt. Még pár másodperc és ő is menthetetlenül és végérvényesen porcelánfigurává alakul.

A Nébih még azon a héten elrendelte a sóletkonzerv kivonását és visszahívását a piacról. A hivatal közleménye szerint a készítmény súlyos mérgezéseket idézett elő, meglehetősen sokszínű tünetekkel. Az esetek közötti egyetlen átfedést az jelentette, hogy az elhunytak, legalábbis hozzátartozóik beszámolói alapján, a világirodalom különböző alakjainak miniatűr változatait vizionálták maguk elé. A sóletkonzerv gyártója elnézést kért, és kompenzációként busás kártérítést fizetett a családtagoknak, valamint biztosították a lakosságot, hogy a jövőben a termék fogyasztása nem vezethet ilyen abszurd hallucinációkhoz. Az ügyet ezzel mindenki elintézettnek tekintette.

A RUHATÁROS

Jönnek be az esőről, a csarnokba hullámokban tör a hideg, ahogy nyitják és zárják a főbejárat ajtaját. Minden csöpög, minden csúszik, rázzák az esernyőket, vízpermet röppen szét, terelgetik izgága gyermekeiket, az arcuk kipirult, némelyik úgy rázza fejét is, mint az ázott kutya a tóból kikászálódva, hajuk fényesen csillog. Beállnak a sorba, közben óráikra pillantgatnak, hegyezik fülüket, mikor szólal meg a hangjelzés, lehet betülekedni a terembe. Állnak a sorban, én Petrára nézek, látom az arcán a roham fogadására kész elszántságot. Minden vizes, talpuk alatt nyikkan a parketta, ahogy csoszognak felénk. A ruhatár pultjára kerül az első kabát, az első táska, az első esernyő, az első kalap, csöpög mindegyik és hideg mindegyik, de engem nem zavar, fogom, és akasztok, és rendszerezek, és osztom ki a bilétát. Van, amelyik csak úgy odaveti elénk kabátját, mint diadalittas ragadozó a véres tetemet, van, amelyik az utolsó pillanatig szorongva kapaszkodik táskájába, talán fél, hogy elkeveredik, hogy sosem látja viszont, van, amelyik olyan lendülettel nyújtja felénk esernyőjét, mintha dárdát döfne. Egyébként sem nehéz az ostromló sereget látni bennük, ahogy a vállukon ülő víz testük hőjétől gőzzé válva gomolyog köröttük, ahogy páncélként fejtik le a bőrükhöz tapadt esőkabátot, ahogy sissegnek, és morognak, és olykor harsányan felröhögnek, ahogy kihúzzák magukat, ahogy válluk egymásnak feszül, ahogy csillogó testük ostromgéppé olvad össze, amit az utolsók tolnak nekiveselkedve, lassan, de biztosan a ruhatár irányába. Nézem a Petrát, látom, hogy igyekszik lassítani mozdulatait, hogy ne kapkodjon, mert akkor kiesik a biléta, hajlongani kell, értékes másodperceket veszítve, szóval nem kapkod, de azért siet, mert a duzzadó sort, a kinti szürkeségből megállás nélkül feltöltött sort akkor is le kell fejeznünk, újra és újra, mintha tésztát szeletelnénk. Kabát, kalap, esernyő, kabát, esernyő, kabát, táska, egy nagy ikeás szatyor, te jó ég, hát ki hoz színházba ilyen szatyrot, még szaga is van, állott, és nehéz szag, mi van ebben, jesszusom, ez mindent a szatyorba gyömöszölt. Kalap, esőkabát, csöpög, egy poncsó (nem fázott ebben?), hátizsák, egy sérült esernyő, némely bordája elroppant, a vászon ernyedten lóg rajta. A fogasok, akasztók szépen megtelnek, a táskák snájdig sorokban, a ruhatár kabáterdővé válik, Petrával mi vágunk rendet a sűrűben. A biléták kiosztva, a sor végére értünk. A hangjelzésre a fejek a terem felé fordulnak, a tömeg újra sorba rendeződik, de ez már a jegyszedők sora, nem a miénk. Petrára nézek, fúj egyet, a plafonra pillant, aztán rám. Finoman elmosolyodik, ő is szereti ezt, szereti, amikor lemegy a sor, és az emberi káosz néma rendszerré csendesül a hátunk mögött. A terem elnyeli őket, az ajtók bezárulnak. Petra szól, hogy kimegy egy cigire. Belebújik saját kabátjába, ilyenkor mindig az az érzésem, hogy megszűnik ruhatáros lenni, a kabáttól ő is hozzájuk lesz hasonló, ahogy lépdel át a csarnokon, karcsún és felszabadultan, a telefonja a kezében, mielőtt a szürkeségbe veszne már hív is valakit, de nem hallom, mit mond, a főbejárat súlyos ajtaja, mint űrbe vesző űrhajóst a zsilipkapu, kizárja őt hallóteremből.

Öt-tíz percem van, mielőtt Petra visszatér. Ez az én öt-tíz percem, senki más nincs a csarnokban. Igyekeznem kell. A kabátok és táskák felé fordulok. Melyikkel kezdjem? Elönt az a lázas izgalom, ami kislánykorom óta feszíti testem, valahányszor felügyelet

nélkül maradok mások holmija közt. Az emberekkel sosem találtam hangot, hiába érdekel mindennél jobban, mit éreznek, gondolnak, milyen vágyak és célok terelik őket az életen át. Lefagyok, ha beszédbe elegyednek velem, képtelen vagyok elviselni, ahogy a szavak útján összeér bennünk valami. Mintha egyetlen köszönés, egy „hogy vagy?" is lebontaná testem halovány határát, hogy aztán, ami bennem él, pőrén táruljon a világ elé. Most vadul dörömböl a szívem, egyedül a ruhatár erdejében. Az emberekhez nem kerültem közel, de tárgyaik révén sokat megtudhatok róluk. Melyik nyomon induljak el, melyikükről tudjak meg többet? Az öt-tíz percből egy máris elszállt, hamar kell dönteni. Választásom végül egy kopott, szürke táskára esik. Lekuporodom, hallom, mint válik egyre szaporábbá légvételem, ahogy ujjam a cipzárral bajlódik. A táska szétnyílik, tartalma előtárul. Elhessegetem a rám törő kellemetlen gondolatot: nem egy élő testet boncolok, nem rózsaszínben játszó szerveket bontok elő. Csak egy pénztárcát, csak egy igazolványtokot, csak egy kulcstartót. Csak egy másik ember személyes dolgait. Nem vagyok tolvaj. Ha végigpörgetem is a műbőrtárca bankjegyeit, csakis azért teszem, hogy felmérjem, mennyi pénzt hord magánál kiszemeltem. Ebben a tárcában mindössze néhány ezer forint árválkodik. A végszükség esetére, gondolom. Ha valahol nem fogadnak el kártyát. Óvatos ember lehet, nem szereti, ha több pénz van nála a kelleténél. Lássuk, ki ő, hogy hívják! Kihúzom igazolványait az enyhén karcos tokból. Poledár Miklós. Harmincöt éves. Pesti születésű. A tizenötben lakik. Nem ismerem az utcáját, de úgy képzelem, sötét, zajos és poros. Sorra húzom ki a kártyákat. Miklós tagja valami hobbikertész körnek, és van személyautója. Jó öreg kocsi, bizonyára vigyázhat rá, friss a műszakija is. Miklós nem szeret kidobni semmit, az iratok között kilyukasztott vonaljegyek, lejárt bérletek, régi mozijegyek, gyűrött blokkok. Miklós zöldszemű, borostás férfi, füle kissé eláll, álla hegyes, homloka széles és lapos, orra puhán terül el arcán. Nem mondanám szimpatikusnak, tekintete zavart, talán bamba is. Mint aki vak a világ dolgaira. Mint aki megelégszik azzal, ha békén hagyják. Mint aki eljár színházba, mert a rádióban azt mondták neki, az menő dolog. Mint aki…

Órámra pillantok. Eltelt öt perc. Petra a következő pillanatokban visszaérhet. De nem, még nem hagyom abba. Végtére is előfordul, hogy Petra két cigit szív el egymás után. Megtalálom Miklós telefonját a táska oldalsó zsebében. Szokatlan. A legtöbb beviszi magával a nézőtérre, és lehalkítva magánál tartja. Nem úgy Miklós. Úgy tűnik, Miklós legbelül nem érzi a tébolyító űrt, mikor nincs nála a telefon. Miklós mobilja nyomógombos, egyszerű feloldani, csak két gombnyomás. Olvasatlan üzenet. A háttérkép unalmas, szürke, akárcsak Miklós táskája. Az üzenetek között kevés mentett van. Ebből a legtöbb Miklós anyjáé (Anyuként szerepel), aki többnyire arra kíváncsi, Miklós nem felejtett-e el sajtot, sonkát, sört, salátát venni. Az új üzenet Tímeától érkezett. Alig három perce. Talán a felesége? Vagy a húga? Megnyitom az üzenetet. Ezzel persze lebukhatnék, de nem érdekel. Sosem buktam még le, Miklós sem fog gyanút. Ismerem jól az embereket. Tímea annyit ír: *Vége*… Vége. De minek? Vége a kapcsolatuknak? Vége a filmnek, amit a tévében nézett? Vége egy idős ember szenvedésének? Vége egy rablásnak? Vége mindennek. Talán elírta. Talán arra gondolt: Végre. Végre összejöhetnek, mert Tímea férje meghalt. Végre megjött a régóta várt fizetés. Végre bejelentették egy politikus lemondását. Titokzatos. És azt nem szeretem. Miklósban nincsen semmi titokzatos. Kertészkedik, és egy tragacsot vezet. Minek kap ilyen üzenetet?

Persze, ha jobban belegondolok, senkiben sincs semmi titokzatos, semmi különös. Ha valamit, hát ezt megtanultam a kabátok, esernyők, szatyrok és táskák között. Az ember végül adat, semmi több, és egyre inkább az. Sorrend egy DNS-láncon. Sor egy excel táblázatban. Adószám, TAJ-szám, személyigazolvány szám, számlaszám. Befizető egy csekken, címzett egy postai levélen, avatár egy közösségi oldalon, kedvezményezett egy utalásnál, név egy diplomán, rubrika egy űrlapon. Ő az *anyjaneve* gyermeke szerződésén, egy utcanév, ha híresen halt meg, de nevét csak egy utcányi ember jegyzi meg, ha hírnév nélkül hunyta le végleg szemét. Szemében meghatározott számú csap és pálcika, szájában fogyatkozó számú fog, fülében kalapács, üllő, kengyel, agyában százmilliárd idegsejt, testében kétszázhat csont. Gyermeke a rövidlátó fajnak, ami közel nyolcmilliárd egyedet számlál, de önmagánál nem lát előrébb. Az ember idő, pergő perchomok. Lám, nekem is lejárt a rendelt tíz percem.

Azért ez különös. Hogy Petra még mindig nem jött vissza. Mintha a szürkeség elnyelte volna. És mikor erre gondolok, észreveszem, hogy a csarnokban, akárha minden izzó egyidejűleg égett volna ki, teljes lett a sötét. Mögöttem embervázként lógnak a kabátok, áradással dacoló homokzsákként ülnek a táskák. Miért van ilyen sötét? Amióta itt dolgozom, előfordult már áramszünet, de az se ilyen volt, az se ilyen sötét. A főbejáratot sem látom, még a pultot is alig. Miklós szürke táskája kibontva a földön, az iratok szerteszét, talán kiestek kezemből. Kattanás és fénysugár repeszti szét a csarnokot, egyenesen mellbe talál. Elvakít az ereje, hunyorogva, kifelé fordított tenyeremmel védem szemem világát. A fénysugár meleg, majdhogynem forró. Nem tudom eldönteni, kellemes-e. Valami rossz tréfa lehet. Talán Petra lopózott vissza valahogy, amíg engem lekötött a táskában turkálás. De nem, azt hallottam volna. És mi ez a pusmogás, mi ez a halk neszezés? Ez nem jöhet egyetlen embertől. Hol egy szék karfája reccsen meg, hol egy zsebkendő zizeg, hol egy száraz torok krákog. Bámulnak. A fénysugártól nem látom őket, de biztosan érzem: engem figyelnek. Mitévő legyek most? Lebuktam, látják, hogy egy táska komplett tartalma hever körülöttem. Valószínűleg Miklós is látja. Mégsem történik semmi. Mégsem kiáltanak rám. Várakoznak. És ha várakoznak, akkor tennem kell valamit. Ha ennyien várják, hogy csináljak valamit, akkor muszáj cselekedni. Akkor ott cselekménynek kell lenni. Ez nem olyan, mint mikor egyedül vagyok a kabáterdőben. Ez nem olyan, mint mikor én kutatok mások titkai után. Most engem figyelnek, most arcom egyetlen rezdülése is árulkodó lehet. Feszülten várják, mit teszek. Hátrapillantok. Ott az a sok kabát, az a sok szövet. Lassan leakasztok egyet, és nehézkesen belebújok. Közben még a légzésüket is jól hallom. Begombolom a kabátot, és csak úgy fordulok vissza feléjük. A fénysugár elviselhetetlen. Itt vagyok, szólok ekkor, kabátban vagyok.

Most már hagyjatok.